SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
KATOLIČKI BOGOSLOVNI FAKULTET

LICENCIJATSKI I DOKTORSKI STUDIJ TEOLOGIJE

RED PREDAVANJA
2026./2027.

Zagreb, 2026.

Sadržaj

OPĆI PODATCI 4
Katolički bogoslovni fakultet 4
Referada za poslijediplomski studij i Ured za međunarodnu suradnju 4
Povjerenstvo za poslijediplomski znanstveni studij (Vijeće za licencijatski i doktorski studij) 5
Pročelnici katedri 5
OPIS USTROJA PROGRAMA *LICENCIJATSKOG I DOKTORSKOG STUDIJA TEOLOGIJE* 6
Voditelji modula 6
Uvjeti upisa 6
Pripremna godina (razlikovni modul) 7
Bodovne skupine 7
1. Znanstveno-istraživački rad 7
2. Znanstveno-nastavne aktivnosti (akademska praksa) 8
3. Nastava 9
4. Ostale obveze 9
Uvjeti za napredovanje u višu godinu studija 10
1. Obveze doktoranda tijekom prvog (1.) i drugog (2.) semestra 10
2. Obveze doktoranda tijekom trećeg (3.) semestra 10
3. Obveze doktoranda tijekom četvrtog (4.) semestra 10
4. Obveze doktoranda tijekom petog (5.) semestra 10
5. Obveze doktoranda tijekom šestog (6.) semestra 11
6. Uvjeti za stjecanje kvalifikacije 11
SHEMATSKI PRIKAZ PREDMETA I SEMINARA PO MODULIMA 12
Zajednički modul 12
I. modul: *Suvremene perspektive odnosa filozofije i teologije* 12
II. modul: *Fundamentalna teologija: Koncilska istraživanja i obnova Crkve* 13
III. modul: *Sustavna teologija pred znakovima vremena* 15
IV. modul: *Etičko-moralna i društvena relevantnost teologije i Crkve* 17
V. modul: *Ekumenska teologija i dijalog religija, svjetonazora i kultura* 18
VI. modul: *Suvremeni pastoralni izazovi između teorije i prakse* 20
VII. modul: *Crkva i teologija tijekom povijesti* 22
DETALJNI PRIKAZ PREDMETA I SEMINARA PO MODULIMA 24

Zajednički modul 24
I. modul: *Suvremene perspektive odnosa filozofije i teologije* 26
II. modul: *Fundamentalna teologija: Koncilska istraživanja i obnova Crkve* 41
III. modul: *Sustavna teologija pred znakovima vremena* 64
IV. modul: *Etičko-moralna i društvena relevantnost teologije i Crkve* 95
V. modul: *Ekumenska teologija i dijalog religija, svjetonazora i kultura (Ekumenski i međureligijski dijalog)* 121
VI. modul: *Suvremeni pastoralni izazovi između teorije i prakse* 156
VII. modul: *Crkva i teologija tijekom povijesti* 185
AKADEMSKI KALENDAR – JEDNOLIST ..... **Pogreška! Knjižna oznaka nije definirana.**

OPĆI PODATCI

Katolički bogoslovni fakultet

Zagreb, Vlaška ulica 38, p.p. 5, tel. 01/21 17 624
Dekan (tel.): 01/21 17 631
Glavna tajnica (tel.): 01/21 17 633
Voditeljica Ureda dekana (tel.): 01/21 17 630

e-mail: kbf@kbf.unizg.hr; mrežna stranica: http://www.kbf.unizg.hr

Veliki kancelar: mons. dr. Dražen Kutleša, nadbiskup zagrebački
Dekan: prof. dr. sc. Mario Cifrak
Prodekan za znanost: prof. dr. sc. Nenad Malović
Prodekanice za nastavu: prof. dr. sc. Ružica Razum
Prodekana za organizacijska pitanja: izv. prof. dr. sc. Taras Barščevski

Referada za poslijediplomski studij i Ured za međunarodnu suradnju:

- Maja Kereša, mag. paed. relig. et catech., voditeljica, tel. 01/21 17 629
  e-mail: poslijediplomski@kbf.unizg.hr; medjunarodna.suradnja@kbf.unizg.hr; maja.keresa@kbf.unizg.hr
- Prof. dr. sc. Nenad Malović, prodekan za znanost
  e-mail: nenad.malovic@kbf.unizg.hr

Povjerenstvo za poslijediplomski znanstveni studij (Vijeće za licencijatski i doktorski studij)

1. Prof. dr. sc. Nenad Malović, predsjednik i voditelj I. modula
3. Izv. prof. dr. sc. Tomislav Kovač, voditelj II. modula
4. Prof. dr. sc. Ivan Karlić, voditelj III. modula i v. d. voditelja V. modula
5. Prof. dr. sc. Tonči Matulić, voditelj IV. modula
6. Prof. dr. sc. Josip Šimunović, voditelj VI. modula
8. Izv. prof. dr. sc. Ana Biočić, voditeljica VII. modula

Pročelnici katedri

Katedra filozofije
Prof. dr. sc. Nenad Malović
Katedra Svetoga pisma Starog zavjeta
Doc. dr. sc. Anđelo Maly
Katedra Svetoga pisma Novog zavjeta
Prof. dr. sc. Mario Cifrak
Katedra fundamentalne teologije
Izv. prof. dr. sc. Tomislav Kovač
Katedra povijesti kršćanske literature i kršćanskog nauka
Izv. prof. dr. sc. Anto Barišić
Katedra dogmatske teologije
Prof. dr. sc. Ivan Karlić
Katedra moralne teologije
Prof. dr. sc. Tonči Matulić
Katedra pastoralne teologije
Prof. dr. sc. Josip Šimunović
Katedra ekumenske teologije
Prof. dr. sc. Ivan Karlić, o. d. pročelnika
Katedra liturgike
Doc. dr. sc. Milan Dančuo
Katedra crkvene povijesti
Izv. prof. dr. sc. Ana Biočić
Katedra kanonskog prava
Prof. dr. sc. Josip Šalković
Katedra religijske pedagogije i katehetike
Prof. dr. sc. Ana s. Thea Filipović
Katedra socijalnog nauka Crkve
Izv. prof. dr. sc. Silvija Migles

OPIS USTROJA PROGRAMA *LICENCIJATSKOG I DOKTORSKOG STUDIJA TEOLOGIJE*

Licencijatski i doktorski studij teologije nudi mogućnosti zainteresiranim mladim znanstvenicima i istraživačima da daju svoj doprinos razvoju moderne teologije, osposobljavajući ih istodobno za preuzimanje odgovornosti u svim segmentima crkvenoga djelovanja, kao što su arhivi, muzeji, Caritas, pastoralni uredi, koordinacija vjeronauka u školama i župama. Osim toga, teološka širina i imanentna interdisciplinarnost omogućuje angažman u svim područjima društva u kojima se traži humanistička širina, prije svega u medijima i neprofitnim organizacijama u kojima je na prvome mjestu briga za čovjeka.

Licencijatski i doktorski studij teologije stavlja naglasak na znanstvena istraživanja artikulirana u sedam modula koji, samostalno i intermodularno, uključuju praćenje suvremenih zbivanja u svjetskoj teologiji, specifičnost hrvatske teologije u kontekstu društva i Crkve, redovito godišnje obrađivanje aktualnih tema društva i Crkve putem simpozija (Teološko-pastoralni tjedan, *Dies theologicus,* Simpozij profesora filozofije i teologije teoloških učilišta hrvatskoga govornoga područja), od kojih neki imaju višedesetljetnu tradiciju koja potvrđuje uspješnu diseminaciju znanstvenoga i istraživačkoga rada KBF-a.

Cjelokupni licencijatski i doktorski program temelji se na četiri znanstveno-nastavna teološka područja – biblijskom, povijesnom, sustavnom i praktičnom – unutar kojih je kao temeljni ustrojbeni oblik znanstveno-nastavnoga rada ustrojeno 14 katedri na kojima se koncipiraju, oblikuju i ostvaruju suvremeni studijski programi svih triju ciklusa.

Licencijatski i doktorski studij teologije uključuje grane teologije koje se, strukturirane u katedre, na svim studijskim smjerovima izvode na KBF-u. Četrnaest postojećih katedri uključeno je u izvođenje sedam modula koncipiranih kao znanstveno-istraživačka područja, koja su sastavni dio *Strateškog programa znanstvenih istraživanja KBF-a*:

1. Suvremene perspektive odnosa filozofije i teologije
2. Koncilska istraživanja i obnova Crkve
3. Sustavna teologija pred znakovima vremena
4. Etičko-moralna i društvena relevantnost teologije i Crkve
5. Ekumenska teologija i dijalog religija, svjetonazora i kultura
6. Suvremeni pastoralni izazovi između teorije i prakse
7. Crkva i teologija tijekom povijesti

Voditelji modula:

1. Prof. dr. sc. Nenad Malović, voditelj I. modula
2. Izv. prof. dr. sc. Tomislav Kovač, voditelj II. modula
3. Prof. dr. sc. Ivan Karlić, voditelj III. modula
4. Prof. dr. sc. Tonči Matulić, voditelj IV. modula
5. Prof. dr. sc. Ivan Karlić, v. d. voditelja V. modula
6. Prof. dr. sc. Josip Šimunović, voditelj VI. modula
7. Izv. prof. dr. sc. Ana Biočić, voditeljica VII. modula

Uvjeti upisa

Licencijatski i doktorski studij teologije može upisati osoba koja je završila integrirani preddiplomski i diplomski *Filozofsko-teološki studij* i stekla zvanje magistra (master) teologije (mag. theol.) ili osoba koja je završila dodiplomski *Teološki studij* i stekla zvanje diplomiranog teologa (dipl. theol.).

Osoba koja je završila studij *Teološko-religijskih znanosti* i stekla zvanje magistra (master) teološko-religijskih znanosti (mag. sc. theol.-relig.) ili studij *Religijske pedagogije i katehetike* i stekla zvanje magistra (master) religijske pedagogije i katehetike (mag. paed. relig. et catech.) može upisati poslijediplomski studij na Fakultetu samo ako je ovladala razlikovnim sadržajem za stjecanje zvanja magistra (master) teologije (mag. theol.).

Na doktorski studij (III. ciklus) može se upisati osoba koja je stekla akademski stupanj licenca teologije u Hrvatskoj ili inozemstvu. Pristupnici koji su stekli akademski stupanj licenca teologije u Hrvatskoj ili inozemstvu dužni su se javiti na natječaj.

Pripremna godina (razlikovni modul)

Kandidati koji su završili integrirani preddiplomski i diplomski studij *Religiozne pedagogije i katehetike,* diplomski *Teološko-katehetski studij*, diplomski studij *Religijske pedagogije i katehetike* ili diplomski studij *Teološko-religijskih znanosti* moraju položiti pripremnu godinu na *Licencijatskom i doktorskom studiju teologije* KBF-a Sveučilišta u Zagrebu:

a) položeni ispiti pri katedrama: Filozofije, Svetoga pisma Staroga zavjeta, Svetoga pisma Novoga zavjeta, Fundamentalne teologije, Dogmatske teologije i Moralne teologije;

b) ako pristupnici nemaju dokaz o poznavanju latinskoga i grčkoga jezika, obavezno polažu latinski jezik, a ukoliko žele licencirati ili doktorirati iz područja Svetoga pisma, tada polažu i grčki jezik.

Pri upisu u I. godinu *Licencijatskog i doktorskog studija teologije*, student mora **izabrati jedan od sedam ponuđenih modula.** Program je individualiziran, tj. u središtu programa koji student upisuje jest područje/tema njegova licencijatskog/doktorskog istraživanja s kojom su optimalno usklađene sve ostale studentove aktivnosti.

Licencijatski i doktorski studij teologije izvodi se kao **studij s punim radnim vremenom (*full-time*)** i/ili **studij s dijelom radnoga vremena (*part-time*)**. Cjelokupni studij traje šest semestara. Studij u punome radnom vremenu u pravilu traje **tri godine**, a iz opravdanih razloga može se produžiti do **pet godina**. Studij s dijelom radnog vremena traje najviše **pet godina**, a iz opravdanih razloga može se produžiti do **osam godina**.

Licencijatski i doktorski studij teologije sastoji se od dva ciklusa. Ciklus licencijata traje dvije godine ili četiri semestra. Drugi ciklus, odnosno doktorska godina, traje jednu godinu ili dva semestra.

Proces licencijatske i doktorske izobrazbe primarno se organizira i provodi u okviru triju bodovnih skupina. Strukturu opterećenja *Licencijatskog i doktorskog studija* čine:

- **znanstveno-istraživački rad;**
- **znanstveno-nastavne aktivnosti (akademska praksa);**
- **nastava.**

1. Znanstveno-istraživački rad

U svrhu razvijanja znanstvenoga istraživačkog i stvaralačkog rada te generičkih i transfernih vještina unutar *Licencijatskog i doktorskog studija teologije* posebno se vrednuju i promiču sljedeći oblici rada:

- tematski seminari u obliku radionica i diskusijskih skupina;
- istraživački seminari;
- doktorske radionice.

Seminari/radionice. Unutar svakog modula nudi se nekoliko tematskih seminara/radionica. Tijekom prvih dviju godina studija studenti su dužni izabrati 3 seminara/radionice unutar kojih će istraživati određene teme koje omogućuju produbljivanje i proširivanje poznavanja problematike iz različitih teoloških tematskih područja, a u povezanosti s temom studentova istraživanja. Istražene seminarske teme studenti će unutar seminarskih/diskusijskih skupina predstaviti i o njima raspravljati.

U seminarima/radionicama promiče se i omogućuje učenje i usvajanje osobito generičkih i transfernih vještina primjerenih doktorskoj izobrazbi: vještine komuniciranja i timskoga rada, vještine učinkovitog znanstvenog/akademskog pisanja i predstavljanja rezultata istraživanja, vještine sastavljanja projektnog prijedloga i sl.

Istraživački seminari. Licencijand, u pravilu, upisuje istraživački seminar u sva četiri semestra, a doktorand u svih šest semestara. Istraživački seminar, usko povezan sa specijalizacijom odnosno katedrom unutar koje student bira i izrađuje licencijatski odnosno doktorski rad, ima za cilj ponajprije dublje uvesti studenta u metodologiju znanstvenog istraživanja unutar toga područja, a zatim ga kontinuirano pratiti u njegovom znanstveno-istraživačkome radu usmjerenome istraživanju i pisanju licencijatskog odnosno doktorskog rada, sukladno njegovom *planu obveza* (doktorandski *portfolio*). U aktivnostima predviđenima istraživačkim seminarom studenta prati i usmjerava mentor.

Istraživački seminar primarno se sastoji u provođenju zacrtanog istraživanja i pisanju licencijatskog, odnosno doktorskog rada uz konzultacije s mentorom i drugim kompetentnim nastavnicima.

Najmanje jednom semestralno, u okviru istraživačkog seminara, organizira se **doktorska radionica**. Na njoj se raspravlja o temama licencijatskih/doktorskih radova; predstavljaju se rezultati ostvareni pri istraživanju i pisanju. Svi doktorandi i njihovi mentori obvezni su sudjelovati u radu doktorskih radionica, na kojima mogu sudjelovati i svi zainteresirani nastavnici sa studija.

2. Znanstveno-nastavne aktivnosti (akademska praksa)

Drugu bodovnu skupinu čine znanstveno-nastavne aktivnosti. Za studente koji pripremaju licencijat, one iznose 18 ECTS bodova unutar dviju godina studiranja; dok za studente koji žele postići doktorat, ove aktivnosti unutar tri godine studiranja iznose 26 ECTS bodova.

Znanstveno-nastavne aktivnosti uključuju tri različite skupine aktivnosti:

Prva skupina:

- objavljivanje autorskih ili koautorskih znanstvenih i stručnih radova u domaćim i stranim časopisima (izvorni znanstveni rad, pregledni rad, stručni rad – u časopisima a1 i a2, ili u recenziranim zbornicima);
- pisanje recenzija, prikaza, osvrta.

Druga skupina:

- sudjelovanje na znanstvenom skupu;
- izlaganje na međunarodnom znanstvenom skupu;
- izlaganje na domaćem znanstvenom skupu;
- sudjelovanje na tribinama, okruglim stolovima;
- javno predavanje;
- sudjelovanje u pripremi znanstvenih skupova;
- tečajevi trajnog usavršavanja.

Treća skupina (didaktička aktivnost):

- sudjelovanje u izvođenju nastave, seminara, vježbi u sklopu preddiplomskog/ diplomskog programa.

Znanstveno-nastavne aktivnosti nisu semestralno vezane. Temeljem dokumentacije (potvrda o sudjelovanju studenta na simpozijima, konferencijama, održanim predavanjima itd.), studijski savjetnik/mentor potvrđuje izvršavanje studentovih obveza ispunjavanjem predviđenog obrasca. U obrascu, znanstveno-nastavne aktivnosti boduju se sukladno internom pravilniku studiranja.

3. Nastava

Sukladno *Pravilniku o doktorskim studijima*, klasična nastava u studiju obuhvaća do 20% ukupnog opterećenja (32, odnosno 36 ECTS boda), što podrazumijeva znatno smanjenje dosadašnjeg obujma nastave. Tijekom prvih dviju godina nastava se temelji na obveznim predmetima.

Grupa obveznih predmeta obuhvaća 2 zajednička i 7 „individualnih“ predmeta (minimalno 3 unutar modula/istraživačkog područja).

Zajednički predmeti čine jezgru *Licencijatskog i doktorskog studija teologije* za studente svih modula. Njihova je temeljna funkcija, s jedne strane, upoznavanje studenata sa studijem i aktualnim pitanjima iz različitih teoloških disciplina, te s druge strane, uvođenje studenata u znanstveno-istraživački rad i upoznavanje s temeljnim pristupima te istraživačkim tendencijama i metodama unutar sveučilišnog konteksta. Svi ih studenti slušaju u prvoj godini studija.

U prvoj godini studija studenti slušaju i tri predmeta u izabranom modulu (istraživačkom području), koja im pri upisu, tj. kod izrade *plana obveza* pomaže izabrati voditelj modula ili studijski savjetnik (mentor), a na temelju studentova prijedloga o području/temi istraživanja (*proposal project*).

Za prve dvije godine studija **licencijandi** su dužni upisati još najmanje **tri**, a **doktorandi četiri predmeta**. Ti predmeti pokrivaju širok spektar potencijalnih znanstvenih problema u skladu sa znanstveno-istraživačkim radom u polju teologije. Izborne predmete studenti biraju unutar odabranog modula/istraživačkog područja, drugih modula kao i unutar ponude izbornih kolegija na doktorskim studijima drugih visokih učilišta.

4. Ostale obveze

Najkasnije do završetka 3. semestra doktorand prijavljuje temu istraživačkoga licencijatskog rada. Istraživački licencijatski rad pisani je rad izrađen znanstvenom metodom. Može biti dio budućeg doktorskog istraživanja. Sadrži najmanje 60 kartica teksta (u to ne ulaze sažeci, ključne riječi i popis literature), a ocjenjuju ga mentor i jedan nastavnik (dva mentora i jedan nastavnik) koji predaje na modulu. Prijava teme istraživačkog licencijatskog rada, imenovanje mentora, promjena teme i mentora, grafički izgled rada istovjetni su licencijatskom radu. Ocijenjen istraživački licencijatski rad treba biti predan u Referadu poslijediplomskog studija prije polaganja licencijatskog ispita. Tijekom 5., a najkasnije tijekom 6. semestra doktorand polaže licencijatski ispit za doktorande pred povjerenstvom od tri nastavnika (uvjet za polaganje licencijatskoga ispita je pozitivno ocijenjen istraživački licencijatski rad.) Ispit se sastoji od dva dijela: prvo, članovima povjerenstva doktorand predstavlja rezultate doktorskog istraživanja; drugo, na temelju literature određene od strane voditelja modula i mentora doktorand polaže ispit iz odabranog područja istraživanja/ grane teologije. Taj ispit uvjet je za ocjenu i obranu doktorskoga rada.

Uvjeti za napredovanje u višu godinu studija

1. Obveze doktoranda tijekom prvog (1.) i drugog (2.) semestra

- pri upisu, doktorandu se dodjeljuje **studijski savjetnik** koji će ga voditi do imenovanja mentora;
- svi doktorandi prve godine dužni su upisati i odslušati zajedničke kolegije **Znanost i istraživanje u sveučilišnom kontekstu** i ***Lectio theologica;***
- doktorand upisuje **pet predmeta** (predavanja) iz istraživačkog područja u kojem želi pisati doktorski rad (od toga, **tri predmeta**/predavanja **obvezno** je upisati **iz modula koji je student upisao**);
- doktorand upisuje **jedan seminar** (seminari se mogu birati iz svih modula);
- u drugom semestru doktorand ima obvezu sudjelovanja i izlaganja na **doktorskoj radionici** te izlaganja rezultata istraživanja na temu licencijatskoga/doktorskoga rada;
- u dogovoru s mentorom doktorand sudjeluje u **znanstveno-nastavnim aktivnostima.**

2. Obveze doktoranda tijekom trećeg (3.) semestra

- doktorand upisuje **predavanje u dogovoru s mentorom;**
- doktorand upisuje **seminar u dogovoru s mentorom;**
- u okviru **doktorske radionice** doktorand izlaže rezultate istraživanja na temu licencijatskoga/doktorskoga rada;
- u dogovoru s mentorom doktorand sudjeluje u **znanstveno-nastavnim aktivnostima;**
- **najkasnije do završetka 3. semestra** doktorand **prijavljuje temu istraživačkoga licencijatskog rada.**

3. Obveze doktoranda tijekom četvrtog (4.) semestra

- doktorand upisuje **predavanje u dogovoru s mentorom;**
- doktorand upisuje **seminar u dogovoru s mentorom;**
- u okviru **doktorske radionice** doktorand izlaže rezultate istraživanja na temu licencijatskoga/doktorskoga rada;
- u dogovoru s mentorom doktorand sudjeluje u **znanstveno-nastavnim aktivnostima.**

4. Obveze doktoranda tijekom petog (5.) semestra

- u dogovoru s mentorom doktorand sudjeluje u **znanstveno-nastavnim aktivnostima;**
- u okviru **doktorske radionice** doktorand izlaže rezultate istraživanja na temu licencijatskoga/doktorskoga rada;
- **tijekom 5. semestra** doktorand u Referadu poslijediplomskoga studija predaje **ocijenjen istraživački licencijatski rad** te **polaže licencijatski ispit; pozitivno ocijenjen licencijatski ispit uvjet** je za **ocjenu** i **obranu doktorskoga rada;**

- **najkasnije do kraja 5. semestra** doktorand **pokreće postupak prihvaćanja teme doktorskoga rada** i imenuje mu se mentor (*Dr. sc. 01* obrazac – OBAD sustav).

5. Obveze doktoranda tijekom šestog (6.) semestra

- u dogovoru s mentorom doktorand sudjeluje u **znanstveno-nastavnim aktivnostima;**
- u okviru **doktorske radionice** doktorand izlaže rezultate istraživanja na temu doktorskoga rada.

6. Uvjeti za stjecanje kvalifikacije

- **prije ocjene i obrane doktorskoga rada** doktorand **sudjeluje izlaganjem na barem jednom znanstvenom skupu;**
- doktorand je **obvezan prije obrane doktorskoga rada imati objavljen ili prihvaćen za objavljivanje najmanje jedan (1) rad u uglednome međunarodnom ili domaćem znanstvenom časopisu, tematski vezan za doktorsko istraživanje** (u kojem je doktorand **glavni** ili **jedan od glavnih autora**).

SHEMATSKI PRIKAZ PREDMETA I SEMINARA PO MODULIMA

ZAJEDNIČKI MODUL				
Nastavni i znanstveno-istraživački oblici rada	**Ime nositelja/izvoditelja predmeta**	**Ime suradnika na predmetu**	**Predmet se, uz hrvatski, izvodi i na stranom jeziku**	**ISVU kod/ Šifra predmeta (kratica predmeta)**
PREDMETI/PREDAVANJA				
Lectio theologica	Voditelji modula (svi)			**211367** Z/1P
Znanost i istraživanje u sveučilišnom kontekstu	Izv. prof. dr. sc. Ivan Balabanić			**211368** Z/2P

I. MODUL SUVREMENE PERSPEKTIVE ODNOSA FILOZOFIJE I TEOLOGIJE				
Nastavni i znanstveno-istraživački oblici rada	**Ime nositelja/izvoditelja predmeta**	**Ime suradnika na predmetu**	**Predmet se, uz hrvatski, izvodi i na stranom jeziku**	**ISVU kod/ Šifra predmeta (kratica predmeta)**
PREDMETI/PREDAVANJA				
Estetička misao Rajmunda Kuparea	Izv. prof. dr. sc. Ivan Dodlek			**211374** I/6P
Etika odgovornosti u suvremenom kontekstu	Izv. prof. dr. sc. Ivan Dodlek			**211369** I/1P
Filozofske postavke postkoncilske teologije	Izv. prof. dr. sc. Alojz Ćubelić			**211371** I/3P
Heideggerove i Gadamerove hermeneutičke postavke	Prof. dr. sc. Nenad Malović		**Da** (njemački)	**211372** I/4P
Religija i politika	Prof. dr. sc. Nenad Malović		**Da** (njemački)	**211373** I/5P
Suvremena filozofija odgoja	Prof. dr. sc. Danijel Tolvajčić			**211375** I/7P
Suvremena filozofija religije	Prof. dr. sc. Danijel Tolvajčić			**211370** I/2P
SEMINARI/RADIONICE/DISKUSIJSKE SKUPINE				
Filozofi i tehnika. Filozofija tehnike	Izv. prof. dr. sc. Alojz Ćubelić			**211379** I/9S
Filozofijska teologija Paula Tillicha. Čitanje ključnih tekstova	Prof. dr. sc. Danijel Tolvajčić			**211380** I/10S
Habermasova teorija komunikativnog djelovanja *(Habermas' Theorie des kommunikativen Handelns)*	Prof. dr. sc. Nenad Malović		**Da** (njemački)	**211381** I/11S

ZNANSTVENO-NASTAVNE AKTIVNOSTI				
	Studijski savjetnici/mentori licencijatskih i doktorskih radova			
ISTRAŽIVAČKI SEMINAR/DOKTORSKE RADIONICE				
Istraživački seminar iz filozofije	Studijski savjetnici/mentori licencijatskih i doktorskih radova			

II. MODUL **FUNDAMENTALNA TEOLOGIJA: KONCILSKA ISTRAŽIVANJA I OBNOVA CRKVE**				
Nastavni i znanstveno-istraživački oblici rada	**Ime nositelja/izvoditelja predmeta**	**Ime suradnika na predmetu**	**Predmet se, uz hrvatski, izvodi i na stranom jeziku**	**ISVU kod/ Šifra predmeta (kratica predmeta)**
PREDMETI/PREDAVANJA				
Dogmatska konstitucija *Lumen gentium* kao *magna charta* suvremene ekleziologije *(La costituzione dogmatica sulla Chiesa Lumen gentium come magna charta dell'ecclesiologia contemporanea/The Dogmatic Constitution on the Church Lumen Gentium as a magna charta of contemporary ecclesiology)*	Izv. prof. dr. sc. Branko Murić		**Da** (talijanski, engleski)	**211382** II/12P
Doprinos dogmatske konstitucije *Dei Verbum* postkoncilskoj teologiji Objave *(Contribution of the Dogmatic Constitution Dei Verbum to Postcouncil Theology of the Revelation)*	Prof. dr. sc. Željko Tanjić		**Da** (engleski)	**211383** II/13P
Filozofske postavke postkoncilske teologije	Izv. prof. dr. sc. Alojz Ćubelić			**211371** I/3P
Misijsko poslanje Crkve od koncilskog dekreta *Ad gentes* do danas *(Missionary Mission of the Church from the Council Decree Ad gentes till Today/ Mission missionnaire de l'Église depuis le décret du conseil d'Ad gentes jusqu'à nos jours)*	Izv. prof. dr. sc. Tomislav Kovač		**Da** (engleski, francuski)	**211384** II/14P

»Osoba« kao temeljni pojam kršćanske slike Boga i čovjeka *(„Person“ als Grundbegriff des christlichen Gottes- und Menschenbildes //„Persona“ come concetto fondamentale della compresione cristiana di Dio e dell'uomo)*	Izv. prof. dr. sc. Nedjeljka s. Valerija Kovač		**Da** (njemački, talijanski)	**211387** II/18P
Otačka teologija – nadahnuće za ostvarivanje cjelovite čovjekove dobrobiti *(Theology of Church Fathers – an Inspiration for the whole Human Welfare Realization)*	Izv. prof. dr. sc. Vanda Kraft Soić Izv. prof. dr. sc. Andrea Filić		**Da** (engleski)	**230551** III/36P
Recepcija i hermeneutika Drugog vatikanskog koncila *(Reception and Hermeneutics of the Second Vatican Council/ Ricezione ed ermeneutica del Concilio Vaticano II)*	Izv. prof. dr. sc. Branko Murić		**Da** (engleski, talijanski)	**211385** II/15P
Teologija religija u svjetlu (post)koncilskih dokumenata *(Theology of Religions in the Light of (Post)Council Documents/ Théologie des religions à la lumière des documents (post)conciles)*	Izv. prof. dr. sc. Tomislav Kovač		**Da** (engleski, francuski)	**211386** II/16P
SEMINARI/RADIONICE/DISKUSIJSKE SKUPINE				
Dostojanstvo ljudske osobe i sloboda vjerovanja u svjetlu objave *(The Dignity of the Human Person and the Religious Freedom in the Light of the Revelation)*	Prof. dr. sc. Željko Tanjić		**Da** (engleski)	**211389** II/20S
Habermasova teorija komunikativnog djelovanja *(Habermas' Theorie des kommunikativen Handelns)*	Prof. dr. sc. Nenad Malović		**Da** (njemački)	**211381** I/11S
Patristička i teologija II. vatikanskoga koncila u misli Tomislava J. Šagi-Bunića	Izv. prof. dr. sc. Anto Barišić			**230553** III/43S
Svjedočanstvo – oblik objave i motiv vjerodostojnosti *(Testimony — the Form of Revelation and the Motive for Credibility/ Testimonianza: la forma della Rivelazione e il motivo della credibilità)*	Izv. prof. dr. sc. Branko Murić		**Da** (talijanski, engleski)	**211390** II/21S

ZNANSTVENO-NASTAVNE AKTIVNOSTI				
	Studijski savjetnici/mentori licencijatskih i doktorskih radova			
ISTRAŽIVAČKI SEMINAR/DOKTORSKE RADIONICE				
Istraživački seminar iz fundamentalne teologije	Studijski savjetnici/mentori licencijatskih i doktorskih radova			
Istraživački seminar iz patrologije	Studijski savjetnici/mentori licencijatskih i doktorskih radova			

III. MODUL SUSTAVNA TEOLOGIJA PRED ZNAKOVIMA VREMENA				
Nastavni i znanstveno-istraživački oblici rada	**Ime nositelja/izvoditelja predmeta**	**Ime suradnika na predmetu**	**Predmet se, uz hrvatski, izvodi i na stranom jeziku**	**ISVU kod/ Šifra predmeta (kratica predmeta)**
PREDMETI/PREDAVANJA				
Aktualna pitanja iz eshatologije	Izv. prof. dr. sc. Iva Mršić Felbar		**Da** (engleski)	**211399** III/34P
Aktualna pitanja mariologije	Prof. dr. sc. Marija Pehar			**211393** III/27P
Teologija povijesti i vremena: izabrana pitanja	Prof. dr. sc. Ivan Karlić	Dr. sc. Milan Gelo	**Da** (njemački, talijanski)	**303550** III/37P
»Mariofanie« kao znak vremena – značenje i kriteriji prosuđivanja	Prof. dr. sc. Veronika s. Nela Gašpar		**Da** (talijanski)	**211395** III/29P
»Osoba« kao temeljni pojam kršćanske slike Boga i čovjeka *(„Person“ als Grundbegriff des christlichen Gottes- und Menschenbildes //„Persona“ come concetto fondamentale della compresione cristiana di Dio e dell'uomo)*	Izv. prof. dr. sc. Nedjeljka s. Valerija Kovač		**Da** (njemački, talijanski)	**211387** II/18P
Otačka teologija – nadahnuće za ostvarivanje cjelovite čovjekove dobrobiti *(Theology of Church Fathers – an Inspiration for the whole Human Welfare Realization)*	Izv. prof. dr. sc. Vanda Kraft Soić Izv. prof. dr. sc. Andrea Filić		**Da** (engleski)	**230551** III/36P
Prvi kršćani i njihov kult	Prof. dr. sc. Mario Cifrak			**211396** III/30P
Slika Božja kao teološko	Izv. prof. dr. sc. Iva Mršić		**Da**	**211400**

mjesto	Felbar		(engleski)	III/35P
Suvremena teološka strujanja u kršćanskim crkvama *(Correnti teologiche contemporanee nelle chiese christiane)*	Prof. dr. sc. Ivan Karlić		**Da** (talijanski)	**211391** III/24P
Trinitarna perihoreza i perihoretska teologija	Prof. dr. sc. Marija Pehar			**211394** III/28P
SEMINARI/RADIONICE/DISKUSIJSKE SKUPINE				
Doprinosi hrvatskih teologa sustavnoj teologiji *(Il contributo di teologi croati alla teologia sistematica)*	Prof. dr. sc. Ivan Karlić		**Da** (talijanski)	**211401** III/36S
Hrvatski prijevodi Biblije	Prof. dr. sc. Mario Cifrak			**211402** III/37S
Kraljevstvo Božje i politika *(The Kingdom of God and Politics)*	Izv. prof. dr. sc. Iva Mršić Felbar		**Da** (engleski)	**230559** III/42S
Patristička i teologija II. vatikanskoga koncila u misli Tomislava J. Šagi-Bunića	Izv. prof. dr. sc. Anto Barišić			**230553** III/43S
Pneumatološka kristologija	Prof. dr. sc. Veronika s. Nela Gašpar		**Da** (talijanski)	**211406** III/41S
Specifičnost metode dogmatske teologije	Prof. dr. sc. Marija Pehar			**211404** III/39S
Suvremena pitanja vjere i teologije u djelima J. Ratzingera/Benedikta XVI. *(Aktuelle Fragen des Glaubens und der Theologie in den Werken von J. Ratzinger/ Benedikt XVI./ Questioni attuali di fede e teologia nelle opere di J. Ratzinger/ Benedetto XVI)*	Izv. prof. dr. sc. Nedjeljka s. Valerija Kovač		**Da** (njemački, talijanski)	**211403** III/38S
ZNANSTVENO-NASTAVNE AKTIVNOSTI				
	Studijski savjetnici/mentori licencijatskih i doktorskih radova			
ISTRAŽIVAČKI SEMINAR/DOKTORSKE RADIONICE				
Istraživački seminar iz dogmatske teologije	Studijski savjetnici/mentori licencijatskih i doktorskih radova			
Istraživački seminar iz Svetog pisma Starog zavjeta	Studijski savjetnici/mentori licencijatskih i doktorskih radova			
Istraživački seminar iz Svetog pisma Novog zavjeta	Studijski savjetnici/mentori licencijatskih i doktorskih			

	radova			

IV. MODUL ETIČKO-MORALNA I DRUŠTVENA RELEVANTNOST TEOLOGIJE I CRKVE				
Nastavni i znanstveno-istraživački oblici rada	**Ime nositelja/izvoditelja predmeta**	**Ime suradnika na predmetu**	**Predmet se, uz hrvatski, izvodi i na stranom jeziku**	**ISVU kod/ Šifra predmeta (kratica predmeta)**
PREDMETI/PREDAVANJA				
Biblija i moral	Prof. dr. sc. Mario Cifrak			**211408** IV/43P
Bioetički izazovi biokibernetike, neuroznanosti i transhumanizma	Prof. dr. sc. Tonči Matulić			**211412** IV/47P
Dostojanstvo ljudske osobe na početku i kraju ljudskoga individualnog života	Doc. dr. sc. Mislav Kutleša			**211413** IV/48P
Obitelj pred izazovima suvremenih medija *U akad. god. 2026./2027. neće se izvoditi.*	Prof. dr. sc. Jerko Valković			**211414** IV/49P
Socijalni nauk Crkve i socijalna etika u interdisciplinarnom dijalogu	Izv. prof. dr. sc. Silvija Migles			**211409** IV/44P
Suvremene perspektive socijalne duhovnosti	Prof. dr. sc. Franjo Podgorelec			**211410** IV/45P
Suvremeni razvoj moralne teologije i kristocentričnost morala	Doc. dr. sc. Ante Bekavac			**211407** IV/42P
Žena u Crkvi i u društvu	Izv. prof. dr. sc. Silvija Migles			**211411** IV/46P
SEMINARI/RADIONICE/DISKUSIJSKE SKUPINE				
Kulturalne dinamike nove antropološko-etičke paradigme	Prof. dr. sc. Tonči Matulić			**211415** IV/50S
Kreposna struktura moralnog djelovanja. Antropološko-teološki vid	Izv. prof. dr. sc. Martina s. Ana Begić			**276672** IV/101S
Supsidijarnost i opće dobro u hrvatskom društvu	Izv. prof. dr. sc. Silvija Migles			**211417** IV/52S
Teologija i bioetika u interdisciplinarnom dijalogu *(Theology and Bioethics in Interdisciplinary Dialogue)*	Prof. dr. sc. Tonči Matulić		**Da** (engleski)	**211418** IV/53S
Zaštita okoliša i mir u međunarodnoj zajednici	Izv. prof. dr. sc. Silvija Migles			**211416** IV/51S
ZNANSTVENO-NASTAVNE AKTIVNOSTI				
	Studijski savjetnici/mentori licencijatskih i doktorskih radova			

ISTRAŽIVAČKI SEMINAR/DOKTORSKE RADIONICE				
Istraživački seminar iz moralne teologije	Studijski savjetnici/mentori licencijatskih i doktorskih radova			
Istraživački seminar iz socijalnog nauka Crkve	Studijski savjetnici/mentori licencijatskih i doktorskih radova			

V. MODUL **EKUMENSKA TEOLOGIJA I DIJALOG RELIGIJA, SVJETONAZORA I KULTURA**				
Nastavni i znanstveno-istraživački oblici rada	**Ime nositelja/izvoditelja predmeta**	**Ime suradnika na predmetu**	**Predmet se, uz hrvatski, izvodi i na stranom jeziku**	**ISVU kod/ Šifra predmeta (kratica predmeta)**
PREDMETI/PREDAVANJA				
Dijalog između kršćana, židova i muslimana u suvremenoj Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini *(Dialogue entre chrétiens, juifs et musulmans dans la Croatie et la Bosnie-Herzégovine modernes)*	Izv. prof. dr. sc. Tomislav Kovač		**Da** (francuski, engleski)	**211426** V/61P
Duhovnost kao mjesto ekumene među kršćanima i dijaloga među religijama *(La spiritualité comme lieu d'œcumène parmi les chrétiens et le dialogue entre les religions)*	Izv. prof. dr. sc. Tomislav Kovač		**Da** (francuski, engleski)	**211428** V/63P
Geneza i teologija ekumenizma *(Genesi e teologia dell'ecumenismo)* *U akad. god. 2026./2027. neće se izvoditi.*	Izv. prof. dr. sc. Antun Japundžić	Dr. sc. Ivan Pleše	**Da** (talijanski)	**211419** V/54P
Granična pitanja ekumenizma i dijaloga *(Questioni di frontiera dell'ecumenismo e del dialogo)*	Prof. dr. sc. Juro Zečević-Božić	Dr. sc. Mijo Nikić	**Da** (talijanski)	**211430** V/65P
Hrvatska ekumensko-teološka baština *(Kroatisches ökumenisch-theologische Erbe)* *U akad. god. 2026./2027. neće se izvoditi.*	Prof. dr. sc. Juro Zečević-Božić	Doc. dr. sc. Vlado Košić	**Da** (njemački, talijanski)	**211424** V/59P
Katoličko poimanje jedinstva i zajedništva u Crkvi	Prof. dr. sc. Juro Zečević-Božić	Izv. prof. dr. sc. Antun	**Da** (njemački,	**211420** V/55P

(Die katholische Auffassung von Einheit und Gemeinschaft in der Kirche/ Nozione cattolica di unità e comunione nella Chiesa) *U akad. god. 2026./2027. neće se izvoditi.*		Japundžić	talijanski)	
Komparativna konfesiologija *(Vergleichende Konfessionologie)* *U akad. god. 2026./2027. neće se izvoditi.*	Izv. prof. dr. sc. Rade Kisić		**Da** (njemački)	**211429** V/64P
Liturgija i liturgijska baština u ekumenskom kontekstu *(Θεία λειτουργία και λειτουργική κληρονομιά στο οικουμενικό πλαίσιο)* *U akad. god. 2026./2027. neće se izvoditi.*	Prof. dr. sc. Nenad Milošević		**Da** (grčki)	**211427** V/62P
Pravoslavna teologija i jedinstvo Crkve *(Ορθόδοξη θεολογία και ενότητα της εκκλησίας)* *U akad. god. 2026./2027. neće se izvoditi.*	Izv. prof. dr. sc. Dragan Radić		**Da** (grčki)	**211421** V/56P
Protestantizam i jedinstvo Crkve *(Protestantismus und Einheit der Kirche)* *U akad. god. 2026./2027. neće se izvoditi.*	Izv. prof. dr. sc. Lidija Matošević	Doc. dr. sc. Enoh Šeba	**Da** (njemački, engleski)	**211422** V/57P
Zajedničko i specifično u religijama *(Commun et spécifique dans les religions)*	Izv. prof. dr. sc. Tomislav Kovač		**Da** (francuski, engleski)	**211425** V/60P
Značajniji teološki pravci kršćanskog Istoka i Zapada u ekumenskoj perspektivi *(Bedeutende theologische Richtungen des christlichen Ostens und Westens in ökumenischer Perspektive)* *U akad. god. 2026./2027. neće se izvoditi.*	Prof. dr. sc. Marija Pehar	Izv. prof. dr. sc. Rade Kisić	**Da** (njemački)	**211423** V/58P
Dijalog teologije i ateizma *(Dialogue between theology and atheism)*	Doc. dr. sc. Kristina Vujica		**Da** (engleski)	**259716** V/66P
SEMINARI/RADIONICE/DISKUSIJSKE SKUPINE				
Relevantni ekumenski dokumenti i literatura *(Relevante ökumenische Dokumente und Literatur)*	Prof. dr. sc. Juro Zečević-Božić	Dr. sc. Ivan Pleše	**Da** (njemački, talijanski)	**259947** V/73S
Svjedočanstvo – oblik objave i	Izv. prof. dr. sc. Branko Murić		**Da**	**211390**

motiv vjerodostojnosti *(Testimony — the Form of Revelation and the Motive for Credibility/ Testimonianza: la forma della Rivelazione e il motivo della credibilità)*			(engleski, talijanski)	II/21S
Teološko iščitavanje Istočnih i Zapadnih ikona i sakralnih slika *(Theologische Lektüre östlicher und westlicher Ikonen und sakraler Bilder)*	Prof. dr. sc. Juro Zečević-Božić	Dr. sc. Ljerka Dulibić	**Da** (njemački, talijanski)	**211435** V/70S
Teološko nazivlje u Dekretu o ekumenizmu *Unitatis redintegratio* *(Theologische Terminologie im Dekret Unitatis Redintegratio)*	Prof. dr. sc. Juro Zečević-Božić		**Da** (njemački, talijanski)	**259713** V/71S
ZNANSTVENO-NASTAVNE AKTIVNOSTI				
	Studijski savjetnici/mentori licencijatskih i doktorskih radova		**Da** (njemački)	
ISTRAŽIVAČKI SEMINAR/DOKTORSKE RADIONICE				
Istraživački seminar iz ekumenske teologije	Studijski savjetnici/mentori licencijatskih i doktorskih radova		**Da** (njemački)	

VI. MODUL SUVREMENI PASTORALNI IZAZOVI IZMEĐU TEORIJE I PRAKSE				
Nastavni i znanstveno-istraživački oblici rada	**Ime nositelja/izvoditelja predmeta**	**Ime suradnika na predmetu**	**Predmet se, uz hrvatski, izvodi i na stranom jeziku**	**ISVU kod/ Šifra predmeta (kratica predmeta)**
PREDMETI/PREDAVANJA				
Biblija i kateheza	Izv. prof. dr. sc. Taras Barščevski			**211446** VI/81P
Biblijske teme u hrvatskoj književnosti	Doc. dr. sc. Ivan Majić			**211439** VI/74P
Književnost i duhovnost	Doc. dr. sc. Ivan Majić			**211440** VI/75P
Participatio actuosa – značenja i modeli	Doc. dr. sc. Milan Dančuo			**211441** VI/76P
Pastoralno praćenje bolesnika	Prof. dr. sc. Josip Šimunović			**211437** VI/72P
Religijska pedagogija i	Izv. prof. dr. sc. Denis Barić			**211445**

katehetika u međunarodnoj i interdisciplinarnoj perspektivi *(Religious Education and Catechetics in international and interdisciplinary perspective/ Religionspädagogik und Katechetik in internationaler und interdisciplinärer Perspektive)*				VI/80P
Religijsko obrazovanje u Europi	Prof. dr. sc. Blaženka s. Valentina Mandarić			**211443** VI/78P
Ritualnost i sakramentalnost u hrvatskom društvu i Crkvi	Prof. dr. sc. Josip Šimunović			**211436** VI/71P
Sakrament: dar i forma	Doc. dr. sc. Milan Dančuo			**211442** VI/77P
Suradnja prezbitera i vjernika laika u župnoj zajednici	Prof. dr. sc. Nikola Vranješ		**Da** (talijanski, engleski)	**259714** VI/82P
Vjerski odgoj i obrazovanje i suvremena kultura	Prof. dr. sc. Ružica Razum	Izv. prof. dr. sc. Denis Barić		**211444** VI/79P
SEMINARI/RADIONICE/DISKUSIJSKE SKUPINE				
Izabrana pastoralno-teološka pitanja I. dio	Prof. dr. sc. Nikola Vranješ			**211447** VI/82S
Izabrana pastoralno-teološka pitanja II. dio	Prof. dr. sc. Nikola Vranješ			**211448** VI/83S
Koncepcije moralnog odgoja i vrijednosna usmjerenja mladih	Prof. dr. sc. Ružica Razum			**211450** VI/85S
Liturgika u interdisciplinarnosti	Doc. dr. sc. Milan Dančuo			**211449** VI/84S
ZNANSTVENO-NASTAVNE AKTIVNOSTI				
	Studijski savjetnici/mentori licencijatskih i doktorskih radova			
ISTRAŽIVAČKI SEMINAR/DOKTORSKE RADIONICE				
Istraživački seminar iz pastoralne teologije	Studijski savjetnici/mentori licencijatskih i doktorskih radova			
Istraživački seminar iz liturgike	Studijski savjetnici/mentori licencijatskih i doktorskih radova			
Istraživački seminar iz religijske pedagogije i katehetike	Studijski savjetnici/mentori licencijatskih i doktorskih radova			

VII. MODUL **CRKVA I TEOLOGIJA TIJEKOM POVIJESTI**				
Nastavni i znanstveno-istraživački oblici rada	**Ime nositelja/izvoditelja predmeta**	**Ime suradnika na predmetu**	**Predmet se, uz hrvatski, izvodi i na stranom jeziku**	**ISVU kod/ Šifra predmeta (kratica predmeta)**
PREDMETI/PREDAVANJA				
Crkva i oblikovanje identiteta	Prof. dr. sc. Slavko Slišković			**211453** VII/88P
Crkva i obrazovanje *(Church and Education)*	Izv. prof. dr. sc. Ana Biočić		**Da** (engleski)	**230560** VII/95P
Crkva između *Države Božje* i *države ljudske*	Prof. dr. sc. Ivan Bodrožić	Izv. prof. dr. sc. Ana Biočić	**Da** (engleski)	**211451** VII/86P
Crkvena historiografija *(Church Historiography)*	Izv. prof. dr. sc. Ana Biočić		**Da** (engleski)	**211452** VII/87P
Izvori za poznavanje crkvene povijesti *U akad. god. 2026./2027. neće se izvoditi.*	Prof. dr. sc. Stjepan Ćosić	Prof. dr. sc. Mirjana Matijević Sokol		**211454** VII/89P
Pomoćne povijesne znanosti *U akad. god. 2026./2027. neće se izvoditi.*	Prof. dr. sc. Mirjana Matijević Sokol			**211457** VII/92P
Povijesni razvoj kršćanske teologije	Prof. dr. sc. Marija Pehar			**211456** VII/91P
Povijest hrvatskoga redovništva	Prof. dr. sc. Slavko Slišković			**211455** VII/90P
Vatikanski apostolski arhiv *(Archivo segreto vaticano)* *U akad. god. 2026./2027. neće se izvoditi.*	Dr. sc. Jadranka Neralić		**Da** (talijanski, engleski)	**259715** VII/96P
SEMINARI/RADIONICE/DISKUSIJSKE SKUPINE				
Hagiografija između povijesti i teologije *(Agiografia tra storia e teologia)* *U akad. god. 2026./2027. neće se izvoditi.*	Izv. prof. dr. sc. Marko Medved		**Da** (talijanski)	**211461** VII/96S
Hrvatska trojezičnost i tropismenost	Izv. prof. dr. sc. Tomislav Galović			**211464** VII/99S
Kontroverze iz crkvene povijesti	Izv. prof. dr. sc. Daniel Patafta			**211462** VII/97S
Povijest hrvatske teološke literature	Prof. dr. sc. Ivan Karlić			**211460** VII/95S
Povijest izvora kanonskog prava	Prof. dr. sc. Josip Šalković/Izv. prof. dr. sc. Lucija Boljat	Lic. theol. i lic. iur. can. Josip Horvat		**211463** VII/98S
ZNANSTVENO-NASTAVNE AKTIVNOSTI				
	Studijski savjetnici/mentori licencijatskih i doktorskih radova			

ISTRAŽIVAČKI SEMINAR/DOKTORSKE RADIONICE				
Istraživački seminar iz crkvene povijesti	Studijski savjetnici/mentori licencijatskih i doktorskih radova			
Istraživački seminar iz kanonskog prava	Studijski savjetnici/mentori licencijatskih i doktorskih radova			

DETALJNI PRIKAZ PREDMETA I SEMINARA PO MODULIMA

REDNI BROJ PREDMETA: 001. (zajednički predmet)

MODUL: zajednički

NAZIV PREDMETA: Lectio theologica

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): predavanje

IME NOSITELJA PREDMETA: voditelji i v. d. voditelja modula (svi)

IMENA NASTAVNIKA/SURADNIKA NA PREDMETU: prof. dr. sc. Nenad Malović; izv. prof. dr. sc. Tomislav Kovač; prof. dr. sc. Ivan Karlić; prof. dr. sc. Tonči Matulić; prof. dr. sc. Josip Šimunović; izv. prof. dr. sc. Ana Biočić.

JEZIK (JEZICI) IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA:

Uvod u svaki modul izvode voditelji modula/pročelnici katedri, koji sudjeluju u izvođenju određenog modula.

ISHODI UČENJA:

- prikupiti osnovne informacije o licencijatskom i doktorskom studiju
- opisno objasniti radne hipoteze projektnog istraživačkog prijedloga, razloge odabira te očekivani ishodi istraživanja
- objasniti razloge odabira modula licencijatskog i doktorskog studija
- procijeniti pozitivne strane i prednosti odabranog istraživačkog projekta te rizike i moguće poteškoće
- objasniti rezultate odabranog istraživačkog rada.

POPIS LITERATURE:
Literaturu određuju voditelji modula u dogovoru s pročelnicima katedri dotičnog modula.

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE:
Određuju voditelji modula u dogovoru s pročelnicima katedri dotičnog modula.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA:
Određuju voditelji modula u dogovoru s pročelnicima katedri dotičnog modula.

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE:
Određuju voditelji modula u dogovoru s pročelnicima katedri dotičnog modula.

BROJ ECTS BODOVA: 4

REDNI BROJ PREDMETA: 002. (zajednički predmet)

MODUL: zajednički

NAZIV PREDMETA: Znanost i istraživanje u sveučilišnom kontekstu

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): predavanje

IME NOSITELJA PREDMETA: izv. prof. dr. sc. Ivan Balabanić

IMENA NASTAVNIKA/SURADNIKA NA PREDMETU:

JEZIK (JEZICI) IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA:
Istraživanjem se može nazvati postupak prikupljanja i analize podataka iz realnoga života, kojemu je cilj dolaženje do novih, još nepoznatih informacija. Moguće je govoriti o znanstvenim i neznanstvenim istraživanjima, odnosno o postupcima prikupljanja i analize podataka koji se temelje na primjeni znanstveno-istraživačke metodologije i onima koja se provode nesustavno i nekontrolirano, bez primjene takvih metoda.

ISHODI UČENJA:
- povezati istraživačke pristupe i metodološke okvire koji se koriste u istraživanjima u području društvenih i humanističkih znanosti
- vrednovati kvalitetu znanstvenih istraživanja, uzimajući u obzir kriterije kao što su: jasna i precizna definicija problema; usklađenost sa znanstvenom metodologijom; validnost i pouzdanost rezultata
- analizirati i kritički vrednovati znanstveni rad
- razumjeti suštinu istraživanja kao procesa prikupljanja i analize podataka u svrhu dolaska do novih informacija.

POPIS LITERATURE:
David DE VAUS, *Surveys In Social Research (Social Research Today),* Routledge, New York, 2013.;
Goran MILAS, *Istraživačke metode u psihologiji i drugim društvenim znanostima,* Naklada Slap, Jastrebarsko, 2009.

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE:
Predavanja i praktične vježbe tijekom kojih će studenti proći sve faze znanstveno utemeljenog istraživačkog procesa.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA:
Pohađanje nastave (1 ECTS bod), izrada i prezentacija nacrta istraživanja (1 ECTS bod), usmeni ispit (2 ECTS boda).

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE:
Kvaliteta se prati anonimnom anketom i analizom rezultata.

BROJ ECTS BODOVA: 4

REDNI BROJ PREDMETA: 1.

MODUL: *Suvremene perspektive odnosa filozofije i teologije*

NAZIV PREDMETA: Estetička misao Rajmunda Kuparea

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): predavanje

IME NOSITELJA PREDMETA: izv. prof. dr. sc. Ivan Dodlek

IMENA NASTAVNIKA/SURADNIKA NA PREDMETU:

JEZIK (JEZICI) IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA:
Jedan od specifičnih izričaja ljudskog duha – kojim čovjek sve više nastoji prodirati u zbilju i time davati odgovore na pitanja koji su mu od životne važnosti – jest umjetničko stvaralaštvo. Umjetnost je stoga – prema estetici Rajmunda Kuparea – stvaralačka igra ili tranfiguracija kojom se utjelovljuju općeljudske ideje u simbolima. Vrijednost umjetničkog simbola za čovjeka sastoji se u tome što mu on sugerira mogućnost jednog novog i drugačijeg reda. Riječ je o sugestiji produhovljenog estetskog ili lijepog reda koji nam, poradi općeljudskog iskustva stalne borbe između duše i tijela, između čovjeka i njegove okoline, između prirode i milosti, sugerira harmoniju koja je izvorna čežnja svakoga od nas. Umjetnost stoga upravo kao lijepi red – koji pruža ushit ili produhovljeni užitak (*raptus*) unutar kojeg se ostvaruje mogućnost životno-egzistencijalne radosti – čovjeka vodi prema harmoniji. Na taj način umjetnost ima za cilj čovjeku pokazati kako bi se on sam morao cjelovito ostvarivati. Ona ima za cilj pokazati kako biti u suglasju sa samim sobom, s drugima, s prirodom i s Vrhovnim Bićem. Na taj način čovjek kroz umjetnost ostvaruje svoj temeljni ljudski zadatak: postajati sve više čovjekom – očovječivati se – dakako, u aksiološkom, ne u ontološkom smislu.

Cilj: Upoznati studente s temeljnim postavkama estetičke misli Rajmunda Kuparea i u odnosu prema njegovoj integralnoj estetici upoznati ih sa značajnim temama i interesima filozofijske estetike.

Kompetencije: Studenti će u kontekstu analize integralne estetike Rajmunda Kuparea moći kritički evaluirati različite estetičke modele koji su filozofijski relevantni za razumijevanje i tumačenje umjetnosti. Moći će i koristiti se znanjem iz područja filozofske estetike za razvijanje vlastitog suda ukusa, te će na taj način biti sposobni za kritičku prosudbu umjetničkih djela.

ISHODI UČENJA:
- identificirati temeljne postavke estetičke misli Rajmunda Kuparea
- analizirati značajne teme i područja filozofijske estetike u odnosu prema Kupareovoj kontemplativnoj estetici
- kritički usporediti različite estetičke modele koji su filozofijski relevantni za razumijevanje i tumačenje umjetnosti u kontekstu estetike Rajmunda Kuparea
- integrirati znanje iz područja filozofske estetike za razvijanje vlastitog suda ukusa i kritičku prosudbu pojedinog umjetničkog djela.

POPIS LITERATURE:

Rajmund KUPAREO, *Umjetnik i zagonetka života*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1982.;
Rajmund KUPAREO, *Govor umjetnosti*, Zagreb, 1987.;
Rajmund KUPAREO, *Čovjek i umjetnost*, Zagreb, 1993.;
Rajmund KUPAREO, *Um i umjetnost*, Zagreb, 2007.

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE:

Predavanje s prezentacijom i diskusijom, istraživački seminar, pojedinačne konzultacije.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA:

Pohađanje predavanja i aktivno sudjelovanje u diskusijama na temelju zadane literature, sudjelovanje na pojedinačnim konzultacijama, studiranje literature, pisanje istraživačkoga rada, usmena prezentacija rada.e

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE:

Anonimna anketa.

BROJ ECTS BODOVA: 4

REDNI BROJ PREDMETA: 2.

MODUL: *Suvremene perspektive odnosa filozofije i teologije*

NAZIV PREDMETA: Etika odgovornosti u suvremenom kontekstu

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): predavanje

IME NOSITELJA PREDMETA: izv. prof. dr. sc. Ivan Dodlek

IMENA NASTAVNIKA/SURADNIKA NA PREDMETU:

JEZIK (JEZICI) IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA:
Posebna pozornost posvećuje se etici E. Lévinasa, Hansa Jonasa i Martina Bubera koji u odnosu na klasične etičke nacrte grade etiku odgovornosti za Drugoga (bližnjega). U Lévinasovoj, Jonasovoj i Buberovoj etici Drugi se pojavljuje kao lice, blizina, dijakonija i transcendencija. Drugi se ne može svesti samo na jedno bezlično »es gibt« (M. Heidegger), nego je on prije svega osoba koja ima svoje dostojanstvo i odgovornost. Drugi se razvija i raste u slobodi, i u dijaloškom Ja – Ti odnosu unutar kojeg se u dinamici sporazumijevanja ponajprije vodi briga o drugome što nas vodi prema izgradnji u suodgovornosti. Dok je Kantova etika bila zasnovana na dužnosti, Lévinasova, Jonasova i Buberova etika temelji se na načelu odgovornosti za Drugoga. Drugi nam se u njihovoj etici otkriva ne samo na način blizine, nego i na način jezika. Na taj način jezik postaje ne samo sredstvom međuljudske komunikacije, nego i svojevrsnim samoočitovanjem Drugoga. Na tragu jezika ne prepoznajemo samo Drugoga kao bližnjega, nego i samu stvarnost beskonačnoga, koja nam se objavljuje na način tajne.

ISHODI UČENJA:

- identificirati temeljne postavke etičke misli Emmanuela Lévinasa, Hansa Jonasa i Martina Bubera
- analizirati značajne teme etike odgovornosti u odnosu prema klasičnim etičkim modelima
- kritički usporediti različite suvremene etičke modele i etiku odgovornosti Emmanuela Lévinasa, Hansa Jonasa i Martina Bubera
- integrirati znanje iz područja etike odgovornosti za razvijanje vlastite kritičke prosudbe suvremenih etičkih modela.

POPIS LITERATURE:
Emmanuel LÉVINAS, *Totalitet i beskonačno. Ogled o izvanjskosti*, Sarajevo, 1976.;
Hans JONAS, *Princip odgovornost. Pokušaj jedne etike za tehnološku civilizaciju,* Sarajevo, 1990.;
Martin BUBER, *Between Man and Man*, London – New York, 2002.;
Josip OSLIĆ, *Izvor budućnosti. Fenomenološki i hermeneutički pristupi svijetu faktičnog životnog iskustva*, Zagreb, 2002., 147-337.

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE:
Predavanja s prezentacijom i diskusijom, te pojedinačne konzultacije.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA:
Pohađanje predavanja i aktivno sudjelovanje u diskusijama na temelju zadane literature, sudjelovanje na pojedinačnim konzultacijama, studiranje literature, pisanje istraživačkog rada, usmena prezentacija rada.

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE:
Anonimna anketa.

BROJ ECTS BODOVA: 4

REDNI BROJ PREDMETA: 3.

MODUL: *Suvremene perspektive odnosa filozofije i teologije*

NAZIV PREDMETA: Filozofske postavke postkoncilske teologije

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): predavanje

IME NOSITELJA PREDMETA: izv. prof. dr. sc. Alojz Ćubelić

IMENA NASTAVNIKA/SURADNIKA NA PREDMETU:

JEZIK IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA:
Filozofija i kršćanska teologija od prvih su stoljeća kršćanstva – u kojima su se artikulirali temeljni teologijski koncepti – nerazdruživo povezane. Suvremeno doba na osobiti je način obilježeno upućenošću filozofije i teologije jedne na drugu, budući da nije bilo značajnije filozofijske tradicije u 20. i 21. stoljeću koja nije utjecala na teologijska istraživanja. Takva međusobna upućenost filozofije i teologije pokazala se također nužnom i nezaobilaznom u postkoncilsko doba s obzirom na pokušaj teologa da što cjelovitije razumiju i tumače konkretno i suvremeno kršćansko iskustvo koje bi bilo kadro voditi prema odgovarajućoj kršćanskoj praksi. Osobita pozornost posvetit će se istraživanju filozofskih postavki postkoncilskih teologa: Edwarda Schillebeeckxa i njegovoj hermeneutici iskustva i prakse, Karlu Rahneru i utjecaju filozofâ Maurice Blondela, Josepha Maréchala i Jacques Maritainea.

ISHODI UČENJA:
- usvajanje najvažnijih filozofijskih tendencija 20. i 21. stoljeća koje su utjecale na postkoncilska teološka istraživanja
- identifikacija uzroka, razloga i učinaka filozofske misli na suvremenu teološku problematiku
- sintetiziranje osnovnih filozofskih pretpostavki za plodan dijalog s postkoncilskom teologijom
- valorizacija stanovitih teoloških uvida i njihova kritička prosudba u kontekstu njihovih filozofskih pretpostavki.

POPIS LITERATURE:
Robert SCHREITER, *The Schillebeeckx Reader*, Crossroad, New York, 1984.;
Karl RAHNER, *Grundkurs des Glaubens*, Herder, Freiburg-Basel-Wien, 1995.;
Jacques MARITAIN, *Cjeloviti humanizam*, Zagreb, 1989.

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE:
Predavanja s diskusijama na temelju zadane literature i konzultacije.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA:
Pohađanje predavanja, priprema tekstova za diskusije, usmeni ili pismeni ispit.

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE:
Anonimna anketa.

BROJ ECTS BODOVA: 4

REDNI BROJ PREDMETA: 4.

MODUL: *Suvremene perspektive odnosa filozofije i teologije*

NAZIV PREDMETA: Heideggerove i Gadamerove hermeneutičke postavke

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): predavanje

IME NOSITELJA PREDMETA: prof. dr. sc. Nenad Malović

IMENA NASTAVNIKA /SURADNIKA NA PREDMETU:

JEZIK IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski, njemački

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA:

Pod hermeneutikom podrazumijevamo teoriju ili umijeće tumačenja, odnosno interpretacije. Heidegger je tumači u svjetlu izvornog značenja grčke riječi ἑρμηνεύειν – ono razlaganje koje donosi vijest onima koji su u stanju slušati taj glas. Otuda je Hermes kod Homera, kao glasnik bogova s Olimpa, prenositelj i prevoditelj, tumač božanskih poruka u ljudski jezik. Hermeneutika, dakle, želi pripomoći razumijevanju onoga što se može razumjeti i to izreći, pa ima jezični karakter i jezik je taj koji određuje hermeneutički odnos, kako sam Gadamer potvrđuje kroz misao: „bitak koji se može razumjeti jest jezik". U tom se smislu istražuje Heideggerovo i Gadamerovo razumijevanje višeslojnosti jezika koji je za njih ponajprije bitak forme života. Forme života pak se mogu razumjeti kao tradicije čija se životnost sastoji u tome što uvijek djeluju, tj. što u određenom pogledu uvijek iznova gube svoju samorazumljivost i pozivaju na izričito razumijevanje. Takvo izričito razumijevanje tradicije jest upravo osnovni proces hermeneutičkog fenomena.

ISHODI UČENJA:

- preispitati elemente filozofijske hermeneutike pod vidom njihove upotrebljivosti za teologiju
- procijeniti stanje i mogućnosti hermeneutičkog pristupa u kontekstu teološke kulture
- predložiti moguće teološke izričaje na podlozi hermeneutičke strukture: predrazumijevanje, interpretacija i rezultati
- integrirati moralno razumijevanje u vlasitu socijalnu interakciju kao doprinos kulturi dijaloga.

POPIS LITERATURE:

H.-G. GADAMER, *Istina i metoda*, Zagreb, 2012.;
Josip OSLIĆ, Izvor i budućnost. Platon-Augustin-Gadamer, u: *Filozofska istraživanja*, 79 (2000.) 4, 563-581.;
Josip OSLIĆ, *Gdje te mogu naći?* Augustinovo faktično iskustvo vjere i njegovo značenje za Heideggerovu hermeneutiku fakticiteta, u: *Filozofska istraživanja*, 75 (1999.) 4, 769-789.;
Martin HEIDEGGER, *Phänomenologie des religiösen Lebens*, Frankfurt am Main, 1995.

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE:

Predavanja s diskusijom, istraživačka aktivnost, pojedinačne konzultacije.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA:

Aktivno praćenje predavanja, studiranje literature, sudjelovanje na konzultacijama, pismeni/usmeni ispit.

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE

Anonimna anketa.

BROJ ECTS BODOVA: 4

REDNI BROJ PREDMETA: 5.

MODUL: *Suvremene perspektive odnosa filozofije i teologije*

NAZIV PREDMETA: Religija i politika

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): predavanje

IME NOSITELJA PREDMETA: prof. dr. sc. Nenad Malović

IMENA NASTAVNIKA/SURADNIKA NA PREDMETU:

JEZIK (JEZICI) IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski, njemački

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA:
S obzirom na napetosti i neslaganja oko odgovora na pitanje koja je uloga religije ili institucionalizirane religijske zajednice u javnom diskursu, osobito gledom na političku zajednicu, predstavljaju se neki teoretski uvidi važni za razumijevanje odnosa Crkve i države u uvjetima moderne liberalne države. Stoga se najprije govori o odnosu politike i religije iz perspektive filozofije. Potom se govori o mjestu i ulozi religije i organizirane religijske zajednice u civilnom društvu s naglaskom na značenje i posljedice (i za državu i za Crkvu) prihvaćanja principa vjerske slobode i privatnog karaktera vjere, a što neminovno uključuje i govor o temeljnim vrijednostima koje proizlaze iu socijalnog nauka Crkve te temeljnim vrijednostima suvremene države. Nerazumijevanje (namjerno ili nenamjerno) ovih principa dovodi do devijacija u odnosima države i Crkve. Na temelju primjera različitih uređenja odnosa Crkve i države kritički se prosuđuju njihove prednosti i nedostaci.

ISHODI UČENJA:
- odrediti prednosti i nedostatke različitih načina uređenja odnosa Crkve i države
- prosuditi bitne i nebitne komponente religije i politike pod vidom mogućnosti njihove suradnje
- integrirati socijalnu komponentu religije u društveni kontekst na dobro političke zajednice
- predložiti modele odnosa Crkve i države s procjenom prihvatljivih i neprihvatljivih elemenata.

POPIS LITERATURE:
Friedrich Wilhelm GRAF – Heinrich MEIER (ur.), *Politik und Religion. Zur Diagnose der Gegenwart*, Verlag C.H.Beck, München, 2013.;
Hans JOAS, *Glaube als Option. Zukunftsmöglichkeiten des Christentums*, Verlag Herder, Freiburg im Breisgau, 2013.;
Nenad MALOVIĆ, Vjera kao „privatna stvar“. Početci, razvitak i posljedice poimanja, u: *Riječki teološki časopis*, 18 (2010.) 2, 371-386.;
Anton STRES, *Sloboda i pravednost. Nacrt političke filozofije*, Zagreb, 2001.;
Carlo CARDIA, *Izazovi laičnosti. Etika, multikulturalnost, islam*, Zagreb, 2012.;
René COSTE, *Političke zajednice*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1995.;
Nenad MALOVIĆ, Kršćanstvo u susretu s političkim teorijama, u: *Bogoslovska smotra*, 77 (2007.) 2, 437-452.

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE:
Predavanja s diskusijama i konzultacije.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA:
Pohađanje predavanja, studiranje literature, aktivno sudjelovanje u diskusijama, usmeni/pismeni ispit.

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE:
Anonimna anketa.

BROJ ECTS BODOVA: 4

REDNI BROJ PREDMETA: 6.

MODUL: *Suvremene perspektive odnosa filozofije i teologije*

NAZIV PREDMETA: Suvremena filozofija odgoja

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): predavanje

IME NOSITELJA PREDMETA: prof. dr. sc. Danijel Tolvajčić

IMENA NASTAVNIKA/SURADNIKA NA PREDMETU:

JEZIK (JEZICI) IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA:
1. temeljni pojmovi suvremene filozofije odgoja (glavne teme i problemi); 2. John Dewey i njegovo djelo *Democracy and Education*.; 3. Jacques Maritain i njegovo djelo *Education at the Crossroads*; 4. Deweyjski demokratski naspram Maritainovog kršćanskog odgoja; 5. Odgoj i obrazovanje budućnosti.

ISHODI UČENJA:
- Vrednovanje novih pojmova, teorija i uvida na području Deweyeve i Maritainove filozofije odgoja
- Odabrati i u pismenoj formi elaborirati istraživački problem iz područja suvremene filozofije odgoja; mogućnost formuliranja filozofijski relevantnih istraživačkih hipoteza pisanoga rada
- Analizirati najnovije izazove postavljene pred filozofiju odgoja u formi pisanoga rada
- Kritički argumentirati odabrani filozofijsko – odgojni problem i vlastite teze u pisanom znanstveno-istraživačkom radu.

POPIS LITERATURE:
John DEWEY, *Experience and Education*, New York, 1952.;
John DEWEY, *Democracy and Education*, New York, 1916. (Džon Djui, Vaspitanje i demokratija, Cetinje, 1970.);
Jacques MARITAIN, *Education at the Crossroads*, New Haven and London, 1943.;
Jacques MARITAIN, *Tri reformatora (Luther, Descartes, Rousseau)*, Split, 1995.;
Michael L. PETERSON, *Philosophy of Education (Issues and Options*), Leicester, 1986.

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE:
Predavanja s diskusijama na temelju zadane literature i konzultacije.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA:
Pohađanje predavanja i aktivno sudjelovanje u diskusijama na temelju zadane literature, sudjelovanje na konzultacijama, studiranje literature, pisanje seminarskog rada, usmena prezentacija rada.

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE:
Anonimna anketa.

BROJ ECTS BODOVA: 4

REDNI BROJ PREDMETA: 7.

MODUL: *Suvremene perspektive odnosa filozofije i teologije*

NAZIV PREDMETA: Suvremena filozofija religije

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): predavanje

IME NOSITELJA PREDMETA: prof. dr. sc. Danijel Tolvajčić

IMENA NASTAVNIKA/SURADNIKA NA PREDMETU:

JEZIK (JEZICI) IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA:
1. Obnovljeni interes za religijske teme u analitičkoj filozofiji druge polovice 20. stoljeća, 2. Reformirana epistemologija, 3. Filozofija religijskog pluralizma, 4. Feministička filozofija religije, 5. Suvremena psihologija i religija, 6. Dokazivanje Božje opstojnosti i suvremena filozofija i 7. Novi pokušaji rješavanja teodicejskog problema.

ISHODI UČENJA:
- Razjasniti temeljne probleme suvremene filozofije religije
- Odabrati i u pismenoj formi elaborirati istraživački problem iz područja suvremene filozofije religije; mogućnost formuliranja filozofijski relevantnih istraživačkih hipoteza pisanoga rada
- Analizirati najnovije izazove postavljene pred filozofiju religije u formi pisanoga rada
- Kritički argumentirati odabrani filozofijsko – religijski problem i vlastite teze u pisanom znanstveno-istraživačkom radu.

POPIS LITERATURE:
Brian DAVIES, *Uvod u filozofiju religije*, Zagreb, 1998.;
John HICK, *Philosophy of Religion*, New Yersey, 1990.;
Andrew ESHLEMAN (ur.), *Readings in Philosophy of Religion. East Meets West*, Oxford, 2008. (odabrani dijelovi).

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE:
Nastava se izvodi u obliku predavanja, vježbi i konzultacija.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA:
Pohađanje predavanja, sudjelovanje na konzultacijama, studiranje literature, pisanje eseja/seminarskoga rada, usmena prezentacija rada/eseja, usmeni/pismeni ispit.

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE:
Anonimna anketa.

BROJ ECTS BODOVA: 4

REDNI BROJ PREDMETA: 8.

MODUL: *Suvremene perspektive odnosa filozofije i teologije*

NAZIV PREDMETA: Filozofi i tehnika. Filozofija tehnike

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): seminar

IME NOSITELJA PREDMETA: izv. prof. dr. sc. Alojz Ćubelić

IMENA NASTAVNIKA/SURADNIKA NA PREDMETU:

JEZIK (JEZICI) IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA:
Kriza kojoj nazočimo tiče se prvenstveno pitanja istine. To pitanje vodi nas ponovnom propitkivanju odnosa prema filozofiji odnosno teologiji. Kako danas prevladava tzv. praktički razum nad spekulativnim razumom, nužno se pitamo o doprinosu modernih znanosti te o vrijednosti i mogućnostima daljnjeg tehničkog i tehnološkog razvitka čovječanstva. Tu filozofi i danas vode prvotno tešku bitku s jezikom posebice u vremenu potrebe da se određenije definiraju najrazličitiji problemi proizašli iz prosvjetiteljske ideje o neizmjernom napretku i mogućnostima razvitka uma. U tom smislu problematiziraju se elementi ideje napretka kao i kriza ideologije napretka koji se odražava na gotovo sva područja ljudskoga življenja kao i na kulturno znanstveni krajobraz.

Cilj: Upoznavanje s osnovnim postavkama prevladavajuće znanstveno-tehničke civilizacije odnosno filozofske refleksije o tehnici.

Kompetencije: Sposobnost kritičkog vrednovanja bitnih čimbenika znanstveno-tehničke civilizacije.

ISHODI UČENJA:
- Usvajanje najvažnijih filozofskih postavki o odnosu praktičnog i spekulativnog razuma
- Identifikacija uzroka, razloga i učinaka najrazličitijih problema proizašlih iz prosvjetiteljske ideje o neizmjernom napretku i mogućnostima razvitka uma
- Sintetiziranje osnovnih filozofskih pretpostavki za plodan dijalog s prosvjetiteljskim idejama i problematiziranje ideje napretka i krize ideologije napretka
- Valorizacija stanovitih filozofskih i teoloških uvida i njihova kritička prosudba u kontekstu tehnološke preobrazbe znanosti, svijeta i društva.

POPIS LITERATURE:
H. G. GADAMER, *Nasljeđe Europe*, Matica hrvatska, Zagreb, 1997.;
N. BERDJAJEV, *Duh i realnost*, Zagreb, 1985.; Igor ČATIĆ (ur.), *Filozofija i tehnika* (zbornik radova), Zagreb, 2003.;
Tonči MATULIĆ, *Metamorfoze kulture*, Zagreb, 2009.

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE:
Rad na izabranim tekstovima.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA:
Aktivno sudjelovanje na seminarskim susretima, studiranje literature, predstavljanje pisanoga rada.

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE:
Anonimna anketa.

BROJ ECTS BODOVA: 6

REDNI BROJ PREDMETA: 9.

MODUL: *Suvremene perspektive odnosa filozofije i teologije*

NAZIV PREDMETA: Filozofijska teologija Paula Tillicha. Čitanje ključnih tekstova

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): seminar

IME NOSITELJA PREDMETA: prof. dr. sc. Danijel Tolvajčić

IMENA NASTAVNIKA/SURADNIKA NA PREDMETU:

JEZIK (JEZICI) IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA:
1. Upoznavanje s osnovnim crtama misli Paula Tillicha; 2. Pregled najznačajnijih tema Tillichove „filozofijske teologije"; 3. Odabir teme vezane uz Tillichovu „filozofijsku teologiju" i izrada seminarskog rada; 4. Izlaganje vlastitog istraživanja.

ISHODI UČENJA:
- Vrednovanje novih činjenica, pojmova i teorija na području filozofijske teologije
- Odabrati i u pismenoj formi elaborirati istraživački problem iz područja suvremene filozofijske teologije Paula Tillicha; mogućnost formuliranja filozofijski relevantnih istraživačkih hipoteza pisanoga rada
- Analizirati najnovije izazove postavljene pred filozofijsku teologiju u formi pisanoga rada
- Kritički argumentirati odabrani problem i vlastite teze iz filozofijske teologije u pisanom znanstveno-istraživačkom radu.

POPIS LITERATURE:
Paul TILLICH, *Dinamika vere*, Beograd, 1988.;
Paul TILLICH, *Hrabrost bivstvovanja*, Novi Sad, 1987.;
Paul TILLICH, *Biblijska religija i potraga za krajnjom zbiljnošću*; Werner SCHÜßLER, *„Was uns unbedingt angeht". Studien zur Theologie und Philosophie Paul Tillichs*, Berlin, 2015.

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE:
Nastava se izvodi u obliku seminarskih vježbi i konzultacija.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA:
Pohađanje seminara, sudjelovanje na konzultacijama, studiranje literature, pisanje seminarskoga rada, usmena prezentacija rada/eseja.

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE:
Anonimna anketa.

BROJ ECTS BODOVA: 6

REDNI BROJ PREDMETA: 10.

MODUL: *Suvremene perspektive odnosa filozofije i teologije*

NAZIV PREDMETA: Habermasova teorija komunikativnog djelovanja

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): seminar

IME NOSITELJA PREDMETA: prof. dr. sc. Nenad Malović

IMENA NASTAVNIKA/SURADNIKA NA PREDMETU:

JEZIK (JEZICI) IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski, njemački

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA:
Teorija komunikativnog djelovanja jedna je od najpoznatijih i najdiskutiranijih teorija suvremene filozofije. Kao takva ona predstavlja izazov i za teologiju. Nakon upoznavanja s bitnim postavkama Habermasove teorije stavlja se naglasak na izazove koje stavlja pred teologiju. Pri tom se pažnja usmjeruje kako na poteškoće tako i na mogućnost njezine recepcije.

ISHODI UČENJA:
- valorizirati doprinos teorije komunikativnog djelovanja u kontekstu postmetafizičkog mišljenja
- prosuditi važnost teorije komunikativnog djelovanje za teološki govor o Bogu
- modificirati temeljne postavke teorije komunikativnog djelovanja za teološki govor u suvremenim uvjetima naviještanja
- objasniti adekvatnost i neadekvatnost teorije komunikativnog djelovanja za kršćanski navještaj.

POPIS LITERATURE:
Jürgen HABERMAS, *Filozofski diskurs moderne*, Zagreb, 1988.;
Jürgen HABERMAS, *Theorie des kommunikativen Handelns*, Band 1-2, Frankfurt am Main, 1995.;
Edmund ARENS (Hg.), *Habermas und die Theologie, Beiträge zur theologischen Rezeption, Diskussion und Kritik der Theorie kommunikativen Handelns*, Düsseldorf, 1989.;
Edmund ARENS (Hg.), *Kommunikatives Handeln und christlicher Glaube. Ein theologischer Diskurs mit Jürgen Habermas*, Paderborn-München-Wien-Zürich, 1997.

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE:
Diskusije na temelju izloženih izabranih tekstova, konzultacije.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA:
Pohađanje seminara i aktivno sudjelovanje u diskusijama, sudjelovanje na konzultacijama, studiranje literature, pisanje seminarskoga rada, usmena prezentacija rada.

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE:
Anonimna anketa.

BROJ ECTS BODOVA: 6

REDNI BROJ PREDMETA: 11.

MODUL: *Fundamentalna teologija: Koncilska istraživanja i obnova Crkve*

NAZIV PREDMETA: Dogmatska konstitucija *Lumen gentium* kao *magna charta* suvremene ekleziologije

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): predavanje

IME NOSITELJA PREDMETA: izv. prof. dr. sc. Branko Murić

IMENA NASTAVNIKA/SURADNIKA NA PREDMETU:

JEZIK (JEZICI) IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski, talijanski, engleski

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA:
Budući da je polazište u istraživanju Crkve dogmatska konstitucija *Lumen gentium*, potrebno je na početku iznijeti razloge toga shvaćanja. Polazi se od činjenice da *Lumen gentium* sintetizira dvotisućljetnu povijest ekleziološkog razvoja objedinjujući u sebi dva ekleziološka modela: „sakramentalni“ 1. tisućljeća i „somatski“ 2. tisućljeća. Crkvu se promatra kao otajstvo ili kao sakrament (LG I), iz čega se razvija njezino konkretno povijesno spasenjsko obilježje kao naroda Božjeg (LG II). Pitanje njezine strukture (LG III) shvaća se pod vidom služenja. Prema dogmatskoj konstituciji o Crkvi *Lumen gentium* Crkva se temeljno, u svojoj kompleksnosti, shvaća kao otajstvena i sakramentalna stvarnost, što u središte promišljanja stavlja istraživanje Crkve kao univerzalnog sakramenta spasenja, a u njenoj strukturi promatra razvoj načela sinodalnosti i njegova utjecaja kao „paradigme Crkve za treće tisućljeće“. To daje širinu za shvaćanje obnovljene ekleziološke svijesti, promatrano kroz nekoliko modela, te se traže kriteriji za mogućnost razumijevanja Crkve u svom suodnosu s ostalim institucijama i društvenim modelima organizacije suvremenog doba.

Ciljevi i kompetencije: Studenti se osposobljuju za viziju Crkve kao sveobuhvatnoga znaka i sredstva spasenja. Studenti stječu sposobnost za kritičko razlikovanje crkvenih struktura od i u odnosu s društvenim institucijama.

ISHODI UČENJA:

- Identificirati nove činjenice, modele i teorije ekleziologije u razvojnom tijeku nakon Drugoga vatikanskog koncila
- Odabrati i protumačiti prikladan istraživački problem iz područja ekleziologije uz formulaciju odgovarajućih istraživačkih hipoteza rada
- Analizirati originalne izvore učiteljstva Crkve, crkvenih otaca, koncilskih teologa, novih stručnih komentara u tumačenju geneze i utjecaja konstitucije Lumen gentium na ekleziološke razvoje i tokove nakon Drugoga vatikanskog koncila
- Kritički argumentirati odabrani ekleziološki problem u pisanom znanstveno-istraživačkom radu
- Objasniti rezultate odabranog ekleziološkog istraživanja iznesenog u pisanom radu uz samoprocjenu i vrednovanje poslijekoncilskog ekleziološkog razvoja.

POPIS LITERATURE :

N. A. ANČIĆ, Crkva u društvenim promjenama. Ekleziološka promišljanja, Split, 2007.;
N. A. ANČIĆ, Teološka polazišta i orijentacije. U svjetlu Drugoga vatikanskog koncila, Zagreb, 2021.;
S. DIANICH – S. NOCETI, Trattato sulla Chiesa, Brescia, [2]2005.;
M. GRAULICH – J. RAHNER, Synodalität in der katholischen Kirche: die Studie der Internationalen Theologischen Kommission im Diskurs, Freiburg - Basel – Wien, 2020.;
W. KASPER, Crkva Isusa Krista. Ekleziološki spisi, Zagreb, 2013., 187-283.;
B. MURIĆ, Promišljanje o uvjetu mogućnosti fundamentalnoteološkog utemeljenja unutarcrkvenog dijaloga, suradnje i suodgovornosti, u: Bogoslovska smotra, 88 (2018.) 3, 561-584.;
S. PIÉ-NINOT, Ecclesiologia. La sacramentalità della comunità cristiana, Brescia, 2008.;
Ž. TANJIĆ – B. MURIĆ, Načelo sinodalnosti kao paradigma Crkve trećeg tisućljeća, u: Bogoslovska smotra, 86 (2016.) 2, 275–295.

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE:
Predavanja s diskusijama na temelju zadane literature i konzultacije.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA:
Opterećenje studenta izraženo u ECTS bodovima: aktivno praćenje predavanja 1 bod, čitanje/studiranje literature 1 bod, izradba pismenoga rada 1 bod, pripremanje ispita 0,5 boda, polaganje ispita 0,5 boda. Ispit je usmeni.

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE:
Anonimna anketa.

BROJ ECTS BODOVA: 4

REDNI BROJ PREDMETA: 12.

MODUL: *Fundamentalna teologija: Koncilska istraživanja i obnova Crkve*

NAZIV PREDMETA: Doprinos dogmatske konstitucije *Dei Verbum* postkoncilskoj teologiji Objave

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): predavanje

IME NOSITELJA PREDMETA: prof. dr. sc. Željko Tanjić

IMENA NASTAVNIKA/SURADNIKA NA PREDMETU:

JEZIK (JEZICI) IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski, engleski

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA:
Polazi se od naravi pojma objave iznesene u Dogmatskoj konstituciji *Dei Verbum* te novosti s obzirom na učiteljske izjave s obzirom na prethodno razdoblje. Ističu se tri temeljne perspektive u shvaćanju sadržaja objave: objava kao epifanija, objava kao teorija i objava kao samoobjava Boga. Iznosi se kristocentrično i trinitarno, povijesno-spasenjsko obilježje objave. Problematizira se pitanje odnosa Pismo-Predaja-Učiteljstvo. Na osnovi sustavnog prikaza problematiziraju se izjave Koncila pitanjem je li objava još uvijek »temeljni pojam« kršćanstva. Na osnovi toga se kroz nekoliko zastupljenih modela iznosi teološko postkoncilsko promišljanje o objavi: kozmološki i povijesno-univerzalni model (W. Pannenberg); antropološko-egzistencijalni model (R. Bultmann, K. Rahner); ontoteološki model (K. Barth; H. U. von Balthasar); povijesno-eshatološki model (J. Moltmann, W. Kasper).

Ciljevi: Primarni cilj kolegija jest studente osposobiti da se kompetentno služe saborskim dokumentima te se, u širem smislu, upoznaju s koncilskom baštinom.

Kompetencije: Stječu se specifična teološka znanja o temelju kršćanstva i dobivaju kompetentne informacije o teološkim mislima XX. stoljeća.

OBLICI IZVOĐENJA NASTAVE:
Nastava se izvodi predavanjem, konsultacijama, interaktivnom diskusijom. Ispit je usmeni uz ocjenjivanje pismenoga rada. Povjerenstvo prati kvalitetu i utvrđuje uspješnost izvedbe nastave.

ISHODI UČENJA:
- Identificirati nove činjenice, modele i teorije o Objavi u konstituciji *Dei Verbum* i teološkom postkoncilskom promišljanju
- Odabrati i protumačiti prikladan istraživački problem iz područja razumijevanja Objave uz formulaciju odgovarajućih istraživačkih hipoteza rada
- Analizirati četiri modela o Objavi: kozmološki i povijesno-univerzalni model; antropološko-egzistencijalni model, ontoteološki model i povijesno-eshatološki model
- Kritički argumentirati odabrani model o Objavi u pisanom znanstveno-istraživačkom radu.

POPIS LITERATURE :

A. DULLES, *Models of Revelation*, New York, 1992.;
R. GIBELLINI, *Teologija XX. stoljeća*, Zagreb, 1999.;
G. M. HOFF, *Offenbarungen Gottes? Eine theologische Problemgeschichte*, Regensburg, 2007.;
G. PASQUALE, *Teologija povijesti spasenja u XX. stoljeću*, Zagreb, 2011.;
K. RAHNER, *Temelji kršćanske vjere. Uvod u pojam kršćanstva*, Rijeka, 2007.

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE:

Predavanja s diskusijama na temelju zadane literature i konzultacije.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA :

Opterećenje studenta izraženo u ECTS bodovima: aktivno praćenje predavanja 1 bod, čitanje/studiranje literature 1 bod, izradba pismenoga rada 1 bodova, pripremanje ispita 1 bod. Ispit je usmeni. Kvalitetu i uspješnost izvedbe nastave prati povjerenstvo anonimnom anketom.

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE:

Anonimna anketa.

BROJ ECTS BODOVA: 4

REDNI BROJ PREDMETA: 13. (3.)

MODUL: *Fundamentalna teologija: Koncilska istraživanja i obnova Crkve*

NAZIV PREDMETA: Filozofske postavke postkoncilske teologije

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): Predavanje

IME NOSITELJA PREDMETA: izv. prof. dr. sc. Alojz Ćubelić

IMENA NASTAVNIKA/SURADNIKA NA PREDMETU:

JEZIK (JEZICI) IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA
Filozofija i kršćanska teologija od prvih su stoljeća kršćanstva – u kojima su se artikulirali temeljni teologijski koncepti – nerazdruživo povezane. Suvremeno doba na osobiti je način obilježeno upućenošću filozofije i teologije jedne na drugu, budući da nije bilo značajnije filozofijske tradicije u 20. i 21. stoljeću koja nije utjecala na teologijska istraživanja. Takva međusobna upućenost filozofije i teologije pokazala se također nužnom i nezaobilaznom u postkoncilsko doba s obzirom na pokušaj teologa da što cjelovitije razumiju i tumače konkretno i suvremeno kršćansko iskustvo koje bi bilo kadro voditi prema odgovarajućoj kršćanskoj praksi. Osobita pozornost posvetit će se istraživanju filozofskih postavki postkoncilskih teologa: Edwarda Schillebeeckxa i njegovoj hermeneutici iskustva i prakse, Karlu Rahneru i utjecaju filozofâ Maurice Blondela, Josepha Maréchala i Jacques Maritainea.

ISHODI UČENJA:
- Usvajanje najvažnijih filozofijskih tendencija 20. i 21. stoljeća koje su utjecale na postkoncilska teološka istraživanja
- Identifikacija uzroka, razloga i učinaka filozofske misli na suvremenu teološku problematiku
- Sintetiziranje osnovnih filozofskih pretpostavki za plodan dijalog s postkoncilskom teologijom
- Valorizacija stanovitih teoloških uvida i njihova kritička prosudba u kontekstu njihovih filozofskih pretpostavki.

POPIS LITERATURE
Robert SCHREITER, *The Schillebeeckx Reader*, Crossroad, New York, 1984.;
Karl RAHNER, *Grundkurs des Glaubens*, Herder, Freiburg-Basel-Wien, 1995.;
Jacques MARITAIN, *Cjeloviti humanizam*, Zagreb, 1989.

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE
Predavanja s diskusijama na temelju zadane literature i konzultacije.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA
Pohađanje predavanja, priprema tekstova za diskusije, usmeni ili pismeni ispit.

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE
Anonimna anketa.

BROJ ECTS BODOVA: 4

REDNI BROJ PREDMETA: 14.

MODUL: *Fundamentalna teologija: Koncilska istraživanja i obnova Crkve*

NAZIV PREDMETA: Misijsko poslanje Crkve od koncilskog dekreta *Ad gentes* do danas

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): predavanje

IME NOSITELJA PREDMETA: izv. prof. dr. sc. Tomislav Kovač

IMENA NASTAVNIKA/SURADNIKA NA PREDMETU:

JEZIK (JEZICI) IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski, engleski, francuski

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA:
Drugi vatikanski koncil je u dekretu *Ad Gentes* definirao misijsku narav Crkve, utemeljivši je na samom trojstvenom poslanju. Istaknuo je također svrhu i sredstva kojima se misija treba vršiti, eshatološki značaj misijskog djelovanja, kao i odgovornost i suradnju svih članova Crkve u vršenju misijske djelatnosti, naglasivši važnost svjedočanstva života i dijalog. Ivan Pavao II. će u enciklici *Redemptoris missio* podsjetiti na trajnu vrijednost misijske naredbe i nagovijestiti »novo proljeće kršćanstva«. Misijska djelatnost Crkve proizlazi iz dubokih zahtjeva kršćanske vjere, a glavna joj je svrha služiti čovjeku objavljujući mu Božju ljubav koja se očitovala u Isusu Kristu. Danas se ova djelatnost treba vršiti u novim svjetskim i društvenim prilikama, obilježenima globalizacijom, sekularizacijom, pluralizmom kultura i svjetonazora. Naročito je važna stvaralačka inkulturacija evanđelja, kao i briga za siromašne, rubne i zapostavljene.

ISHODI UČENJA:
- Identificirati glavne misli koncilskog dekreta *Ad gentes* o misijskoj djelatnosti Crkve
- Odabrati i protumačiti istraživački problem iz područja misijskog poslanja i djelovanja Crkve uz formulaciju odgovarajućih istraživačkih hipoteza rada
- Analizirati povijesne, crkveno-učiteljske, teološke i suvremene izvore vezane uz razumijevanje i tumačenje misijskog poslanja Crkve
- Kritički argumentirati odabranu problematiku misijskog poslanja i djelovanja Crkve kroz određenu izabranu temu u pisanom znanstveno-istraživačkom radu
- Objasniti rezultate odabranog istraživanja iznesenog u pisanom radu uz (samo)procjenu i vrednovanje poslijekoncilske misijske teologije.

POPIS LITERATURE:
Dekret Ad Gentes *o misijskoj djelatnosti Crkve* (7.XII.1965.), u: DRUGI VATIKANSKI KONCIL, *Dokumenti*, Zagreb, Kršćanska sadašnjost, [7]2008.;

FRANJO, *Evangelii gaudium – Radost Evanđelja. Apostolska pobudnica o naviještanju evanđelja u današnjem svijetu* (24.XI.2013.), Zagreb, Kršćanska sadašnjost, 2013.

IVAN PAVAO II., *Enciklika „Redemptoris missio“ o trajnoj vrijednosti misijske naredbe* (7.XII.1990.), Zagreb, Kršćanska sadašnjost, 1991.;

NEMET Ladislav, Glavni pravci razvoja misijske teologije poslije Drugog vatikanskog sabora, u: *Obnovljeni život*, 57 (2002.) 1, 63-73.;

TREVISIOL Alberto, Misijski poziv Crkve (*Ad gentes* 1-4-5-6-37), u: *Crkva i misije*, Sarajevo, Nacionalna uprava Papinskih misijskih djela Bosne i Hercegovine, [2]2009., 15-33.;

ZOVKIĆ Mato, *Crkva kao narod Božji*, Zagreb, Kršćanska sadašnjost, 1976. (Misijska zadaća Crkve, 213-224.).

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE:
Predavanja i diskusija na temelju zadane literature; konzultacije.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA:
Pohađanje i aktivno sudjelovanje na predavanjima; čitanje literature; usmeni ispit.

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE:
Anonimna anketa.

BROJ ECTS BODOVA: 4

REDNI BROJ PREDMETA: 15.

MODUL: *Fundamentalna teologija: Koncilska istraživanja i obnova Crkve*

NAZIV PREDMETA: »Osoba« kao temeljni pojam kršćanske slike Boga i čovjeka

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): predavanje

IME NOSITELJA PREDMETA: izv. prof. dr. sc. Nedjeljka s. Valerija Kovač

IMENA NASTAVNIKA/SURADNIKA NA PREDMETU:

JEZIK (JEZICI) IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski, njemački, talijanski

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA:
S jedne strane, pojam „osoba" smatra se jednim od najvažnijih doprinosa kršćanske vjere ljudskoj misli te spada u temeljne pojmove različitih područja koji se bave čovjekom. S druge strane, jednako je zamjetljivo dovođenje u pitanje važnosti toga pojma, pa je stoga potrebno iznova aktualizirati njegovu izričajnu snagu. Da bi se ispravno shvatio pojam „osoba", kada se primjenjuje na čovjeka, potrebno je poznavati i proučavati njegovo iskonsko teološko porijeklo. Taj pojam je postupno teološki oblikovan iz različitih antičkih riječi (prosopon, hypostasis, persona) da bi se njime izrazile temeljne istine o Bogu u trinitarnoj i kristološkoj dogmi. Tek u drugom koraku na analogan način se primjenjuje na čovjeka. Upravo teološka dimenzija osobe je ona koja priječi da se čovjeka promatra i vrednuje redukcionistički ili funkcionalistički. Zbog toga je potrebno istražiti teološki smisao „osobe" (božanskih osoba), da bi se potom mogle uočiti antropološke dimenzije „osobe", i time potvrditi one neotuđive vrijednosti i značajke ljudskoga bića kao osobe nasuprot suvremenim redukcionističkim tendencijama. Također je potrebno aktualizirati teološki personalni govor o Bogu u odnosu na suvremena ne-osobna poimanja Boga.

ISHODI UČENJA:
- Objasniti teološke razvoje pri oblikovanju osnovnih pojmova i ideja vezanih za „osobu" u trinitarnoj, kristološkoj i antropološkoj perspektivi
- Primijeniti teološko značenje „osobe" na suvremeni personalni i komunionalni govor o Bogu i čovjeku
- Analizirati suvremena ne-personalna razumijevanja Boga i redukcionistička shvaćanja čovjeka
- Kritički istaknuti važnost i otvorene zadatke personalnoga razumijevanja Boga i čovjeka za današnja teološka i antropološka pitanja
- Kreiranje vlastitog sustava znanja i stavova o važnosti „osobe" kao temelja za daljnje istraživanje i konkretnu primjenu.

POPIS LITERATURE:
Joseph RATZINGER, O poimanju osobe u teologiji, u: Joseph RATZINGER/BENEDIKT XVI., *Dogma i navještaj*, Zagreb, 2011.;
Philip A. ROLNICK, Osoba, milost i Bog, Zagreb, 2012.;
Nedjeljka Valerija KOVAČ, *Personalno-relacijska paradigma teologije Josepha Ratzingera/Benedikta XVI.,* Zagreb, 2014., 15-138.;
Ignazio SANNA, Il concetto di persona nell'antropologia cristiana, https://dialogteologic.ro/wp-content/uploads/2018/05/DT197_Ignazio-SANNA-.pdf;

Matthias ZEINDLER, Gott als Person – aktuelle Fragen, u: http://m.refbejuso.ch/fileadmin/user_upload/Downloads/Theologie/Studientag/TH_INF_Studientg-Referat-Zeindler_Gott-Energie-Person_190416.pdf;
Klaus BERGER, Ist Gott Person? Ein Weg zum Verstehen des christlichen Gottesbildes, Gütersloh, 2004.;
FACOLTÀ TEOLOGICA DELL'ITALIA SETTENTRIONALE SEZIONE DI PADOVA (ur.), *Persona e personalismo. Aspetti filosofici e teologici*, Padova, 1992.;
Claudio BERTERO, *Persona e communione. La prospettiva di Joseph Ratzinger*, Città del Vaticano, 2014.

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE:
Predavanja, diskusija, čitanje i rasprava o zadanoj literaturi, pisanje znanstvenog eseja.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA:
Aktivno praćenje predavanja i konzultacija; čitanje i studiranje zadane literature; izrada zadaće na temelju zadane literature; rasprava o pitanjima iz zadatka i literature, kritički osvrt. Ispit je usmeni.

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE:
Provođenje anonimne ankete studenata.

BROJ ECTS BODOVA: 4

REDNI BROJ PREDMETA: 16. (28)

MODUL: *Fundamentalna teologija: Koncilska istraživanja i obnova Crkve*

NAZIV PREDMETA: Otačka teologija – nadahnuće za ostvarivanje cjelovite čovjekove dobrobiti

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): predavanje

IME NOSITELJA PREDMETA: izv. prof. dr. sc. Vanda Kraft Soić i izv. prof. dr. sc. Andrea Filić

IMENA NASTAVNIKA/SURADNIKA NA PREDMETU:

JEZIK (JEZICI) IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski, engleski

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA:
Ovaj predmet je zamišljen tako da osposobi studente za identificiranje i prosuđivanje onih teoloških naglasaka izabranih crkvenih otaca koji mogu poslužiti kao nadahnuće za ostvarenje cjelovite čovjekove dobrobiti – na religioznom, duhovnom, moralnom, socijalnom i medicinalnom planu, uz neizostavan odnos prema prirodi kao Božjemu stvorenju. Tijekom predavanja, u kojima će se izložiti i zajedno raspraviti izabrani primjeri, studente se želi osposobiti i potaknuti na samostalno istraživanje, analiziranje, kritičko vrednovanje i prikazivanje otačkih tekstova pod vidom izazova i odgovora koje oni mogu pružiti suvremenom čovjeku koji živi u vremenu obilježenu brojnim nesigurnostima i krizama na mnogim područjima ljudske egzistencije. Pri samostalnom radu studenti će imati priliku opredijeliti se za one naglaske otačke teologije i suvremenih izazova koje sami smatraju presudnima za život u suvremenomu svijetu. Očekuje se da će studenti, osim stjecanja kompetencija za kritičko znanstveno istraživanje, imati priliku razviti i kreativno teološko mišljenje s osobitim naglaskom na primjeni teologije u konkretnim osobnim i komunitarnim izazovima današnjeg svijeta – od onih religioznih, preko općeljudskih pa sve do ekoloških. Također se očekuje da će biti osposobljeni za, u suradnji s nastavnicama, pripremu okruglog stola u koji će biti uključeni studenti svih studijskih programa. Snažan se naglasak stavlja i na potrebu interdisciplinarne suradnje s ciljem zajedničkog traganja za modelima ostvarenja cjelovite čovjekove dobrobiti danas.

ISHODI UČENJA:
- Identificirati one teološke naglaske izabranih crkvenih otaca koji mogu poslužiti kao nadahnuće za ostvarenje cjelovite dobrobiti suvremenog čovjeka
- Kritički vrednovati tekstove crkvenih otaca kao mogućih polazišta za (nova) teološka promišljanja u susretu s izazovima i problemima suvremenog svijeta i čovječanstva
- Pripremiti okrugli stol o izabranim tekstovima crkvenih otaca na temu čovjekove cjelovite dobrobiti
- Kreirati hipotezu i napisati znanstvenostručni rad na temelju izabranih otačkih tekstova kao polazišta za doprinos cjelovitoj dobrobiti suvremenog čovjeka.

POPIS LITERATURE:

Olivier CLÉMENT, *The Roots of Christian Mysticism. Text and commentary*, New City Press, New York, 1995.;
Andrew LOUTH, *The Origins of the Christian Mystical Tradition. From Plato to Denys*, [2]2007., Oxford University Press, New York.;
Tomislav Janko ŠAGI-BUNIĆ, Kristološki traktat poslije Drugog vatikanskog koncila, u: *Bogoslovska smotra*, 38 (1968.) 2, 147-156.;

Izabrana otačka literature na stranim jezicima i otačka literatura dostupna na hrvatskom jeziku, po izboru:
Apostolski oci I, Verbum, Split, 2010.; *Apostolski oci II*, Verbum, Split, 2010.; *Apostolski oci III*, Verbum, Split, 2011.; Klement RIMSKI, *Pismo Korinćanima*, Služba Božja, Makarska, 2007.; *Barnabina Poslanica*, Služba Božja, Makarska, 2008.; JUSTIN, *Dijalog s Trifunom*, Verbum, Split, 2012.; JUSTIN, *Apologije*, Verbum, Split, 2012.; TACIJAN, *Govor Grcima*, Verbum, Split, 2013.; ATENAGORA, Molba za kršćane. O uskrsnuću mrtvih, u: ARISTID, *Apologija*, Verbum, Split, 2013.; Teofil ANTIOHIJSKI, *Autoliku*, Verbum, Split, 2013.; Ćiril JERUZALEMSKI, *Mistagoške kateheze*, Služba Božja, Makarska, 2005.; Klement ALEKSANDRIJSKI, *Odgojitelj*, Služba Božja, Makarska, 2006.; Klement ALEKSANDRIJSKI, *Koji se bogataš spašava*, Verbum, Split, 2014.; ORIGEN, *Počela,* Symposion, Split, 1985.; CIPRIJAN, *Jedinstvo Crkve*, Služba Božja, Makarska, 1987.; TERTULIJAN, *Spis o krstu*, KS, Zagreb, 1981.; ATANAZIJE, *Pisma o Kristu i Duhu*, Služba Božja, Makarska, 1980.; Ivan ZLATOUSTI, *Krsne pouke*, Služba Božja, Makarska, 2000.; Ivan ZLATOUSTI, *Taština i odgoj djece*, Verbum, Split, 2014.; Ivan ZLATOUSTI, *Brak*, Verbum, Split, 2017.; Ivan ZLATOUSTI, *Čistoća i ljubav*, Verbum, Split, 2015.; Ivan ZLATOUSTI, *Govori i homilije o nadi u uskrsnuće*, Verbum, Split, 2018.; Grgur NAZIJANSKI, *Teološki govori i teološka pisma*, Služba Božja, Split, 2005.; Grgur NISENSKI, *Spis o djevičanstvu*, Split, 1982.; JERONIM, *Izabrane poslanice*, Književni krug, Split, 1990.; JERONIM, *Tumačenje Pavlovih poslanica*, Služba Božja, Makarska, 1998.; JERONIM, *Tumačenje Matejeva evanđelja*, Služba Božja, Makarska, 1996.; JERONIM, *Tumačenje Jone proroka*, Služba Božja, Makarska, 1997.; AMBROZIJE, *Spisi o djevičanstvu*, Symposion, Split, 2001.; AMBROZIJE, *Otajstva i tajne*, Služba Božja, Makarska, 1986.; AUGUSTIN, *Ispovijesti*, KS, Zagreb, [4]1987., AUGUSTIN, *Trojstvo*, Služba Božja, Makarska, 2009.; AUGUSTIN, *Govori – 1*, Služba Božja, Makarska, 1990.; AUGUSTIN, *Govori – 2*, Služba Božja, Makarska, 1993.; AUGUSTIN, *Poučavanje neupućenih*, Služba Božja, Makarska, 1988.; AUGUSTIN, *Rukovet*, Služba Božja, Makarska, 1990.; Teodoret CIRSKI, *Izabrani spisi*, Služba Božja, Split, 2003.; Ćiril ALEKSANDRIJSKI, *Utjelovljenje Jedinorođenca – Jedan Krist*, Služba Božja, Makarska, 2001.; Leon VELIKI, *Govori*, Služba Božja, Makarska, 1993.; Marijan MANDAC, *Sveti Jeronim Dalmatinac*, Makarska, Služba Božja, 1995.

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE:

Nastava se provodi putem predavanja, interaktivne diskusije na temelju unaprijed pročitane literature, pripreme okruglog stola za studente dodiplomskog, diplomskog i poslijediplomskog studija, izrade pisanoga rada.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA:

Pohađanje predavanja, pripremno iščitavanje materijala za interaktivne diskusije, aktivno uključivanje u diskusije, sudjelovanje na konzultacijama, priprema i vođenje (zajedno s nastavnicama) okruglog stola za studente dodiplomskog, diplomskog i poslijediplomskog studija, proučavanje znanstvene literature, izrada pisanoga rada.

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE:

Anonimna anketa.

BROJ ECTS BODOVA: 4

REDNI BROJ PREDMETA: 17.

MODUL: *Fundamentalna teologija: Koncilska istraživanja i obnova Crkve*

NAZIV PREDMETA: Recepcija i hermeneutika Drugog vatikanskog koncila

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): predavanje

IME NOSITELJA PREDMETA: izv. prof. dr. sc. Branko Murić

IMENA NASTAVNIKA/SURADNIKA NA PREDMETU:

JEZIK (JEZICI) IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski, engleski, talijanski

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA:
Kako bi se što bolje razumjela važnost koju Drugi vatikanski koncil ima za obnovljenu teološku misao druge polovine XX. stoljeća, potrebno je upoznati se s načinom čitanja i razumijevanja samih tekstova Koncila. Kolegij stoga pruža uvid u proces nastanka dokumenata ukazujući na važnost koncilskih rasprava koje oslikavaju teološka strujanja započeta prije Koncila i u vrijeme Koncila. Iz tog konteksta dobit će se glavni impulsi u razumijevanju daljnjeg procesa recepcije koncilskih dokumenata u Crkvi i teologiji te svega onoga što se pod jednim ključem razumijevanja naziva „koncilskom obnovom" teologije.

Ciljevi: Primarni cilj kolegija jest studente osposobiti da se kompetentno služe saborskim dokumentima te se, u širem smislu, upoznaju sa koncilskom baštinom.

ISHODI UČENJA:
- Identificirati nove činjenice, modele i teorije u razvoju hermeneutike i recepcije Drugoga vatikanskog koncila
- Odabrati i protumačiti prikladan istraživački problem iz područja hermeneutike i recepcije Drugoga vatikanskog koncila uz formulaciju odgovarajućih istraživačkih hipoteza rada
- Analizirati originalne izvore učiteljstva Crkve, crkvenih otaca, koncilskih teologa, novih stručnih komentara u tumačenju nastanka koncilskih tekstova
- Kritički argumentirati odabrani problematiku hermeneutike i/ili recepcije Drugoga vatikanskog koncila kroz određenu izabranu temu u pisanom znanstveno-istraživačkom radu
- Objasniti rezultate odabranog istraživanja iznesenog u pisanom radu uz samoprocjenu i vrednovanje poslijekoncilskog teološkog razvoja.

POPIS LITERATURE:
Ph. BORDEYNE – L. VILLEMIN (ur.), *Drugi vatikanski koncil i teologija*, *Perspektive za 21. stoljeće*, Zagreb, 2012.;
Ch. BÖTTINGHEIMER (ur.), *Zweites Vatikanisches Konzil. Programmatik – Rezeption – Vision*, Freiburg-Basel-Wien, 2014.;
T. J. ŠAGI-BUNIĆ, *Vrijeme suodgovornosti*, I-II, Zagreb, 1981.-1982.;
M. L. LAMB – M. LEVERING (ur.), *The Reception of Vatican II*, New York, 2017.;
G. TAVARD, *Vatican II and the Ecumenical Way*, Marquette University, Milwaukee, 2006.;
Ch. THEOBALD, *L'avvenire del Concilio. Nuovi approcci al Vaticano II*, Bologna, 2016.;

N. BIŽACA – M. PARLOV (ur.), Recepcija Drugog vatikanskog sabora – The reception of the Second vatican Council: s posebnim osvrtom na Crkvu u Hrvata, Split, 2014.;
A. MARCHETTO, Il Concilio ecumenico Vaticano II: per la sua corretta ermeneutica, Rim - Vatikan, 2012.

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE:
Predavanja s diskusijama na temelju zadane literature i konzultacije.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA:
Opterećenje studenta izraženo u ECTS bodovima: aktivno praćenje predavanja 1 bod, čitanje/studiranje literature 1 bod, izradba pismenoga rada 1 bod, pripremanje ispita 0,5 boda, polaganje ispita 0,5 boda. Ispit je usmeni.

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE:
Anonimna anketa.

BROJ ECTS BODOVA: 4

REDNI BROJ PREDMETA: 18.

MODUL: *Fundamentalna teologija: Koncilska istraživanja i obnova Crkve*

NAZIV PREDMETA: Teologija religija u svjetlu (post)koncilskih dokumenata

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): predavanje

IME NOSITELJA PREDMETA: izv. prof. dr. sc. Tomislav Kovač

IMENA NASTAVNIKA/SURADNIKA NA PREDMETU:

JEZIK (JEZICI) IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski, engleski, francuski

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA:
Koncilskom deklaracijom *Nostra aetate* o odnosu Crkve prema nekršćanskim religijama Katolička crkva učinila je povijesni zaokret u svom stavu prema drugim religijskim tradicijama, kako na dijaloškoj tako i na teološkoj razini. Polazeći iz perspektive religijskog pluralizma koje obilježava naše vrijeme, kršćanska teologija religija nastoji propitkivati mjesto i značenje koje druge religijske tradicije imaju u odnosu na Krista i na Božji univerzalni naum spasenja. Predmet će analizirati domete i granice triju glavnih modela teologije religija: ekskluzivistički-ekleziocentrični, inkluzivistički-kristocentrični, pluralistički-teocentrični. Osvrnut će se također na neposredne teološke izazove koje druge religije postavljaju pred kršćanstvom, kao što su poimanje Božje objave, naučavanje o Bogu i čovjeku, interpretacija svetih tekstova. Iznijet će se temeljne odrednice katoličke teologije religija u svjetlu (post)koncilskih dokumenata te naučavanje Katoličke crkve o međureligijskom dijalogu.

ISHODI UČENJA:
- Identificirati nove činjenice, modele i teorije teologije religija od Drugog vatikanskog koncila do danas
- Odabrati i protumačiti istraživački problem iz područja teologije religija uz formulaciju odgovarajućih istraživačkih hipoteza rada
- Analizirati povijesne, crkveno-učiteljske, teološke i suvremene izvore vezane uz razumijevanje i tumačenje izazova religijskog pluralizma i teologije religija
- Kritički argumentirati odabranu problematiku teologije religija kroz određenog autora ili teme, u pisanom znanstveno-istraživačkom radu
- Objasniti rezultate odabranog istraživanja iznesenog u pisanom radu uz (samo)procjenu i vrednovanje poslijekoncilskog naučavanja i smjernica za katoličku teologiju religija.

POPIS LITERATURE:
BIŽACA, Nikola, *Ogledi iz teologije religija*, Zagreb, Kršćanska sadašnjost, 2008.;
BIŽACA, Nikola, *Ususret bratskom putovanju. Temelji i dijaloške perspektive teologije religija*, Zagreb, Kršćanska sadašnjost, 2013.;
Deklaracija Nostra aetate *o odnosu Crkve prema nekršćanskim religijama* (28. X. 1965.), u: DRUGI VATIKANSKI KONCIL, *Dokumenti*, Zagreb, Kršćanska sadašnjost, [7]2008.;
DUPUIS, Jacques, *Christianity and the Religions. From Confrontation to Dialogue*, Maryknoll (N.Y.), Orbis Books, 2002.;
FRANJO [Papa] – Ahmed AL-TAYYIB, Deklaracija o ljudskom bratstvu za mir u svijetu i zajednički suživot (Abu Dhabi, 4. veljače 2019.), u: *Vrhbosnensia*, 23 (2019.)1, 373-380.;

KONGREGACIJA ZA NAUK VJERE, *Dominus Iesus. Deklaracija o jedincatosti i spasenjskoj univerzalnosti Isusa Krista i Crkve* (6. VIII. 2000.), Zagreb, Kršćanska sadašnjost, 2000.;
MEĐUNARODNO TEOLOŠKO POVJERENSTVO, *Kršćanstvo i religije*, Zagreb, Kršćanska sadašnjost, 1999.;
YOUNÈS, Michel, *Pour une théologie chrétienne des religions*, Paris, Desclée de Brouwer, 2012.

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE:
Predavanja i diskusija na temelju zadane literature; konzultacije.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA:
Pohađanje i aktivno sudjelovanje na predavanjima; čitanje literature; pisanje rada i usmeni ispit.

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE:
Anonimna anketa.

BROJ ECTS BODOVA: 4

REDNI BROJ PREDMETA: 19.

MODUL: *Fundamentalna teologija: Koncilska istraživanja i obnova Crkve*

NAZIV PREDMETA: Dostojanstvo ljudske osobe i sloboda vjerovanja u svjetlu Objave

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): seminar

IME NOSITELJA PREDMETA: prof. dr. sc. Željko Tanjić

IMENA NASTAVNIKA/SURADNIKA NA PREDMETU:

JEZIK (JEZICI) IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski, engleski

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA

Prema koncilskoj deklaraciji *Dignitatis humanae* pravo na slobodu vjerovanja utemeljeno je u samom dostojanstvu ljudske osobe, kakvom je poznajemo iz objavljenje Božje riječi i iz samog razuma. Po svojem su dostojanstvu svi ljudi, jer su kao osobe obdarene razumom, slobodnom voljom i osobnom odgovornošću, pokretani vlastitom naravi i vezani moralnom obvezom da tragaju za istinom, naročito za onom koja se tiče vjere i religije. Jednom kad spoznaju istinu, dužni su pak prionuti uz nju i sav svoj život uređivati prema zahtjevima istine. Toj obvezi koja proizlazi iz njihove naravi ljudi ne mogu udovoljiti bez psihološke slobode i bez izuzeća od izvanjskih pritisaka. Stoga je važno da sloboda vjerovanja bude priznata kao nepovredivo pravo ljudske osobe, koje će biti poštivano u svakom pravednom javnom poretku. Ovo je pravo od iznimne važnosti kako u sekulariziranim društvima koji sve učestalije religiju nastoje udaljiti iz javnog života, tako i u onim zemljama i kulturalno-religijskim sredinama koje to pravo ne priznaju.

Ciljevi: Upoznati studente s temeljnim načelima o slobodi vjerovanja prema naučavanju Katoličke crkve; ukazati na složeni odnos sekularnog društva spram religiji, kao i na primjere ograničavanja vjerske slobode ili vjerske netrpeljivosti u pojedinim zemljama i sredinama.

Kompetencije: Student će biti sposoban izložiti katolička načela o slobodi vjerovanja te jasnije artikulirati mjesto i ulogu religije, naročito kršćanstva, u suvremenom sekularnom društvu.

ISHODI UČENJA:

- istražiti i analizirati koncilsku deklaraciju *Dignitatis humanae* o slobodi vjerovanja i na čemu se sloboda temelji
- analizirati, interpretirati i problematizirati deklaraciju *Dignitatis humanae* u odnosu na ljudsko dostojanstvoi slobodu vjerovanja u svjetlu Objave
- odabrati i protumačiti prikladan istraživački problem iz odnosa ljudskog dostojanstva i slobode vjerovanja u svjetlu Objave
- kritički argumentirati i napisati seminarski rad.

POPIS LITERATURE:

Deklaracija „Dignitatis humanae“ o slobodi vjerovanja, u: DRUGI VATIKANSKI KONCIL, *Dokumenti*, Zagreb, Kršćanska sadašnjost, 2008.;

Željko TANJIĆ, *Teologija pred izazovima sadašnjeg trenutka*, Zagreb, Kršćanska sadašnjost, 2009., 177-189.;

Željko TANJIĆ, Koncilski govor o slobodi vjerovanja i njegovo značenje za današnje vrijeme, u: *Diacovensia*, 21 (2013.) 4, 677-690.;
Ivica RAGUŽ, Laička država i sloboda vjerovanja danas: teološki osvrt na doprinos Charlesa Taylora, u: *Diacovensia*, 21 (2013.) 4, 691-704.

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE:
Predavanja i diskusija na temelju zadane literature; konzultacije.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA:
Pohađanje i aktivno sudjelovanje na predavanjima; čitanje literature; usmeni ispit.

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE:
Anonimna anketa.

BROJ ECTS BODOVA: 6

REDNI BROJ PREDMETA: 20.

MODUL: *Fundamentalna teologija: Koncilska istraživanja i obnova Crkve*

NAZIV PREDMETA: Habermasova teorija komunikativnog djelovanja

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): seminar

IME NOSITELJA PREDMETA: prof. dr. sc. Nenad Malović

IMENA NASTAVNIKA/SURADNIKA NA PREDMETU:

JEZIK (JEZICI) IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski, njemački

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA:
Teorija komunikativnog djelovanja jedna je od najpoznatijih i najdiskutiranijih teorija suvremene filozofije. Kao takva ona predstavlja izazov i za teologiju. Nakon upoznavanja s bitnim postavkama Habermasove teorije stavlja se naglasak na izazove koje stavlja pred teologiju. Pri tom se pažnja usmjeruje kako na poteškoće tako i na mogućnost njezine recepcije.

ISHODI UČENJA:
- valorizirati doprinos teorije komunikativnog djelovanja u kontekstu postmetafizičkog mišljenja
- prosuditi važnost teorije komunikativnog djelovanje za teološki govor o Bogu
- modificirati temeljne postavke teorije komunikativnog djelovanja za teološki govor u suvremenim uvjetima naviještanja
- objasniti adekvatnost i neadekvatnost teorije komunikativnog djelovanja za kršćanski navještaj.

POPIS LITERATURE:
Jürgen HABERMAS, *Filozofski diskurs moderne*, Zagreb, 1988.;
Jürgen HABERMAS, *Theorie des kommunikativen Handelns*, Band 1-2, Frankfurt am Main, 1995.;
Edmund ARENS (Hg.), *Habermas und die Theologie, Beiträge zur theologischen Rezeption, Diskussion und Kritik der Theorie kommunikativen Handelns*, Düsseldorf, 1989.;
Edmund ARENS (Hg.), *Kommunikatives Handeln und christlicher Glaube. Ein theologischer Diskurs mit Jürgen Habermas*, Paderborn-München-Wien-Zürich, 1997.

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE:
Diskusije na temelju izloženih izabranih tekstova, konzultacije.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA:
Pohađanje seminara i aktivno sudjelovanje u diskusijama, sudjelovanje na konzultacijama, studiranje literature, pisanje seminarskoga rada, usmena prezentacija rada.

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE:
Anonimna anketa.

BROJ ECTS BODOVA: 6

REDNI BROJ PREDMETA: 21. (36)

MODUL: *Fundamentalna teologija: Koncilska istraživanja i obnova Crkve*

NAZIV PREDMETA: Patristička i teologija II. vatikanskoga koncila u misli Tomislava J. Šagi-Bunića

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): seminar

IME NOSITELJA PREDMETA: izv. prof. dr. sc. Anto Barišić

IMENA NASTAVNIKA/SURADNIKA NA PREDMETU:

JEZIK (JEZICI) IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA:

Seminar je zamišljen tako da se studenti i studentice poslijediplomskog studija licencijata i doktorata upoznaju s patrističkom teologijom i teologijom II. vatikanskog koncila (1962. – 1965.) kakvu pronalazimo u objavljenim i neobjavljenim spisima istaknutog hrvatskog teologa i profesora Tomislava Janka Šagi-Bunića. II. vatikanski koncil se vratio izvorima: Svetom Pismu i patrističkoj teologiji, dijalogom je otvorio zatvorenu Crkvu suvremenom svijetu. U svojim Dokumentima Koncil se na brojnim mjestima i u različitoj teološkoj tematici, kao što je, primjerice, kristologija i ekleziologija, zatim odnos prema svijetu, drugim religijama i drukčijim svjetonazorima, nadahnjuje prvenstveno na Objavi i na autorima iz patrističkog razdoblja, odnosno iz razdoblja prvog tisućljeća povijesti Katoličke Crkve. Šagi-Bunićeva teologija, počevši od kristologije, ekleziologije, liturgije, mariologije, soteriologije, te drugih teoloških tema, također je snažno obilježena patrističkom teologijom i odatle crpi svoje nadahnuće. Šagi-Bunić se nadovezuje na dijalošku teologiju II. vatikanskog koncila i promovira je u čitavom svom teološkom, društvenom i kulturnom opusu. Cilj je seminara da studenti kroz samostalni istraživački rad, kroz upoznavanje i proučavanje objavljenih i neobjavljenih Šagi-Bunićevih spisa pronalaze, određuju i uspoređuju idejne poveznice između patrističke i teologije II. vatikanskog koncila na temelju kojih će moći razumjeti, razlikovati, prepoznavati, uspoređivati, interpretirati, kritički promišljati, analizirati, argumentirati i objasniti nove izazove današnjice s kojima se suočava kršćanstvo u demokratskom i pluralističkom društvu 20. stoljeća i na početcima trećeg tisućljeća, izazovima kao što su: ekumenizam, međureligijski dijalog, dijalog među različitim kulturama i civilizacijama, ateizam, agnosticizam, eshatologija.

ISHODI UČENJA:

- vrednovanje novih izazova pred kršćanstvom u pluralističkom društvu trećeg tisućljeća u svjetlu teologije II. vatikanskog koncila
- prepoznavanje i usporedba patrističke i teologije II. vatikanskog koncila
- identificiranje temeljnih teoloških tema II. vatikanskog koncila
- razvijanje i unapređivanje teologije II. vatikanskog koncila.

POPIS LITERATURE:

Šagi-Bunić, Tomislav J., Euharistija u životu Crkve kroz povijest, Zagreb, 1984.;
Šagi-Bunić, Tomislav J., Ali drugog puta nema, Zagreb, [2]1986.;
Šagi-Bunić, Tomislav J., Vrijeme suodgovornosti II, Zagreb, 1982.;

Šagi-Bunić, Tomislav J., Izazov starih, Zagreb, [2]1982.;
Šagi-Bunić, Tomislav J., Humanizam i teandrizam II. vatikanskog koncila, u: Bogoslovska smotra, vol. 57, No. 3-4, 1987., 151-152.;
Barišić, Anto, Teandrička kristologija Tomislava Janka Šagi-Bunića, Zagreb, 2012.;
Filić, Andrea, Efeška kristološka kontroverzija prema djelima T. J. Šagi-Bunića – Od raskola (431.) do sjedinjenja (433.), Zagreb, 2015.;
Drugi vatikanski koncil – DOKUMENTI, Zagreb, 2008.

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE:
Predavanja s diskusijama na temelju zadane literature i konzultacija.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA:

Pohađanje seminara i aktivno sudjelovanje u diskusijama na temelju zadane literature, sudjelovanje na konzultacijama, studiranje literature, pisanje seminarskoga rada, usmena prezentacija rada.

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE:
Kvaliteta nastave se prati provođenjem anonimne ankete.

BROJ ECTS BODOVA: 6

REDNI BROJ PREDMETA: 22.

MODUL: *Fundamentalna teologija: Koncilska istraživanja i obnova Crkve*

NAZIV PREDMETA: Svjedočanstvo – oblik objave i motiv vjerodostojnosti

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): seminar

IME NOSITELJA PREDMETA: izv. prof. dr. sc. Branko Murić

IMENA NASTAVNIKA/SURADNIKA NA PREDMETU:

JEZIK (JEZICI) IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski, engleski, talijanski

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA:
Studente se uvodi u seminar određenjem značenja svjedočanstva kao principa vjerodostojnosti objave i Tradicije. Uvodno se pokazuje kako je svjedočanstvo na Drugom vatikanskom koncilu iznova otkrivena kategorija koja u sebi uključuje interdisciplinarni pristup u utvrđivanju vjerodostojnosti vjere: svjedočanstvo se pokazuje kao temeljni antropološki čin, kao hermeneutski i fenomenološki čin darovanosti, kao temeljno objaviteljski čin, kao temeljno kristološki čin u dvostrukom smislu kao Kristovo svjedočanstvo i svjedočanstvo za Krista i kao ekleziološki čin vjerodostojnosti Crkve. Studenti će na osnovi smjernica i ponuđene literature istraživati i produbljivati pojedina područja dimenzije svjedočanstva.

ISHODI UČENJA:
- identificirati nove činjenice, modele i teorije u razvoju hermeneutike i recepcije Drugoga vatikanskog koncila
- odabrati i protumačiti prikladan istraživački problem iz područja hermeneutike i recepcije Drugoga vatikanskog koncila uz formulaciju odgovarajućih istraživačkih hipoteza rada
- analizirati svetopisamske, patrističke, učiteljske, teološke i filozofske izvore koji obrađuju tematiku svjedočenja i vjerodostojnosti na epistemološkoj razini
- kritički argumentirati odabranu problematiku iz područja proučavanja kategorije svjedočanstva i vjerodostojnosti objave kroz obrađivanje odabrane teme pisanog znanstveno-istraživačkog rada
- integrirati rezultate odabranog istraživanja seminarskog rada u širi kontekst teme doktorske disertacije.

POPIS LITERATURE :
P. CIARDELLA – M. GRONCHI (prir.), *Testimonianza e Verità. Un approccio interdisciplinare,* Prefazione di Piero Coda, Città Nuova, Roma, 2000.;
COMMUNIO, Tema broja: Svjedočanstvo, u: Communio 38 (2012.) 113.;
R. LATOURELLE, *Kršćansko svjedočenje*, Biskupski ordinarijat – UPT, Đakovo 1990.;
P. MARTINELLI, *La testimonianza: verità di Dio e libertà dell'uomo,* San Paolo, Carocci Editore, Rim 2021.;
G. PASQUALE – B. MURIĆ, *Teologia fondamentale. Il Lógos tra comprendere e credere*, Carocci Editore, Rim 2021.;
K. RAHNER, Theologische Bemerkungen zum Begriff „Zeugnis“, u: ID., Schriften zur Theologie X, 164-180.

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE:
Predavanja s diskusijama na temelju zadane literature i konzultacije.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA:
Pohađanje seminara i aktivno sudjelovanje u diskusijama na temelju zadane literature, sudjelovanje na konzultacijama, studiranje literature, pisanje seminarskoga rada, usmena prezentacija rada.

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE:
Anonimna anketa.

BROJ ECTS BODOVA: 6

REDNI BROJ PREDMETA: 23.

MODUL: *Sustavna teologija pred znakovima vremena*

NAZIV PREDMETA: Aktualna pitanja iz eshatologije

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): predavanje

IME NOSITELJA PREDMETA: izv. prof. dr. sc. Iva Mršić Felbar

IMENA NASTAVNIKA/SURADNIKA NA PREDMETU:

JEZIK (JEZICI) IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski, engleski

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA:

Nakon osnovnih hermeneutičkih načela u tumačenju eshatoloških sadržaja, izdvajaju se i analiziraju pojedina pitanja koja u današnjoj eshatološkoj raspravi imaju posebnu aktualnost: smrt, uskrsnuće mrtvih, uskrsnuće u smrti, dijaloška besmrtnost, tjelesnost uskrsnuća, sud/samosud, čistilište, pakao. Težište se stavlja na kristološko iščitavanje i interpretiranje eshatoloških sadržaja, te njihovih suvremenih naglasaka. Opće i specifične kompetencije: dobiva se kompetencija za ispravno razumijevanje i tumačenje eshatoloških stvarnosti čovjekova života. Oblici izvođenja nastave: nastava se izvodi predavanjem i konzultacijama.

ISHODI UČENJA:

- vrednovanje pojmova, činjenica i teorija o doprinosu novije eshatološke rasprave cjelovitijem razumijevanju eshatološke stvarnosti
- postaviti hipotezu i napisati rad vezan uz doprinos Drugoga vatikanskog koncila razvoju eshatološkog nauka Crkve
- primijeniti znanja, iskustvo i vještine za samostalno istraživanje eshatoloških sadržaja i njihovo integriranje u ukupnu teološku strukturu i sadržaj
- analizirati doprinos novije eshatološke rasprave u razumijevanju samoga čovjeka (tko je čovjek?), njegove pojedinačne i kolektivne povijesti, kao i same povijesti svijeta.

POPIS LITERATURE:

BenediktXVI./ Joseph RATZINGER, *Eshatologija. Smrt i vječni* život, Split, 2016.;
Hans Urs von BALTHASAR, *Eshatologija u našem vremenu. Posljednje čovjekove stvari i* kršćanstvo, Zagreb, 2018.;
Anton TAMARUT, Novo lice posljednjih stvari, u: *Riječki teološki časopis*, 5(1997.), 1, 61-84;
Anton TAMARUT, Katolička eshatologija u svjetlu postmoderne, u: *Bogoslovska smotra,* 73(2003.), 1, 101-121.;
T. J. ŠAGI BUNIĆ, Eshatologija Drugoga vatikanskog koncila, u: Isti, *Vrijeme suodgovornosti,* sv. I., Zagreb, 1981., 369-392.;
COMMISIO THEOLOGICA INTRNATIONALIS, *Sine affirmatione* (De quibusdam actualibus circa eschatologiam), u: EV, sv. 13, Bologna,1995., 260-353.

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE:

Nastava će se provoditi kroz predavanja, konzultacije, osobno istraživanje i pisani rad studenata.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA:
Obaveze će se izvršavati putem redovitog pohađanja predavanja/seminara te kroz seminarski rad.

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE:
Samoevaluacija, anketa, analiza.

BROJ ECTS BODOVA: 4

REDNI BROJ PREDMETA: 24.

MODUL: *Sustavna teologija pred znakovima vremena*

NAZIV PREDMETA: Aktualna pitanja mariologije

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): predavanje

IME NOSITELJA PREDMETA: prof. dr. sc. Marija Pehar

IMENA NASTAVNIKA/SURADNIKA NA PREDMETU:

JEZIK (JEZICI) IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA:
Kolegij predstavlja mariologiju kao dogmatsko-teološku disciplinu, te je njegov primarni interes povezivanje novozavjetnih mjesta o Mariji, tekstova učiteljstva i suvremene mariologije s pitanjima i životom suvremenog čovjeka. Kroz izlaganje sadržaja dogmatskih izričaja o Mariji i suvremene mariologije želi se aktualizirati Marijino mjesto i ulogu unutar otajstva Krista i Crkve, te marioološko-marijanske sadržaje povezati sa suvremenim životom Crkve i društva.

ISHODI UČENJA:
- sposobnost prosudbe i kritičkog vrednovanja suvremene mariologije
- povezivanje biblijskih mjesta o Mariji i klasičnih marioloških sadržaja sa suvremenim teološkim izazovima
- primijeniti elemente suvremene mariologije u razvoju marijanske duhovnosti i crkvenog navještaja
- integracija marioloških spoznaja u marijansku duhovnost i život Crkve.

POPIS LITERATURE:
Marija PEHAR, Tko je majka moja? Bibliska svjedočanstva o Mariji, Isusovoj majci, Zagreb, 2022.;
Wolfgang BEINERT, Heute von Maria reden? Kleine Einführung in die Mariologie, Freiburg-Basel-Wien, 1973.;
Gisbert GRESHAKE, Maria-Ecclesia, Perspektiven einer marianisch grundierten Theologie und Kirchenpraxis, Regensburg, 2014.

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE:
Nastava se izvodi u jednom semestru, prema odredbama Sveučilišta i Fakulteta, te izvedbenoga plana nastave. Predviđena su predavanja, konzultacije i osobni istraživački rad.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA:
Studenti su obvezatni aktivno sudjelovati na predavanjima i konzultacijama, a osobito u istraživačkom radu i izradi pisanoga rada.

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE:
Praćenje kvalitete nastave provodi se kroz komunikaciju na predavanjima i konzultacijama, kao i kroz analizu individualnih radova.

BROJ ECTS BODOVA: 4

REDNI BROJ PREDMETA: 25.

MODUL: *Sustavna teologija pred znakovima vremena*

NAZIV PREDMETA: Teologija povijesti i vremena: izabrana pitanja

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): predavanje

IME NOSITELJA PREDMETA: prof. dr. sc. Ivan Karlić

IMENA NASTAVNIKA/SURADNIKA NA PREDMETU: dr. sc. Milan Gelo

JEZIK (JEZICI) IZVOĐENJA PREDMETA:

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA:

Kolegij uvodi studente u temeljne pojmove i tematska područja teologije povijesti i vremena. Polazeći od biblijskih i teoloških pretpostavki razumijevanja vremena, obrađuju se različita značenja vremena u kršćanskoj tradiciji kao nužan okvir za teološko tumačenje povijesti. Posebna pozornost posvećuje se odnosu vremena, povijesti i objave po čemu se vidi da je povijest u kršćanskom teološkom kontekstu promatrana kao povijest spasenja (*historia salutis*) imajući u vidu da se takvim pristupom radi o temeljnom obrascu kršćanskoga razumijevanja povijesti i vremena. Kroz analizu odabranih tekstova klasičnih autora, osobito Augustina i Bonaventure, studenti se upoznaju s ključnim modelima teološkoga tumačenja povijesti te s kristološkim razumijevanjem vremena i povijesti u kojem osoba i događaj Isusa Krista predstavljaju središte i ispunjenje povijesti spasenja. U tom se kontekstu razmatra odnos između Božje providnosti, ljudske slobode i povijesnih procesa. Polazeći od nauka Drugoga vatikanskog sabora o „znakovima vremena" (*signa temporum*), kolegij obrađuje pitanje trajne zadaće teološkoga razlučivanja povijesnih događaja i društvenih promjena.

ISHODI UČENJA:

- Kritički vrednovati odabrana teološka tumačenja povijesti i vremena u odnosu na kršćansku objavu, eshatologiju i suvremeno razumijevanje povijesti i vremena.

POPIS LITERATURE:

Hans Urs von Balthasar, *Cjelina u odlomku: aspekti teologije povijesti*, Zagreb, 2007.

Gianluigi Pasquale, *Teologija povijesti spasenja u XX. stoljeću*, Zagreb, 2011.

Jean Daniélou, *Bog i mi*, Zagreb, 2003.

Benedikt XVI., *Spe salvi - U nadi spašeni.* Enciklika vrhovnog svećenika biskupima, prezbiterima i đakonima, zavjetovanim osobama i svim vjernicima laicima o kršćanskoj nadi, Zagreb, 2008.

Aurelije Augustin, *De civitate Dei* (O državi Božjoj), Zagreb, 1995.–1996.

Bonaventura, *La sapienza cristiana. Collationes in Hexaëmeron*, Roma, 2018.

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE:

Nastava se izvodi u obliku predavanja, vođenih rasprava i analize odabranih teoloških tekstova. Poseban naglasak stavlja se na kritičko čitanje i interpretaciju zadane literature te na aktivno sudjelovanje studenata u raspravama o temeljnim temama kolegija. U okviru

kolegija studenti samostalno izrađuju pisani rad (esej) u kojem primjenjuju stečena teorijska znanja na odabrani problem iz područja teologije povijesti i teologije vremena.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA:

Redovito pohađanje nastave, aktivno sudjelovanje u raspravama, kontinuirano proučavanje obvezne literature te izradu pisanoga rada na temelju zadane literature. Od studenata se očekuje sposobnost analize, sinteze i kritičkoga vrednovanja obrađenih sadržaja, kao i argumentirano iznošenje vlastitih teoloških stavova u usmenoj i pisanoj formi. Ostvarenje ishoda učenja provjerava se vrednovanjem pisanoga rada, sudjelovanjem u nastavnom procesu te usmenim ispitom.

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE:

Provođenje anonimne ankete studenata.

BROJ ECTS BODOVA: 4

REDNI BROJ PREDMETA: 26.

MODUL: *Sustavna teologija pred znakovima vremena*

NAZIV PREDMETA: »Mariofanie« kao znak vremena – značenje i kriteriji prosuđivanja

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): predavanje

IME NOSITELJA PREDMETA: prof. dr. sc. Veronika s. Nela Gašpar

IMENA NASTAVNIKA/SURADNIKA NA PREDMETU:

JEZIK (JEZICI) IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski, talijanski

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA:
Studente se uvodi u izborni kolegij polazeći od rezultata empirijskog istraživanja o marijanskim ukazanjima kao konstantnoj stvarnosti u kršćanskom iskustvu tijekom cijele povijesti kršćanstva s posebnim naglaskom na 20. stoljeće. Uvodno se pokazuje kako postkoncilska teologija, na tragu nauka Drugog vatikanskog koncila, marijanska ukazanja promišlja kao znak vremena i vrednuje ih kao proročke karizme za naše vrijeme. Studenti će na osnovu poznavanja Normi Kongregacije za nauk vjere o postupku u prosuđivanju ukazanja i ponuđene literature istraživati i produbljivati pojedina područja „Mariofania“ i njihovo razumijevanje u kontekstu poimanja religioznosti u postmodernom vremenu. U postupku prosuđivanja i vrednovanja „Mariofania“ neophodan je interdisciplinarni pristup.

ISHODI UČENJA:
- vrednovati izazove novih fenomena marijanskih ukazanja 20. stoljeća, osobito u kontekstu suvremene kulture i njezinog poimanja ljudske religioznosti
- kritički vrednovati odnos postkoncilske mariologije prema teologiji karizmi Drugog vatikanskog koncila i Normama Kongregacije za nauk vjere u postupku prosuđivanja i vrednovanja navodnih ukazanja
- vrednovati izazove sekularne duhovnosti suvremene kulture u odnosu prema marijanskim ukazanjima
- analizirati doprinos postkoncilske mariologije razumijevanju, prosuđivanju i vrednovanju marijanskih ukazanja 20. stoljeća.

POPIS LITERATURE:
K. RAHNER, *Visioni e profezie. Mistica ed esperienza della trascendenza*, Milano, 1995.;
V. N. GAŠPAR, Le apparizioni mariane nel nostro tempo. Il significato e i criteri del discernimento nella teologia, u: *IKON,* 2013.;
S. DE FIORES, *Perché Dio ci parla mediante Maria. Significato delle apparizioni mariane nel nostro tempo,* San Paolo, Cinisello Balsamo (MI), 2011.;
S. M. PERRELLA, *Impronte di Dio nella storia. Apparizini e Mariofanie*, Edizione Messaggero, Padova, 2011.;
V. N. GAŠPAR, Marijanska ukazanja – „proročke karizme“ za današnje vrijeme u postkoncilskoj mariologiji, Rijeka, 2015.

DIKASTERIJA ZA NAUK VJERE, Norme za postupanje u razlučivanju navodnih nadnaravnih fenomena, 19. svibnja 2024.

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE:
Predavanja s diskusijama na temelju zadane literature i konzultacije.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA:
Pohađanje kolegija i aktivno sudjelovanje na diskusijama na temelju zadane literature, sudjelovanje na konzultacijama, studiranje literature, usmene prezentacije samostalnog rada na temelju zadane literature.

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE:
Anonimnom anketom prati se kvaliteta i uspješnost provođenja nastave.

BROJ ECTS BODOVA: 4

REDNI BROJ PREDMETA: 27. (15.)

MODUL: *Sustavna teologija pred znakovima vremena*

NAZIV PREDMETA: »Osoba« kao temeljni pojam kršćanske slike Boga i čovjeka

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): predavanje

IME NOSITELJA PREDMETA: izv. prof. dr. sc. Nedjeljka s. Valerija Kovač

IMENA NASTAVNIKA/SURADNIKA NA PREDMETU:

JEZIK (JEZICI) IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski, njemački, talijanski

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA:
S jedne strane, pojam „osoba" smatra se jednim od najvažnijih doprinosa kršćanske vjere ljudskoj misli te danas spada u temeljne pojmove različitih područja koji se bave čovjekom. S druge strane, jednako je zamjetljivo dovođenje u pitanje važnosti toga pojma, pa je stoga potrebno iznova aktualizirati njegovu izričajnu snagu. Da bi se ispravno shvatio pojam „osoba", kada se primjenjuje na čovjeka, potrebno je poznavati i proučavati njegovo iskonsko teološko porijeklo. Taj pojam je postupno teološki oblikovan iz različitih antičkih riječi (prosopon, hypostasis, persona) da bi se njime izrazile temeljne istine o Bogu u trinitarnoj i kristološkoj dogmi. Tek u drugom koraku na analogan način se primjenjuje na čovjeka. Upravo teološka dimenzija osobe je ona koja priječi da se čovjeka promatra i vrednuje redukcionistički ili funkcionalistički. Zbog toga je potrebno istražiti teološki smisao „osobe" (božanskih osoba), da bi se potom mogle uočiti antropološke dimenzije „osobe", i time potvrditi one neotuđive vrijednosti i značajke ljudskoga bića kao osobe nasuprot suvremenim redukcionističkim tendencijama. Također je potrebno aktualizirati teološki personalni govor o Bogu u odnosu na suvremena ne-osobna poimanja Boga.

ISHODI UČENJA:

- objasniti teološke razvoje pri oblikovanju osnovnih pojmova i ideja vezanih za „osobu" u trinitarnoj, kristološkoj i antropološkoj perspektivi
- primijeniti teološko značenje „osobe" na suvremeni personalni i komunionalni govor o Bogu i čovjeku
- analizirati suvremena ne-personalna razumijevanja Boga i redukcionistička shvaćanja čovjeka
- kritički istaknuti važnost i otvorene zadatke personalnoga razumijevanja Boga i čovjeka za današnja teološka i antropološka pitanja
- kreiranje vlastitog sustava znanja i stavova o važnosti „osobe" kao temelja za daljnje istraživanje i konkretnu primjenu.

POPIS LITERATURE:
Joseph RATZINGER, O poimanju osobe u teologiji, u: Joseph RATZINGER/BENEDIKT XVI., *Dogma i navještaj*, Zagreb, 2011.;
Philip A. ROLNICK, Osoba, milost i Bog, Zagreb, 2012.;
Nedjeljka Valerija KOVAČ, *Personalno-relacijska paradigma teologije Josepha Ratzingera/Benedikta XVI.,* Zagreb, 2014., 15-138.;
Ignazio SANNA, Il concetto di persona nell'antropologia cristiana, https://dialogteologic.ro/wp-content/uploads/2018/05/DT197_Ignazio-SANNA-.pdf;

Matthias ZEINDLER, Gott als Person – aktuelle Fragen, u: http://m.refbejuso.ch/fileadmin/user_upload/Downloads/Theologie/Studientag/TH_INF_Studientg-Referat-Zeindler_Gott-Energie-Person_190416.pdf;
Klaus BERGER, Ist Gott Person? Ein Weg zum Verstehen des christlichen Gottesbildes, Gütersloh, 2004.;
FACOLTÀ TEOLOGICA DELL'ITALIA SETTENTRIONALE SEZIONE DI PADOVA (ur.), *Persona e personalismo. Aspetti filosofici e teologici*, Padova, 1992.;
Claudio BERTERO, *Persona e communione. La prospettiva di Joseph Ratzinger*, Città del Vaticano, 2014.

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE:
Predavanja, diskusija, čitanje i rasprava o zadanoj literaturi, pisanje znanstvenog eseja.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA:
Aktivno praćenje predavanja i konzultacija; čitanje i studiranje zadane literature; izrada zadaće na temelju zadane literature; rasprava o pitanjima iz zadatka i literature, kritički osvrt. Ispit je usmeni.

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE:
Provođenje anonimne ankete studenata.

BROJ ECTS BODOVA: 4

REDNI BROJ PREDMETA: 28. (16.)

MODUL: *Sustavna teologija pred znakovima vremena*

NAZIV PREDMETA: Otačka teologija – nadahnuće za ostvarivanje cjelovite čovjekove dobrobiti

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): predavanje

IME NOSITELJA PREDMETA: izv. prof. dr. sc. Vanda Kraft Soić i izv. prof. dr. sc. Andrea Filić

IMENA NASTAVNIKA/SURADNIKA NA PREDMETU:

JEZIK (JEZICI) IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski, engleski

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA:
Ovaj predmet je zamišljen tako da osposobi studente za identificiranje i prosuđivanje onih teoloških naglasaka izabranih crkvenih otaca koji mogu poslužiti kao nadahnuće za ostvarenje cjelovite čovjekove dobrobiti – na religioznom, duhovnom, moralnom, socijalnom i medicinalnom planu, uz neizostavan odnos prema prirodi kao Božjemu stvorenju. Tijekom predavanja, u kojima će se izložiti i zajedno raspraviti izabrani primjeri, studente se želi osposobiti i potaknuti na samostalno istraživanje, analiziranje, kritičko vrednovanje i prikazivanje otačkih tekstova pod vidom izazova i odgovora koje oni mogu pružiti suvremenom čovjeku koji živi u vremenu obilježenu brojnim nesigurnostima i krizama na mnogim područjima ljudske egzistencije. Pri samostalnom radu studenti će imati priliku opredijeliti se za one naglaske otačke teologije i suvremenih izazova koje sami smatraju presudnima za život u suvremenomu svijetu. Očekuje se da će studenti, osim stjecanja kompetencija za kritičko znanstveno istraživanje, imati priliku razviti i kreativno teološko mišljenje s osobitim naglaskom na primjeni teologije u konkretnim osobnim i komunitarnim izazovima današnjeg svijeta – od onih religioznih, preko općeljudskih pa sve do ekoloških. Također se očekuje da će biti osposobljeni za, u suradnji s nastavnicama, pripremu okruglog stola u koji će biti uključeni studenti svih studijskih programa. Snažan se naglasak stavlja i na potrebu interdisciplinarne suradnje s ciljem zajedničkog traganja za modelima ostvarenja cjelovite čovjekove dobrobiti danas.

ISHODI UČENJA:
- identificirati one teološke naglaske izabranih crkvenih otaca koji mogu poslužiti kao nadahnuće za ostvarenje cjelovite dobrobiti suvremenog čovjeka
- kritički vrednovati tekstove crkvenih otaca kao mogućih polazišta za (nova) teološka promišljanja u susretu s izazovima i problemima suvremenog svijeta i čovječanstva
- pripremiti okrugli stol o izabranim tekstovima crkvenih otaca na temu čovjekove cjelovite dobrobiti
- kreirati hipotezu i napisati znanstvenostručni rad na temelju izabranih otačkih tekstova kao polazišta za doprinos cjelovitoj dobrobiti suvremenog čovjeka.

POPIS LITERATURE:
Olivier CLÉMENT, *The Roots of Christian Mysticism. Text and commentary*, New City Press, New York, 1995.;
Andrew LOUTH, *The Origins of the Christian Mystical Tradition. From Plato to Denys*, [2]2007., Oxford University Press, New York.;

Tomislav Janko ŠAGI-BUNIĆ, Kristološki traktat poslije Drugog vatikanskog koncila, u: *Bogoslovska smotra*, 38 (1968.) 2, 147-156.;

Izabrana otačka literature na stranim jezicima i otačka literatura dostupna na hrvatskom jeziku, po izboru:
Apostolski oci I, Verbum, Split, 2010.; *Apostolski oci II*, Verbum, Split, 2010.; *Apostolski oci III*, Verbum, Split, 2011.; Klement RIMSKI, *Pismo Korinćanima*, Služba Božja, Makarska, 2007.; *Barnabina Poslanica*, Služba Božja, Makarska, 2008.; JUSTIN, *Dijalog s Trifunom*, Verbum, Split, 2012.; JUSTIN, *Apologije*, Verbum, Split, 2012.; TACIJAN, *Govor Grcima*, Verbum, Split, 2013.; ATENAGORA, Molba za kršćane. O uskrsnuću mrtvih, u: ARISTID, *Apologija*, Verbum, Split, 2013.; Teofil ANTIOHIJSKI, *Autoliku*, Verbum, Split, 2013.; Ćiril JERUZALEMSKI, *Mistagoške kateheze*, Služba Božja, Makarska, 2005.; Klement ALEKSANDRIJSKI, *Odgojitelj*, Služba Božja, Makarska, 2006.; Klement ALEKSANDRIJSKI, *Koji se bogataš spašava*, Verbum, Split, 2014.; ORIGEN, *Počela,* Symposion, Split, 1985.; CIPRIJAN, *Jedinstvo Crkve*, Služba Božja, Makarska, 1987.; TERTULIJAN, *Spis o krstu*, KS, Zagreb, 1981.; ATANAZIJE, *Pisma o Kristu i Duhu*, Služba Božja, Makarska, 1980.; Ivan ZLATOUSTI, *Krsne pouke*, Služba Božja, Makarska, 2000.; Ivan ZLATOUSTI, *Taština i odgoj djece*, Verbum, Split, 2014.; Ivan ZLATOUSTI, *Brak*, Verbum, Split, 2017.; Ivan ZLATOUSTI, *Čistoća i ljubav*, Verbum, Split, 2015.; Ivan ZLATOUSTI, *Govori i homilije o nadi u uskrsnuće*, Verbum, Split, 2018.; Grgur NAZIJANSKI, *Teološki govori i teološka pisma*, Služba Božja, Split, 2005.; Grgur NISENSKI, *Spis o djevičanstvu*, Split, 1982.; JERONIM, *Izabrane poslanice*, Književni krug, Split, 1990.; JERONIM, *Tumačenje Pavlovih poslanica*, Služba Božja, Makarska, 1998.; JERONIM, *Tumačenje Matejeva evanđelja*, Služba Božja, Makarska, 1996.; JERONIM, *Tumačenje Jone proroka*, Služba Božja, Makarska, 1997.; AMBROZIJE, *Spisi o djevičanstvu*, Symposion, Split, 2001.; AMBROZIJE, *Otajstva i tajne*, Služba Božja, Makarska, 1986.; AUGUSTIN, *Ispovijesti*, KS, Zagreb, [4]1987., AUGUSTIN, *Trojstvo*, Služba Božja, Makarska, 2009.; AUGUSTIN, *Govori – 1*, Služba Božja, Makarska, 1990.; AUGUSTIN, *Govori – 2*, Služba Božja, Makarska, 1993.; AUGUSTIN, *Poučavanje neupućenih*, Služba Božja, Makarska, 1988.; AUGUSTIN, *Rukovet*, Služba Božja, Makarska, 1990.; Teodoret CIRSKI, *Izabrani spisi*, Služba Božja, Split, 2003.; Ćiril ALEKSANDRIJSKI, *Utjelovljenje Jedinorođenca – Jedan Krist*, Služba Božja, Makarska, 2001.; Leon VELIKI, *Govori*, Služba Božja, Makarska, 1993.; Marijan MANDAC, *Sveti Jeronim Dalmatinac*, Makarska, Služba Božja, 1995.

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE:
Nastava se provodi putem predavanja, interaktivne diskusije na temelju unaprijed pročitane literature, pripreme okruglog stola za studente dodiplomskog, diplomskog i poslijediplomskog studija studija, izrade pisanoga rada.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA:
Pohađanje predavanja, pripremno iščitavanje materijala za interaktivne diskusije, aktivno uključivanje u diskusije, sudjelovanje na konzultacijama, priprema i vođenje (zajedno s nastavnicama) okruglog stola za studente dodiplomskog, diplomskog i poslijediplomskog studija, proučavanje znanstvene literature, izrada pisanoga rada.

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE:

Anonimna anketa.

BROJ ECTS BODOVA: 4

REDNI BROJ PREDMETA: 29.

MODUL: *Sustavna teologija pred znakovima vremena*

NAZIV PREDMETA: Prvi kršćani i njihov kult

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): predavanje

IME NOSITELJA PREDMETA: prof. dr. sc. Mario Cifrak

IMENA NASTAVNIKA/SURADNIKA NA PREDMETU:

JEZIK (JEZICI) IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA:
Već se u Pavlovim poslanicama Isus štuje na božanski način. To štovanje Isusa dolazi iz židovskog monoteizma vrlo eksplozivno u vrijeme drugoga Hrama. U toj novoj religijskoj praksi nalazimo novi način monoteizma koji dolazi do izražaja u odgovarajućoj praksi pobožnosti. Novi monoteizam postavlja temelj za razvoj kristologije i nauka o Trojstvu u sljedećim stoljećima. Cilj nam je vidjeti početke tog monoteizma u Novom zavjetu, odnosno kakav se odnos uspostavlja između Isusa i Gospodina Boga. Prvi Isusovi sljedbenici navještaju uzvišeni Isusov položaj kao položaj jedinog Božjeg Sina i njihovog Gospodina govoreći o djelovanju i volji jednoga Boga. Student stječe kompetencije da vidi kako se nastojalo u sljedećim stoljećima formulirati kršćanski nauk s obzirom na Isusa i Gospodina Boga prema evanđeoskoj poruci.

ISHODI UČENJA:
- vrednovanje odnosa Krista i Gospodina Boga u Pavlovoj teologiji
- vrednovanje odnosa Krista i Gospodina Boga u Djelima apostolskim
- vrednovanje povijesnih i teoloških razloga Isusove smrti
- vrednovanje novozavjetnog kulta.

POPIS LITERATURE:
M. CIFRAK, *I riječ je Božja rasla*. *Od kerigme do evanđelja*, Zagreb 2016.;
M. CIFRAK, "Das Tempellogion in der Apostelgeschichte", *Altes und Neues hervorholen* (Mt 13,52). Debatten zur Bibel in Theologie und Kirche. Festschrift für Lorenz Oberlinner zum 80. Geburtstag (SBS 254; Stuttgart 2022) 302-322.;
I. DUGANDŽIĆ, *Bog – sve u svemu*. *Odnos Krista i Boga u Pavlovoj teologiji,* Zagreb 1996.;
J. GNILKA, *Prvi kršćani. Izvori i početak Crkve,* Zagreb, 2003.;
L. OBERLINNER, *Zašto je Isus morao umrijeti?*, Zagreb 2004.

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE:
Predavanja s diskusijama na temelju zadane literature i konzultacije.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA:
Student odabire perikopu ili biblijsku problematiku koju egzegetsko-teološki obrađuje.

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE:
Anonimna anketa.

BROJ ECTS BODOVA: 4

REDNI BROJ PREDMETA: 30.

MODUL: *Sustavna teologija pred znakovima vremena*

NAZIV PREDMETA: Slika Božja kao teološko mjesto

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): predavanje

IME NOSITELJA PREDMETA: izv. prof. dr. sc. Iva Mršić Felbar

IMENA NASTAVNIKA/SURADNIKA NA PREDMETU:

JEZIK (JEZICI) IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski, engleski

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA:
Biblijska teologija slike Božje: Stari i Novi zavjet, slika Božja u otačkoj i skolastičkoj teologiji, teologija slike Božje u nauku Drugoga vatikanskog koncila i u pokoncilskoj teologiji. Težište se stavlja na teologiju slike Božje kao temelja suvremene teološke antropologije. Opće i specifične kompetencije: stječe se kompetencija za promišljanje suvremenih antropoloških izazova i dilema iz perspektive teološko-antropološkog koncepta slike Božje. Oblici izvođenja nastave: nastava se izvodi predavanjem i konzultacijama.

ISHODI UČENJA:
- vrednovanje novih činjenica, pojmova i teorija na području biblijske i teološke (kršćanske) antropologije
- vrednovati kršćansku antropologiju u odnosu na suvremena sekularna antropološka gibanja
- primijeniti znanje iz teološke antropologije u društvenim raspravama u vezi s položajem čovjeka u suvremenom svijetu u obliku pisanog rada ili usmenog nastupa
- analizirati točke prijepora između kršćanske antropologije zasnovane na teologiji slike Božje i raznih pravaca sekularne antropološke misli.

POPIS LITERATURE:
Anton TAMARUT, *Stvoren za ljubav. Kršćanski pogled na čovjeka*, Zagreb, 2005.;
Anton TAMARUT, Odnos vjere i razuma u svjetlu čovjekove stvorenosti na sliku Božju, u: *Bogoslovska smotra*, 84 (2014.) 2, 245-261.;
Ivan GOLUB, *Dar dana šestoga*, Zagreb, 1999.;
Bruna VELČIĆ, Čovjek – slika Božja i njegova moralna odgovornost, u: *Bogoslovska smotra,* 82 (2012.) 3, 553-555.
MEĐUNARODNA TEOLOŠKA KOMISIJA, *Comunione e servizio. La persona umana creata a immagine di Dio*, Città del Vaticano, 2004.;
PAPINSKA BIBLIJSKA KOMISIJA, *»Što je čovjek?« (Ps 8,5). Putovanje kroz biblijsku antropologiju*, Zagreb, 2022

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE:

Predavanje s diskusijama na temelju zadane literature i konzultacije.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA:
Pohađanje predavanja i aktivno sudjelovanje u diskusijama na temelju zadane literature, sudjelovanje na konzultacijama, studiranje literature i predstavljanje pojedinih radova.

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE:
Anonimnom anketom prati se kvaliteta i utvrđuje uspješnost izvođenja nastave.

BROJ ECTS BODOVA: 4

REDNI BROJ PREDMETA: 31.

MODUL: *Sustavna teologija pred znakovima vremena*

NAZIV PREDMETA: Suvremena teološka strujanja u kršćanskim crkvama

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): predavanje, vježbe

IME NOSITELJA PREDMETA: prof. dr. sc. Ivan Karlić

IMENA NASTAVNIKA/SURADNIKA NA PREDMETU:

JEZIK (JEZICI) IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski, talijanski

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA:
Nakon ispitivanja ulaznih kompetencija studenata, upoznat će ih se s glavnim teološkim usmjerenjima u kršćanskom okružju. To uključuje na poseban način kontekstualna teološka usmjerenja koja vode računa o aktualizaciji kršćanske vjere u različitim okružjima (europsko, latinoameričko, afričko, azijsko i sjevernoameričko). Drugi vatikanski sabor je širom otvorio vrata susretu i dijalogu između teologije i kulturalnog ambijenta u kojemu se i kršćanske crkve nalaze. Stoga je osnovni cilj kolegija: steći temeljit uvid u suvremena teološka kretanja i istraživanja te uvidjeti na koje se sve načine kršćanska teologija pokušava približiti suvremenom čovjeku i svijetu, kako odgovara na suvremene čovjekove potrebe i traženja, te na koji način želi voditi plodonosni dijalog sa suvremenim svijetom i čovjekom. Time će studenti-doktorandi steći važne kompetencije kako za znanstveno istraživanje, tako i za kreativno tumačenje i oblikovanje teoloških tema u suvremenoj Crkvi i svijetu.

ISHODI UČENJA:
- vrednovanje novih teoloških pojmova, teorija i pristupa u različitim kršćanskim crkvama
- primijeniti znanja, iskustva i vještine za samostalno istraživanje i promišljanje o suvremenim teološkim pristupima (posebice na području sustavne teologije)
- analizirati nove teološke pojmove, teorije i pristupe u različitim kršćanskim crkvama te povezivati i razlučivati pristupe u različitim kontekstima (europsko, latinoameričko, afričko, azijsko i sjevernoameričko)
- postaviti hipotezu i napisati rad vezan uz suvremena teološka strujanja.

POPIS LITERATURE:
R. GIBELLINI, *Teologija dvadesetog stoljeća*, Zagreb, 1999.;
Credere oggi, 118 (2000.) 4, 3-144 (broj posvećen govoru o Crkvi, crkvama i kulturi);
G. CANOBBIO – P. CODA (edd.), *La teologia del XX secolo. Un bilancio,* 1-3. Roma, 2003.;
J-Y. LACOSTE i dr., *Povijest teologije*, Zagreb, 2013.

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE:
Studenti će trebati aktivno sudjelovati na nastavi, što će se redovito pratiti i procjenjivati te evidentirati njihov napredak. Budući da će na početku biti kratko ispitane njihove ulazne kompetencije, dat će im se upute o mogućim nedostacima u predznanju. Informacije o napretku i eventualnim problemima davat će se studentima na konzultacijama i putem e-pošte. Poticat će se studente na osobni i timski istraživački rad, te na sudjelovanje (aktivno i pasivno) na znanstvenim skupovima.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA:
Redovito pohađanje nastave i aktivan rad na nastavi (pitanjima, diskusijom, vlastitim bilješkama), praćenje izrade individualnih (seminarskih i drugih) radova te analiza samostalnih zadataka.

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE:
Pri kraju predavanja bit će napravljena anketa i samoevaluacija predmeta i nastavnika. Rezultati ankete kao i prijedlozi i komentari studenata razmotrit će se u svrhu unaprjeđivanja kvalitete kolegija i izvođenja nastave. Podatci o postizanju ishoda učenja i napretku studenata koristit će nastavniku za samoevaluaciju i eventualno restrukturiranje nastave, metoda rada i ocjenjivanja studenata.

BROJ ECTS BODOVA: 4

REDNI BROJ PREDMETA: 32.

MODUL: *Sustavna teologija pred znakovima vremena*

NAZIV PREDMETA: Trinitarna perihoreza i perihoretska teologija

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): predavanje

IME NOSITELJA PREDMETA: prof. dr. sc. Marija Pehar

IMENA NASTAVNIKA/SURADNIKA NA PREDMETU:

JEZIK (JEZICI) IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA:
Perihoreza se kao teološki pojam javlja veoma rano, jedno vrijeme gotovo iščezava, a onda u vremenu postmoderne doživljava ponovno svoju renesansu. Suvremeni ga trinitarni teolozi uvelike koriste gradeći na njemu temeljne naglaske suvremene trinitarne teologije, ali također preispitujući posljedice i dosljednosti trinitarne vjere i trinitarnog mišljenja u sveukupnom poimanju stvarnosti i odnosa prema svijetu. Kolegij otkriva studentima pojam perihoreze u svoj raznolikosti njegova značenja od otačke do suvremene teologije, pokušavajući naznačiti razloge njegove nove popularnosti u vremenu postmoderne i ukazati na dosljednosti koje se iz trinitarnog mišljenja i trinitarne vjere otvaraju kao pitanja antropološke, eklezijalne i socijalne perihoreze.

ISHODI UČENJA:
- sposobnost identificirati i povezati sve povijesne načine i sadržaje uporabe pojma perihoreze
- kritički usporediti različita značenja pojma perihoreze kao teološkog pojma
- upotrijebiti teološki sadržaj pojma perihoreze kao temeljni model komunikacije u suvremenoj antropologiji i ekleziologiji
- u teološkom sadržaju perihoreze uočiti i razvijati rješenja za otvorena socijalna i antropološka pitanja postmoderne.

POPIS LITERATURE:
Ciril SORČ, Inkarnacijska i eklezijalna dimenzija perihoreze, u: Bogoslovska smotra, 69 (1999.) 1, 13–30.;
Gisbert GRESHAKE, Der dreieine Gott . Eine trinitarische Theologie, Freiburg/Basel/Wien, 2007.;
Marija Pehar, Perihoreza – stari pojam i njegova nova karijera, u: Obnovljeni život 66 (2011.), 2, 219-231.;
Marija PEHAR – Matej PETRIĆ, Elementi perihoretske antropologije u Isusovoj velikosvećeničkoj molitvi. Filološko-teološka analiza i humanistički odjek u postmoderni, Bogoslovska smotra 84 (2014.) 1, 41-72.

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE:
Nastava se izvodi u jednom semestru, prema odredbama Sveučilišta i Fakulteta, te izvedbenoga plana nastave. Predviđena su predavanja, konzultacije i osobni istraživački rad.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA:
Studenti su obvezatni aktivno sudjelovati na predavanjima i konzultacijama, a osobito u istraživačkom radu i izradi pisanoga rada.

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE:
Praćenje kvalitete nastave provodi se kroz komunikaciju na predavanjima i konzultacijama, kao i kroz analizu individualnih radova.

BROJ ECTS BODOVA: 4

REDNI BROJ PREDMETA: 33.

MODUL: *Sustavna teologija pred znakovima vremena*

NAZIV PREDMETA: Doprinosi hrvatskih teologa sustavnoj teologiji

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): seminar

IME NOSITELJA PREDMETA: prof. dr. sc. Ivan Karlić

IMENA NASTAVNIKA/SURADNIKA NA PREDMETU:

JEZIK (JEZICI) IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski, talijanski

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA:
O hrvatskoj se teološkoj baštini pisalo fragmentarno i malo, te danas nemamo jedan sustavniji prikaz razvoja hrvatske teologije i teoloških doprinosa hrvatskih teologa posljednjih stoljeća. Taj se nedostatak ogleda i u nepoznavanju osnovnih činjenica iz naše teološke povijesti u stranim publikacijama (enciklopedijama, leksikonima) koje su često siromašne informacijama o hrvatskoj teološkoj baštini, iako su hrvatski teolozi nerijetko davali znatan doprinos kako domaćem tako i međunarodnom razvoju teologije i teološkog promišljanja. Zato je cilj ovog seminara znanstvenim i dokumentiranim istraživanjem upoznati i vrjednovati teološki doprinos hrvatskih teologa koji su uglavnom ostali nepoznati ne samo široj javnosti nego i znanstvenim krugovima. Na taj će način studenti-doktorandi steći važne kompetencije kako za znanstveno istraživanje dokumenata, tako i za kreativno tumačenje i vrjednovanje doprinosa hrvatskih teologa ne samo teološkom razvoju i obnovi, nego i razvoju i učvršćivanju hrvatske kulture i znanosti uopće.

ISHODI UČENJA:
- samostalno istraživati i kritički vrednovati teme zadane seminarom
- kreirati i kritički vrednovati nove znanstvene činjenice i spoznaje o doprinosu hrvatskih teologa sustavnoj teologiji
- postaviti hipotezu i napisati rad vezan uz doprinos (jednoga ili više) hrvatskih teologa sustavnoj teologiji
- povezivati znanstvenoistraživački rad s društvenim potrebama.

POPIS LITERATURE:
M. VANINO, *Teologija u Hrvata*, u: *Croatica Sacra,* XI-XII/20-21 (1943.) 200-241.;
I. GOLUB, Hrvatski teolozi XVII. stoljeća, u: *Bogoslovska smotra,* 74 (2003.) 4, 729-776.;
I. FUČEK, Teologija i teolozi u Hrvatskoj u 18. stoljeću, u: *Obnovljeni život,* 59 (2004.) 3, 355-373.

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE:
Prema odredbama Sveučilišta i Fakulteta te izvedbenoga plana nastave, studente će se osobito poticati na osobni i timski istraživački rad, te na sudjelovanje (aktivno i pasivno) na znanstvenim skupovima, na kojima će moći izlagati svoja istraživanja do kojih su došli. Voditelj seminara će na predavanjima, konzultacijama i osobnim i zajedničkim susretima pomagati i usmjeravati istraživanje i (eventualno) objavljivanje rezultata.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA:
Redovito pohađanje seminara i aktivan rad na nastavi (pitanjima, diskusijom, izlaganjem rezultata istraživanja), praćenje izrade individualnih (seminarskih) radova te analiza i vrjednovanje samostalnih zadataka.

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE:
Praćenje kvalitete provodi se kroz susrete na predavanjima, komentare i diskusije studenata, analizu i vrjednovanje individualnih seminarskih radova te (samo)evaluaciju i eventualno restrukturiranje nastave, metoda rada i ocjenjivanja studenata. Također i anonimna anketa.

BROJ ECTS BODOVA: 6

REDNI BROJ PREDMETA: 34.

MODUL: *Sustavna teologija pred znakovima vremena*

NAZIV PREDMETA: Hrvatski prijevodi Biblije

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): seminar

IME NOSITELJA PREDMETA: prof. dr. sc. Mario Cifrak

IMENA NASTAVNIKA/SURADNIKA NA PREDMETU:

JEZIK (JEZICI) IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA:
Ne može se točno kazati, kada se Biblija počela prevoditi na živi hrvatski jezik, ali ponajstariji spomenici hrvatskoga jezika (već iz 14. st.) jesu baš biblijski odlomci u evanđelistarima ili lekcionarima namijenjenima za čitanje puku u crkvi. Na temelju hrvatskih latiničkih lekcionara i njihove pohrvaćenosti u 15. odnosno 16. stoljeću pokušava se pokazati jezičnu prilagodbu i usklađivanje tih lekcionara s Vulgatom. Bilo je više pokušaja da se na hrvatski prevede cjelovita Biblija. No ono što se nameće kroz cijelu povijest prevođenja je pitanje predloška, tj. originala s kojega se prevodilo. Cilj je ovog seminara upoznati studenta s poviješću biblijskog teksta, bilo hebrejskog bilo grčkog. Temeljni problem hrvatskih prevoditelja je (ne)poznavanje kritike teksta. Kompetencija studenta je poznavanje ove pomoćne biblijske znanosti i njezine važnosti za prevođenje Biblije.

ISHODI UČENJA:
- vrednovanje kritike teksta Staroga zavjeta
- vrednovanje kritike teksta Novoga zavjeta
- vrednovanje hrvatskih prijevoda Biblije
- vrednovanje tzv. zagrebačke Biblije (1968.).

POPIS LITERATURE:
V.-T. BARBARIĆ, *Nastajanje i jezično oblikovanje hrvatskih lekcionara*, Zagreb 2017.;
Mario CIFRAK, *„Zagrebačka Biblija (1968.)“, Riječ Božja u riječi hrvatskoj*. Zbornik radova s međunarodnog znanstvenog simpozija prigodom 175. obljetnice prvoga hrvatskog tiskanog prijevoda Biblije 1831.-2006. (Đakovo, 2011.), 233-251;
Jerko FUČAK, *Šest stoljeća hrvatskoga lekcionara u sklopu jedanaest stoljeća hrvatskoga glagoljaštva*, Zagreb, 1975.;
B. M. METZGER, *Der Text des Neuen Testaments. Einführung in die neutestamentliche Textkritik*, Stuttgart – Berlin – Köln – Mainz, 1966.;
E. WÜRTHWEIN, *Der Text des Alten Testaments. Eine Einführung in die Biblia Hebraica*, Stuttgart, 1988.

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE:
Seminarski rad.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA:
Izrada seminarskog rada.

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE:
Student sudjeluje u nastavi čitanjem literature i prikazom seminarskog rada.

BROJ ECTS BODOVA: 6

REDNI BROJ PREDMETA: 35.

MODUL: *Sustavna teologija pred znakovima vremena*

NAZIV PREDMETA: Kraljevstvo Božje i politika

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): Seminar

IME NOSITELJA PREDMETA: izv. prof. dr. sc. Iva Mršić Felbar

IMENA NASTAVNIKA /SURADNIKA NA PREDMETU:

JEZIK (JEZICI) IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski, engleski

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA:
Kontekstualizirajući povijest pojma *Kraljevstvo Božje* i smještajući ga u političku dimenziju starozavjetne vjere, seminar otvara put tematiziranju Isusova navještaja Kraljevstva Božjeg i njegove razlike spram pojma politike. Pritom valja protumačiti neke od Isusovih iskaza koje su nerijetko bile korištene kao dokaz za apolitičnost navještaja Kraljevstva Božjeg. Uz nužno razlikovanje pojma politike i Kraljevstva Božjega, treba valorizirati da njihova posvemašnja odvojenost nije utemeljena, jer evanđeoski poziv potiče na preobrazbu svijeta, a time i svijeta politike, a ne bijeg iz nje. Konačno, sâm pojam Kraljevstva Božjeg politička je metafora i poput politike u sebi nosi odrednicu općeg dobra i društvene upućenosti na druge. Iz stavljanja u međuodnos politike i Kraljevstva Božjega proizlazi da Isus ni u kojem slučaju nije bio političar, ali su njegovo djelovanje i život nosili obilježje političkoga, što je osobito razvidno u političkoj dimenziji njegova križa. Izazovnost Kraljevstva Božjeg za društveno-političke strukture nalazi se kao nepokolebljiva i radikalna kritika koja se naslanja na božansku logiku ljubavi, stavljajući pritom u svoj fokus čovjeka kao cilj, a ne poput politike, kao svoje sredstvo.

Ciljevi i kompetencije:
- Omogućiti polaznicima uvid u kompleksnost sintagme *Kraljevstvo Božje* i njezina odnosa s politikom
- Osposobiti polaznike za kritičko-analitički pristup razumijevanju *Kraljevstva Božjeg,* te njegova iščitavanja i interpretiranja u biblijskim, kristološkim i političkim kategorijama
- Aktualizirati i kontekstualizirati sadržaje *Kraljevstva Božjeg* s njegovim suvremenim izazovima i pitanjima, osobito onim političke provenijencije.

ISHODI UČENJA:

- vrednovanje odnosa Kraljevstva Božjeg i politike
- analizirati i interpretirati pojam Kraljevstva Božjeg i njegovih implikacija na političko područje
- povezivati zajedničke točke političkog djelovanja i ostvarenja KB
- pisanje znanstvenog rada.

POPIS LITERATURE:
Božo LUJIĆ, „Božje kraljevstvo“ – relativizacija politike?, u: *Bogoslovska smotra,* 77 (2007.) 2, 345-389.;
Kršćani i politika, Nediljko Ante ANČIĆ i Nikola BIŽACA (prir.), Split, 2003.;
Božo LUJIĆ, *Vjera u Boga uvijek novih mogućnosti*, Zagreb, 2014.;
Marijan VUGDELIJA, *Politička ili društvena dimenzija biblijske vjere,* Split, 2005.

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE:
Predavanje uz diskusije, samostalno istraživanje i njegovo predstavljanje u etapama, konzultacije.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA:
Pohađanje seminara i aktivno sudjelovanje u diskusijama na temelju zadane literature, sudjelovanje na konzultacijama, istraživanje literature, pisanje seminarskoga rada, usmena prezentacija rada.

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE:
Anonimna anketa

BROJ ECTS BODOVA: 6

REDNI BROJ PREDMETA: 36. (21.)

MODUL: *Sustavna teologija pred znakovima vremena*

NAZIV PREDMETA: Patristička i teologija II. vatikanskoga koncila u misli Tomislava J. Šagi-Bunića

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): seminar

IME NOSITELJA PREDMETA: izv. prof. dr. sc. Anto Barišić

IMENA NASTAVNIKA/SURADNIKA NA PREDMETU:

JEZIK (JEZICI) IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA:

Seminar je zamišljen tako da se studenti i studentice poslijediplomskog studija licencijata i doktorata upoznaju s patrističkom teologijom i teologijom II. vatikanskog koncila (1962. – 1965.) kakvu pronalazimo u objavljenim i neobjavljenim spisima istaknutog hrvatskog teologa i profesora Tomislava Janka Šagi-Bunića. II. vatikanski koncil se vratio izvorima: Svetom Pismu i patrističkoj teologiji, dijalogom je otvorio zatvorenu Crkvu suvremenom svijetu. U svojim Dokumentima Koncil se na brojnim mjestima i u različitoj teološkoj tematici, kao što je, primjerice, kristologija i ekleziologija, zatim odnos prema svijetu, drugim religijama i drukčijim svjetonazorima, nadahnjuje prvenstveno na Objavi i na autorima iz patrističkog razdoblja, odnosno iz razdoblja prvog tisućljeća povijesti Katoličke Crkve. Šagi-Bunićeva teologija, počevši od kristologije, ekleziologije, liturgije, mariologije, soteriologije, te drugih teoloških tema, također je snažno obilježena patrističkom teologijom i odatle crpi svoje nadahnuće. Šagi-Bunić se nadovezuje na dijalošku teologiju II. vatikanskog koncila i promovira je u čitavom svom teološkom, društvenom i kulturnom opusu. Cilj je seminara da studenti kroz samostalni istraživački rad, kroz upoznavanje i proučavanje objavljenih i neobjavljenih Šagi-Bunićevih spisa pronalaze, određuju i uspoređuju idejne poveznice između patrističke i teologije II. vatikanskog koncila na temelju kojih će moći razumjeti, razlikovati, prepoznavati, uspoređivati, interpretirati, kritički promišljati, analizirati, argumentirati i objasniti nove izazove današnjice s kojima se suočava kršćanstvo u demokratskom i pluralističkom društvu 20. stoljeća i na početcima trećeg tisućljeća, izazovima kao što su: ekumenizam, međureligijski dijalog, dijalog među različitim kulturama i civilizacijama, ateizam, agnosticizam, eshatologija.

ISHODI UČENJA:

- vrednovanje novih izazova pred kršćanstvom u pluralističkom društvu trećeg tisućljeća u svjetlu teologije II. vatikanskog koncila
- prepoznavanje i usporedba patrističke i teologije II. vatikanskog koncila
- identificiranje temeljnih teoloških tema II. vatikanskog koncila
- razvijanje i unapređivanje teologije II. vatikanskog koncila.

POPIS LITERATURE:

Šagi-Bunić, Tomislav J., Euharistija u životu Crkve kroz povijest, Zagreb, 1984.;
Šagi-Bunić, Tomislav J., Ali drugog puta nema, Zagreb, [2]1986.;
Šagi-Bunić, Tomislav J., Vrijeme suodgovornosti II, Zagreb, 1982.;

Šagi-Bunić, Tomislav J., Izazov starih, Zagreb, [2]1982.;
Šagi-Bunić, Tomislav J., Humanizam i teandrizam II. vatikanskog koncila, u: Bogoslovska smotra, vol. 57, No. 3-4, 1987., 151-152.;
Barišić, Anto, Teandrička kristologija Tomislava Janka Šagi-Bunića, Zagreb, 2012.;
Filić, Andrea, Efeška kristološka kontroverzija prema djelima T. J. Šagi-Bunića – Od raskola (431.) do sjedinjenja (433.), Zagreb, 2015.;
Drugi vatikanski koncil – DOKUMENTI, Zagreb, 2008.

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE:
Predavanja s diskusijama na temelju zadane literature i konzultacija.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA:

Pohađanje seminara i aktivno sudjelovanje u diskusijama na temelju zadane literature, sudjelovanje na konzultacijama, studiranje literature, pisanje seminarskoga rada, usmena prezentacija rada.

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE:
Kvaliteta nastave se prati provođenjem anonimne ankete.

BROJ ECTS BODOVA: 6

REDNI BROJ PREDMETA: 37.

MODUL: *Sustavna teologija pred znakovima vremena*

NAZIV PREDMETA: Pneumatološka kristologija

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): seminar

IME NOSITELJA PREDMETA: prof. dr. sc. Veronika s. Nela Gašpar

IMENA NASTAVNIKA/SURADNIKA NA PREDMETU:

JEZIK (JEZICI) IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski, talijanski

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA:
Studente se uvodi u seminar određenja značenja odnosa Isusa i Duha Svetoga kao temeljnog polazišta za tumačenje uloge i poslanja Duha Božjega u kršćanskoj egzistenciji kako individualnoj tako i komunitarnoj. Uvodno se pokazuje kako se posredovanje Boga i čovjeka u Isusu Kristu teološki može shvatiti samo kao događanje u Duhu Svetome, a to nas vodi prema pneumatološki usmjerenoj kristologiji koja može, najbolje posrednički pomiriti jedinstvenost Isusa Krista kao i njegovo univerzalno značenje. Studenti će na osnovu poznavanja biblijskog svjedočanstva o odnosu Isusa iz Nazareta i Duha Božjega i ponuđene literature istraživati i produbljivati pojedine događaje iz Isusa života i njihovo razumijevanje u kontekstu poimanja njihovog značenje za razumijevanje poslanja Duha Svetoga u Crkvi i u svijetu.

ISHODI UČENJA:
- vrednovati važnost biblijskog svjedočanstva i rezultata istraživanja suvremenih biblijskih znanosti za dogmatsku teologiju
- kritički vrednovati odnos postkoncilske dogmatske teologije prema rezultatima istraživanja suvremenih biblijskih znanosti kao i dokumenta koji govore o odnosu Biblije i kristologije
- vrednovati izazove govora o religioznom iskustvu u suvremenoj kulturi (karizmatskog pokreta)
- analizirati doprinos postkoncilske pneumatologije razumijevanju, prosuđivanju i vrednovanju odnosa Biblije i dogmatike, posebno u govoru o iskustvu Božjeg duha.

POPIS LITERATURE:
V. N. GAŠPAR, *Cristologia pneumatologica in alcuni autori postconciliari (1965.-1995). Status questionis e prospettive*, Roma, 2000.;
V. N. GAŠPAR, *Teološki govor o Duhu Božjemu. Od vječnosti do čovječnosti*, Zagreb, 2012.;
M. BORDONI, *Cristologia nell'orizzonte dello Spirito, Queriniana, Brescia*, 1995.;
R. CANTALAMESSA, *Duh Sveti u Isusovu životu. Otajstvo pomazanja, Duh i voda*, Jelsa, 1990.

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE:
Predavanja s diskusijama na temelju zadane literature i konzultacije.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA:
Pohađanje seminara i aktivno sudjelovanje na diskusijama na temelju zadane literature, sudjelovanje na konzultacijama, studiranje literature, usmene prezentacije samostalnog rada na temelju zadane literature.

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE:
Anonimnom anketom prati se kvaliteta i uspješnost provođenja nastave.

BROJ ECTS BODOVA: 6

REDNI BROJ PREDMETA: 38.

MODUL: *Sustavna teologija pred znakovima vremena*

NAZIV PREDMETA: Specifičnost metode dogmatske teologije

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): seminar

IME NOSITELJA PREDMETA: prof. dr. sc. Marija Pehar

IMENA NASTAVNIKA/SURADNIKA NA PREDMETU:

JEZIK (JEZICI) IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA:
Kompleksnom određenju dogmatike kao središta i okosnice čitavog teološkog studija odgovara njezina kompleksna i specifična teološka metoda koja uključuje uvažavanje i korištenje rezultata egzegeze i biblijske teologije, poznavanje patrologije i patristike, srednjovjekovnih sustava i novovjekih teoloških usmjerenja, praćenje učiteljstva Crkve, ali i nadahnuća koja dolaze kao sensus fidelium. Svakako pretpostavlja osluškivanje suvremenog svijeta i čovjeka oblikovano pitanjima filozofije i antropoloških znanosti. Ovaj je seminar stoga zamišljen kao temeljitije upoznavanje kompleksnosti i zahtjevnosti dogmatskog promišljanja i istraživanja. Studente se upoznaje s bitnim i specifičnim određenjima znanstvene metode dogmatske teologije, s temeljnim klasičnim izvorima kao i suvremenom literaturom za ovo područje, nude se praktična usmjerenja u znanstveno istraživanje polja dogmatske teologije i upute u lakšu izradu doktorske disertacije u tom polju.

ISHODI UČENJA:
- kritički prosuditi i argumentirati specifičnosti dogmatskog promišljanja i istraživanja
- identificirati dogmatski sadržaj izabranih teoloških tema i odrediti primjerenu istraživačku metodologiju
- pripremiti kraće teološko izlaganje i napraviti znanstveni rad prema metodologiji dogmatske teologije
- sposobnost izabrati i procijeniti klasične izvore i suvremenu znanstvenu literaturu s područja dogmatske teologije i bliskih znanstvenih područja.

POPIS LITERATURE:
Albert RAFFELT, *Proseminar Theologie, Einführung in das wissenschaftliche Arbeiten und die theologische Bücherkunde*, Basel/Wien, 1992.;
Wolfgang BEINERT, *Dogmatik studieren, Einführung in dogmatisches Denken und Arbeiten*, Regensburg, 1985.;
Alister E. MCGRATH, *Uvod u kršćansku teologiju*, Rijeka, 2006.

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE:
Nastava se izvodi u jednom semestru, prema odredbama Sveučilišta i Fakulteta, te izvedbenoga plana nastave. Predviđena su predavanja, konzultacije i osobni istraživački rad.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA:
Studenti su obvezatni aktivno sudjelovati na predavanjima i konzultacijama, a osobito u istraživačkom radu i izradi pisanoga rada.

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE:
Praćenje kvalitete nastave provodi se kroz komunikaciju na predavanjima i konzultacijama, kao i kroz analizu individualnih radova.

BROJ ECTS BODOVA: 6

REDNI BROJ PREDMETA: 39.

MODUL: *Sustavna teologija pred znakovima vremena*

NAZIV PREDMETA: Suvremena pitanja vjere i teologije u djelima J. Ratzingera/Benedikta XVI.

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): seminar

IME NOSITELJA PREDMETA: izv. prof. dr. sc. Nedjeljka s. Valerija Kovač

IMENA NASTAVNIKA/SURADNIKA NA PREDMETU:

JEZIK (JEZICI) IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski, njemački, talijanski

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA:
Seminar proučava teološku misao jednog od najutjecajnijih suvremenih teologa i „dijagnostičara vremena" Josepha Ratzingera / Benedikta XVI. Kako njegov teološki rad obuhvaća široko tematsko područje fundamentalne i dogmatske teologije, aktualne teme vjere i teologije se iščitavaju iz njegovih mnogobrojnih djela. One se tiču pojedinačnih sadržaja Vjerovanja; poimanja Crkve, njezina poslanja i mjesta u svijetu; smisla teologije i njezina odnosa s drugim znanostima te važnosti kršćanstva u odnosu na druga religijska usmjerenja.

ISHODI UČENJA:
- objasniti temeljne teološke postavke J. Ratzingera/ Benedikta XVI
- identificirati nove teološke uvide J. Ratzingera / Benedikta XVI. u kontekstu suvremene teologije
- kritički proučiti odabrano teološko pitanje iz djela J. Ratzingera / Benedikta XVI. ili iz suvremenih vjerskih i teoloških izazova
- vrednovati doprinos teologije J. Ratzingera / Benedikta XVI. današnjim pitanjima iz područja vjere i teologije
- kreiranje vlastitog sustava znanja i stavova o važnosti teologije J. Ratzingera / Benedikta XVI. za današnje vrijeme Crkve.

POPIS LITERATURE:
Joseph RATZINGER, *Uvod u kršćanstvo. Predavanja o Apostolskom vjerovanju*, Zagreb, [6]2007.;
Joseph RATZINGER, *Teološki nauk o principima. Elementi fundamentalne teologije*, Rijeka, 2010.;
Joseph RATZINGER / BENEDIKT XVI., *Isus iz Nazareta*, I – III, Split, 2007.-2012.;
Joseph RATZINGER / BENEDIKT XVI., *Eshatologija – smrt i vječni život*, Split, 2016.;
Joseph RATZINGER / BENEDIKT XVI., *Dogma i navještaj*, Zagreb, 2011.;
Joseph RATZINGER, *Vjera – Istina – Tolerancija*, Zagreb, 2004.;
Kardinal Joseph RATZINGER – Peter SEEWALD, *Bog i svijet. Vjera i život u našemu vremenu*, Zagreb, 2003.;
Joseph Kardinal RATZINGER, *Vom Wiederauffinder der Mitte. Grundorientierung*, Freiburg – Basel – Wien, 1998.;
Joseph Kardinal RATZINGER, *Weggemeinschaft des Glaubens. Kirche als Communio*, Augsburg, 2002.

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE:
Predavanja, čitanje i rasprava o zadanoj literaturi, pisanje znanstvenog rada, prezentiranje rezultata istraživanja, diskusija.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA:
Aktivno praćenje predavanja i konzultacija; čitanje i studiranje zadane literature; pisanje znanstvenoga rada; prezentiranje istraživanja i diskusija.

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE:
Provođenje anonimne ankete studenata.

BROJ ECTS BODOVA: 6

REDNI BROJ PREDMETA: 40.

MODUL: *Etičko-moralna i društvena relevantnost teologije i Crkve*

NAZIV PREDMETA: Biblija i moral

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): predavanje

IME NOSITELJA PREDMETA: prof. dr. sc. Mario Cifrak

IMENA NASTAVNIKA/SURADNIKA NA PREDMETU:

JEZIK (JEZICI) IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA:
Prvi cilj se sastoji iznad svega u smještanju kršćanskoga morala u obzor biblijskih teologija. Drugi cilj je praktičniji. Nije lako koristiti Bibliju posebno kad se ondje traže upute za produbljivanje moralnog promišljanja ili elementi za odgovor s obzirom na problematike ili delikatne moralne situacije. Ipak sama Biblija pruža neke metodološke kriterije koji su kadri olakšati taj put. Mi govorimo o objavljenom moralu pa na temelju ciljeva to sadržajno podrazumijeva: 1. dar stvaranja i njegove moralne implikacije, 2. dar Saveza u Starom zavjetu i norme za ljudsko djelovanje, 3. novi Savez u Isusu Kristu kao posljednji Božji dar i njegove moralne implikacije, 4. od dara k opraštanju, 5. eshatološki cilj, nadahniteljski obzor moralnog djelovanja. Iz tog shematskog prikaza ističu se važni pojmovi kao što su stvaranje, (novi) Savez, Isus Krist, opraštanje, eshatologija. Studenti stječu kompetencije biblijskih kriterija za moralno promišljanje.

ISHODI UČENJA:
- vrednovanje biblijskih kriterija za moralno promišljanje na temelju starozavjetnih tekstova o stvaranju i Savezu
- vrednovanje biblijskih kriterija za moralno promišljanje na temelju novozavjetnih tekstova o Novom savezu u Isusu Kristu
- vrednovanje biblijskih kriterija za moralno promišljanje na temelju starozavjetnih i novozavjetnih tekstova o praštanju
- vrednovanje biblijskih kriterija za moralno promišljanje na temelju eshatološkog cilja kao nadahnuća moralnog djelovanja.

POPIS LITERATURE:
Mario CIFRAK, *Ta u vjeri hodimo, a ne u gledanju. Egzegetski doprinos moralnoj poruci Novoga zavjeta,* Zagreb, 2013.;
IVAN DUGANDŽIĆ, *Biblijska teologija Novoga zavjeta*, Zagreb, 2004.;
Božo LUJIĆ, *Vjera u Boga uvijek novih mogućnosti. Pretpostavke za biblijsku teologiju Staroga zavjeta,* Zagreb, 2014.;
PAPINSKA BIBLIJSKA KOMISIJA, *Biblija i moral. Biblijski korijeni kršćanskog djelovanja,* Zagreb, 2010.

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE:
Predavanja s diskusijama na temelju zadane literature i konzultacije.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA:
Student odabire perikopu ili biblijsku problematiku koju egzegetsko-teološki obrađuje.

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE:
Anonimna anketa.

BROJ ECTS BODOVA: 4

REDNI BROJ PREDMETA: 41.

MODUL: *Etičko-moralna i društvena relevantnost teologije i Crkve*

NAZIV PREDMETA: Bioetički izazovi biokibernetike, neuroznanosti i transhumanizma

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): predavanje

IME NOSITELJA PREDMETA: prof. dr. sc. Tonči Matulić

IMENA NASTAVNIKA/SURADNIKA NA PREDMETU:

JEZIK (JEZICI) IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA:
Bioetika je neologizam koji želi obuhvatiti i promišljati etičke izazove nastale na područjima biomedicinskih i biologijskih znanosti. U njezinom fokusu je *bios*, život kako ga tumače, shvaćaju i s njime raspolažu suvremene pozitivne znanosti o životu i skrbi za zdravlje. *Bios* kao fokus bioetike određen je konkretnim uvjetima i mogućnostima tehničkog manipuliranja njime, činjenica koja uvjetuje uspostavu jedne sasvim nove vrste tehnike, dotično biotehnike koja određuje predmet istraživanja bioetičke discipline. Bioetika je, naime, disciplina koja na osnovama interdisciplinarnog pristupa kritički propituje i traži vrijednosne odgovore biotehničkih zahvata u *bios* u svim njegovim manifestacijama i na svim razinama, uključujući iznad svega ljudski život od njegova začeća do prirodne smrti. Fenomenologija biotehničkog zahvaćanja u život je već do danas postala veoma složena i zamršena, tako da je najprije nužno upoznati najvažnija i najizazovnija biotehnička područja s njihovim glavnim etičkim izazovima. U tom smislu ovaj predmet cilja na otkrivanje, upoznavanje i kritičko propitivanje biotehnike kao takve, zatim biokibernetike, tog jedinstvenog spoja organskog i inženjerskog, neuroznanosti i transhumanizma. Ovaj potonji kao ideja i kao pokret ima za cilj realizirati san o stvaranju „više nego ljudskoga“ čovjeka pomoću primjene genetičkog inženjerstva u savezništvu s kibernetikom, neuroznanostima i nanotehnologijom. U središtu svih bioetičkih istraživanja i promišljanja o suvremenim biotehničkim izazovima stoji, dakle, pitanje o čovjeku, jer sve se odvija polazeći od čovjeka i u odnosu na čovjeka. Bioetika fokusirana na etičke izazove biotehničkih fenomena nužno pretpostavlja jednu ontoantropološku paradigmu koju je u svakom kontekstu nužno kritički vrednovati u svjetlu datosti kršćanske antropologije koja u čovjeku i njegovom nepovredivom ljudskom dostojanstvu pronalazi vrijednosnu granicu svakog biotehničkog zahvata u *bios*.

ISHODI UČENJA:

- vrednovati nove činjenice i pojmove izazova biokibernetike, neuroznanosti i transhumanizma u svjetlu teologije i bioetike
- primijeniti teološko-bioetička znanja i spoznaje za samostalno istraživanje i kritičko vrednovanje biokibernetike, neuroznanosti i transhumanizma
- prepoznati konkretni bioetički izazov na polju biokibernetike, neuroznanosti i transhumanizma u svjetlu teologije
- poznavati i kritički vrednovati konkretne bioetičke izazove biokibernetike, neuroznanosti i transhumanizma.

POPIS LITERATURE:

Tonči MATULIĆ, *Bioetika*, Zagreb, [3]2012.;
Ditmar MIETH, *Was wollen wir können?: Ethik im Zeitalter der Biotechnik*, Freiburg i.Br., 2002.;
NOBLE, David, *The Religion of Technology: The Divinity of Man and the Spirit of Invention*, New York, 1999.;
J. R. RUSSELL – Nancey MURPHY – C. T. MEYERING (ur.), *Neuroscience and the Person: Scientific Perspectives on Divine Action*, Notre Dame, 2000.;
Norbert WIENER, *God & Golem, Inc.: A Comment on Certain Points where Cybernetics Impinges on Religion*, Cambridge (Mass), 1964.;
Tonči MATULIĆ, Suvremene dinamike odnosa Crkve i znanosti, u: Mario CIFRAK i dr. (ur.), *Da život imaju,* Zagreb, 2019., 437-460.;
Tonči MATULIĆ, Neka vrijednosna pitanja razvoja, istraživanja i znanosti, u: Josip ŠIMUNOVIĆ – Silvija MIGLES (ur.), *Uzvjerovah, zato besjedim (2 Kor 4, 13),* Zagreb, 2019., 451-466.;
Ivana GREGURIC, *Kibernetička bića u doba znanstvenog humanizma. Prolegomena za kiborgoetiku*, Zagreb, 2018.;
Odilon-Gbènukpo SINGBO, *Teološko-bioetičko vrjednovanje transhumanističke antropologije*, Zagreb, 2021.

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE:

Predavanja, rasprave na temelju pročitane literature, pojedinačne konzultacije.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA:

Aktivno sudjelovati u predavanjima, osobno istraživati literaturu, osobno se konzultirati i polagati usmeni ili pismeni ispit.

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE:

Anonimna studentska anketa i samoevaluacija.

BROJ ECTS BODOVA: 4

REDNI BROJ PREDMETA: 42.

MODUL: *Etičko-moralna i društvena relevantnost teologije i Crkve*

NAZIV PREDMETA: Dostojanstvo ljudske osobe na početku i kraju ljudskoga individualnog života

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): predavanje

IME NOSITELJA PREDMETA: doc. dr. sc. Mislav Kutleša

IMENA NASTAVNIKA/SURADNIKA NA PREDMETU:

JEZIK (JEZICI) IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA:
Početak i kraj ljudskog individualnog života najkrhkije je razdoblje života. Ophođenje sa životom upravo u tim razdobljima najpodložnije je manipulaciji. Osnova mogućnosti manipulacije jesu razmimoilaženja u poimanju pojmova „individualnost" i „života", te u njihovoj korelaciji. Svaka teološka i filozofska rasprava na tom području ne ostaje samo na razini teorije, nego nužno zahvaća u područje politike, svjetonazora, vjere i kršćanske etike, te podrazumijeva interdisciplinarni pristup.

ISHODI UČENJA:
- interdisciplinaran pristup razumijevanju početka i kraja ljudskog individualnog života
- analiziranje suvremenih rasprava i početku i završetku individualnog ljudskog života
- vrjednovanje novih zahvata na ljudski život na početku i kraju individualnog ljudskog života
- kreiranje novih argumenata u obrani, zaštiti i promicanju dostojanstva ljudske osobe u svim fazama života, a napose na početku i kraju individualnog ljudskog života.

POPIS LITERATURE:
Tonči MATULIĆ, *Pobačaj – drama savjesti*, Zagreb, 2019.;
Valentin POZAIĆ, *Život dostojan života. Eutanazija u prosudbi medicinske etike*, Zagreb, 1985.;
Valentin POZAIĆ, *Život prije rođenja. Etičko-moralni vidici*, Zagreb, 1990.;
Valentin POZAIĆ (ur.), *Pred licem smrti,* Zbornik radova, Zagreb, 1990.;
PONITIFICA ACCADEMIA PER LA VITA, *Commento intedisciplinare alla Evangelium vitae*, Città del Vaticano, 1997.;
CONGREGAZIONE PER LA DOTTRINA DELLA FEDE, *Istruzione Dingitas personae su alcune questioni di bioetica*, Città del Vaticano, 2009.;
Michele ARAMINI, *Uvod u bioetiku*, Zagreb, 2009.

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE:
Predavanja i rasprave.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA:
Student je obvezan sudjelovati u radu svakoga studijskog susreta unutar kojih je raspoređeno vrijeme potrebno za predavanja, konzultacije, istraživanja, izlaganja rezultata istraživačkog rada i sudjelovanja u diskusiji.

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE:
Anonimnom anketom prati se kvaliteta i uspješnost provođenja nastave.

BROJ ECTS BODOVA: 4

REDNI BROJ PREDMETA: 43.

MODUL: *Etičko-moralna i društvena relevantnost teologije i Crkve*

NAZIV PREDMETA: Obitelj pred izazovima suvremenih medija

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): predavanje

IME NOSITELJA PREDMETA: prof. dr. sc. Jerko Valković

IMENA NASTAVNIKA/SURADNIKA NA PREDMETU:

JEZIK (JEZICI) IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA:
Studente će se upoznati s osnovnim karakteristikama suvremenih medija, njihovog utjecaja posebno u oblikovanju individualnog i društvenog identiteta. Studentima će biti pojašnjena uloga medija u procesima obrazovanja i socijalizacije u kontekstu današnjega društva i obitelji, potom prikaz današnje obitelji u suvremenim medijima i Crkveno učiteljstvo o medijima. Obuhvatit će se teme odgoja za medije unutar današnjeg obiteljskog ambijenta. Glavni je cilj predmeta upoznati studente s osnovnim karakteristikama i načinima djelovanja suvremenih medija i teorijama o njihovom djelovanju u oblikovanju identiteta. Posebna pozornost se posvećuje utjecaju suvremenih medija na obitelj i dinamiku obiteljskog života. Važan naglasak stavlja se na modalitete i naglaske odgoja za medije unutar obitelji.

ISHODI UČENJA:

- vrednovanje novih činjenica, pojmova i teorija na području suvremene obitelji u suočavanju s medijima
- kategorizirati kriterije medijskog prikazivanja obitelji i obiteljskih tema
- kombinirati etičke probleme uloge medija na obitelj u procesima socijalizacije
- identificirati obilježja suvremenih medija u životima obitelji i njihovom djelovanju u oblikovanju identiteta.

POPIS LITERATURE:
Suzana PERAN, *Slika obitelji u hrvatskim medijima – mediji i katolički nauk o obitelji,* Zagreb, 2012. (doktorska teza);
S. BARTAKOVIĆ – J. SINDIK, Medijacijska uloga roditelja prilikom djetetova gledanja televizije, u: *Acta Iadertina,* 13 (2016.) 2, 95-113.;
Valentina MANDARIĆ, Novi mediji i rizično ponašanje djece i mladih, u: *Bogoslovska smotra,* 82 (2012.) 1, 131-149.;
Impacts of Social Media on Family Relationships, u: *http://aplusetwsiwm.weebly.com/impacts-positive--negative.html* (1. VI. 2020.); Lana CIBOCI – Igor KANIŽAJ, Kako je nasilje preko medija ušlo u naše domove, u: Lana CIBOCI – Igor KANIŽAJ – Danijel LABAŠ (ur.), *Djeca medija: od marginalizacije do senzacije,* Matica Hrvatska, Zagreb, 2011., 11-32.;
Mirko MATAUŠIĆ, Obitelj u globalnom selu, u: *Diacovensia*, 13 (2005.) 2, 239-261.;
Tonči TRSTENJAK, Masovni mediji – poticaj ili smetnja obiteljskom dijalogu, u: *Obnovljeni život*, 61 (2006.) 4, 479-488.;
Sherry TURKLE, *Live on the screen. Identity in the age of the internet*, New York, 1995.; Eugenia SCABINI – Giovanna ROSSI (ur.), *Famiglia e nuovi media,* Vita e pensiero, 2013.

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE:
Predavanja s diskusijama na temelju zadane literature i konzultacije.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA:
Pohađanje seminara i aktivno sudjelovanje u diskusijama na temelju zadane literature, sudjelovanje na konzultacijama, studiranje literature, pisanje seminarskoga rada, usmena prezentacija rada.

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE:
Anonimna anketa.

BROJ ECTS BODOVA: 4

REDNI BROJ PREDMETA: 44.

MODUL: *Etičko-moralna i društvena relevantnost teologije i Crkve*

NAZIV PREDMETA: Socijalni nauk Crkve i socijalna etika u interdisciplinarnom dijalogu

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): predavanje

IME NOSITELJA PREDMETA: izv. prof. dr. sc. Silvija Migles

IMENA NASTAVNIKA/SURADNIKA NA PREDMETU:

JEZIK (JEZICI) IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA:
Novija društveno – gospodarska gibanja u svijetu sve manje vode računa o čovjeku i njegovu ljudskom dostojanstvu što je na osobit način izazov za kršćane, katolike, uopće pripadnike različitih religija, ali i za sve ljude dobre volje kako na teoretskoj tako i na praktičnoj razini. U kolegiju se ukazuje na društveni i crkveno – teološki kontekst suvremenog svijeta i kršćanstva s posebnim naglaskom na interdisciplinarno promišljanje problematike. Društvena relevantnost katoličke teologije i Crkve je na sve većem ispitu u odnosu na zbivanja u suvremenom svijetu. Unutar teologije socijalni nauk Katoličke Crkve posjeduje još uvijek nedovoljno iskorišteni potencijal u traženju interdisciplinarnog dijaloga kako sa drugim humanističkim i društvenim znanostima (sociologija, psihologija, ekonomija…) tako i sa socijalnom etikom pod ekumenskim vidom (pravoslavna i protestantska socijalna etika…). U Hrvatskoj može biti posebno aktualan i koristan interdisciplinarni dijalog sa socijalnom etikom u islamu. Upravo to je cilj kolegija u kojem će se koristiti dosadašnja hrvatska iskustva interdisciplinarne suradnje i ukazivati na nove mogućnosti takve suradnje posebno sa pravoslavcima i muslimanima.

ISHODI UČENJA:
- argumentirano promišljati pristupe interdisciplinarnoj suradnji na različitim područjima društvenoga i crkvenoga života
- vrednovati i promicati vještine za veći socijalni angažman kršćana u Crkvi i u društvu
- objasniti društvenu relevantnost katoličke teologije i Crkve u hrvatskom društvu
- raspraviti nove mogućnosti interdisciplinarnog dijaloga sa socijalnom etikom u pravoslavnoj teologiji i islamu.

POPIS LITERATURE:
Papa FRANJO, *Evangelii gaudium. Radost evanđelja*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2013.;
Papa FRANJO, *Laudato si'. Enciklika o brizi za zajednički dom*, KS, Zagreb, 2015.;
Stjepan BALOBAN, Kriteriji za kršćansku prosudbu političkih stavova, u: *Bogoslovska smotra,* 77 (2006.) 4, 1013-1027.;
Kardinal Gerhard Ludwig MÜLLER u suradnji s Gustavom GUTIERREZOM i Josefom SAYEROM*, Siromaštvo. Izazov za vjeru*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2015.;
Silvija MIGLES, Socijalni nauk Crkve – mogućnost plodonosne suradnje. Socijalna dimenzija vjere u ekumenskom dijalogu, u: *Edinost in dialog,* 70 (2015.) 1-2, 13-27.;
Ingebrog GABRIEL – Alexandros K. PAPADEROS – Urlich H. J. KÖRTNER, *Perspektiven ökumenischer Sozialethik. Der Auftrag der Kirchen im größeren Europa*, Grünewald, Mainz, 2006.;

JUBILARNO ZASEDANJE ARHIJEREJSKOG SABORA RUSKE PRAVOSLAVNE CRKVE, *Osnovi socijalne koncepcije Ruske Pravoslavne Crkve*, Moskva, 13. – 16. avgusta 2000. godine, Beseda, Novi Sad, 2007.

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE:

Nastava se izvodi kombinacijom izlaganja i aktivnog sudjelovanja studenata/tica, samostalnim istraživanjem i konzultacijama.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA:

Obvezatno sudjelovanje u radu svakoga studijskog susreta: predavanja, konzultacije, samostalno istraživanje, izlaganje rezultata istraživanja, sudjelovanje u raspravi.

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE:

Anonimna anketa.

BROJ ECTS BODOVA: 4

REDNI BROJ PREDMETA: 45.

MODUL: *Etičko-moralna i društvena relevantnost teologije i Crkve*

NAZIV PREDMETA: Suvremene perspektive socijalne duhovnosti

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): predavanje

IME NOSITELJA PREDMETA: prof. dr. sc. Franjo Podgorelec

IMENA NASTAVNIKA/SURADNIKA NA PREDMETU:

JEZIK (JEZICI) IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA:
Svrha je kolegija teološki argumentirano utemeljiti jedinstvo dviju komplementarnih afirmacija: „Ne postoji autentična socijalna akcija bez duhovnosti; niti postoji istinska duhovnost bez posljedične socijalne akcije".

Takva postavka pretpostavlja prijelaz od dualističkog prema integralnom konceptu duhovnosti, gdje ona neće biti poistovjećena s nekim područjem, nego promatrana kao stvarnost koja daje smisao svemu što čovjek čini. Radi se o duhovnosti koja zazire i od „intimističkog spiritualizma i od socijanog aktivizma".

Student će biti osposobljen za kritičko vrednovanje i razlučivanje autentičnog kršćanskog angažmana i duhovnosti, od njihovih surogata i jednostranosti.

ISHODI UČENJA:

- razumijevanje integralnog koncepta kršćanske duhovnosti, njihovih teoretskih postavki, (ne)nazočnost u povijesnim pravcima, duhovnim modelima i koncilskom nauku
- odabrati područje društvenog života na koje će se aplicirati kršćanska duhovnost, protumačiti njihov suodnos te formulirati odgovarajuće istraživačke hipoteze rada
- analizirati koncilske tekstove o integralnom poimanju kršćanske duhovnosti te odabrane suvremene teološke komentare
- kritički argumentirati odabranu temu iz područja društveno angažirane duhovnosti i radnu hipotezu u pisanom znanstveno-istraživačkom radu.

POPIS LITERATURE:
Socijalni dokumenti Crkve. Sto godina katoličkog socijalnog nauka, Zagreb, 1991.;
Enzo BIANCHI, *Kršćani u društvu*, Zagreb, 2016.;
Mario TOSO, *Nuova evagelizzazione del sociale. Benedetto XVI e Francesco*, Città del Vaticano, 2014.;
COMMISSIONE EPISCOPALE PER I PROBLEMI SOCIALI E IL LAVORO, *Le comunità cristiane educano al sociale e al politico*, (16. III. 1998.), Bologna, 1998.;
Darío MOLLA, *Espiritualidad en la acción social*, Bilbao, 2011.;
José Luis ILLIANES, *La santificazione del lavoro*, Milano, 2003.;
Cyril BRUN, *Pour une spiritualité sociale chrétienne: Réflexions chrétiennes sur l'actualité*, Paris, 2007.

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE:

Nastava će se provoditi kroz predavanja, konzultacije, osobno istraživanje i izlaganje polaznika.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA:

Obveze će se izvršavati putem redovnog pohađanja predavanja/seminara, te kroz samostalni rad.

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE:

Kvaliteta će se pratiti kroz sudjelovanje u raspravama i konzultacijama te kroz analizu individualnih radova.

BROJ ECTS BODOVA: 4

REDNI BROJ PREDMETA: 46.

MODUL: *Etičko-moralna i društvena relevantnost teologije i Crkve*

NAZIV PREDMETA: Suvremeni razvoj moralne teologije i kristocentričnost morala

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): predavanje

IME NOSITELJA PREDMETA: doc. dr. sc. Ante Bekavac

IMENA NASTAVNIKA/SURADNIKA NA PREDMETU:

JEZIK (JEZICI) IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA:
Postkoncilski razvoj moralne teologije se suočava s brojnim pitanjima i problemima kako s obzirom na metodu tako i s obzirom na sadržaj. Novi moralno-etički izazovi, posebno na području braka i obitelji, spolnoga života i na socijalnom području, traže odgovarajući pristup u moralnoj teologiji. U takvoj situaciji teolozi moralisti pribjegavaju filozofsko-teološkom diskursu, a pojedinačna teška moralno-etička pitanja obrađuju crkveni dokumenti. Vodeći računa o takvom diskursu i tim dokumentima u kolegiju se na osnovu novije literature naznačuju mogući pravci razvoja moralne teologije s posebnim naglaskom na kristocentričnost. U središte moralne teologije stavlja se ideja nasljedovanja Isusa Krista. Kristocentričnost moralne teologije ukazuje na izvorno bogatstvo kršćanskoga poziva u Isusu Kristu te na odlučujuću važnost toga poziva za moguću sintezu kršćanskoga duhovnog i moralnog života. Cilj kolegija: u argumentiranom suočavanju sa stvarnim moralno-etičkim problemima ukazati na iznimno značenje kristocentičnog usmjerenja moralne teologije.

ISHODI UČENJA:
- argumentirano analizirati pristupe sve kompliciranijoj moralno-etičkoj tematici u odnosu na nove etičko-moralne izazove u suvremenom razvoju moralne teologije
- prikazati problem diskrepancije između filozofsko-teološkog diskursa i pojedinačnih moralnih pitanja u crkvenim dokumentima
- vrednovati povijesni razvoj kristocentričnosti u moralnoj teologiji
- stvarati sintezu između kristocentričnosti kao središnjeg pojma moralne teologije i teološke kulture.

POPIS LITERATURE:
ACCADEMIA ALFONSIANA, La recezione del Concilio Vaticano II nella teologia morale. Atti del convegno Accademia Alfonsiana, u: *Supplemento* al n. 42, di *Studia Moralia*, Roma, 2004.; Vladimir DUGALIĆ, Božja objava u Kristu – ishodište kršćanskog morala. Teološko promišljanje o kristocentričnosti moralnog života u svjetlu (post)saborske obnove moralne teologije, u: Marijan STEINER – Ivan ŠESTAK (ur.), *Aktualne moralne teme. Međunarodni znanstveni simpozij uz 90. obljetnicu života p. Ivana Fučeka S. J.*, FTI, Zagreb, 2016., 115-124; Stjepan BALOBAN, *Spirito e vita cristiana nella teologia morale di Bernhard Häring*, Roma, 1988.;
Stjepan BALOBAN, Kristo-pneumatološki vid kršćanskog života, u: Nikola HOHNJEC (ur.), *Duh Sveti – počelo kršćanskog života i djelovanja.* Zbornik godišnjeg simpozija profesora teologije u Lovranu 14. i 15. travnja 1998., KS, Zagreb, 1999., 53-65.;

Augustin SCHMIED – Josef RÖMELT (Hg.), 50 Jahre „Das Gesetz Christi". *Der Beitrag Bernhard Härings zur Erneuerung der Moraltheologie. Mit Beiträgen von K. Arntz, R. Gallager, B. Hidber, J. Römelt, E. Schochenhogg und M. Vidal*, Lit Verlag, Münster, 2005.;
Fausto PARISI, *Crisi e rinnovamento della teologia morale. La lettura di Domenico Capone*, EDB, Bologna, 2013.

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE:
Nastava se izvodi kombinacijom izlaganja i aktivnog sudjelovanja studenata/tica, samostalnim istraživanjem i konzultacijama.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA:
Obvezatno sudjelovanje u radu svakoga studijskog susreta: predavanja, konzultacije, samostalno istraživanje, izlaganje rezultata istraživačkog rada, sudjelovanje u raspravi.

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE:
Anonimna anketa.

BROJ ECTS BODOVA: 4

REDNI BROJ PREDMETA: 47.

MODUL: *Etičko-moralna i društvena relevantnost teologije i Crkve*

NAZIV PREDMETA: Žena u Crkvi i u društvu

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): predavanje

IME NOSITELJA PREDMETA: izv. prof. dr. sc. Silvija Migles

IMENA NASTAVNIKA/SURADNIKA NA PREDMETU:

JEZIK (JEZICI) IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA:
Pozornost se posvećuje dostojanstvu i pozivu žene u Crkvi i društvu. Riječ je o pozitivnom pristupu koji se na jednoj strani oslanja na važna uporišta kršćanske tradicije i crkvenoga učiteljstva, a na drugoj strani vodi računa o suvremenim i rastućim trendovima obilježenima uznemirujućim pomacima u razumijevanju identiteta muškarca i žene. Cilj kolegija je ukazati na novost kršćanskog života koji također treba dotaknuti način na koji kao muškarci i žene razumijemo i živimo vlastiti identitet u Crkvi i u društvu. Duboka ljudska i moralna kriza u vremenu u kojemu živimo poziva kršćanske žene da jasnim i uvjerljivim odgovorom, originalnim stilom i jezikom žive autentičnu ženstvenost. Cilj predmeta je također upoznavanje sa suvremenim pitanjima i trendovima kao što su antropološka dekonstrukcija, rodna teorija i marginalizacija žena svođenjem na konzumeristički objekt kao i upoznavanje sa načelima odgovornosti i sudjelovanja žena u izgradnji Crkve i društva. *Kompetencije*: u svjetlu zrelosti promišljanja katoličkog koncepta uzajamnosti žene i muškarca stječe se sposobnost argumentiranog pristupa suvremenom ženskom pitanju kao i sposobnost refleksije o potrebi istinske prisutnosti žene u crkvenom i društvenom životu.

ISHODI UČENJA:
- objasniti katolički koncept uzajamnosti žene i muškarca
- analizirati suvremene trendove u razumijevanju identiteta muškarca i žene, te hrvatsku teološku literaturu u odnosu na tematiku žene
- izraziti identitet kršćanske žene i život autentične ženstvenosti
- primijeniti socijalna načela odgovornosti i sudjelovanja žena na različita područja izgradnje Crkve i društva.

POPIS LITERATURE:
PONTIFICIUM CONSILIUM PRO LAICS, *Woman and man the humanum in its entirety,* Libreria Editrice Vaticana, 2010.;
Silvija MIGLES, Žene i muškarci u Crkvi: mogućnost ostvarenja istinske komunikacije i suradnje, u: *Bogoslovska smotra,* 88 (2018.) 3, 531-543.;
Monika LEISCH-KIESL, *Eva kao drukčija,* Kršćanska sadašnjost, 2014.;
Gabriele KUBY, *Svjetska seksualna revolucija,* Verbum, 2013.;
Jadranka Rebeka ANIĆ, *Kako razumjeti rod? Povijest rasprave i različita razumijevanja u Crkvi,* Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, Zagreb, 2011.;
FRANJEVAČKI INSTITUT ZA KULTURU MIRA, *Muško i žensko stvori ih. Žene i muškarci u življenju i u službi Božjeg poslanja,* Split, 2008.;

Katica KNEZOVIĆ (ur.), *Ženom neka se zove: o ženi u godini žene,* Filozofsko-teološki institut Družbe Isusove, 1995.

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE:
Nastava se izvodi predavanjem, raspravom, interpretacijom tekstova i samostalnim istraživanjem.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA:
Sudjelovanjem u radu studijskih susreta: predavanja, konzultacije, samostalno istraživanje, izlaganje rezultata istraživačkog rada, sudjelovanje u raspravi.

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE:
Anonimna anketa.

BROJ ECTS BODOVA: 4

REDNI BROJ PREDMETA: 48.

MODUL: *Etičko-moralna i društvena relevantnost teologije i Crkve*

NAZIV PREDMETA: Kulturalne dinamike nove antropološko-etičke paradigme

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): seminar

IME NOSITELJA PREDMETA: prof. dr. sc. Tonči Matulić

IMENA NASTAVNIKA/SURADNIKA NA PREDMETU:

JEZIK (JEZICI) IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA:
Drugi vatikanski koncil je jasno naznačio tijek kulturalnih dinamika koje su već onda utjecale, a i danas još snažnije utječu na širenje jedne nove antropološko-etičke paradigme: „Današnji nemir duhova i promjene u uvjetima življenja povezane su s dubljim preobrazbama stvari. Njome se dospjelo do toga da u obrazovanju duha sve veću težinu zadobivaju matematičke i prirodoslovne znanosti te znanosti o čovjeku, a u redu djelovanja tehnička umijeća koja iz tih znanosti proizlaze. Taj znanstveni duh oblikuje kulturni nazor i načine mišljenja drukčije negoli je to bilo prije. Tehnička umijeća napreduju dotle da preobražavaju lice zemlje te si već nastoje podvrgnuti i izvanzemaljska prostranstva“ (GS,5). Radi se o dubokim preobrazbama koje se najprije događaju u čovjekovoj svijesti koja povratno utječe na načine kako najprije čovjek samoga sebe tumači i shvaća, a onda kako tumači i shvaća svoje mjesto u svijetu, svoje djelovanje, svoj odnos prema drugima, svoj odnos prema društvu i institucijama, svoj odnos prema prirodi i, konačno, svoj odnos prema Bogu. Duboke i sveobuhvatne društvene i kulturalne preobrazbe, „probuđene od ljudskog uma i stvaralačke poduzetnosti, djeluju povratno na samoga čovjeka, na njegove individualne i kolektivne sudove i želje te na njegov način mišljenja i djelovanja, koji se tiče i stvari i ljudi“ (GS,4). Kako one djeluju na samoga čovjeka? U kojim aspektima ljudskoga života se to već danas zorno vidi, a u kojima se to događa na skrovit i nevidljiv, ali stvaran način? Budući da svaka etika pretpostavlja određenu antropologiju, potrebno je kritički propitati i vrednovati suvremene etičke teorije u odnosu na pretpostavljene antropologije kao ishodišta svih društvenih i kulturalnih preobrazbi koje u sebi već sadržavaju elemente nove antropološko-etičke paradigme. Zadaća je ovog seminara kritički istražiti sva podvučena pitanja nove antropološko-etičke paradigme koja istovremeno figurira kao uzrok i posljedica dubokih i sveobuhvatnih kulturalnih preobrazbi.

ISHODI UČENJA:

- poznavati i vrednovati kulturalne dinamike nove antropološko-etičke paradigme u svjetlu teologije i bioetike
- primijeniti usvojena znanja i spoznaje na samostalno istraživanje i kritičko vrednovanje izazova kulturalnih dinamika novih antropološko-etičkih paradigmi u svjetlu teologije i bioetike
- razumjeti i tumačiti izazove kulturalnih dinamika novih antropološko-etičkih paradigmi u svjetlu teologije i bioetike
- znati izabrati i postaviti radnu hipotezu za obradu seminarske teme iz predmetnog područja.

POPIS LITERATURE:

DRUGI VATIKANSKI KONCIL, Pastoralna konstitucija *Gaudium et spes* o Crkvi u suvremenom svijetu (7. XII. 1965.);
Tonči MATULIĆ, *Metamorfoze kulture*, Zagreb, [3]2009.;
Joseph RATZINGER, *Kršćanstvo i kriza kultura*, Split, 2008.;
Ignazio SANNA, *L'antropologia cristiana tra modernità e postmodernità*, Brescia, [3]2004.;
Charles TAYLOR, *Etika autentičnosti*, Split, 2009.;
Eberhard SCHOCKENHOFF, *Natural Law and Human Dignity. Universal Ethics in an Historical World*, Washington, D.C., 2003.;
Papa FRANJO, *Laudato sì – Hvaljen budi*. Enciklika o brizi za zajednički dom, (24. V. 2015.), Zagreb, 2015.;
Papa FRANJO, *Amoris laetitia – Radost ljubavi*. Enciklika o ljubavi u obitelji, (19. III. 2016.), Zagreb, 2016.;
Fulvio di BLASI – Joshua P. HOCHSCHILD – Jeffrey LANGAN (ur.), *Ethics Without God? The Divine in Contemporary Moral and Political Thought*, South Bend (Ind), 2008.

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE:

Nastava će se izvoditi putem istraživanja literature, seminarskih rasprava i samostalnog istraživačkog rada.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA:

Samostalno istraživati literaturu, sudjelovati u seminarskim raspravama, osobno se konzultirati i napisati seminarski rad.

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE:

Anonimna studentska anketa i samoevaluacija.

BROJ ECTS BODOVA: 6

REDNI BROJ PREDMETA: 49.

MODUL: *Etičko-moralna i društvena relevantnost teologije i Crkve*

NAZIV PREDMETA: Kreposna struktura moralnog djelovanja. Antropološko-teološki vid

VRSTA NASTAVE: seminar

IME NOSITELJA PREDMETA: izv. prof. dr. sc. Martina s. Ana Begić

IMENA NASTAVNIKA/SURADNIKA NA PREDMETU:

JEZIK (JEZICI) IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA:
Tradicionalni nauk Crkve često je prosuđivao moralnost ljudskog čina isključivo u okvirima stupnja spoznaje, slobodne volje i nakane te konkretne situacije. Zanemario se uvid u cjelinu osobe kao i razumijevanje mnogih drugih elemenata koji utječu na ljudsko djelovanje, osobito djelovanje Božje milosti. Ovakvo, istrgnuto promatranje ljudskih čina iz cjeline osobe, sve više se udaljavalo od biblijskog govora o čovjeku i približavao moralnu teologiju pravnim kategorijama prosudbe. Ovaj pristup doveo je do legalizma i minimalizma kršćanskog života jer se sve svelo na obdržavanje zakona i kršćanske dužnosti kako se ne bi počinio grijeh. Naglašavajući personalističko i kristološko poimanje ljudske osobe, Drugi vatikanski sabor je zatražio odmak od morala zakona i morala čina te ponovno usmjerio pozornost moralista na važnost kreposne strukture moralnog djelovanja, osobito na biblijsku antropologiju i teologiju sv. Tome Akvinskog. Govor o kreposnoj strukturi moralnog djelovanja osobito zadobiva na značenju u kontekstu sve više rastućeg etičkog relativizma i gubitka osjećaja za grijeh.

U seminaru se stoga nastoji uočiti važnost izgradnje kreposnog kršćanskog života te utjecaj kreposti na izgradnju osobne savjesti i moralno djelovanje. Polazeći od teologije sv. Tome Akvinskog i njegovog učenja o ljudskim činima, ali i novijih spoznaja koje nam pruža psihologija, u seminaru se analiziraju mnogi utjecaji koji utječu na donošenje osobnog suda moralne savjesti, osobito usvojene ljestvice vrijednosti, utjecaj okolnosti, ali i Božje milosti. U seminaru se progovara i o temeljnom opredjeljenju i intecionalnosti koja iz njega proizlazi jer izviru iz dubine osobe i utječu na moralno djelovanje. Upravo u tom kontekstu ističe se važnosti izgradnje kreposne strukture osobe, jer upravo kreposti, izgrađujući u osobama habitus - čvrstu i postojanu ukorijenjenost u dobru, pripomažu lakšem izboru dobra, ali i moralno djelovanje ne izdvajaju iz cjeline osobe i stavljaju ga u kontekst čovjekove posljednje svrhe i ljubavi prema Bogu i bližnjem. Nastoji se uočiti i važnost molitveno-sakramentalnog života i njihov utjecaj na izgradnju kreposne strukture moralnog djelovanja. Osobito se ističe krepost razboritosti, a posebno mjesto zauzimaju i tri teologalne kreposti: vjera, ufanje i ljubav. Kreposti tako pružaju savršenstvo čovjekovim sposobnosti djelovanja i unose sinergiju i jedinstvo usvojenog vrijednosnog sustava u konkretne čine. Osim toga, u posljednje vrijeme kreposna struktura moralnog djelovanja zadobiva na osobitoj važnosti jer postaje preduvjet za dar razlučivanja o kojem govori papa Franjo.

ISHODI UČENJA:
- interdisciplinaran znanstveni pristup teološko-moralnom razumijevanju sedam glavnih grijeha
- primijeniti stečeno znanje o sedam glavnih grijeha

- analiziranje suvremenih rasprava o sedam glavnih grijeha u svjetlu nauka pape Franje
- sintetizirati znanje o sedam glavnih grijeha
- vrjednovanje suvremenog govora o sedam glavnih grijeha u odnosu na tradicionalno moralno-teološko poimanje
- kreiranje novih znanstvenih činjenica i spoznaja s obzirom na govor o sedam glavnih grijeha.

POPIS LITERATURE :

IVAN PAVAO II., *Veritatis splendor – Sjaj istine*, Enciklika o nekim pitanjima moralnog naučavanja Crkve, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1998.;
FRANJO, *Gaudete et exsultate – Radujte se i kličite*. Apostolska pobudnica o pozivu na svetost u suvremenom svijetu, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2018.;
Katekizam Katoličke Crkve, HBK – Glas Koncila, Zagreb, 1992. (o krepostima i moralnom djelovanju);
AKVINSKI, Toma, Summa Theologiae, II-I, q.1-q.2., u: *Izabrano djelo*, Globus, Zagreb, 2005.
AKVINSKI, Toma, *Suma protiv pogana*, sv. I., pogl. 89-95., Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1993.
AKVINSKI, Toma, *Suma protiv pogana*, sv. II., pogl. 147-156., Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1994.
COMPAGNONI, Francesco – LORENZETTI, Luigi (ur.), *Virtù dell'uomo e responsabilità storica,* San Paolo, Cinisello Balsamo, 1998.
COZZOLI, Mauro, *Per una teologia morale delle virtù e della vita buona*, Roma, 2002.
FUČEK, Ivan, *Osoba -Savjest*, Moralno-duhovni život: sv. 1, Verbum, Split, 2003.
HÄRING, Bernhard, *Kristov zakon,* sv. I., Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1973., 283.-314.; 467-478.
HÄRING, Bernhard, *Kristov zakon,* sv. II., Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1980.
JENSEN, Steven, *A Thomistic Psychology*, Catholic University, America Press, Washington, D.C., 2018.;
MACINTYRE, Alasdair, *Za vrlinom*, KruZak, Zagreb, 2002.
PERKOVIĆ, Marinko, *Prema moralnoj zrelosti*, Sarajevo, 2009., 87-109.
VALKOVIĆ, Marijan, *Doprinos koncilskoj moralnoj teologiji*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2009., 245-300.;
WOJTYLA, Karol, *Osoba i čin*, Verbum, Split, 2017.
ŽIVKOVIĆ, Andrija, *Osnovno moralno bogoslovlje*, Zagreb, 1938., 377-395.

OPIS METODA PROVODENJA NASTAVE:

Predavanja, samostalno istraživanje, izlaganje seminarskog rada i rasprava na temelju pročitane literature te pojedinačne konzultacije.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA:

Sudjelovanjem u radu studijskih susreta: predavanja, konzultacije, samostalno istraživanje, usmeno izlaganje rezultata istraživačkoga rada, sudjelovanje u raspravi i izrada pisanoga rada.

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE:

Anonimna studentska anketa.

BROJ ECTS BODOVA: 6

REDNI BROJ PREDMETA: 50.

MODUL: *Etičko-moralna i društvena relevantnost teologije i Crkve*

NAZIV PREDMETA: Supsidijarnost i opće dobro u hrvatskom društvu

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): seminar

IME NOSITELJA PREDMETA: izv. prof. dr. sc. Silvija Migles

IMENA NASTAVNIKA/SURADNIKA NA PREDMETU:

JEZIK (JEZICI) IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA:
Opće dobro, solidarnost i supsidijarnost tri su temeljna načela prema kojima se određuju odnosi pojedinaca i društva. Oswald von Nell-Breuning (1890. - 1991.) ta tri načela naziva „temeljnim zakonima društva". Tražeći inspiraciju u socijalnom nauku Crkve hrvatski teolozi su nakon demokratskih promjena u Hrvatskoj (1990.) dali svoj doprinos u odnosu na razvoj hrvatskoga društva. U široj interdisciplinarnoj suradnji (sa filozofima, sociolozima, psiholozima, demografima…) provedeno je više empirijskih istraživanja koja su vodili profesori Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu (počevši od 1997.). Iz te za hrvatske prilike nove interdisciplinarne suradnje nastali su brojni pisani radovi (bilo u časopisima bilo u knjigama) u kojima se analiziraju odnosi u hrvatskom društvu.

Od dva središnja pojma – supsidijarnost i opće dobro – u hrvatskoj literaturi je više obrađena supsidijarnost, a provedeno je i empirijsko istraživanje 2009. Rezultati toga, zapravo, jedinstvenog istraživanja o supsidijarnosti, analiziraju se na seminaru. Drugi središnji pojam – opće dobro je manje obrađivan u hrvatskoj literaturi pa i u onoj teološkoj. Značajan iskorak je dvodnevni simpozij o općem dobru pod naslovom „Opće dobro u crkvenom i društvenom životu u Hrvatskoj" (Katedra socijalnog nauka Crkve KBF-a i Centar za promicanje socijalnog nauka Crkve HBK, Zagreb, 26. i 27. listopada 2022.).

Cilj je seminara istražiti do sada učinjeno (supsidijarnost i solidarnost) i učiniti daljnji iskorak na praktično „neistraženo područje" općega dobra. *Kompetencije*: na temelju analiza postignutih rezultata dobiva se kompetencija u interdisciplinarnoj suradnji i istraživanju.

ISHODI UČENJA:

- analizirati interdisciplinarna empirijska istraživanja provedena na Katoličkome bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu
- diskutirati doprinos hrvatskih teologa u odnosu na razvoj hrvatskog društva
- analizirati rezultate empirijskog istraživanja o supsidijarnosti (2009.)
- objasniti pojam i sadržaj općeg dobra u odnosu na različita tumačenja u crkveno-teološkom pristupu i civilnom tumačenju.

POPIS LITERATURE:
Supsidijarnost u hrvatskom društvu, u: *Bogoslovska smotra* (tematski broj), 79 (2009.) 1, 3-182; Primjena supsidijarnosti u Hrvatskoj, u: *Bogoslovska smotra* (tematski broj), 81 (2011.) 4, 715-978.;

Werner VEITH, Gemeinwohl, u: Marianne HEIMBACH-STEINS (Hg.), *Christliche Sozialethik. Ein Lehrbuch*, 1, Verlag Friedrich Pustet, Regensburg, 2004.;

Michele SIMONE, *Il Bene comune oggi: un impegno che viene da lontano*. Atti della 45° Settimana Sociale dei Cattolici Italiani, Edizione Dehoniane, Bologna, 2008.;

Traganje za solidarnošću u Hrvatskoj, u: *Bogoslovska smotra*, 75 (2005.) 4, 967-1174;

Stjepan BALOBAN, Solidarnost i opće dobro: nerazdvojni u ratu i u miru, u: Dražen ŽIVIĆ – Mateo ŽANIĆ – Petar MACUT (ur.), *Hrvatsko društvo: 25 godina nakon Vukovara '91*, Institut društvenih istraživanja Ivo Pilar – Ogranak Matice Hrvatske u Vukovaru, Zagreb – Vukovar, 2018., 13-20.

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE:
Nastava se izvodi predavanjima, samostalnim istraživanjem, izlaganjem seminarskoga rada, raspravom.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA:
Sudjelovanjem u radu studijskih susreta: predavanja, konzultacije, samostalno istraživanje, izlaganje rezultata istraživačkoga rada, sudjelovanje u raspravi.

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE:
Anonimna anketa.

BROJ ECTS BODOVA: 6

REDNI BROJ PREDMETA: 51.

MODUL: *Etičko-moralna i društvena relevantnost teologije i Crkve*

NAZIV PREDMETA: Teologija i bioetika u interdisciplinarnom dijalogu

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): seminar

IME NOSITELJA PREDMETA: prof. dr. sc. Tonči Matulić

IMENA NASTAVNIKA/SURADNIKA NA PREDMETU:

JEZIK (JEZICI) IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski, engleski

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA:
Bioetika je po svojoj najdubljoj naravi interdisciplinarna, jer već u imenu obuhvaća *bios* i *ethos*, dvije dimenzije koje konstitutivno određuju čovjeka kao biološko i moralno biće. Pritom treba imati na umu i one bioetičke paradigme koje odnos *biosa* i *ethosa* ne misle isključivo u odnosu na čovjeka, nego ga stavljaju u jedan širi odnos, dotično u odnos cjelokupnoga života ili biosfere s čovjekom kao moralnim bićem, ali takvom biću treba zanijekati svaku vrijednosnu superiornost u prirodnom svijetu života, jer ono je ipak samo još jedno biološko biće među drugim živim bićima kojemu je priroda omogućila moralnu prilagodbu okolini. Teologija u dijalogu s bioetikom treba posebnu kritičko-istraživačku pozornost posvetiti takvim biocentričkim paradigmama bioetike, budući da bioetika, bilo kao pojam, bilo kao disciplina, ili kao konkretni sadržaj, nema jedinstveno idejno i epistemološko određenje. Budući da bioetika pretpostavlja rečenu interdisciplinarnost, njezin susret s teologijom općenito i moralnom teologijom posebno treba se odvijati u duhu interdisciplinarnoga dijaloga, dakle dijaloga bez kojega nema bioetičke discipline. Bioetika zahtijeva da se gorući problemi i izazovi uzrokovani biotehničkim zahvatima u organsku prirodu i u samu biološku prirodu živih organizama, uključujući i čovjeka, promišljanju i vrednuju na osnovama interdisciplinarnoga dijaloga. Snagom takve postavke teologija nije samo pozvana i dobrodošla, nego je izazvana i dužna uključiti se u bioetičke rasprave i istraživanja, tražeći zajedno s drugim i drukčijim znanstvenim pristupima takozvane bioetičke odgovore na goruće probleme i izazove biotehničkih zahvata u život. Pritom se od teologije očekuje da u interdisciplinarni dijalog s bioetikom unosi, poštujući uvijek vlastite izvore i metodu, doprinose, nadahnuća i ideje koji bacaju dragocjeno i jedinstveno svjetlo na konkretni problem ili izazov da bi ga se moglo što cjelovitije i temeljitije razmotriti. To je, dakako, neizostavni dio zahtjeva za istinom od koje nije oslobođena ni bioetika. Cilj: upoznati uvjete i mogućnosti interdisciplinarnoga dijaloga teologije i bioetike, otkriti važnost i nužnost takvoga dijaloga te predstaviti konkretna područja na kojima se takav dijalog može i treba odvijati. Kompetencije: poznavati bioetičku disciplinu; poznavati dosadašnje rasprave o odnosima teologije i bioetike; poznavati mogućnosti i granice interdisciplinarnoga dijaloga; definirati teološki pristup bioetičkim temama i izazovima; izlagati rezultate teološko-bioetičkih istraživanja na osnovama interdisciplinarne metode.

ISHODI UČENJA:
- poznavati i vrednovati teologiju i bioetiku u interdisciplinarnom dijalogu
- primijeniti usvojena znanja i spoznaje na samostalno istraživanje i kritičko vrednovanje interdisciplinarnog dijaloga teologije i bioetike
- razumjeti i tumačiti konkretne izazove teologije i bioetike u interdisciplinarnom dijalogu

- znati izabrati i postaviti radnu hipotezu za obradu seminarske teme iz predmetnog područja.

POPIS LITERATURE:

CAHILL SOWLE, Lisa, *Theological Bioethics. Participation, Justice, Change*, Washington, D.C., 2005.;
MATULIĆ, Tonči, *Bioetika*, Zagreb, [3]2012.;
Tonči MATULIĆ, *Metamorfoze kulture*, Zagreb, [3]2009.;
RAZNI AUTORI, *Theology and Bioethics* [ad usum privatum], Zagreb, 2015.;
SALVINO, Leone, *La prospettiva teologica in bioetica*, Acireale, 2002.;
Papa FRANJO, *Veritatis gaudium – Radost istine*. Apostolska konstitucija o crkvenim sveučilištima i fakultetima, (8. prosinca 2017.), Zagreb, 2018.

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE:

Nastava će se izvoditi putem istraživanja literature, seminarskih rasprava i samostalnog istraživačkog rada.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA:

Samostalno istraživati literaturu, sudjelovati u seminarskim raspravama, osobno se konzultirati i napisati seminarski rad.

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE:

Anonimna studentska anketa i samoevaluacija.

BROJ ECTS BODOVA: 6

REDNI BROJ PREDMETA: 52.

MODUL: *Etičko-moralna i društvena relevantnost teologije i Crkve*

NAZIV PREDMETA: Zaštita okoliša i mir u međunarodnoj zajednici

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): seminar

IME NOSITELJA PREDMETA: izv. prof. dr. sc. Silvija Migles

IMENA NASTAVNIKA/SURADNIKA NA PREDMETU:

JEZIK (JEZICI) IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA:
U svjetlu socijalnog nauka Crkve pozornost se posvećuje odnosima čovjeka i svijeta, s posebnim naglaskom na pitanje temeljne ljudske zadaće izgradnje čovjekovog humanijeg grada razjašnjenjem svekolike krize okoliša i svekolikih moralnih obveza i odgovornosti koje međunarodna zajednica ima u odnosu na ostvarenje prava na zdrav i siguran okoliš te na izgradnju istinske kulture mira. Pitanje mira postaje jednim o ključnih pitanja za budućnost čovječanstva. Postkoncilska teologija, posebno poruke i dokumenti postkoncilskih papa nude brojne poticaje kako za interdisciplinarnu raspravu tako i za izgradnju kulture mira u sve više podijeljenom svijetu.

Cilj: da se ova pitanja promišljaju u međusobnoj povezanosti na različitim razinama. Jasno je, naime, da rat predstavlja veliku opasnost i za okoliš i da je težnja javnomu miru i suživotu u pravdi jedan od prioriteta za očuvanje okoliša, a to vodi zajedničkom dobru ljudske civilizacije. Slično tome, pojedinačni i zajednički napori za očuvanjem i poštovanjem okoliša snažno su povezani s odgovornom tržišnom ekonomijom i međunarodnom gospodarskom pravdom. U konačnici, poštovanje ekologije okoliša zahtjeva poštivanje „humane ekologije u društvu“.

Kompetencije: sposobnost argumentiranog promišljanja o izabranim pitanjima, na teoretskoj i praktičnoj razini, sa sviješću o osobnoj odgovornosti u izgradnji mira i u brizi za okoliš u sve više podijeljenom svijetu u kojem živimo.

ISHODI UČENJA:
- argumentirati važnost ekoloških tema za socijalni nauk Crkve
- u svjetlu socijalnog nauka Crkve prosuditi globalni projekt izgradnje mira i bitne aspekte u traženju humanih i kršćanskih načina nadvladavanja raznih kriznih situacija
- prosuditi teološku poziciju u odnosu na međunarodnu zajednicu na putu prema većem općem dobru
- analizirati izabrane aspekte socijalnog pitanja zaštite okoliša i mira u međunarodnoj zajednici s ciljem promicanja osobne i društvene odgovornosti.

POPIS LITERATURE:
Papa FRANJO, *Laudato si'. Enciklika o brizi za zajednički dom*, KS, Zagreb, 2015.;
Stjepan BALOBAN – Dubravka PETROVIĆ ŠTEFANAC (ur.), *Laudato si'! Kako mijenjati stil života?,* Centar za promicanje socijalnog nauka Crkve – Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2020.;
Silvija MIGLES, Preserving Climate through Dialogue, u: *Bogoslovska smotra*, 89 (2019.), 5, 1025-1039;

Ingeborg GABRIEL – Petra STEINMAIR-PÖSEL (ur.), Gerechtigkeit in einer endlichen Welt. Ökologie – Wirtschaft – Ethik, Grünewald Verlag, 2013.;
Simone MORANDINI, *Teologija i ekologija,* Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2013.; FRANJEVAČKI INSTITUT ZA KULTURU MIRA, *Pravda, mir, stvorenje na EU-areopagu.* Zbornik radova s V. europskog kongresa OFM animatora za pravdu, mir i očuvanje stvorenja, Split, 2014.;
Valentin POZAIĆ (ur.), *Ekologija: znanstveno-etičko-teološki upiti i obzori,* Filozofsko-teološki institut Družbe Isusove, Zagreb, 2004.

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE:
Nastava se izvodi predavanjem, samostalnim istraživanjem, izlaganjem seminarskog rada, raspravom.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA:
Pohađanje seminara, sudjelovanje na konzultacijama, studiranje literature, pisanje seminarskoga rada, usmena prezentacija rada.

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE:
Anonimna anketa.

BROJ ECTS BODOVA: 6

REDNI BROJ PREDMETA: 53.

MODUL: *Ekumenska teologija i dijalog religija, svjetonazora i kultura (Ekumenski i međureligijski dijalog)*

NAZIV PREDMETA: Dijalog između kršćana, židova i muslimana u suvremenoj Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): predavanje

IME NOSITELJA PREDMETA: izv. prof. dr. sc. Tomislav Kovač

IMENA NASTAVNIKA/SURADNIKA NA PREDMETU:

JEZIK (JEZICI) IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski, francuski, engleski

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA:
Dijalog kršćana, židova i muslimana, pripadnika triju monoteističkih, tzv. „abrahamovskih" religija u žarištu je zanimanja javnosti u svijetu i kod nas, osobito zbog zbivanja na tzv. bliskom i srednjem Istoku. Cilj je kolegija istražiti i vrednovati povijest i sadašnjost međureligijskih odnosa u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini (BiH), uvažavajući širi religijsko-kulturološki kontekst ovog dijela Europe, rasvijetliti antropološku, teološku i etičku narav dijaloga, prepoznati različite institucionalne i društvene čimbenike uključene u dijalog, evidentirati dijaloška nastojanja i teme, prepoznati domete i granice međureligijskog dijalog na ovim prostorima jugoistočne Europe, koji su još uvijek obilježeni poslijeratnim traumama, međusobnim neprijateljstvima i političkim tranzicijama. Stječu se kompetencije za razumijevanje i objektivno posredovanje činjenica o odnosima i zajedničkim inicijativama kršćana, židova i muslimana na našim prostorima.

ISHODI UČENJA:
- identificirati multietničko i multikonfesionalno stanje u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini
- odabrati i protumačiti istraživački problem iz područja međureligijskog dijaloga između kršćana, židova i muslimana, uz formulaciju odgovarajućih istraživačkih hipoteza rada
- analizirati povijesne i teološke izvore važne za razumijevanje i tumačenje međureligijskog dijaloga iz perspektive vlastite kršćanstvu, židovstvu i islamu, s naglaskom na hrvatskim i bosanskohercegovačkim prostorima
- kritički argumentirati odabranu problematiku vezanu uz međureligijski dijalog između kršćana, židova i muslimana, osobito u perspektivi doprinosa toga dijaloga u (post)konfliktnim, tranzicijskim i sekularnim društvima kao što su Hrvatska i Bosna i Hercegovina, kroz određenu izabranu temu u pisanom znanstveno-istraživačkom radu
- objasniti rezultate odabranog istraživanja iznesenog u pisanom radu uz (samo)procjenu i vrednovanje dometa i granica međureligijskog dijaloga između kršćana, židova i muslimana općenito, a posebno na našim prostorima.

POPIS LITERATURE:

Nostra aetate. Deklaracija o odnosu Crkve prema nekršćanskim religijama (28.X.1965.), u: DRUGI VATIKANSKI KONCIL, *Dokumenti*, Zagreb, Kršćanska sadašnjost, [7]2008.;

GIRA, Dennis, *S onu strane tolerancije: susret religija*, Zagreb, AGM, 2008.;

KOVAČ, Tomislav, *O međureligijskom dijalogu iz katoličke perspektive. Uvid u osnovne pojmove i naučavanje Crkve*, Zagreb, Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2023., osobito str. 69-82. (e-izdanje);

MARINOVIĆ BOBINAC, Ankica – MARINOVIĆ JEROLIMOV, Dinka, *Vjerske zajednice u Hrvatskoj. Kratka povijest, vjerovanje, obredi, hijerarhija, organizacija, članstvo, tradicija, običaji i blagdani*, Zagreb, Udruga za vjersku slobodu – Prometej, 2008.;

POLEGUBIĆ, Adolf (ur.), *Crkva u multikulturalnoj i multireligijskoj Bosni i Hercegovini. Zbornik radova Godišnjeg pastoralnog skupa, Sarajevo, 24.-28. rujna 2018*., Frankfurt am Main, Hrvatski dušobrižnički ured – Kroatenseelsorge in Deutschland, 2019., 9-58.;

ŠARČEVIĆ, Ivan, *Dijalog iz vjere*, Zagreb, Kršćanska sadašnjost, 2021., osobito str. 215-303.;

ZEČEVIĆ, Jure, Ekumenizam, međureligijski dijalog i mirotvorstvo, u: *Riječki teološki časopis*, 8 (2000.) 1, 193-204.;

ZOVKIĆ, Mato, *Međureligijski dijalog iz katoličke perspektive u Bosni i Hercegovini*, Sarajevo, Vrhbosanska katolička teologija, 1998.;

ZOVKIĆ, Mato, Mogućnost ekumenizma i religijskog dijaloga u Hrvatskoj te Bosni i Hercegovini, u: *Bogoslovska smotra*, 70 (2000.) 3-4, 635-655.;

ZOVKIĆ, Mato, *Pozitivna recipročnost u međureligijskim odnosima*, Sarajevo, HKD Napredak, 2015.;

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE:

Predavanja i e-učenje provode se tijekom jednog semestra, u skladu s odredbama Sveučilišta i Fakulteta, kao i izvedbenim planom nastave, unutar kojeg je određeno vrijeme za studijske susrete, uvodna predavanja, konzultacije i osobni i zajednički istraživački rad.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA:

Studenti i izvoditelji kolegija su obvezatni aktivno sudjelovati na svakom studijskom susretu, na predavanjima, konzultacijama, u istraživačkom radu i izradi pisanoga rada.

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE:

Analizom rada te anonimnom anketom i razgovorom prati se kvaliteta nastave i utvrđuje njena uspješnost.

BROJ ECTS BODOVA: 4

REDNI BROJ PREDMETA: 54.

MODUL: *Ekumenska teologija i dijalog religija, svjetonazora i kultura (Ekumenski i međureligijski dijalog)*

NAZIV PREDMETA: Duhovnost kao mjesto ekumene među kršćanima i dijaloga među religijama

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): predavanje

IME NOSITELJA PREDMETA: izv. prof. dr. sc. Tomislav Kovač

IMENA NASTAVNIKA/SURADNIKA NA PREDMETU:

JEZIK (JEZICI) IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski, francuski, engleski

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA:
Istražuju se značenja riječi *iskustvo* i njegova uloga u vjeri i svijetu, zatim poimanje riječi *duhovnost* i *mistika* i njihova uloga u kršćana, nekršćana i u društvu općenito. Uočavaju se specifičnosti u duhovnostima pojedinih religija i otkrivaju zajednički elementi koji međusobno povezuju različite duhovnosti i mistike. Istraživanje bilo istovjetnosti bilo sličnosti ili pak različitosti na području duhovnoga, osobito mističnoga iskustva, upućuje na duhovnost kao moguće mjesto međukršćanskoga i međureligijskoga dijaloga. *Cilj* je osposobljavanje za pronalaženje poveznica duhovnoga kršćanskog iskustva s duhovnim, osobito mističnim iskustvom u drugim konfesijama i religijama. Stječe se *kompetencija* za kvalificirano ophođenje sa sadržajima religijskih nauka i za razlikovanje duhovnoga od pseudoduhovnoga.

ISHODI UČENJA:

- identificirati specifičnosti, ulogu i vrste duhovnosti u velikim religijskim tradicijama svijeta, u komparativnoj perspektivi
- odabrati i protumačiti istraživački problem iz područja duhovnosti u međureligijskoj i dijaloškoj perspektivi, uz formulaciju odgovarajućih istraživačkih hipoteza rada
- analizirati i usporediti duhovne izvore i učenja velikih religijskih tradicija svijeta, osobito monoteističkih
- kritički argumentirati odabranu problematiku vezanu uz odnos duhovnosti i međureligijskog dijaloga, kroz određenu izabranu temu u pisanom znanstveno-istraživačkom radu
- objasniti rezultate odabranog istraživanja iznesenog u pisanom radu uz (samo)procjenu i vrednovanje duhovne dimenzije međureligijskog dijaloga, njezinih ljudskih, etičkih i političkih potencijala, ali i možebitnih opasnosti ili granica.

POPIS LITERATURE:
BIŽACA, Nikola, Molitvena dimenzija međureligijskog dijaloga, u: *Crkva u svijetu*, 38 (2003.) 1, 74-108.;
DAVY, Marie-Madeleine, *Enciklopedija mistika*, sv. 1-2, Zagreb, Naprijed, 1990.;
KOVAČ, Tomislav, Muslimanska mistika – drugo lice islama, u: *Iskustvo Boga danas i karmelska mistika. Mistagogija i međureligijski i kulturalni dijalog*, Zbornik radova Međunarodnog seminara Zidine (Bosna i Hercegovina), 17.-22. rujna 2007., Zagreb, Karmelska izdanja, 2009., 297-332.;

ŠPEHAR, Milan, Mjesto i uloga mistike u dijalogu među religijama, u: *Bogoslovska smotra*, 74 (2004.) 3, 913–942.;
VUKOJA, Nikola, Duh Asiza: proročka gesta pape Ivana Pavla II., u: SABOTIĆ, Ines – TANJIĆ, Željko – ČRPIĆ, Gordan, *Ivan Pavao II.: Poslanje i djelovanje*, Zagreb, Glas Koncila, Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Centar za promicanje socijalnog nauka Crkve Hrvatske biskupske konferencije, 2007., 85-118.;
ZEČEVIĆ, Jure, Univerzalnost iskustva Boga kao element unutarkršćanskog i međureligijskog dijaloga i zajedništva, u: *The Experience of God today and carmelite Mysticism*, Zagreb, Karmelska izdanja, 2009., 637-640.

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE:

Predavanja i e-komunikacija provode se tijekom studija, uz susrete, konzultacije te osobni i zajednički istraživački rad.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA:

Studenti su obvezatni aktivno sudjelovati na predavanjima, konzultacijama, kao i u istraživanju i izradi pisanog rada.

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE:

Analizom rada te anonimnom anketom prati se kvaliteta nastave i utvrđuje njezina uspješnost.

BROJ ECTS BODOVA: 4

REDNI BROJ PREDMETA: 55.

MODUL: *Ekumenska teologija i dijalog religija, svjetonazora i kultura (Ekumenski i međureligijski dijalog)*

NAZIV PREDMETA: Geneza i teologija ekumenizma

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): predavanje

IME NOSITELJA PREDMETA: izv. prof. dr. sc. Antun Japundžić

IMENA NASTAVNIKA/SURADNIKA NA PREDMETU: dr. sc. Ivan Pleše

JEZIK (JEZICI) IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski, talijanski

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA:

Uočavanje razložnosti i potrebe kristološki (bogočovještvom) utemeljenog ekumenizma (za razliku od isključivo humanističkog ekumenizma) i proučavanje njegova stupnjevitoga razvoja, od evanđeoskih početaka (Iv 17, 11.20-23) do aktualnog trenutka, u novije vrijeme i kroz nominalna ekumenska tijela i institucije na lokalnim, regionalnim, nacionalnim i globalnim razinama. Za razliku od »ekumenske teologije« koja nastoji oko jednoga zajedničkog »svekršćanskog« pristupa teološkim sadržajima, »teologija ekumenizma« teološki promišlja bit, narav, utemeljenost, pojavnost i prakticiranje odnosno neprakticiranje ekumenizma (1.) kao konkretnoga ostvarivanja i življenja još očuvanog i nikada dokraja uništenog jedinstva te (2.) kao nastojanja oko uvećanja postojećeg stupnja jedinstva. Sustavno se razlučuju relevantni ekumenski koncepti i metode te stiče pregled ekumenskih nastojanja oko jedinstva Crkve kroz povijest.

ISHODI UČENJA:

- osposobljenost i kompetentnost za kvalificirani i argumentirani teološki govor o ekumenizmu u općem i specifičnom smislu
- identificiranje postojećih, dijelom i suprotstavljenih, teorija, hipoteza i navoda o „vremenu početka“ i „mjestu nastanka“ ekumenizma te njihovo predstavljanje
- kreativno razmišljanje prvenstveno u svrhu stvaranja logične i sustavne argumentacije za hipoteze koje su najčešće u opticaju u pogledu vremena i mjesta nastanka ekumenizma
- komparacijom utemeljenosti argumentacija za pojedine hipoteze o vremenu i mjestu nastanka ekumenizma selekcionirati one među njima koje su znanstveno i multidisciplinarno utemeljene te ih sintetizirati i u pisanom obliku prikazati u novoj sumarnoj, cjelovito zaokruženoj i znanstvenom kriteriologijom verificiranoj inačici.

POPIS LITERATURE:

Tomislav Zdenko TENŠEK, *Ekumenska teologija*, Zagreb, 1989.;
Lothar LIES, *Temeljni tečaj ekumenske teologije. Od raskola do pomirenja. Modeli crkvenog jedinstva*, Zagreb, 2011.;
Reinhard FRIELING, *Put ekumenske misli. Uvod u ekumenologiju,* Zagreb, 2009., (izabrani dijelovi);
Juraj KOLARIĆ, *Ekumenska trilogija*, Zagreb, 2005. (izabrani dijelovi).

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE:
Predavanja i e-učenje provode se tijekom jednog semestra, u skladu s odredbama Sveučilišta i Fakulteta, kao i izvedbenim planom nastave, unutar kojeg je određeno vrijeme za studijske susrete, uvodna predavanja, konzultacije i osobni i zajednički istraživački rad.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA:
Studenti i izvoditelji kolegija su obvezatni aktivno sudjelovati na svakom studijskom susretu, na predavanjima, konzultacijama, u istraživačkom radu i izradi pisanoga rada.

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE:
Analizom rada te anonimnom anketom i razgovorom prati se kvaliteta nastave i utvrđuje njezina uspješnost.

BROJ ECTS BODOVA: 4

REDNI BROJ PREDMETA: 56.

MODUL: *Ekumenska teologija i dijalog religija, svjetonazora i kultura (Ekumenski i međureligijski dijalog)*

NAZIV PREDMETA: Granična pitanja ekumenizma i dijaloga

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): predavanje

IME NOSITELJA PREDMETA: prof. dr. sc. Juro Zečević-Božić

IMENA NASTAVNIKA/SURADNIKA NA PREDMETU: dr. sc. Mijo Nikić

JEZIK (JEZICI) IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski, talijanski

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA:
U sadržajnom pogledu se istražuju i izučavaju one religiozne zajednice i pokreti kojima se ekumenizam u užem smislu ne bavi, a čija egzistentnost zahtijeva primjereno razumijevanje i obradu tema i pitanja koja se tijekom toga izučavanja pojave, a koja su »na rubu« između ekumenskoga i drugih područja.

ISHODI UČENJA:

- identificirati religijsko-konfesionalna i svjetonazorska mjesta („locus“) na kojima ekumenizam i međureligijski dijalog dotiču „granice“ prelijevanja u druga područja
- stečena znanja o spektru konfesionalnih, religijskih i svjetonazorskih zajednica, teološki i sociološki gledano „sa granice“ ili „sa ruba“ primijeniti za produbljivanje vlastitog kršćanskog i teološkog identiteta
- na temelju postupno produbljivanih spoznaja razvijati kriterije razlikovanja svjetonazorskih i vjerskih zajednica pod vidom stupnja njihove otvorenosti za dijalog i suradnju
- prepoznavati druge konfesionalne i svjetonazorske zajednice i teološki ih locirati pod vidom srodnosti i različitosti te razvijati svijest o različitostima kao zajedničkom bogatstvu. Predlagati konkretne zajedničke ekumenske i međureligijske inicijative.

POPIS LITERATURE:
Mijo NIKIĆ (ur.), *Novi religiozni pokreti,* Zagreb, 1997.;
J. W. SIRE, *Izazov svjetonazora*, Zagreb, 1994.;
W. BARTZ, *Sekte danas*, Zagreb, 1984.;
Mijo NIKIĆ, *Slika Boga u vjerskim sljedbama i novim religijskim pokretima*, Zagreb, 2003.;
J. VERNETTE, Ponovno buđenje gnoze, u: *Svesci,* 1-3 (1994.), 45-50;
Jure ZEČEVIĆ, Dijalog i sljedbe, u: *Veritas,* 7-8 (1993.), 8-9.

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE:
Predavanja i e-učenje provode se tijekom jednog semestra, u skladu s odredbama Sveučilišta i Fakulteta, kao i izvedbenim planom nastave, unutar kojeg je određeno vrijeme za studijske susrete, uvodna predavanja, konzultacije i osobni i zajednički istraživački rad.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA:

Upisani polaznici i izvoditelji kolegija su obvezatni aktivno sudjelovati na svakom studijskom susretu, na predavanjima, konzultacijama, u istraživačkom radu i izradi pisanoga rada.

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE:
Upisani polaznici i izvoditelji kolegija su obvezatni aktivno sudjelovati na svakom studijskom susretu, na predavanjima, konzultacijama, u istraživačkom radu i izradi pisanoga rada.

BROJ ECTS BODOVA: 4

REDNI BROJ PREDMETA: 57.

MODUL: *Ekumenska teologija i dijalog religija, svjetonazora i kultura (Ekumenski i međureligijski dijalog)*

NAZIV PREDMETA: Hrvatska ekumensko-teološka baština

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): predavanje

IME NOSITELJA PREDMETA: prof. dr. sc. Juro Zečević-Božić

IMENA NASTAVNIKA/SURADNIKA NA PREDMETU: doc. dr. sc. Vlado Košić

JEZIK (JEZICI) IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski, njemački, talijanski

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA:
Teologija kao sustavno razmišljanje nad objavom i vjerom, nad Bogomdanom Riječi i Bogudanoj riječi nosi sve biljege koje ima objava i vjera, biljege inkulturacije, odnosno inkulturiranosti. Zato će teologija biti, ostajući vjerna svom izvorištu i predmetu, različita od razdoblja do razdoblja, od naroda do naroda, od stila do stila. Teologija u Hrvata nosi biljege toga naroda. A Hrvatska je na razmeđu Istoka i Zapada, presjecište konfesionalnih putova katoličanstva, pravoslavlja i protestantizma, uz prisutnost islama. Teolozi iz Hrvatske dali su prinove svjetskoj teologiji. Neki su pretekli svoje vrijeme. Bili su pretečama II. Vatikanskog koncila. Izvorni mislioci i založeni djelatnici u razgovoru sa svojim vremenom i sa svojim prostorom. Listom gotovo stradalnici. Kasno hvaljeni. U hrvatsku ekumensko-teološku baštinu ugradili su se teolozi svih vremena na domovinskom i izvandomovinskom prostoru.

ISHODI UČENJA:

- identificirati, kronološkim redom, ključne personalne nositelje hrvatske ekumensko-teološke baštine
- analizirati i karakterizirati narav ekumenskog doprinosa značajnijih nositelja hrvatske ekumensko-teološke baštine pod vidovima onoga što im je zajedničko i onoga što im je specifično (različito)
- primijeniti stečena znanja o personalnim nositeljima hrvatske ekumenske baštine za klasifikaciju i kreiranje modela njihovih prinosa relevantnih za ekumenizam
- utvrditi specifična obilježja pretkoncilskih, koncilskih i pokoncilskih hrvatskih ekumenskih teologa i sukladno komparaciji tih obilježja izraditi finalni seminarski znanstveno-istraživački rad.

POPIS LITERATURE:
Marko Antun de Dominis, Splitski nadbiskup, teolog i fizičar, Split, 2006.;
Ivan GOLUB, *Križanić*, Zagreb, 1987.;
Ivan GOLUB, *Ivan Paštrić – Ioannes Pastritius, polihistor i teolog (1636. – 1708.), Sabrana građa*, Zagreb, 1988.;
Ratko PERIĆ, *Ekumenske nade i tjeskobe*, Mostar, 1993.;
Vlado KOŠIĆ, *Teolog Franjo Ksaver Pejačević (1707. – 1781.). Značajke,* Zagreb, 1997.

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE:
Predavanja se provodi tijekom jednog semestra, u skladu izvedbenim planom nastave, unutar kojeg je određeno vrijeme za studijske susrete, konzultacije i osobni i zajednički istraživački rad.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA:
Studenti su obvezatni aktivno sudjelovati na svakom studijskom susretu i predavanjima, na konzultacijama, u istraživanju i izradi pisanoga rada.

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE:
Analizom rada te anonimnom anketom i razgovorom prati se kvaliteta nastave i utvrđuje njezina uspješnost.

BROJ ECTS BODOVA: 4

REDNI BROJ PREDMETA: 58.

MODUL: *Ekumenska teologija i dijalog religija, svjetonazora i kultura (Ekumenski i međureligijski dijalog)*

NAZIV PREDMETA: Katoličko poimanje jedinstva i zajedništva u Crkvi

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): predavanje

IME NOSITELJA PREDMETA: prof. dr. sc. Juro Zečević-Božić

IMENA NASTAVNIKA/SURADNIKA NA PREDMETU: izv. prof. dr. sc. Antun Japundžić

JEZIK (JEZICI) IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski, njemački, talijanski

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA:
Katolička načela ekumenizma izučavaju se polazeći od njegovih općih, biblijskih i kristološko-trinitarnih temelja. Uočavaju se glavna težišta i okosnice dokumenata crkvenog naučiteljstva o ekumenizmu, kao što su *Unitatis redintegratio*, *Direktorij za primjenu načela i normi o ekumenizmu*, *Ut unum sint*, *Orientale lumen* i slični dokumenti. Posvećuje se pažnja i ekumenski relevantnim dokumentima s razine nacionalnih biskupskih konferencija. Općenito se zapaža da se katolici, kao i pripadnici drugih crkava, prema pitanju jedinstva i zajedništva u praksi postavljaju između dvije krajnosti: od fobičnosti i isključivosti na jednoj strani, do relativizacije svih razlika na drugoj strani, kao da bi sva pitanja s obzirom na jedinstvo i zajedništvo bila zapravo već riješena i utoliko irelevantna. Katolički nauk je da je ono što kršćane povezuje veće od onoga što ih razdvaja, odnosno da temeljno jedinstvo među crkvama već postoji, ali postoje i zasjekline u to jedinstvo, udarci, uleknuća i rane, koje narušavaju cjelovitost i potpunost toga jedinstva, što je potrebno na primjeren način liječiti i ispravljati.

ISHODI UČENJA:

- identificirati glavne okosnice i načela katoličkog nauka o jedinstvu Crkve i ekumenizmu
- analizirati glavne okosnice i načela katoličkog nauka o jedinstvu Crkve i ekumenizmu u kontekstu ukupnosti katoličkog nauka
- primijeniti stečena znanja o glavnim okosnicama i načelima katoličkog nauka o jedinstvu Crkve i ekumenizmu za komparaciju s naukom o jedinstvu Crkve i ekumenizmu kod drugih kršćanskih Crkava i kršćanskih zajednica
- utvrditi specifična obilježja katoličkog poimanja jedinstva Crkve i ekumenizma i izraditi finalni seminarski znanstveno-istraživački rad pod vidom komparacije tih obilježja s naukom o jedinstvu Crkve i ekumenizmu kod drugih Crkava i kršćanskih zajednica.

POPIS LITERATURE:
Jure ZEČEVIĆ, Katoličko razumijevanje jedinstva i zajedništva kršćana, u: *Kairos. Evanđeoski teološki časopis*, Zagreb, (2008.) 1, 89-99.;
Reinhard FRIELING, *Put ekumenske misli. Uvod u ekumenologiju*, Zagreb, 2009.;
Niko IKIĆ, Različitost koncepcija i shvaćanja crkvenog jedinstva u procesu sjedinjenja Rumunjske crkve Transilvanije s Rimom 1697.-1701., u: *Obnovljeni život,* (1996.) 3, 217-235.**;**
Jure ZEČEVIĆ, Biblija – Temelj ekumenizma, u: *Biblija danas*, (2005.) 4, 3-5.

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE:

Studenti aktivno sudjeluju tijekom jednosemestralnih predavanja, uz pratnju, procjenu i evidenciju njihovog napredovanja u pogledu osobnog i zajedničkog istraživačkog rada, putem stalnih konzultacija i e-pošte. Podrazumijeva se i poticanje na sudjelovanje na znanstvenim skupovima ne samo u svojstvu slušača nego i izlagača.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA:
Obvezatno aktivno sudjelovanje na studijskim susretima, predavanjima, konzultacijama i u istraživačkom radu. Student na kraju semestra izrađuje i predaje pisani rad.

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE:
Analizom rada, anonimnom anketom i samoevaluacijom studenata, nastavnika i predmeta.

BROJ ECTS BODOVA: 4

REDNI BROJ PREDMETA: 59.

MODUL: *Ekumenska teologija i dijalog religija, svjetonazora i kultura (Ekumenski i međureligijski dijalog)*

NAZIV PREDMETA: Komparativna konfesiologija

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): predavanje

IME NOSITELJA PREDMETA: izv. prof. dr. sc. Rade Kisić

IMENA NASTAVNIKA/SURADNIKA NA PREDMETU:

JEZIK (JEZICI) IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski, njemački

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA:
Istražuje se i upoznaje realno religijsko-konfesionalno i svjetonazorsko stanje u svijetu. Komparativnom metodom utvrđuju se usustavljuju i usvajaju glavne informacije i znanja o religijama, konfesijama i svjetonazorima, s osobitim naglaskom na kršćanski dio spektra, kako u statističkom tako i u doktrinarnom smislu. *Cilj* je pospješiti sposobnost za suživot u pluralnom svjetonazorskom društvenom okružju. Stječe se *kompetencija* za međukršćanski i međureligijski dijalog i za rad na promicanju kršćanskog jedinstva te za primjereno tretiranje i interpretiranje postojeće množine konfesionalnih zajednica u svjetskim religijama.

ISHODI UČENJA:

- identificirati, u širokom i opsežnom spektru različitih kršćanskih zajednica, najzastupljenije pojedinačne crkvene identitete pod vidom pripadnosti određenoj konfesiji (vjeroispovijedi) i (ili) jurisdikciji neke pojedinačne zajednice
- analizirati egzemplarno i tipski reprezentativne kršćanske zajednice, proučiti ih i autentično razumjeti specifične oblike njihova nauka i njihove prakse
- primijeniti saznanja o specifičnostima u nauku i praksi raznih konfesija za kritičko proučavanje po komparativnim kriterijima
- utvrditi nekolicinu bitnih kriterija za analiziranje doktrinarnih identiteta pojedinih kršćanskih Crkava i konfesionalnih zajednica i služeći se metodom komparacije argumentirati divergentnosti i podudarnosti.

POPIS LITERATURE:

Opći religijski leksikon, Leksikografski zavod Miroslav Krleža, Zagreb, 2002. (izabrane natuknice);
Deklaracija o slobodi vjerovanja, u: DRUGI VATIKANSKI KONCIL, *Dokumenti*, [7]Zagreb, 2008., 483-506.;
Jure ZEČEVIĆ, Ekumenizam u Hrvatskoj, u: *»Jeremija, što vidiš?« (Jr 24,3). Crkva u hrvatskom tranzicijskom društvu*, Pero ARAČIĆ (ur.), Đakovo, 2001., 205-223.;
Ivica RAGUŽ, Pravoslavlje, katolicizam i protestantizam. Osvrt na »Bit kršćanstva« Adolfa von Harnacka, u: *Diacovensia*, 20 (2012.) 1, 133.-147.;
Ankica BOBINAC MARINOVIĆ – Dinka JEROLIMOV MARINOVIĆ, *Vjerske zajednice u Hrvatskoj. Kratka povijest, vjerovanje, obredi, hijerargija, organizacija, članstvo, tradicija, običaji i blagdani*, Zagreb, Udruga za vjersku slobodu u RH Prometej, 2008. (*izabrani dijelovi*).

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE:
Predavanja i e-komunikacija u skladu s izvedbenim planom i programom nastave omogućuju i studijske susrete, konzultacije te osobni i zajednički istraživački rad.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA:
Studenti su obvezatni aktivno sudjelovati na studijskim susretima, konzultacijama te u istraživanju i izradi pisanoga rada.

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE:
Analizom rada te anonimnom anketom utvrđuje se kvaliteta nastave i njezina uspješnost.

BROJ ECTS BODOVA: 4

REDNI BROJ PREDMETA: 60.

MODUL: *Ekumenska teologija i dijalog religija, svjetonazora i kultura (Ekumenski i međureligijski dijalog)*

NAZIV PREDMETA: Liturgija i liturgijska baština u ekumenskom kontekstu

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): predavanje

IME NOSITELJA PREDMETA: prof. dr. sc. Nenad Milošević

IMENA NASTAVNIKA/SURADNIKA NA PREDMETU:

JEZIK (JEZICI) IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski, grčki

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA:
Liturgija nedvojbeno predstavlja autentično izvorište za dogmu, nauk i teologiju crkve, na kršćanskom Istoku i Zapadu. Kao takva ona ima i svoju ekumensku dimenziju. Njezini izričaji svjedoče o konkretno življenoj i prakticiranoj vjeri. Stoga je liturgijska baština dragocjenost za teološko istraživanje.

Uočavaju se ekumenski potencijali liturgijske baštine i ukazuje se na njen mogući doprinos vjerničkom iskustvu jedinstva crkve. Stječe se poznavanje specifičnih liturgijskih tradicija koje pomireno i komplementarno koegzistiraju u ekumenskom modelu „jedinstva u različitosti".

ISHODI UČENJA:

- identificirati i klasificirati liturgijske obrede kršćanskog Istoka i kršćanskog Zapada
- analizirati narav za Istok i Zapad egzemplarno i reprezentativno odabranih postojećih liturgijskih obreda
- primijeniti stečena znanja o najrasprostranjenijim liturgijskim obredima na kršćanskom Istoku i kršćanskom Zapadu za njihovu komparativnu analizu i vrednovanje sukladno liturgijsko-teološkoj kriteriologiji
- utvrditi specifična obilježja obrađenih liturgijskih obreda i izraditi finalni znanstveno-istraživački rad metodom komparacije tih obilježja.

POPIS LITERATURE:
Antun ČEČATKA, Ekumenska dimenzija liturgijskog života, u: *Diacovensia*, 11 (2003.) 1, 93-124.;
Ivan ŠAŠKO, *Per signa sensibilia. Liturgijski simbolički govor*, Zagreb, 2004.;
Ante CRNČEVIĆ, Liturgija u susretu s neliturgijskim oblicima kulta, u: *Bogoslovska smotra*, 74 (2004.) 3, 781-805.;
Nenad MILOŠEVIĆ, *(H)eortološka perspektiva Svete Evharistije*. Zbornik radova naučnog skupa, Beograd, 2010., 145-150.;
Ankica BOBINAC MARINOVIĆ – Dinka JEROLIMOV MARINOVIĆ, *Vjerske zajednice u Hrvatskoj. Kratka povijest, vjerovanje, obredi, hijerargija, organizacija, članstvo, tradicija, običaji i blagdani*, Zagreb, Udruga za vjersku slobodu u RH Prometej, 2008. *(izabrani dijelovi).*

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE:
Predavanja i e-komunikacija s izvoditeljima kolegija provode se u skladu s izvedbenim planom nastave, unutar kojeg je određeno vrijeme za studijske susrete, konzultacije te osobni i zajednički istraživački rad.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA:
Studenti su obvezatni aktivno sudjelovati na studijskim susretima, predavanjima, konzultacijama, u istraživačkom radu i izradi pisanoga rada.

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE:
Analizom rada te anonimnom anketom i razgovorom prati se kvaliteta nastave i utvrđuje njezina uspješnost.

BROJ ECTS BODOVA: 4

REDNI BROJ PREDMETA: 61.

MODUL: *Ekumenska teologija i dijalog religija, svjetonazora i kultura (Ekumenski i međureligijski dijalog)*

NAZIV PREDMETA: Pravoslavna teologija i jedinstvo Crkve

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): predavanje

IME NOSITELJA PREDMETA: izv. prof. dr. sc. Dragan Radić

IMENA NASTAVNIKA/SURADNIKA NA PREDMETU:

JEZIK (JEZICI) IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski, grčki

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA:
Premda u pravoslavlju, čini se, prevladava koncept eklezijalnog jedinstva unutar konkretno realizirane ortodoksije, ipak se i u pravoslavnim teološkim vrelima i eklezijalnim sustavima, prvenstveno u kontekstu razlikovanja tzv. „humanističkog ekumenizma“ od „bogočovječanskog ekumenizma”, susreće nijansirani govor o crkvenom jedinstvu i otvaraju različiti, postojećem stanju i opsegu (ne)jedinstva primjereni, stupnjevi zajedništva s drugim Crkvama. Ovakav stav se temelji i bazira na izvorima drevne nepodjeljene Crkve, koja je i pored mnogih razdora i sukoba, uvijek dobro znala što znači saborna svijest Crkve. Upravo na ovom i ovakvom istraživanju jedinstva Crkve koje ima za cilj da našem razdijeljenom, odnosno nedostatno sjedinjenom, kršćanskom svijetu podari mogućnost da ponovo pronađe i ostvari svoje dostatno jedinstvo bazira se pravoslavna teologija. Cilj je istražiti i artikulirati različite pristupe i govore o jedinstvu i zajedništvu Crkve u pravoslavnoj teologiji. Stječe se sposobnost kompariranja i uočavanja zajedničkoga i specifičnoga u pravoslavnim, protestantskim i katoličkim teološkim pristupima jedinstvu Crkve.

ISHODI UČENJA:

- identificirati, kronološkim redom, glavne personalne nositelje prevladavajućih postojećih pravoslavnih stavova i učenja o jedinstvu Crkve
- analizirati narav egzemplarno i reprezentativno odabranih postojećih pravoslavnih stavova i učenja o jedinstvu Crkve
- primijeniti stečena znanja o najrasprostranjenijim stavovima i pozicijama u pravoslavlju s obzirom na jedinstvo Crkve za njihovo vrednovanje sukladno teološkoj kriteriologiji
- utvrditi specifična obilježja obrađenih pravoslavnih učenja o jedinstvu Crkve i izraditi finalni znanstveno-istraživački rad metodom komparacije tih obilježja s naukom o jedinstvu Crkve kod Katoličke crkve i drugih kršćanskih zajednica.

POPIS LITERATURE:
Radovan BIGOVIĆ (ur.), *Pravoslavlje i ekumenizam* (zbornik), Beograd, 2005.;
Georgije FLOROVSKI, *Pravoslavni Ekumenizam u devetnaestom veku*, Novi Sad, 2009.;
Jovan ZIZJULAS, *Jedinstvo Crkve u Svetoj Euharistiji i u Episkopu u prva tri veka*, Novi Sad, 1997.;
Radovan BIGOVIĆ, *Pravoslavna teologija ekumenizma*, Hrišćanski kulturni centar, 2010.

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE:
Nastava se izvodi u studijskim tjednima, sukladno rasporedu poslijediplomskoga studija. Uz predavanja prakticira se i samostalan rad na zadane teme praćen konzultacijama.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA:
Studenti obvezno sudjeluju na svim studijskim susretima, kako predviđa Statut KBF-a Sveučilišta u Zagrebu, aktivno prate predavanja, dolaze na konzultacije i dostavljaju svoj pisani rad.

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE:
Zajedničkom analizom rada i anketiranjem studenata prati se kvaliteta i utvrđuje uspješnost izvođenja nastave.

BROJ ECTS BODOVA: 4

REDNI BROJ PREDMETA: 62.

MODUL: *Ekumenska teologija i dijalog religija, svjetonazora i kultura (Ekumenski i međureligijski dijalog)*

NAZIV PREDMETA: Protestantizam i jedinstvo Crkve

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): predavanje

IME NOSITELJA PREDMETA: izv. prof. dr. sc. Lidija Matošević

IMENA NASTAVNIKA/SURADNIKA NA PREDMETU: doc. dr. sc. Enoh Šeba

JEZIK (JEZICI) IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski, njemački, engleski

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA:
Budući da je spektar pristupa jedinstvu Crkve u protestantizmu vrlo širok – od mišljenja da je ono već sada ostvareno u dovoljnoj mjeri koja omogućuje communicatio in sacris i uzajamno euharistijsko gostoprimstvo (intercommunio), do mišljenja da je ono izgubljeno i bez izgleda da bude uspostavljeno prije eshatona, – proučavaju se obrazloženja i vrednuju argumenti pojedinih mišljenja o jedinstvu crkve iznošenih u protestantskoj teologiji. Cilj je sagledavanje realnog stanja u pogledu stupnja jedinstva vjere i mogućnosti bogoslužnog zajedništva među protestantima i kršćanskim zajednicama proizašlim iz reformacije 16. stoljeća. Stječe se kompetencija vrednovanja različitih protestantskih teoloških postavki o jedinstvu Crkve i njima pripadajućih argumentacija.

ISHODI UČENJA:

- identificirati, kronološkim redom, glavne personalne nositelje prevladavajućih postojećih protestantskih stavova i učenja o jedinstvu Crkve
- analizirati narav egzemplarno i reprezentativno odabranih postojećih protestantskih stavova i učenja o jedinstvu Crkve
- primijeniti stečena znanja o najrasprostranjenijim stavovima i pozicijama u protestantizmu s obzirom na jedinstvo Crkve za njihovo vrednovanje sukladno teološkoj kriteriologiji
- utvrditi specifična obilježja obrađenih protestantskih učenja o jedinstvu Crkve i izraditi finalni znanstveno-istraživački rad metodom komparacije tih obilježja s naukom o jedinstvu Crkve kod Katoličke crkve i drugih kršćanskih zajednica.

POPIS LITERATURE:
Jean BOISSET, *Protestantizam*, Zagreb, 1999.;
Lothar LIES, *Temeljni tečaj ekumenske teologije. Od raskola do pomirenja. Modeli crkvenog jedinstva*, Zagreb, 2011.;
Reinhard FRIELING, *Put ekumenske misli. Uvod u ekumenologiju*, Zagreb, 2009., (izabrani dijelovi);
Lidija MATOŠEVIĆ, Barthovo razumijevanje egzistencije teologa u kontekstu njegovog dijaloga s rimokatoličanstvom, u: *Loci communes*, 1 (2009.), 147-163.

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE:
Nastava se realizira predavanjima i osobnim radom, studijskim susretima, elektroničkom komunikacijom i konzultacijama te zajedničkim istraživačkim radom.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA:
Studenti kolegija su obvezatni aktivno sudjelovati na svakom studijskom susretu, surađivati u konzultacijama i istraživačkom radu, proučavati literaturu i izraditi pisani rad na temu dogovorenu s nositeljem predmeta ili predavačem.

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE:
Analizom rada te anonimnom anketom utvrđuju se kvaliteta i uspješnost nastave.

BROJ ECTS BODOVA: 4

REDNI BROJ PREDMETA: 63.

MODUL: *Ekumenska teologija i dijalog religija, svjetonazora i kultura (Ekumenski i međureligijski dijalog)*

NAZIV PREDMETA: Zajedničko i specifično u religijama

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): predavanje

IME NOSITELJA PREDMETA: izv. prof. dr. sc. Tomislav Kovač

IMENA NASTAVNIKA/SURADNIKA NA PREDMETU:

JEZIK (JEZICI) IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski, francuski, engleski

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA:
Istražuju se, s jedne strane, poveznice i zajednički elementi u religijama i istovremeno, a s druge strane, njihova specifična obilježja i različitosti među njima, na području teologije i duhovnosti kao praktične i primijenjene teologije, osobito u pogledu teoloških principa i konkretnoga religijskoga iskustva, uključujući i ono mistično. Cilj je tretirati teologiju i duhovnost u religijama kao moguće mjesto međureligijskoga dijaloga te uzajamnog upoznavanja i obogaćivanja, uvažavajući identitet svake religije. Stječe se *kompetencija* za prepoznavanje poveznica i specifičnosti u religijama.

ISHODI UČENJA:
- identificirati glavne specifičnosti kao i zajedničke elemente u velikim religijskim tradicijama svijeta, posebno monoteističkim
- odabrati i protumačiti istraživački problem iz područja religije, bilo kroz doktrinarni, moralni ili duhovni vid, uz formulaciju odgovarajućih istraživačkih hipoteza rada
- analizirati doktrinarne, kultne (duhovne) i moralne sličnosti i razlike među velikim svjetskim religijama
- kritički argumentirati odabranu problematiku iz područja komparativne znanosti o religiji ili teologije religija (primjerice, poimanje božanskog ili Boga, poimanje čovjeka i društva, odnos prema svetom tekstu i tradiciji itd.), kroz određenu izabranu temu u pisanom znanstveno-istraživačkom radu
- objasniti rezultate odabranog istraživanja iznesenog u pisanom radu uz (samo)procjenu i vrednovanje obrađene tematike.

POPIS LITERATURE:
DAVY, Marie-Madeleine, *Enciklopedija mistika*, sv. 1-2, Zagreb, Naprijed, 1990.;
DOGAN, Nikola, Bog u velikim religijama: prirodne religije, židovstvo i islam, u: HOHNJEC, Nikola (prir.), *Kršćanstvo i religije. Zbornik Godišnjeg simpozija profesora teologije u Zagrebu, 7. i 8. travnja 1999*., Zagreb, Kršćanska sadašnjost, 2000., 27-48.;
GIRA, Denis, *S onu strane tolerancije: susret religija*, Zagreb, AGM, 2008.;
GNILKA, Joachim, *Biblija i Kur'an. Što ih povezuje, što razdvaja*, Zagreb, Kršćanska sadašnjost, 2007.;
KADOWAKI, Kakichi, *Zen i Biblija*, Zagreb, Filozofsko-teološki institut Družbe Isusove, 2012.;
KUSCHEL, Karl-Josef, *Spor oko Abrahama. Što Židove, kršćane i muslimane dijeli – a što ih ujedinjuje*, Sarajevo, Svjetlo riječi, 2001.;

MEĐUNARODNO TEOLOŠKO POVJERENSTVO, *Kršćanstvo i religije*, Zagreb, Kršćanska sadašnjost, 1999.;
ŠPEHAR, Milan, *U potrazi za duhovnim iskustvom: pitanje iskustva u religijama i čovjekovoj religioznosti*, Zagreb, Glas Koncila, 2004.;
TERRIN, Aldo Natale, *Uvod u komparativni studij religija*, Zagreb, Kršćanska sadašnjost, 2006.

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE:
Predavanja se provode u skladu s odredbama Sveučilišta i izvedbenim planom nastave, unutar kojeg je određeno vrijeme za studijske susrete, konzultacije te osobni i zajednički istraživački rad.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA:
Studenti su obvezatni aktivno sudjelovati na predavanjima, konzultacijama, u istraživanjima i izradi pisanoga rada.

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE:
Analizom rada te anonimnom anketom prati se kvaliteta nastave i utvrđuje njezina uspješnost.

BROJ ECTS BODOVA: 4

REDNI BROJ PREDMETA: 64.

MODUL: *Ekumenska teologija i dijalog religija, svjetonazora i kultura (Ekumenski i međureligijski dijalog)*

NAZIV PREDMETA: Značajniji teološki pravci kršćanskog Istoka i Zapada u ekumenskoj perspektivi

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): predavanje

IME NOSITELJA PREDMETA: prof. dr. sc. Marija Pehar

IMENA NASTAVNIKA/SURADNIKA NA PREDMETU: izv. prof. dr. sc. Rade Kisić

JEZIK (JEZICI) IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski, njemački

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA:
U kolegiju se izlažu i opisuju značajniji – katkada i rubno postavljeni, ali utoliko više raspravljani – teološki i duhovni koncepti, kako među istočnim (npr. hesihazam, odnosno „palamizam“, „staraštvo“, „slavenofilstvo“, „sofijanizam“, „ideal oboženja“ itd.), tako i među zapadnim teolozima (od srednjovjekovnih sustava, teologije reformacije, do suvremenih kristoloških, trinitarnih i eshatoloških koncepcija). Predstavljaju se istaknutiji nositelji značajnijih teoloških sustava i pravaca, uključujući i kritičko propitivanje specifičnosti njihovih stavova. Cilj kolegija je uočiti i upoznati različite teološke tendencije Istoka i Zapada, koje su – ako i ne uvijek kao najprihvaćenije u svojim tradicijama – zbog novih i originalnih naglasaka samih teologa i kreativnosti u kojoj se prepoznaju strujanja i nadahnuća Duha Svetoga za pojedinu epohu, kao i njihovih utjecaja na daljnji teološki razvoj, važne kako za razumijevanje cjelokupne kršćanske teologije, osobito njezinoga sadašnjeg stanja, tako i za lakše shvaćanje konfesionalnih različitosti kao zajedničkoga bogatstva.

ISHODI UČENJA:

- stečeno znanje o istaknutim teološkim pravcima kršćanskog Istoka i Zapada primijeniti za produbljivanje vlastitog identiteta kršćanina i teologa
- u povijesnom razvoju istočne i zapadne teologije i duhovnosti identificirati najznačajnija uporišta za suvremene teološke izazove
- kritičko vrednovanje istaknutih predstavnika teoloških sustava i pravaca Istoka i Zapada i njihovog utjecaja na suvremeni razvoj teologije
- iz povijesnih spoznaja razvijati svijest o konfesionalnim različitostima kao zajedničkom bogatstvu, te predlagati konkretne ekumenske inicijative.

POPIS LITERATURE
Jean-Yves LACOSTE i sur., *Povijest teologije*, Zagreb, 2013.;
Rosino GIBELLINI, *Teologija dvadesetog stoljeća*, Zagreb, 1999.;
Jovan BRIJA, *Rečnik pravoslavne teologije*, Beograd, 1999. (izabrani relevantni dijelovi);
Džon MAJENDORF, *Vizantijsko bogoslovlje. Istorijski tokovi i dogmatske teme*, Kragujevac, 2008.;
Vladimir Solov'ev and Sophia u*:* Andrew LOUTH*, Modern Orthodox Thinkers,* IVP Academic 2015, 13-26.

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE:
Nastava se izvodi u jednom semestru, prema odredbama Sveučilišta i Fakulteta, te izvedbenoga plana nastave, unutar kojeg je određeno vrijeme za predavanja, konzultacije i osobito istraživački rad.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA:
Studenti su obvezatni aktivno sudjelovati na svakom studijskom susretu, na predavanjima, konzultacijama, u istraživačkom radu i izradi pisanoga rada.

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE:
Praćenje kvalitete nastave provodi se kroz komunikaciju na predavanjima kao i analizu individualnih pisanih studentskih radova.

BROJ ECTS BODOVA: 4

REDNI BROJ PREDMETA: 65.

MODUL: *Ekumenska teologija i dijalog religija, svjetonazora i kultura (Ekumenski i međureligijski dijalog)*

NAZIV PREDMETA: Dijalog teologije i ateizma

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): predavanje

IME NOSITELJA PREDMETA: doc. dr. sc. Kristina Vujica

IMENA NASTAVNIKA/SURADNIKA NA PREDMETU:

JEZIK (JEZICI) IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski, engleski

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA:
Kolegij *Dijalog teologije i ateizma* uvodi u problematiku filozofsko-teoloških rasprava kroz povijest i danas koje se dotiču egzistencijalnih pitanja ključnih za razumijevanje čovjeka, društva i zbilje kao takve. Počevši od povijesne geneze ateizma koja uključuje pitanje je li religija nešto izvorno u ljudskoj povijesti kakvu poznajemo ili je to ipak ateizam, susrećemo se s prvim oblicima religije koji ukazuju na čovjeka kao religiozno biće i njegovu transcendentalnu dimenziju. Na tom tragu važno je razumjeti različite interpretacije definicije ateizma, njegovu tipologiju, kao i autore koji su zastupali neke od najzastupljenijih tipova ateizma (racionalistički, psihološki i egzistencijalni). Kako iz same definicije proizlazi da je ateizam reakcija na teizam, pa samim time i određeni tip ateizma reakcija na određeni tip teizma, važno je osluhnuti kritiku ateizma u odnosu na religiju ili vjeru. U tom duhu neizostavna je kritika religije od strane L. Feuerbacha, S. Freuda i F. Nietzschea upravo jer je današnji ateizam uvelike naslonjen na razrade ove trojice autora. Osim pokušaja da se razumije ateistička pozicija i kritika u odnosu na religiju, također je važno upoznati se i s protukritikom. Na tom tragu proučavaju se i tematske rasprave koje se tiču pitanja metafizičkog zla, ljudskog iskustva Božje prisutnosti i Božje odsutnosti, odnosa religijskog i znanstvenog objašnjenja svijeta, ali i odnosa duhovnosti, osobito unutar katoličke tradicije spram ateizma. Tu će doći do izražaja tema ateizma unutar književnih ostvarenja F. M. Dostojevskog i pokušaj ostvarenja duhovnosti bez Boga unutar Comte-Sponvilleove misli koja korespondira s budističkom tradicijom. Zaokružena cjelina će biti komparacija govora o mističnim iskustvima unutar religijskih tradicija u odnosu sa suvremenim govorom ateističke duhovnosti bez Boga.

ISHODI UČENJA:
- Identificirati i analizirati nove spoznaje o genezi ateizma: pojam, povijest, tipologija i epohe te njihovo smještanje u određeni teološko-povijesni kontekst
- Odabrati i protumačiti prikladan istraživački problem s obzirom na prožetost vjere i ateizma te teološki protumačiti odnose ovih dvaju fenomena
- Analizirati suvremeni ateizam u društvu proizašao iz racionalističkog, psihološkog i egzistencijalnog ateizma

- Kritički i argumentirano izdvojiti jednu temu u kontekstu odnosa teologije i ateizma u pisanom znanstveno-istraživačkom radu i promisliti nove horizonte dijaloga i međusobnog oplemenjivanja

POPIS LITERATURE:

DRUGI VATIKANSKI KONCIL, Dokumenti, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 72008.
Paul TILLICH, *Teologija kulture*, Ex libris, Rijeka, 2008.
Paul TILLICH, *Systematic theology*, (I. II. i III. dio.), University Chicago Press, 2011.
Hans KÜNG, *Postoji li Bog?*, Ex Libris-Synopsis, Rijeka-Sarajevo, 2005.
William JAMES, *Raznolikosti religioznog iskustva*, Jesenski i Turk, 2017.
Fjodor Mihajlović Dostojevski, *Braća Karamazovi*, I (Veliki inkvizitor) 272-292.
COMTE-SPONVILLE, André, *Duh ateizma. Uvod u duhovnost bez Boga*, TIM press, Zagreb, 2016.
LUBAC, Henri de, *Drama ateističkog humanizma*, Ex libris-Synopsis, Rijeka-Sarajevo, 2009.
Zoran Grozdanov i Nebojša Zelić (ur.), *Vjera u dijalog*, CeKaDe & Ex Libris, Rijeka, 2017.
Tomáš HALÍK, *Strpljenje s Bogom*, Svjetlo riječi, Sarajevo, 2015.
McGRATH, Alister – COLLICUT McGRATH, Joanna, *Dawkinsonova iluzija*, Teovizija, Zagreb, 2012.
LENOIR, Frédéric, *Bog*, TIM press, Zagreb, 2013.
HESCHEL, Abraham Joshua, *Čovjek nije sam*, Ex libris, Rijeka, 2010.
Alister E. MCGRATH, *Znanost i religija*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2015.
WARD, Keith, *Zašto gotovo sigurno ima Boga*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2010.
POOLE, Michael, *'Novi' ateizam*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2014.
McGRATH, Alister – COLLICUT McGRATH, Joanna, *Dawkinsonova iluzija*, Teovizija, Zagreb, 2012.
John GRAY, *Sedam tipova ateizma*, Tim press, Zagreb, 2020.
COMTE-SPONVILLE, André, Spasiti duh, u: *Concilium*, 46 (2010.) 4, 37- 47.
COMTE-SPONVILLE, André, Grubijan, sofist i estet: „umjetnost u službi obmane", u: *Europski glasnik*, 2 (1997.) 2, 389-425.
BECKER, Patrick, *U stupici svijesti?*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2015.
BERDJAJEV, Nikolaj, *Duh i realnost*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1985.
COLLINS, Francis S., *Božji jezik*, Profil, Zagreb, 2008.
DAVIES, Brian, *Uvod u filozofiju religije*, »Biblioteka Scopus«, Zagreb, 1998.
LEWIS, Clive Staples, *Kršćanstvo nije iluzija*, Verbum, Split, 2009.
LÜTZ, Manfred, *Bog. Mala povijest najvećega*, Verbum, Split, 2012.
PIEPER, Josef, *O vjeri*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2012.
RATZINGER, Joseph, *O vjeri, nadi i ljubavi*, Verbum, Split, 2007.
WARD, Keith, *Bog*, Naklada Jesenski i Turk, Zagreb, 2004.
FERRY, Luc – GAUCHET, Marcel, Religijsko nakon religije, u: *Europski glasnik*, 12 (2007.) XII, 139-183.
TANJIĆ, Željko, Riječ teologije u vrtlogu znanosti, u: *Bogoslovska smotra*, 76 (2006.) 2, 267-283.
TANJIĆ, Željko, Koncilski govor o slobodi vjerovanja i njegovo značenje za današnje vrijeme, u: *Diacovensia*, 21 (2013.) 4, 677-690.
Željko MARDEŠIĆ, *Rascjep u svetome*, Kršćanska sadašnjost, 2007.
Jakov JUKIĆ, *Budućnost religije. Sveto u svjetovnosti*, Matica Hrvatska, Split, 1991.

McGRATH, Alister E., Bestseler ateizmi: novi scijentizam, u: *Concilium*, 46(2010.) 4, 13-24.

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE:
Predavanja, diskusija, čitanje i rasprava o zadanoj literaturi, pisanje znanstvenog eseja

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA:
Aktivno praćenje predavanja i konzultacija; čitanje i studiranje zadane literature; izrada zadaće na temelju zadane literature; rasprava o pitanjima iz zadatka i literature, kritički osvrt. Ispit je usmeni.

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE:
Provođenje anonimne ankete studenata

BROJ ECTS BODOVA: 4

REDNI BROJ PREDMETA: 66.

MODUL: *Ekumenska teologija i dijalog religija, svjetonazora i kultura (Ekumenski i međureligijski dijalog)*

NAZIV PREDMETA: Relevantni ekumenski dokumenti i literatura

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): seminar

IME NOSITELJA PREDMETA: prof. dr. sc. Juro Zečević-Božić

IMENA NASTAVNIKA/SURADNIKA NA PREDMETU: dr. sc. Ivan Pleše

JEZIK (JEZICI) IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski, njemački, talijanski

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA:
Pronalaženje, upoznavanje i analiziranje ekumensko-teološki relevantnih dokumenata i tekstova, od razine učiteljstva opće Crkve do razine mjesnih Crkava, primjerice: Lumen gentium /br. 9-17/ (21. 11. 1964.); Unitatis redintegratio (21. 11. 1964.); Nostra aetate (28. 10. 1965.); Dignitatis humanae (7. 12. 1965.); Ekumenski direktorij (1967. i 1970.) i Direktorij za primjenu načela i normi o ekumenizmu (25. 3. 1993.); Matrimonia mixta /Motu proprio o mješovitim ženidbama/ (1970.); Uputa o posebnim slučajevima pripuštanja drugih kršćana u euharistijsko zajedništvo u Katoličkoj Crkvi (1972.); Ekumenska suradnja na nacionalnoj, područnoj i mjesnoj razini (1975.); Catechesi tradendae /apostolska pobudnica, br. 32 i 33/ (16. 10. 1979.); Smjernice za interkonfesionalnu suradnju u prijevodu Biblije /dokument Papinskog vijeća za promicanje jedinstva kršćana/ (16. 11. 1987.); Orientale lumen - Svjetlo istoka /Apostolsko pismo pape Ivana Pavla II./ (2. 5. 1995.); Ut unum sint - Da budu jedno /enciklika pape Ivana Pavla II./ (25. 5. 1995.); Grčke i latinske tradicije o izlaženju Duha Svetoga /Papinsko vijeće za promicanje jedinstva kršćana/ (1996.); Dominus Iesus - *Deklaracija o jedincatosti i spasenjskoj univerzalnosti Isusa Krista i Crkve* /Kongregacija za nauk vjere/ (6. 8. 2000.); Konferencija za tisak u povodu 40. obljetnice donošenja koncilskog dekreta Unitatis redintegratio, na temu: „Dekret o ekumenizmu Drugog vatikanskog sabora četrdeset godina kasnije: retrospektiva i trajni značaj - razvoj i trenutna situacija - budući izgledi“ /Papinsko vijeće za promicanje jedinstva kršćana/ (10. 11. 2004.); Ekumenska dimenzija u formaciji onih koji se posvećuju pastoralnoj službi /dokument Papinskog vijeća za promicanje jedinstva kršćana/ (1997.); Bilješka o izrazu »sestrinske Crkve« /Pismo Kongregacije za nauk vjere predsjednicima biskupskih konferencija i tekst bilješke/ (30. 6. 2000.); Ekumenska povelja - Charta oecumenica /CCEE i KEK/ (22. 4. 2021.); Priopćenje o potisnuću naslova „Patrijarh Zapada“ u *Papinskom ljetopisu (L'Annuario Pontificio)* /2006./; *Biskup i jedinstvo kršćana: ekumenski vademecum* /dokument Papinskog vijeća za promicanje jedinstva kršćana/ (5. 6. 2020. / 4. 12. 2020.?); Poticaji i smjernice za zauzetije ekumensko djelovanje /dokument HBK) (24. 1. 2022.) itd.

ISHODI UČENJA:
- primjena znanja o značajnim ekumenskim dokumentima i tekstovima u oblikovanju adekvatnih i znanstveno utemeljenih stavova s obzirom na kršćanske crkve i zajednice
- definiranje razine, naravi i značaja različitih doktrinarnih ekumenskih dokumenata i tekstova
- eksploatiranje analiziranih sadržaja za konkretnu praksu na području ekumenskog dijaloga te međucrkvenih i međukršćanskih odnosa općenito

- istražiti i vrednovati percepciju glavnih ekumenskih dokumenata i njihov prihvat (recepciju) na različitim nivoima u Crkvi i društvu.

POPIS LITERATURE:
Uz prethodno navedene publicirane dokumente i tekstovi relevantni mogu biti i probrani dijelovi iz slijedećih bibliografskih jedinica:

Niko IKIĆ, Ekumenske studije i dokumenti. Izbor ekumenskih dokumenata Katoličke i Pravoslavne Crkve s popratnim komentarima, Vrhbosanska katolička teologija, Sarajevo, 2003.;
Lothar LIES, Temeljni tečaj ekumenske teologije. Od raskola do pomirenja. Modeli crkvenog jedinstva, Zagreb, 2011.;
Reinhard FRIELING, Put ekumenske misli. Uvod u ekumenologiju, Zagreb 2009.;
Juraj KOLARIĆ, Ekumenska trilogija, Zagreb, 2005.

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE:
Prema odredbama Sveučilišta i Fakulteta, te izvedbenoga plana nastave, seminar se izvodi u jednom semestru i uključuje susrete, e-komunikaciju, konzultacije, referiranje i samostalni istraživački rad.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA:
Studenti su obvezatni aktivno sudjelovati na svakom seminarskom susretu, predavanjima, konzultacijama, u istraživačkom radu i izradi pisanoga seminarskog rada.

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE:
Praćenje kvalitete nastave provodi se kroz komunikaciju na susretima i konzultacijama kao i analizom ukupnoga seminarskog rada te vrednovanjem individualnih pisanih seminarskih radova.

BROJ ECTS BODOVA: 6

REDNI BROJ PREDMETA: 67. (22.)

MODUL: Ekumenska teologija i dijalog religija, svjetonazora i kultura

(Ekumenski i međureligijski dijalog)

NAZIV PREDMETA: Svjedočanstvo – oblik objave i motiv vjerodostojnosti

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): seminar

IME NOSITELJA PREDMETA: izv. prof. dr. sc. Branko Murić

IMENA NASTAVNIKA/SURADNIKA NA PREDMETU:

JEZIK (JEZICI) IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski, engleski, talijanski

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA:
Studente se uvodi u seminar određenjem značenja svjedočanstva kao principa vjerodostojnosti objave i Tradicije. Uvodno se pokazuje kako je svjedočanstvo na Drugom vatikanskom koncilu iznova otkrivena kategorija koja u sebi uključuje interdisciplinarni pristup u utvrđivanju vjerodostojnosti vjere: svjedočanstvo se pokazuje kao temeljni antropološki čin, kao hermeneutski i fenomenološki čin darovanosti, kao temeljno objaviteljski čin, kao temeljno kristološki čin u dvostrukom smislu kao Kristovo svjedočanstvo i svjedočanstvo za Krista i kao ekleziološki čin vjerodostojnosti Crkve. Studenti će na osnovi smjernica i ponuđene literature istraživati i produbljivati pojedina područja dimenzije svjedočanstva.

ISHODI UČENJA:
- identificirati nove činjenice, modele i teorije u razvoju hermeneutike i recepcije Drugoga vatikanskog koncila
- odabrati i protumačiti prikladan istraživački problem iz područja hermeneutike i recepcije Drugoga vatikanskog koncila uz formulaciju odgovarajućih istraživačkih hipoteza rada
- analizirati svetopisamske, patrističke, učiteljske, teološke i filozofske izvore koji obrađuju tematiku svjedočenja i vjerodostojnosti na epistemološkoj razini
- kritički argumentirati odabranu problematiku iz područja proučavanja kategorije svjedočanstva i vjerodostojnosti objave kroz obrađivanje odabrane teme pisanog znanstveno-istraživačkog rada
- integrirati rezultate odabranog istraživanja seminarskog rada u širi kontekst teme doktorske disertacije.

POPIS LITERATURE:
P. CIARDELLA – M. GRONCHI (prir.), *Testimonianza e Verità. Un approccio interdisciplinare,* Prefazione di Piero Coda, Città Nuova, Roma, 2000.;
COMMUNIO, Tema broja: Svjedočanstvo, u: Communio 38 (2012.) 113: R. LATOURELLE, *Kršćansko svjedočenje*, Biskupski ordinarijat – UPT, Đakovo 1990.;
P. MARTINELLI, *La testimonianza: verità di Dio e libertà dell'uomo,* San Paolo, Carocci Editore, Rim 2021.;
G. PASQUALE – B. MURIĆ, *Teologia fondamentale. Il Lógos tra comprendere e credere*, Carocci Editore, Rim 2021.;
K. RAHNER, Theologische Bemerkungen zum Begriff „Zeugnis“, u: ID., Schriften zur Theologie X, 164-180.

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE:
Predavanja s diskusijama na temelju zadane literature i konzultacije.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA:
Pohađanje seminara i aktivno sudjelovanje u diskusijama na temelju zadane literature, sudjelovanje na konzultacijama, studiranje literature, pisanje seminarskoga rada, usmena prezentacija rada.

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE:
Anonimna anketa.

BROJ ECTS BODOVA: 6

REDNI BROJ PREDMETA: 68.

MODUL: *Ekumenska teologija i dijalog religija, svjetonazora i kultura (Ekumenski i međureligijski dijalog)*

NAZIV PREDMETA: Teološko iščitavanje Istočnih i Zapadnih ikona i sakralnih slika

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): seminar

IME NOSITELJA PREDMETA: prof. dr. sc. Juro Zečević-Božić

IMENA NASTAVNIKA/SURADNIKA NA PREDMETU: dr. sc. Ljerka Dulibić

JEZIK (JEZICI) IZVOĐENJA PREDMETA: njemački, talijanski

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA:
Seminarski rad, nastavne jedinice i vježbe u okviru predmeta omogućuju kvalificirano razumijevanje i stručni pristup ikonopisu kao i njegovo ekleziološko i doktrinarno kontekstualiziranje. Usporedbom selekcioniranih uzoraka istočne i zapadne ikonopisne baštine uočavaju se podudarnosti i srodnosti, ali i komplementarne specifičnosti. Uči se i vježba prepoznavanje simbolizma i alegoričnosti ikona i sakralnih slika, njihova povezanost sa smještajem u bogoslužnom prostoru i povezanost ikone (sakralne slike) i liturgije. Upoznaju se: povijest ikonopisa, vrste ikona i sakralnih slika, načini njihova „štovanja“ i čašćenja te na temelju svih usvojenih predznanja i znanja provodi se teološko iščitavanje i interpretiranje teološkog sadržaja i navještaja pomoću konkretnih ikona i sakralnih slika različitih vremenskih epoha.

ISHODI UČENJA:

- primijeniti znanja o teološko-simboličkoj i alegoričkoj dimenziji ikonopisne baštine kršćanskog Istoka i likovnog sakralnog stvaralaštva Zapada za iščitavanje u njima sadržanih doktrinarnih sadržaja i poruka
- polazeći od stečenih znanja pod komparativnim vidom (Istok - Zapad) primijeniti ih na konkretna djela klasičnog i suvremenog sakralnog likovnog stvaralaštva
- samostalno istraživati, usmenim i pisanim načinom adekvatno artikulirati te također moći prenijeti vlastita saznanja i vještine, stečene i razvijene na seminaru, drugim osobama
- primijeniti stečena znanja o sakralnom likovnom stvaralaštvu Istoka i Zapada na produbljenje svijesti o mogućnostima uzajamnog komplementarnog obogaćivanja na području teološko-doktrinarnih interpretacija ikonopisne baštine.

POPIS LITERATURE:
Anton TAMARUT, Ikonološki temelji vjere. Vjera kao prijateljstvo s Bogom, u: *Bogoslovska smotra*, 73 (2003.) 4, 713-727.;
Leonid USPENSKI – Vladimir LOSKI, *Smisao ikona*, Beograd, 2008.;
Ljerka DULIBIĆ – Iva PASINI TRŽEC – Borivoj POPOVČAK, *Strossmayerova galerija starih majstora – odabrana djela / Strossmayer Gallery of Old Masters – Selected Paintings*, Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Zagreb, 2013.;

Ljerka DULIBIĆ – Iva PASINI TRŽEC, Slike iz ostavštine kardinala Jurja Haulika u zbirci biskupa Josipa Jurja Strossmayera, u: *Peristil.* Zbornik radova za povijest umjetnosti, 57 (2014.), 113-126.;
Tonka ODOBAŠIĆ, Teološko iščitavanje ikone u pravoslavnoj teologiji, u: *Služba Božja* 47(2007.), br. 3, 273 – 298.;
Jure ZEČEVIĆ, L'icona nel contesto liturgico e del culto *(Ikona u liturgijsko-kultnom kontekstu)*, u: IKON, Rijeka, 1/2008, 59- 64.

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE:
Izlaganja voditelja i studenata pomoću PPT i PPS animacija, elektronička komunikacija, konzultacije te osobni i zajednički istraživački rad.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA:
Studenti su obvezatni pripremiti i predstaviti dvije PPT prezentacije (jednu istočnu ikonu i jednu zapadnu sakralnu sliku) te aktivno sudjelovati na seminarskim susretima, predavanjima i konzultacijama.

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE:
Analizom rada, razgovorom i ispitnim rezultatima.

BROJ ECTS BODOVA: 6

REDNI BROJ PREDMETA: 69.

MODUL: *Ekumenska teologija i dijalog religija, svjetonazora i kultura (Ekumenski i međureligijski dijalog)*

NAZIV PREDMETA: Teološko nazivlje u dekretu o ekumenizmu *Unitatis redintegratio*

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): seminar

IME NOSITELJA PREDMETA: prof. dr. sc. Juro Zečević-Božić

IMENA NASTAVNIKA/SURADNIKA NA PREDMETU:

JEZIK (JEZICI) IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski, njemački, talijanski

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA:
Seminar se bavi teološkim nazivljem *Dekreta,* uključujući i hrvatsko nazivlje, te prepoznavanjem sadržajne i izričajne novosti. Pozornost će se, u granicama mogućega, posvetiti i cjelokupnom hrvatskom prijevodu. Na temelju bavljenja ekzemplarnim teološkim nazivljem navedenoga *Dekreta*, s naglaskom na jedinstvu Crkve, stiče se sposobnost za teološko bavljenje i drugim nazivljem u dokumentima Crkve. Seminar se ostvaruje zajedničkim seminarskim i osobnim radom i vježbama.

ISHODI UČENJA:

- identificirati ključne teološke termine po tematskom kriteriju relevantnosti za jedinstvo Crkve, popisati ih, klasificirati i „rangirati“
- analizirati egzemplarno odabrane termine, istražiti i autentično razumjeti, interpretirati te verbalno artikulirati njihove sadržaje
- primijeniti na seminaru stečena znanja i metodologiju na samostalno provedenu obradu zadanih teoloških termina
- utvrditi neophodne korake i tijek postupka cjelovite obrade pojedinog teološkog pojma i sukladno tomu izraditi finalni seminarski znanstveno-istraživački rad.

POPIS LITERATURE:
Dekret o ekumenizmu / Dekret o istočnim katoličkim crkvama, Zagreb, 1987. (tekst i komentar);
Niko IKIĆ, Katolički glosar, u: *Glosar religijskih pojmova,* Izd. Međureligijsko vijeće Bosne i Hercegovine, Sarajevo 1999., 69-97.;
Jeronim ŠETKA, *Hrvatska teološka terminologija I-III,* Makarska, 1940.-1965. *(Izabrani dijelovi)*;
Reinhard FRIELING, *Put ekumenske misli. Uvod u ekumenologiju*, Zagreb, 2009., (izabrani dijelovi);
Ratko PERIĆ, *Ekumenske nade i tjeskobe*, Mostar, 1993.

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE:
Radno opterećenje studenta iskazano semestralno s 6 ECTS-bodova raspoređuje se na zajednički i individualni oblik seminarskoga rada, na istraživanje uz pomoć literature, izradbu pisanoga seminarskog rada i njegovu obranu u plenumu.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA:
Svoje obveze student je ostvario izradbom finalnog seminarskoga rada, na temelju kojih dobiva potpis.

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE:
Kvaliteta i uspješnost izvođenja nastave, prati se vrednovanjem suradnje u okviru seminara i analizom seminarskoga rada.

BROJ ECTS BODOVA: 6

REDNI BROJ PREDMETA: 70.

MODUL: *Suvremeni pastoralni izazovi između teorije i prakse*

NAZIV PREDMETA: Biblija i kateheza

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): Predavanje

IME NOSITELJA PREDMETA: izv. prof. dr. sc. Taras Barščevski

IMENA NASTAVNIKA/SURADNIKA NA PREDMETU:

JEZIK (JEZICI) IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA:
U odnosu na osobu katehete analizira se nekoliko nezaobilaznih vidova oblikovanja duhovno-profesionalnog identiteta katehete koji imaju svoju biblijsku utemeljenost i obogaćenje. Biblija je izvor prikaza povijesno ostvarenih vjerničkih doživljavanja, osnovnih vjerskih sadržaja, kao i smjernica u pogledu metode postupanja pri odgoju sebe i drugih u vjeri: uvažavati životno iskustvo kao nezaobilaznog čimbenika vjere, učiti se kulturi riječi i više se oslanjati na svjedočanstvo i dobar primjer, nego li samo na pouku. U odnosu na sadržaj kateheze analiziraju se neki biblijski paradigmatski likovi u kojima svaki čovjek, bez obzira kada, gdje i u kojim okolnostima živio, može tražiti i naći model integralnog ljudskog ostvarenja koje je od utjelovljenja Božjega Sina prožeto božanskom stvarnošću i neodvojivo od nje.

ISHODI UČENJA:
- analiziranje dokumenata opće Crkve i Hrvatske biskupske konferencije o upotrebi Biblije u katehezi
- analiziranje predložene znanstvene literature o Bibliji i katehezi
- sintetiziranje usvojenih teoretskih saznanja o uporabi Biblije u katehezi s konkretnom tematikom doktorskog istraživanja na temelju biblijskog teksta
- sinteziranje teoretskih saznanja i biblijske egzegeze polazeći od tematike doktorskog istraživanja.

POPIS LITERATURE:
Josip BARIČEVIĆ, Katehetsko-komunikacijski pristupi u susretu s biblijskim tekstovima. O nekim uvjetima za kvalitetnu i što cjelovitiju komunikaciju s biblijskim tekstovima u religioznom odgoju i Katehezi, u: *Diacovensia*, 2 (1994.) 1, 110-145.;
Cesare BISSOLI, Biblijska kateheza danas. Pregled dvadesetogodišnjih nastojanja, u: *Kateheza*, 29 (2007.) 1, 64-74.;
Mario CIFRAK, Biblija u pastoralnom radu prema dokumentu Tumačenje Biblije u Crkvi, u: *Bogoslovska smotra*, 76 (2007.) 4, 881-900.;
Marinko VIDOVIĆ, *Kateheta pred zrcalom Božje riječi. Biblija – izvor za katehezu*, Zagreb, 2008.;
Alojzije HOBLAJ, Biblijska kateheza, u: Mario CIFRAK, *Živa je Riječ Božja. Seminar za voditelje biblijskih skupina*, Zagreb, 2003., 50-66.

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE:
Predavanja i aktivnosti na satu, proučavanje odabrane literature, osobni zadaci.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA:
Pohađanje predavanja, zalaganje na satu, izrada osobnih zadataka i završnog uratka.

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE:
Dijaloški oblik predavanja, konzultacije, ocjena završnog uratka.

BROJ ECTS BODOVA: 4

REDNI BROJ PREDMETA: 71.

MODUL: *Suvremeni pastoralni izazovi između teorije i prakse*

NAZIV PREDMETA: Biblijske teme u hrvatskoj književnosti

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): predavanje

IME NOSITELJA PREDMETA: doc. dr. sc. Ivan Majić

IMENA NASTAVNIKA/SURADNIKA NA PREDMETU:

JEZIK (JEZICI) IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA:
Usmenoknjiževni i književnoumjetnički tekstovi u hrvatskoj književnosti nadahnuti Biblijom; intertekstualno čitanje Biblije. Biblija i hrvatska kulturna tradicija. Biblijski motivi u pjesništvu S. S. Kranjčevića. Potisnuti Bog u romanu S. Novaka *Mirisi, zlato i tamjan*. Molitva u hrvatskom pjesništvu (Đ. Sudeta, A. B. Šimić, T. Ujević, N. Šop, R. Kupareo).

POPIS LITERATURE:
Bogoslovska smotra, LXI (1991.), 1-2; tematski broj posvećen Bibliji
S. BOTICA, *Biblija i hrvatska kulturna tradicija*, Zagreb, 1995.;
J. BRATULIĆ, *Biblija u Hrvata*. Izbor tekstova od XIV. do XX. stoljeća, Zagreb, 1996.;
R. KUPAREO, *Bilješke o odnosu teologije i umjetnosti*, Marulić, XXVIII, 4 (1994.), 586. – 591.;
B. PETRAĆ, *Biblija i hrvatska književnost*, Književna smotra, 26 (1994), 185. – 196.
D. SLAVIĆ, *Biblija kao književnost*, Zagreb, 2016.;
J. ŠEGO – A. VOLENIK, *Biblijski temelji u odabranim pjesmama Kranjčevića, Šimića i Ujevića*, Obnovljeni život, 67 (2012.), 3, 369. – 385.;
D. ŠIMUNDŽA, *Bog u djelima hrvatskih pisaca. Vjera i nevjera u hrvatskoj književnosti 20. st.*, Zagreb, 2004.

ISHODI UČENJA:
- analizirati biblijske odjeke u usmenoknjiževnim tekstovima hrvatske kulturne tradicije
- vrednovati činjenice, spoznaje i dosege intertekstualnog čitanja Kranjčevićeva pjesništva
- kritički vrjednovati intertekstualno čitanje Novakova romana *Mirisi, zlato i tamjan.* Procjenjivati i vrjednovati nova čitanja Novakova romana. Kritički vrednovati odnos književne znanosti, filozofije i religije
- sintetiziranje i procjenjivanje činjenica i spoznaja o oblicima molitvenog izraza u pjesničkome opusu hrvatskih autora (Đ. Sudete, T. Ujevića, A. B. Šimića, N. Šopa, R. Kuparea).

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE:
Nastava se izvodi prema kalendaru i rasporedu poslijediplomskoga studija u obliku predavanja i rasprave. Kolegij obuhvaća i pisanu vježbu i samostalan rad na odabranu

temu (u dogovoru s nastavnikom). U studijskome tjednu održavanja nastave predviđeno je vrijeme za konzultacije.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA:
Redovito čitanje literature i priprema za predavanja. Pohađanje predavanja. Sudjelovanje u raspravama. Prezentiranje pisane vježbe. Pisani rad.

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE:
Kritički osvrt na rad tijekom semestra. Anketa na kraju nastave. Analiza ispitnih rezultata.

BROJ ECTS BODOVA: 4

REDNI BROJ PREDMETA: 72.

MODUL: *Suvremeni pastoralni izazovi između teorije i prakse*

NAZIV PREDMETA: Književnost i duhovnost

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): predavanje

IME NOSITELJA PREDMETA: doc. dr. sc. Ivan Majić

IMENA NASTAVNIKA/SURADNIKA NA PREDMETU:

JEZIK (JEZICI) IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA:
Književnost kao umjetnost riječi i zrcalo duhovnih i društvenih zbivanja. Panoramski prikaz odnosa duhovnosti i književnosti u stilskim formacijama. Tajna Božje egzistencije, vjera i nevjera, religiozne bifurkacije u čovjekovoj svijesti i u literarnoj ekspresiji, težnja za srećom i smislom. Eros, philia i agape u umjetnosti riječi. Intertekstualnost. Spomenute teme analiziraju se u odabranim tekstovima svjetske književnosti (v. LEKTIRA).

ISHODI UČENJA:

- analiza i interpretacija književnoumjetničkoga teksta s različitih motrišta (književnoznanstvenog, filozofskog, teološkog, duhovnog)
- analiziranje, interpretiranje i kritičko vrjednovanje rasprava o ljudskoj patnji, o odnosu dobra i zla, o Božjemu autoritetu i primjena znanja/ spoznaja na roman F. M. Dostojevskog *Zločin i kazna*
- analiza i interpretacija književnoumjetničkog teksta – romana A. Camusa *Stranac* s filozofskoga i duhovnoga motrišta (svijet bez Boga i apsurd kao bolest duha)
- analiza i interpretacija književnoumjetničkih tekstova – *Misli* E. Stein i *Navještenje* P. Claudela (predanost bića Bogu, preobražavajuća snaga Božje ljubavi).

POPIS LITERATURE:
Lektira: G. Flaubert, GOSPOĐA BOVARY
L. N. Tolstoj, ANA KARENJINA
F. M. Dostojevski, ZLOČIN I KAZNA
A. Camus, STRANAC
E. Stein, MISLI
P. Claudel, NAVJEŠTENJE
M. Selimović, DERVIŠ I SMRT
Literatura
J. ANIĆ, J. ŠEGO, *Eros, philia, agape. Ljubav u odabranim književnim djelima i u biblijskim tekstovima*, Zagreb, 2018.;
V. FRANKL, *Patnja zbog besmislena života*, Đakovo, 1998.;
M. GRGAT, *Književnost i duhovnost*, Split, 2012.;

L. PALJETAK, *Vanjski rub: studije i ogledi o stranim književnostima i književnicima*, Zagreb, 1997.;
B. PASCAL, *Misli,* Budva, 1991.

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE:
Nastavnik će odabrane sadržaje prezentirati na predavanjima. Studenti će sudjelovati u raspravama. U svakom studijskom tjednu predviđeno je vrijeme za konzultacije, a izvan toga okvira moguće su konzultacije u dogovoru sa svakim studentom.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA:

Studenti se trebaju pripremiti za svaki susret (čitanje lektire, kritička prosudba literature, sudjelovanje u raspravama), a nakon odslušanog predmeta dužni su oblikovati pisani rad u kojemu će kritički prikazati odabranu temu.

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE:
Kritički osvrt na rad tijekom semestra. Anketa na kraju nastave. Analiza ispitnih rezultata.

BROJ ECTS BODOVA: 4

REDNI BROJ PREDMETA: 73.

MODUL: *Suvremeni pastoralni izazovi između teorije i prakse*

NAZIV PREDMETA: *Participatio actuosa* – značenja i modeli

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): predavanje

IME NOSITELJA/IZVODITELJA PREDMETA: doc. dr. sc. Milan Dančuo

IMENA NASTAVNIKA/SURADNIKA NA PREDMETU:

JEZIK (JEZICI) IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA:

1. Antropološki obrat i nova liturgijska teologija Liturgijskoga pokreta i liturgijske obnove u 20. st.
2. „Participatio actuosa“ kao nova paradigma razumijevanja i slavljenja liturgije
3. Suvremene rasprave o katabatičnosti i anabatičnosti liturgijskoga slavlja (uzbiljenje otajstva i kult)
4. Liturgijsko udioništvo: mogućnosti i poteškoće.

U svjetlu suvremenih liturgijsko-teoloških rasprava o odnosu obreda i otajstva analizira se model slavlja »participatio actuosa«, kao put novog poimanja liturgije i kao paradigma oblikovanja suvremene liturgijske prakse, od početka 20. st. do danas. Analizira se pojam *participatio* u njegovim filozofskim i antropološkim odrednicama, te u njegovoj teološkoj interpretaciji i primjeni unutar govora o liturgijskim slavljima Crkve. Bit će prikazan razvojni put modela »participatio actuosa« kroz 20. stoljeće, te analizirani različiti smjerovi i načini njegove recepcije. Osobito će biti raspravljani autori i tekstovi koji rasvjetljuju model »participatio actuosa«, ali i oni koji pokazuju kritiku tome modelu slavlja i shvaćanja liturgije.

ISHODI UČENJA:

- analizirati usustavljivanje liturgijske teologije kao zasebne teološke discipline i nove paradigme slavlja u prvoj polovici 20. stoljeća
- definirati nastanak i različita shvaćanja „participatio actuosa“ u razvoju teološke misli o otajstvenoj zbilji liturgije
- razlikovati suvremena kretanja u liturgijskome pastoralu na temelju misaonih paradigmi o liturgiji
- argumentirati nove potrebe i mogućnosti oblikovanja liturgijskoga slavlja u svjetlu modela „participatio actuosa“.

POPIS LITERATURE:

Luigi GIRARDI (ed.), *Liturgia e partecipazione. Forme del coinvolgimento rituale*, Padova, 2014.; *Actuposa participatio, Rivista i di pastorale liturgica*, 2013., br. 1.;
M. SODI – A. MONTAN, *Actuosa participatio. Conoscere, comprendere e vivere la liturgia*, Vatican 2002.;

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE:
Nastava se izvodi prema kalendaru i rasporedu poslijediplomskoga studija, u studijskim tjednima. Uz predavanja predviđena je pisana vježba i samostalan rad na odabrane teme, u dogovoru s nastavnikom. U svakom studijskom tjednu predviđeno je vrijeme za konzultacije.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA:
Pohađanje predavanja; sudjelovanje u raspravama; konzultiranje zadane literature; izrada pisanoga rada priređuju pisane vježbe i sudjeluju u raspravama na odabrane teme; prezentiranje rada; usmeni ispit.

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE:
Evaluacija rada tijekom semestra (kritički osvrt); anketa na kraju nastave; analiza ispitnih rezultata.

BROJ ECTS BODOVA: 4

REDNI BROJ PREDMETA: 74.

MODUL: *Suvremeni pastoralni izazovi između teorije i prakse*

NAZIV PREDMETA: Pastoralno praćenje bolesnika

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): predavanje

IME NOSITELJA PREDMETA: prof. dr. sc. Josip Šimunović

IMENA NASTAVNIKA/SURADNIKA NA PREDMETU:

JEZIK (JEZICI) IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA:
Bolesnici su članovi župne zajednice i pastoralno praćenje bolesnika je nužno u župnim zajednicama. U predmetu se približava palijativna skrb kojom se naglašava briga za život, dok se na umiranje gleda kao normalan proces. Palijativnu skrb pružaju skupine liječnika, medicinskih sestara, fizikalnih terapeuta, socijalnih radnika, svećenika i dragovoljaca. Objedinjuju se psihološki i duhovni oblici skrbi, pomaže se obiteljima pri njezi bolesnika i pri žalovanju. Kao takva palijativna skrb ima svoje mjesto u životu župne zajednice. Uz stručnu medicinsku skrb, svjedočanstvo vjere osoblja udruženih pri pružanju palijativne skrbi višestruko pomaže osobama zahvaćenima bolešću kako bi se održale u životnim krizama i kako ne bi izgubile vjeru zbog nastale situacije. Studenti stječu osnovna saznanja iz pastorala bolesnika i palijativnoj skrbi te njezinoj primjeni u župnoj zajednici.

POPIS LITERATURE:
A. JUŠIĆ i suradnici, *Hospicij i palijativna skrb*, Zagreb, 1995.;
S. PLESCHBERGER – K. HEIMERL – M. WILD (ur.), *Palliativpflege*, Facultas Univeritätsverlag, Wien, 2002.;
L. ARAMBAŠIĆ, *Gubitak, tugovanje, podrška*, Jastrebarsko, 2005.;
N. VRANJEŠ, *Na pragu vječnosti. Promišljanja o pastoralu umirućih*, Zagreb, 2015.

ISHODI UČENJA:
- definirati osnovna obilježja pastorala bolesnika
- definirati osnovna obilježja palijativne skrbi
- vrednovanje pastoralnog praćenja bolesnika u župnoj zajednici
- osmisliti dio pastorala bolesnika pomoću osnova palijativne skrbi.

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE:
Nastava se ustrojava tijekom semestra, prema odredbama Sveučilišta i KBF-a, odnosno, izvedbenoga plana nastave. KBF organizira kontinuirani ritam studijskih susreta tijekom semestra unutar kojega je raspoređeno vrijeme potrebno za predavanje, vježbe, konzultacije, studij u knjižnici. Nastava se ostvaruje kroz predavanja, konzultacije, samostalni rad i istraživački rad.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA:
Student je obvezan sudjelovati u radu svakoga studijskog susreta, kako je određeno Statutom KBF-a Sveučilišta u Zagrebu. Student je obvezan aktivno pratiti predavanja, čitati/studirati literaturu.

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE:
Anketiranjem studenata prati se kvaliteta i utvrđuje uspješnost izvođenja nastave.

BROJ ECTS BODOVA: 4

REDNI BROJ PREDMETA: 75.

MODUL: *Suvremeni pastoralni izazovi između teorije i prakse*

NAZIV PREDMETA: Religijska pedagogija i katehetika u međunarodnoj i interdisciplinarnoj perspektivi

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): predavanje

IME NOSITELJA PREDMETA: izv. prof. dr. sc. Denis Barić

IMENA NASTAVNIKA/SURADNIKA NA PREDMETU:

JEZIK (JEZICI) IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ MODULA:
Predmetom se stječe uvid u samorazumijevanje znanstvene grane religijske pedagogije i katehetike te važnih razvoja i aktualnih rasprava u različitim govornim područjima te u interdisciplinarnim odnosima. Kod studenata će se poticati razvoj sposobnosti komparativnog (dijakronijskog i sinkronijskog), interdisciplinarnog te interkonfesionalnog promišljanja i znanstvenog istraživanja u području odgojno-obrazovnog djelovanja Crkve, a posebno religioznog odgoja, obrazovanja i kateheze. *Sadržaji*: komparativni pristup pitanjima epistemološkog statusa i nazivlja discipline religijske pedagogije i katehetike u pojedinim jezičnim, kulturnim i crkvenim okruženjima; praktičnoteološki okvir religijske pedagogije i katehetike i odnos prema ostalim teološkim granama; odnos prema drugim, posebno humanističkim i društvenim disciplinama; institucionalne veze; istraživačke metode i aktualne istraživačke teme; temeljni izvori za uvid u znanstvena istraživanja i rasprave u međunarodnoj, interkonfesionalnoj i interdisciplinarnoj perspektivi.

ISHODI UČENJA:

- objasniti povijesni razvoj i suvremeno katoličko razumijevanje religijske pedagogije i katehetike kao znanstvene discipline unutar područja praktične teologije
- usporediti pristupe pitanjima epistemološkog statusa i naziva discipline religijske pedagogije i katehetike u pojedinim crkvenim, jezičnim i kulturnim okruženjima
- otkriti utjecaj interdisciplinarnog i interkonfesionalnog istraživanja i komunikacije na samorazumijevanje discipline, istraživačke metode i teme religijske pedagogije i katehetike
- izabrati temu iz područja razumijevanja epistemologije religijske pedagogije i katehetike u međunarodnoj i interdisciplinarnoj perspektivi i napisati o njoj kraći znanstveni rad prema znanstvenim i profesionalnim standardima.

POPIS LITERATURE:
Ana Thea FILIPOVIĆ – Andrea LEHNER-HARTMANN, Reflections on Theories of (Catholic) Education from the Perspective of Practical Theology, u: Claire E. WOLFTEICH – Annemie DILLEN (ur.) *Catholic Approaches in Practical Theology: International and Interdisciplinary Perspectives*, Leuven, 2016., 185-206.;
Ros STUART-BUTTLE – John SHORTT (ur.), *Christian Faith, Formation and Education,* London, New York, Shanghai, 2018.;

Michael T. BUCHANAN – Adrian-Mario GELLEL (ur.), *Global Perspectives on Catholic Religious Education, Volume II: Learning and Leading in a Pluralist World*, Singapore, 2019.;
Ana Thea FILIPOVIĆ, Religious Education, u: Wilhelm GRÄB – Emmanuel Y. LARTEY – Birgit WEYEL – Cas WEPENER (ur.), *International Handbook of Practical Theology: A Transcultural and Transreligious Approach*, Berlin, DeGruyter, Berlin/Boston, 2022., 717-730.

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE:
Predavanje, demonstracija, analiza tekstova, rasprava, konzultacije; prigodno – sudjelovanje na znanstvenom skupu o temi kolegija.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA:
Pohađanje kolegija i aktivno sudjelovanje u raspravi na temelju zadane literature, sudjelovanje na konzultacijama, proučavanje literature, izbor teme i pisanje rada iz odabranog područja unutar tematskog okvira koji pokriva kolegij.

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE:
Povratne informacije u interaktivnom sudjelovanju studenata; upitnik o kvaliteti nastave, kakvoća izvršenih obveza.

BROJ ECTS BODOVA: 4

REDNI BROJ PREDMETA: 76.

MODUL: *Suvremeni pastoralni izazovi između teorije i prakse*

NAZIV PREDMETA: Religijsko obrazovanje u Europi

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): predavanje

IME NOSITELJA PREDMETA: prof. dr. sc. Blaženka s. Valentina Mandarić

IMENA NASTAVNIKA/SURADNIKA NA PREDMETU:

JEZIK (JEZICI) IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA:
Temeljna obilježja suvremenog europskog društvenog, kulturnog i religijskog konteksta i mjesta religije u istome. Modeli religijskog obrazovanja u Europi. Analitičko-kritička interpretacija tendencija u religijskom obrazovanju u Europi. Perspektive religijskog obrazovanja u sekularnoj Europi.

ISHODI UČENJA:
- analizirati društvene, kulturalne, političke i religijske promjene u europskom društvu
- opisati i analizirati aktualne modele religijskog obrazovanja u Europi
- na temelju relevantnih socioloških istraživanja, ukazati na tendencije u religijskom obrazovanju u Europi, osobito glede konfesionalnog modela
- analizirati i argumentirati posljedice sekularizma i laicizma u Europi na religijsko obrazovanje.

POPIS LITERATURE:
Flavio PAJER, L'istruzione religiosa nelle scuole dell'unione europea: un'identità plurale e in evoluzione,https://www.researchgate.net/publication/321288377_L'istruzione_religiosa_nelle_scuole_dell'unione_europea_un'_identita_plurale_e_in_evoluzione;
Ružica RAZUM-Nenad MALOVIĆ-Kristina VUJICA (ur.), Religijsko obrazovanje u interkulturalnoj Europi, Religious Education in Intercultural Europe: Proceedings, Zagreb, 2022.;
Robert JACKSON, Signposts, Policy and practice for teaching about non-religious world views in intercultural education, https://book.coe.int/en/human-rights-democratic-citizenship-and-interculturalism/6101-signposts-policy-and-practice-for-teaching-about-religions-and-non-religious-world-views-in-intercultural-education.html;
Luzio URIARTE-Lidia RODRÌGUEZ, Religion at School in secular Europa, *Religions* **2023**, *14*(6), 700; **https://doi.org/10.3390/rel14060700;**
Massimo CATTERIN, L'insegnamento della religione nella scuola pubblica in Europa. Analisi e contributi di istituzioni europee, Marcianum Press, Padova, 2013.;

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE:
Nastava se izvodi kroz predavanja, čitanje predložene literature, rasprava i prezentiranje pisanog rada.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA:
Pohađanje predavanja, sudjelovanje u raspravi na predavanjima, istraživanjem i čitanjem aktualne literature, izrada pisanog rada i usmena prezentacija istoga.

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE:
Vrjednovanje tijekom predavanja (kritički osvrt studenata) i pismena anketa na kraju predavanja.

BROJ ECTS BODOVA: 4

REDNI BROJ PREDMETA: 77.

MODUL: *Suvremeni pastoralni izazovi između teorije i prakse*

NAZIV PREDMETA: Ritualnost i sakramentalnost u hrvatskom društvu i Crkvi

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): predavanje

IME NOSITELJA PREDMETA: prof. dr. sc. Josip Šimunović

IMENA NASTAVNIKA/SURADNIKA NA PREDMETU:

JEZIK (JEZICI) IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA:
U hrvatskom društvu, uz već stoljećima postojeći trend religioznosti, u zadnjim desetljećima postupno se šire i trendovi modernizacije i individualizacije, koji utječu na čovjekovo shvaćanje i življenje života, a posebno osoba koje se priznaju vjernicima u Hrvatskoj. Poput suvremenog Europljanina i hrvatski čovjek je još uvijek iznimno ritualno orijentiran, ali koliko je sakramentalno usmjeren u smislu da sakramente shvaća i prakticira kao spasenjski susret s Bogom, to sve više postoje otvorenim pitanjem. Primjerice, kod obreda prijelaza odnosno kod ritualnog/obrednog trolista (krštenje, vjenčanje u crkvi i crkveni pogreb) uočava se određeno razilaženje u poimanju ritualne matrice od strane Crkve i ritualne matrice od strane sve više sekulariziranog čovjeka i članova Crkve uključivo. U tom kontekstu i sama kriza pastorala sakramenata samo je jedan od znakova da se i u Hrvatskoj događa rascjep između Evanđelja i kulture i postupno pretvara u dramu vremena u kojem živimo. Tako stupnjevita i distancirana crkvenost su nazočne realnosti u hrvatskom društvu i u hrvatskoj Crkvi s kojima se ozbiljno mora računati u teološkoj teoriji i praksi.

ISHODI UČENJA:
- analizirati slavljenje sakramenata u hrvatskom društvu i Crkvi
- ustanoviti oblike društveno-kulturoloških utjecaja na Crkvu i crkvenost
- argumentirati unutarcrkvene poteškoće u pastoralu sakramenata
- isplanirati i izložiti pastoralne naglaske u pastoralu sakramenata.

POPIS LITERATURE:
D. EMEIS, *Zwischen Ausverkauf und Rigorismus. Zur Krise der Sakramentenpastoral*, Freiburg-Basel-Wien, [3]1992.;

N. METTE, Mitgliedschaft in den Kirchen unter dem Anspruch auf religiöse Identität, in: A. DUBACH – W. LIENEMANN (hrsg.), *Aussicht auf Zukunft. Auf der Suche nach der sozialen Gestalt der Kirche von morgen*. Kommetar zur *Studie Jede(r) ein Sonderfall? Religion in der Schweiz*, Basel, 1997., Band 2, 241-252.;

P. M. ZULEHNER, Zu einer verantworteten Ritenkultur, in: *Beirat der Konferenz der deutschsprachigen Pastoraltheologen*… (Hrsg.), Pastoraltheologische Informationen, Bochum, 1997., Heft 1-2, 193-208.;

J. BALOBAN – A. HOBLAJ – D. CRNIĆ, Određeni aspekti crkvenosti u Hrvatskoj – rezultati i prosudbe istraživanja, u: *Bogoslovska smotra,* 80 (2010.) 2, 527-561.;

HRVATSKA BISKUPSKA KONFERENCIJA, *Direktorij za pastoral sakramenata u župnoj zajednici*, Zagreb, 2008.;

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE:
Nastava se ustrojava tijekom semestra, prema odredbama Sveučilišta i KBF-a, odnosno, izvedbenoga plana nastave. KBF organizira kontinuirani ritam studijskih susreta tijekom semestra unutar kojega je raspoređeno vrijeme potrebno za predavanje, vježbe, konzultacije, studij u knjižnici. Nastava se ostvaruje kroz predavanje, konzultacije, samostalni rad i istraživački rad. Komentiranje empirijskih istraživanja koja se odnose na zadanu tematiku.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA:
Student je obvezan sudjelovati u radu svakog studijskog susreta, kako je određeno Statutom KBF-a Sveučilišta u Zagrebu. Student je obvezan aktivno pratiti predavanja, čitati/studirati literaturu.

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE:

Anketiranjem studenata prati se kvaliteta i utvrđuje uspješnost izvođenja nastave.

BROJ ECTS BODOVA: 4

REDNI BROJ PREDMETA: 78.

MODUL: *Suvremeni pastoralni izazovi između teorije i prakse*

NAZIV PREDMETA: Sakrament: dar i forma

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): predavanje

IME NOSITELJA/IZVODITELJA PREDMETA: doc. dr. sc. Milan Dančuo

IMENA NASTAVNIKA/SURADNIKA NA PREDMETU:

JEZIK (JEZICI) IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA:

1. Sakrament pod vidom uzbiljenja otajstva spasenja.
2. Sakrament kao dar (liturgijska fenomenologija dara).
3. Liturgijsko slavlje u formi dara i uzdarja.
4. *Ordo salutis* i *ordo celebrationis*

Kolegij nastoji proniknuti u suvremena produbljenja liturgijeke sakramentologije, susrećući teme odnosa liturgije i antropologije. U poimanju sakramenata polazi se od povijesnoga događaja spasenja i njegova eklezijalnoga iskustva u liturgiji Crkve. Iskustvo spasenja, kao doživljaj darovane zbilje u dimenzijama ljudskoga postojanja, uključuje pojmove *effectus* i *affectus*, *ordo salutis* i *ordo actionis.* U svjetlu drevne biblijske tipologije nudi se šire razmatranje shvaćanja sakramenata kao simboličkih čina (O. Casel, R. Guardini, K. Rahner, G. Bonaccdorso, S. Ubbiali, L. M. Chauvet, J-L. Marion, S. Webb).

ISHODI UČENJA:

- analizirati sakramentalnu zbilju kao otajstveno-utemeljujući događaj
- definirati poimanje sakramenata pod dimenzijom dara (sakrament i fenomenologija dara)
- sintetiziranje i vrednovanje specijaliziranih činjenica, pojmova i teorija u području liturgijske teologije sakramenata
- argumentirati nove potrebe i mogućnosti oblikovanja liturgijskoga slavlja pod vidom Božjega darivanja spasenja.

POPIS LITERATURE:

J.-Y. LACOSTE, *Esperienza e assoluto. Sell'umanità dell'uomo*, Cittadella Editrice, Assisi, 2004.;
G. BONACCORSO, *Il dono efficace. Rito e sacramento*, Assisi, 2010.;
C. UBBIALI (ed.), *La forma rituale del sacramento. Scienza liturgica e teologia sacramentaria in dialogo,* Centro liturgico Vincenziano, Roma, 2011.; Associazione teologica italiana, *Sacramento e azione. Teologia dei sacramenti e liturgia,* Milano, 2006.;
J.-L. MARION, *Etant donné: Essai d'une phénoménologie de la donation,* Paris 1997.

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE:

Nastava se izvodi prema kalendaru i rasporedu poslijediplomskoga studija, u studijskim tjednima. Uz predavanja predviđene su pisane vježbe i samostalan rad na odabrane teme u dogovoru s nastavnikom. U svakom studijskom tjednu predviđeno je vrijeme za konzultacije.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA:
Pohađanje predavanja; sudjelovanje u raspravama; konzultiranje zadane literature; izrada pisanoga rada priređuje pisane vježbe i sudjeluju u raspravama na odabrane teme; prezentiranje rada; usmeni ispit.

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE:

Evaluacija rada tijekom semestra (kritički osvrt); anketa na kraju nastave; analiza ispitnih rezultata.

BROJ ECTS BODOVA: 4

REDNI BROJ PREDMETA: 79.

MODUL: *Suvremeni pastoralni izazovi između teorije i prakse*

NAZIV PREDMETA: Suradnja prezbitera i vjernika laika u župnoj zajednici

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): predavanje

IME NOSITELJA PREDMETA: prof. dr. sc. Nikola Vranješ

IMENA NASTAVNIKA/SURADNIKA NA PREDMETU:

JEZIK (JEZICI) IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski, talijanski, engleski

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA:
Predmet je određen temom proučavanja konkretnih načina ostvarivanja suradnje prezbitera i vjernika laika u župnoj zajednici danas, kao i konkretnih mogućnosti unaprjeđenja te suradnje. To proučavanje bazira se na teologiji župne zajednice koju je promovirao Drugi vatikanski sabor kao i postsaborski crkveni dokumenti. Poštujući jasnu razliku, ali i međusobnu usmjerenost općeg i ministerijalnog svećeništva nastoji se ukazati na vlastitosti prezbiterske službe, kao i službi, zaduženja i uloga vjernika laika. Na temelju toga proučavaju se konkretni načini njihove suradnje i oblici njezinog ostvarivanja danas.

ISHODI UČENJA:
- primijeniti znanja i sposobnosti vezane za osobno i zajedničko ostvarivanje različitih poziva i službi u Crkvi
- vrednovanje pojmova i činjenica vezanih za razumijevanje razlike općeg i ministerijalnog svećeništva u Crkvi
- analizirati značajnije suvremene izazove suradnje svećenika i vjernika laika u župnoj zajednici
- kreiranje kreativnih prijedloga za unaprjeđenje sinodalnog stila djelovanja svećenika i vjernika laika u župnoj zajednici.

POPIS LITERATURE:
DRUGI VATIKANSKI KONCIL, *Apostolicam actuositatem*. Dekret o apostolatu laika (18. XI. 1965.), br. 24, u: Dokumenti, Zagreb, [7]2008.; HRVATSKA BISKUPSKA KONFERENCIJA, *Župna kateheza u obnovi župne zajednice. Plan i program*, Zagreb, 2000.;
HRVATSKA BISKUPSKA KONFERENCIJA, *Za život svijeta. Pastoralne smjernice za apostolat vjernika laika u Crkvi i društvu u Hrvatskoj*, Zagreb, 2012.;
Josip ŠIMUNOVIĆ, *Župna zajednica na početku trećega tisućljeća. Pastoralno-teološka razmišljanja o mogućnostima ostvarivanja župnoga pastorala u Republici Hrvatskoj*, Zagreb, 2009.;
Nikola VRANJEŠ, *Pastoral danas. Izabrane teme iz pastoralne teologije*, Zagreb, 2013.;
Alojzije ČONDIĆ, *Bijahu postojani (Dj 2,42). Teološko-pastoralni osvrt na prošlost, stanje i budućnost župne zajednice,* Katolička izdavačka kuća i časopis Crkve u svijetu, Split, 2023.,
Sergio LANZA, *La parrocchia in mondo che cambia*. *Situazioni e prospettive*, Edizioni OCD, Roma, 2023.;
Robert J. HATER, *The Catholic Parish*. *Hope for Changing World*, Paulist Press, New York/Mahwah, 2004.

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE:

Nastava se ustrojava tijekom semestra, prema odredbama Sveučilišta i Fakulteta, odnosno, izvedbenoga plana nastave. Fakultet organizira kontinuirani ritam studijskih susreta tijekom semestra unutar kojega je raspoređeno vrijeme potrebno za predavanja, vježbe, konzultacije i studij u knjižnici. Nastava se ostvaruje kroz predavanja, samostalni rad, radionice i dr.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA:
Student je obvezan sudjelovati u radu svakoga studijskog susreta, odnosno, kako je određeno Statutom KBF-a, student je obvezan aktivno sudjelovati u dvije trećine predavanja, a u praktičnom radu i vježbama u potpunosti. Obvezan je, također, sudjelovati i u konzultacijama.

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE:
Kvaliteta nastave prati se tijekom samog nastavnog procesa kroz samoanalizu, kroz razgovor i konzultacije sa studentima, kao i putem anonimne ankete.

BROJ ECTS BODOVA: 4

REDNI BROJ PREDMETA: 80.

MODUL: *Suvremeni pastoralni izazovi između teorije i prakse*

NAZIV PREDMETA: Vjerski odgoj i obrazovanje i suvremena kultura

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): predavanje

IME NOSITELJA PREDMETA: prof. dr. sc. Ružica Razum

IMENA NASTAVNIKA/SURADNIKA NA PREDMETU: izv. prof. dr. sc. Denis Barić

JEZIK (JEZICI) IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA:
Temeljna obilježja zapadne suvremene kulture i njezini izazovi za vjerski odgoj i obrazovanje. Izazovi znanstveno-tehničke civilizacije za odgoj u vjeri. Odgojna „hitnost". Dijalog sa suvremenom kulturom. Govoriti o Bogu danas. (Ne)mogućnosti odgoja u vjeri. Interkulturalnost / multikulturalnost i kršćanski odgoj. Opći i specifični problemi vjerskog odgoja i obrazovanja s obzirom na kulturu. Postojeći religijski odgojno-obrazovni modeli. Traženje novih modela odgoja u vjeri. Novi govor vjere.

ISHODI UČENJA:
- vrednovati izazove novih fenomena, osobito iz područja znanstveno-tehničke civilizacije, za odgoj u vjeri
- kritički vrednovati složeni odnos kultura – religija/kršćanstvo – vjerski odgoj i obrazovanje
- vrednovati izazove interkulturalnosti i multikulturalnosti za kršćanski odgoj i obrazovanje
- procijeniti valjanost i kvalitetu postojećih religijskih odgojno-obrazovnih modela s obzirom na društveno-kulturni kontekst
- predložiti i procijeniti mogućnosti novih modela vjerskog odgojno-obrazovnog djelovanja.

POPIS LITERATURE:
Tonči Matulić, Metamorfoze kulture. Teološko prepoznavanje znakova vremena u ozračju znanstveno-tehničke civilizacije, Zagreb, 2009.;
Joseph Gevaert, Il dialogo difficile: problemi dell'uomo e catechesi, Torino, 2005.;
Blaženka Valentina Mandarić – Ružica Razum, Važnost odgoja u današnjem svijetu. Doprinos vjeronauka odgojnom djelovanju škole, Zagreb, 2015.;
Ružica Razum – Nenad Malović – Kristina Vujica (ur.), Religijsko obrazovanje u interkulturalnoj Europi: zbornik radova / Religious Education in Intercultural Europe: Proceedings, Zagreb, 2022.;
AOOZH, Leksikon odgojno-obrazovnih znanosti, Zagreb, 2017.;
Pontificio consiglio per la promozione della nuova evangelizzazione, Direttorio per la catechesi, Roma, 2020.;

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE:
Nastava se provodi kombinirano putem predavanja, raspravom na temelju pročitane literature, studentskom debatom, izradom i predstavljanjem praktičnoga i pisanoga rada.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA:
Pohađanje predavanja i aktivno sudjelovanje u diskusijama na temelju zadane literature, sudjelovanje na konzultacijama, studiranje literature, izrada praktičnog rada i pisanje rada, usmena prezentacija rada.

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE:
Evaluacija rada tijekom semestra (kritički osvrt), evaluacija rada nakon završetka nastave (anketa).

BROJ ECTS BODOVA: 4

REDNI BROJ PREDMETA: 81.

MODUL: *Suvremeni pastoralni izazovi između teorije i prakse*

NAZIV PREDMETA: Izabrana pastoralno-teološka pitanja I. dio

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): seminar

IME NOSITELJA PREDMETA: prof. dr. sc. Nikola Vranješ

IMENA NASTAVNIKA/SURADNIKA NA PREDMETU:

JEZIK (JEZICI) IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA:
Upoznavanje studenata s Crkvenim dokumentima na mjesnoj razini kao i s najrecentnijim znanstveno-istraživačkim rezultatima koja se odnose na pastoralno-teološka pitanja, osobito hrvatskog govornog područja, a vezana su uz temu licencijatskog i doktorskog rada studenta.

ISHODI UČENJA:
- istražiti i izabrati Crkvene dokumente na mjesnoj razini povezanih s temom licencijatskoga ili doktorskoga rada studenta
- istražiti i izabrati pastoralno-teološku literaturu na hrvatskom govornom području povezane s temom licencijata ili doktorata studenta
- kritički promišljati Crkvene dokumente i kritički prosuđivati pastoralno-teološku literaturu na hrvatskom govornom području povezane s temom licencijata ili doktorata studenta
- napisati i izložiti seminarski rad.

POPIS LITERATURE:
Crkveni dokumenti na mjesnoj razini. Pastoralno-teološka literatura hrvatskoga govornog područja povezane s temom licencijatskog i doktorskog rada studenta.

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE:
Nastava se ustrojava tijekom semestra, prema odredbama Sveučilišta i KBF-a, odnosno, izvedbenoga plana nastave. KBF organizira kontinuirani ritam studijskih susreta tijekom semestra unutar kojega je raspoređeno vrijeme potrebno za seminar, samostalni rad, istraživački rad, konzultacije i studij u knjižnici. Nastava se ostvaruje konzultacijama, samostalnim radom, istraživačkim radom i usmenim izlaganjem seminarskog rada.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA:
Student je obvezan sudjelovati u radu svakog studijskog susreta, kako je određeno Statutom KBF-a Sveučilišta u Zagrebu. Student je obvezan aktivno pratiti nastavu seminara, čitati/studirati literaturu, istraživati, pisati seminarski rad i usmeno izlagati seminarski rad.

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE:

Anketiranjem studenata prati se kvaliteta i utvrđuje uspješnost izvođenja nastave.

BROJ ECTS BODOVA: 6

REDNI BROJ PREDMETA: 82.

MODUL: *Suvremeni pastoralni izazovi između teorije i prakse*

NAZIV PREDMETA: Izabrana pastoralno-teološka pitanja II. dio

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): seminar

IME NOSITELJA PREDMETA: prof. dr. sc. Nikola Vranješ

IMENA NASTAVNIKA/SURADNIKA NA PREDMETU:

JEZIK (JEZICI) IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA:

Upoznavanje studenata s Crkvenim dokumentima na razini Opće Crkve i na razini izabranih stranih govornih područja povezanih uz temu licencijatskog ili doktorskog rada studenta. Upoznavanje studenata s najrecentnijim znanstveno-istraživačkim rezultatima koja se odnose na pastoralno-teološka pitanja izabranih stranih govornih područja, a vezani su uz temu licencijatskog ili doktorskog rada studenta.

ISHODI UČENJA:

- istražiti i izabrati Crkvene dokumente na razini Opće Crkve i na razini izabranih stranih govornih područja povezanih s temom licencijatskoga ili doktorskoga rada studenta
- istražiti i izabrati pastoralno-teološku literaturu izabranih stranih govornih područja povezane s temom licencijata ili doktorata studenta
- kritički promišljati Crkvene dokumente na razini Opće Crkve i na razini izabranih stranih govornih područja i kritički prosuđivati pastoralno-teološku literaturu izabranih stranih govornih područja povezanu s temom licencijata ili doktorata studenta
- napisati i izložiti seminarski rad.

POPIS LITERATURE:

Crkveni dokumenti na razini Opće Crkve i na razini izabranih stranih govornih područja povezanih uz temu licencijatskog ili doktorskog rada. Pastoralno-teološka literatura izabranih stranih govornih područja povezana uz temu licencijatskog ili doktorskog rada studenta.

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE:

Nastava se ustrojava tijekom semestra, prema odredbama Sveučilišta i KBF-a, odnosno, izvedbenoga plana nastave. KBF organizira kontinuirani ritam studijskih susreta tijekom semestra unutar kojega je raspoređeno vrijeme potrebno za seminar, samostalni rad, istraživački rad, konzultacije i studij u knjižnici. Nastava se ostvaruje konzultacijama, samostalnim radom, istraživačkim radom i usmenim izlaganjem seminarskog rada.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA:

Student je obvezan sudjelovati u radu svakog studijskog susreta, kako je određeno Statutom KBF-a Sveučilišta u Zagrebu. Student je obvezan aktivno pratiti nastavu seminara, čitati/studirati literaturu, istraživati, pisati seminarski rad i usmeno izlagati seminarski rad.

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE:

Anketiranjem studenata prati se kvaliteta i utvrđuje uspješnost izvođenja nastave.

BROJ ECTS BODOVA: 6

REDNI BROJ PREDMETA: 83.

MODUL: *Suvremeni pastoralni izazovi između teorije i prakse*

NAZIV PREDMETA: Koncepcije moralnog odgoja i vrijednosna usmjerenja mladih

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): seminar

IME NOSITELJA PREDMETA: prof. dr. sc. Ružica Razum

IMENA NASTAVNIKA/SURADNIKA NA PREDMETU:

JEZIK (JEZICI) IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA:
Seminar uvodi u temeljne pojmove etičkog učenja i koncepte oko kojih se vode rasprave o posredovanju vrijednosti u odgojno-obrazovnim procesima u obitelji, društvu, školi i Crkvi te predstavlja različite modele etičkog učenja. Pozornost se stavlja na različite etičke sustave i vrijednosna usmjerenja te propituje njihovu bliskost kršćanskoj etici. Sudionike se potiče na istraživanje vrijednosnih usmjerenja mladih u Hrvatskoj te na interdisciplinarni pogled iz različitih znanstvenih i svjetonazornih perspektiva. Polaznici će na temelju usvojenih koncepata moći sami istraživati i kritički propitivati različite etičko-pedagoške koncepcije i njihovu relevantnost za rast osobe i društvenu zajednicu. Posebno će biti u stanju analizirati ciljeve i oblike kršćanskog moralnog odgoja u obitelji, školi i kršćanskim zajednicama. *Sadržaji*: vrednote, norme, vrijednosni sustavi, promjene vladajućih vrednota; uloga vrednota u razvoju pojedinca (psihologijske teorije, religijskopedagoške teorije); etički sustavi, društveni konsenzus, svjetski etos; ispitivanje vrednota, prepoznavanje vrednota, izgradnja vrijednosnog sustava; društvene i kršćanske zajednice kao posrednice vrijednosnog odgoja; temeljna moralnopedagoška usmjerenja iz kršćanske perspektive.

ISHODI UČENJA:
- objasniti temeljne pojmove, koncepte i modele etičkog učenja oko kojih se vode rasprave o posredovanju vrijednosti u odgojno-obrazovnim procesima u obitelji, društvu, školi i Crkvi
- analizirati i usporediti različite etičke sustave i vrijednosna usmjerenja te propitati njihovu bliskost kršćanskoj etici
- prikazati vrijednosna usmjerenja mladih u Hrvatskoj te ih interdisciplinarno prosuditi iz različitih znanstvenih i svjetonazornih perspektiva
- analizirati i prosuditi ciljeve i oblike kršćanskog moralnog odgoja u obitelji, školi ili kršćanskoj zajednici te napisati seminarski rad na odabranu temu.

POPIS LITERATURE:
Adolf EXELER, *Jungen Menschen leben helfen. Die alten und die neuen Werte*, Herder, Freiburg, 1984.;
Carol GILLIGAN, *In a different voice. Psychological Theory and Women's Development*, Harvard University Press, Cambridge (Massachusetts)/London (England), 1993.;
Ana (Thea) FILIPOVIĆ, *Religiöse Erziehung als Hilfe zur Menschwerdung. Eine Untersuchung zur Religionspädagogik Adolf Exelers (1926-1983),* Münster, 2004.;
Jutta STANDOP, *Werte-Erziehung. Einführung in die wichtigsten Konzepte der Werteerziehung,* Weinheim-Basel, 2005.;

Alen KRISTIĆ (ur.), *Svjetski etos pod školskim krovom. Priručnik za integriranje svjetskog etosa u nastavne procese,* Sarajevo, 2014.;
PAPA FRANJO, *Christus vivit. Krist živi. Posinodalna apostolska pobudnica pape Franje mladima i cijelom Božjem narodu*, Zagreb, 2019.

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE:
Predavanje, rasprava, prikaz literature, uvod u samostalno istraživanje, konzultacije, izlaganje tema, evaluacija prezentiranih tema i seminarskog rada.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA:
Pohađanje seminara i aktivno sudjelovanje u raspravama, sudjelovanje na konzultacijama, samostalno istraživanje i proučavanje literature, pisanje seminarskoga rada, usmeno prezentiranje rada.

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE:
Povratna usmena informacija, upitnik o kvaliteti nastave, kakvoća izvršenih obveza.

BROJ ECTS BODOVA: 6

REDNI BROJ PREDMETA: 84.

MODUL: *Suvremeni pastoralni izazovi između teorije i prakse*

NAZIV PREDMETA: Liturgika u interdisciplinarnosti

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): seminar

IME NOSITELJA/IZVODITELJA PREDMETA: doc. dr. sc. Milan Dančuo

IMENA NASTAVNIKA/SURADNIKA NA PREDMETU:

JEZIK (JEZICI) IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA:

1. Liturgija kao izvorište vjere i teološke misli
2. Liturgijsko iskustvo spasenja i oblikovanje istina vjere
3. Liturgija između ispovijedanja i naviještanja vjere. Komunicirati neizrecivo
4. Liturgijska teologija i antropologija.

Kolegij donosi analizu suvremenih prožimanja liturgijske znanosti s drugim disciplinama, prije svega na polju teologije (s fundamentalnom teologijom, dogmatikom, pastoralnom teologijom), a potom i na polju antropologije i filozofije te na području umjetnosti. Poseban vidik je odnos liturgije i simboličke komunikacije (sakramenti kao komunikacijski i komunionalni čini). Promatra se razvoj liturgijske misli od početaka liturgijskoga pokreta (početak 20. st) i njezin dijalog s drugim znanostima. Kao mogućnost daje se promatranje odnosa liturgije i povijesti (organički razvoj liturgije u povijesnim i kulturalnim mijenama). Cilj kolegija je spoznati prožimajuću stvarnost liturgije u životu Crkve.

ISHODI UČENJA:

- analizirati utemeljujuću narav liturgije i liturgike za druge teološke discipline
- identificirati odnose između liturgijskoga iskustva i kršćanske antropologije
- sintetiziranje i vrjednovanje specijaliziranih činjenica, pojmova i teorija u odnosu slavljenja i naviještanja vjere
- identificirati odnose između liturgijskoga iskustva i kršćanske antropologije.

POPIS LITERATURE:

A. GRILLO, *Otkriće liturgije u XX. stoljeću. Rasprava o odnosu između liturgijskog pokreta i postmoderniteta,* Zagreb, 2018.;
E. CARR (ur.), *Liturgia opus Trinitatis. Epistemologia liturgica,* Studia anselmiana, Roma, 2002.;
AA. VV. Filosofia e liturgia: quale dialogo, *Rivista liturgica,* 2014., br. 2;
G. AGAMBEN, *Opus Dei. Archeologia dell'ufficio,* Torino, 2012.

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE:

Nastava se izvodi prema kalendaru i rasporedu poslijediplomskoga studija, u studijskim tjednima. Uz predavanja predviđene je pisana vježba i samostalan rad na odabrane teme, u dogovoru s nastavnikom. U svakom studijskom tjednu predviđeno je vrijeme za konzultacije.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA:
Pohađanje predavanja; sudjelovanje u raspravama; konzultiranje zadane literature; izrada pisanog rada priređuje pisane vježbe i sudjeluju u raspravama na odabrane teme; prezentiranje rada; usmeni ispit.

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE:
Evaluacija rada tijekom semestra (kritički osvrt); anketa na kraju nastave; analiza ispitnih rezultata.

BROJ ECTS BODOVA: 6

REDNI BROJ PREDMETA: 85.

MODUL: *Crkva i teologija tijekom povijesti*

NAZIV PREDMETA: Crkva i oblikovanje identiteta

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): predavanje

IME NOSITELJA PREDMETA: prof. dr. sc. Slavko Slišković

IMENA NASTAVNIKA/SURADNIKA NA PREDMETU:

JEZIK (JEZICI) IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA:
Pojam identiteta višeslojan je i iznimno složen. Uvelike je ovisan o samom pojedincu. Nikada nije do kraja dovršen, nego se trajno razvija. U suvremenom svijetu svaki stabilni identitet pod stalnim je preispitivanjem. Crkva je kroz svoju povijest i sama prolazila različite etape razvoja vlastitog identiteta, a preko vjere koju naviješta, institucija koje je razvijala, te kulturnih, znanstvenih i obrazovnih ustanova uvelike je oblikovala osobni, grupni, nacionalni i religijski identitet brojnih pojedinaca i naroda. Kršćanstvo je jedna od identitetskih oznaka brojnih nacija, pa se slobodno može kazati da ih u ovom obliku sigurno ne bi bilo da nije postojala Crkva. Ona je često bila nositelj osjećaja jedinstva, pripadnosti i kontinuiteta, a nerijetko je čuvala i oznake državnosti. Međutim, idealan identitet ne postoji, a onaj stvarno egzistirajući puno je kompleksniji i manje homogen. Stoga ćemo se u ovom predmetu suočiti s brojnim mitologemima te povijesno kritičkim pristupom razumjeti brojne mitološke zamisli na kojima se često grade različiti identiteti, kako pojedinaca tako i nacije ili cijele Crkve.

ISHODI UČENJA:

- primijeniti teološka i povijesna znanja u istraživanju pojma identiteta
- vrednovati važnost i značaj identiteta na nacionalnoj i teološkoj razini
- analizirati motive i uzroke različitih utjecaja na stvaranje Crkvenog identiteta
- vrednovati doprinos kršćanstva stvaranju nacionalnih identiteta na primjeru Hrvatske.

POPIS LITERATURE:
V. B. MANDARIĆ – R. RAZUM (ur.), *Identitet kao odgojno-obrazovna vrjednota.* Zbornik radova s tribine Zajednički vidici, Zagreb, 2011.;
N. BUDAK – T. RAUKAR, *Hrvatska povijest srednjeg vijeka,* Zagreb, 2001.;
N. STANČIĆ, *Hrvatska nacija i nacionalizam u 19. i 20. stoljeću*, Zagreb, 2002.;
S. SLIŠKOVIĆ, Kršćanstvo u temeljima hrvatskog identiteta: povijesno-kritički prikaz, u: *Kršćanstvo i identitet.* Zbornik radova, Frankfurt am Main, 2014.;
S. SLIŠKOVIĆ, Katolički identitet u suvremenoj Hrvatskoj, u: *Kršćanstvo i identitet.* Zbornik radova, Frankfurt am Main, 2014.

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE:
Nastava će se provoditi kroz predavanja, konzultacije, osobno istraživanje i pisani rad studenata.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA:
Obveze će se izvršavati putem redovnog pohađanja predavanja/seminara, te kroz samostalni rad.

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE:
Samoevaluacija, anketa, analiza.

BROJ ECTS BODOVA: 4

REDNI BROJ PREDMETA: 86.

MODUL: *Crkva i teologija tijekom povijesti*

NAZIV PREDMETA: Crkva i obrazovanje

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): predavanje

IME NOSITELJA PREDMETA: izv. prof. dr. sc. Ana Biočić

IMENA NASTAVNIKA/SURADNIKA NA PREDMETU:

JEZIK (JEZICI) IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski, engleski

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA:
Katolička Crkva je dala kroz stoljeća nemjerljiv doprinos razvoju znanosti i obrazovanja osnivanjem katedralnih i sjemenišnih škola, liceja, pučkih škola te sveučilišta. Naime, još od srednjega vijeka samostani su bili skriptoriji, ali i mjesta stjecanja naobrazbe, sveučilišta su svoja ishodišta nerijetko imala u samostanskim školama, a siromašniji društveni slojevi imali su se mogućnost obrazovati upravo zahvaljujući Crkvi. No, krajem XVIII. i početka XIX. stoljeća država preuzima brigu o masovnom obrazovanju i školstvu. U XVIII. stoljeću nastankom i širenjem ideja prosvjetiteljstva, ali i zahvaljujući financijskoj potpori države kroz porezni sustav i konfiskaciju imovine ukinutoga isusovačkog reda, te formiranjem institucionalne mreže školske uprave stvaraju se preduvjeti za modernizaciju. U istom razdoblju dolazi i do sekularizacije školstva kroz novu percepciju školovanja kao političkoga i državnoga pitanja, pitanja koje je u domeni vladara. U Hrvatskoj je zakon iz 1874. godine upravo na tom tragu. Njime je Crkvi u Trojednoj Kraljevini oduzeta nadležnost nad obrazovanjem, ali joj je ostavljena ingerencija nad vjeronaukom. U XX. stoljeću je involviranost Crkve u obrazovni sustav, uostalom kao i do tada, uvelike ovisila o političkoj vlasti. Na ovom kolegiju će se razmatrati utjecaj društveno-političkih okolnosti na djelovanje Crkve na obrazovnom području te različiti vidovi doprinosa Crkve razvoju obrazovanja od pojedinačnog do institucionalnog doprinosa. Također će se naglasak staviti na percepciju teologije kao znanosti u modernom dobu te zakonodavni okvir koji omogućuje djelatnost Crkve na tom području.

ISHODI UČENJA:

- vrednovanje pojmova, činjenica i teorija o doprinosu Crkve razvoju znanosti i obrazovanja
- postaviti hipotezu i napisati rad vezan uz doprinos Crkve razvoju obrazovanja do 19. stoljeća
- primijeniti znanja, iskustvo i vještine za samostalno istraživanje doprinosa Crkve obrazovanju u moderno doba
- analizirati doprinos Crkve razvoju obrazovanja nakon sekularizacije u 19. stoljeću.

POPIS LITERATURE:

Antun CUVAJ, prir. i ur. *Građa za povijest školstva Kraljevina Hrvatske i Slavonije od najstarijih vremena do danas*, sv. 1-6, Zagreb, 1910.; 1911.; 1913.;

Dragutin FRANKOVIĆ (ur.), *Povijest školstva i pedagogije u Hrvatskoj*, Zagreb, 1958.;

Ivana HORBEC – Maja MATASOVIĆ – Vlasta ŠVOGER (prir.), *Od protomodernizacije do modernizacije školstva u Hrvatskoj, Zakonodavni okvir*, Zagreb, 2017. (http://histedu.isp.hr/objavljena-i-knjiga-grade-od-protomodernizacije-do-modernizacije-skolstva-u-hrvatskoj-i-zakonodavni-okvir/.);

Franjo Emanuel HOŠKO – Mijo KORADE, Školstvo i crkveni redovi, u: *Hrvatska i Europa: kultura, znanost i umjetnost, sv. 3: Barok i prosvjetiteljstvo (XVII-XVIII. stoljeće)*, Ivan GOLUB (ur.), Zagreb, 2003., 187-202.;

Mijo KORADE – Mira ALEKSIĆ – Jerko MATOŠ, *Isusovci i hrvatska kultura*, Zagreb – Beč, 1993.;

Fran PLEVNJAK, *Prilozi za kulturnu povijest hrvatskog svećenstva*, Zagreb, 1910.;

Dinko ŽUPAN, Kulturni i intelektualni razvoj u Hrvatskoj u 'dugom' 19. stoljeću, u: *Temelji moderne Hrvatske. Hrvatske zemlje u „dugom" 19. stoljeću*, Vlasta ŠVOGER – Jasna TURKALJ (ur.), Biblioteka Povijest Hrvata, sv. VI, Zoran LADIĆ (ur.), Zagreb, 2016., 273-308.;

Ana BIOČIĆ, Katolički svećenici i liberalizacija školstva u Trojednoj Kraljevini 1874. godine, *Časopis za suvremenu povijest* 3 (2018.), 623-654.;

Ana BIOČIĆ – Slavko SLIŠKOVIĆ, *Profesori Katoličkoga bogoslovnog fakulteta rektori Sveučilišta u Zagrebu / Professors of the Catholic Faculty of Theology as Rectors of the University of Zagreb*, Zagreb, 2020.;

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE:

Nastava će se provoditi kroz predavanja, konzultacije, osobno istraživanje i pisani rad studenata.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA:

Obveze će se izvršavati putem redovnog pohađanja predavanja/seminara, te kroz samostalni rad.

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE:

Samoevaluacija, anketa, analiza.

BROJ ECTS BODOVA: 4

REDNI BROJ PREDMETA: 87.

MODUL: *Crkva i teologija tijekom povijesti*

NAZIV PREDMETA: Crkva između *Države Božje* i *države ljudske*

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): predavanje

IME NOSITELJA PREDMETA: izv. prof. dr. sc. Ana Biočić

IMENA NASTAVNIKA/SURADNIKA NA PREDMETU:

JEZIK (JEZICI) IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA:
Cilj ovog kolegija je istaknuti u grubim crtama kako je tekao razvoj odnosa između Crkve i države od kasnoantičkog razdoblja pa do novijih vremena. Pri tome je važno temu smjestiti i zemljopisno u područje Rimskoga carstva i kasnije zapadne civilizacije koja je prvotni predmet našeg zanimanja, a i radi toga što su na ovome području odnosi Crkve i države doživjeli veću evoluciju nego što je bio slučaj s kršćanstvom pod utjecajem Bizanta. Stoga bi se tema mogla skicirati na sljedeći način u nekoliko razdoblja. Od samoga početka Crkva je kao zajednica u kojoj se ostvaruje Kraljevstvo Božje na zemlji stajala nasuprot ondašnje 'države ljudske', te je bila obespravljena i progonjena, premda je priznavala zakonitost svih državnih institucija. Stajala je nasuprot državi, ali ne zato što je htjela osporavati valjanost ljudskog društva i uređenja kao takvoga, nego zato što to isto društvo nije prihvaćalo duhovne novosti i vrijednosti koje je kršćanstvo unosilo u ljudske društvene odnose. S Konstantinom Crkva dobija slobodu, te započinje djelovati u novim okolnostima kao prihvaćena i podupirana zajednica koja se sad našla između autentične zadaće povjerene od Boga da na zemlji oblikuje 'Državu Božju' ili da potpadne pod utjecaj 'države ljudske' služeći samo njezinim zemaljskim ciljevima. U takvom će raskoraku Crkva ostati kao nositeljica duhovnog poslanja, ali ujedno i zajednica koja živi na zemlji, često sputana zemaljskim sponama, odnosima i interesima koji ne idu uvijek na ruku duhovnog poslanja koje ima izvršiti. Nakon pada Zapadnog rimskog carstva u stoljećima koja slijede Crkva će imati sve veću ulogu i u oblikovanju zemaljskog društva, što će voditi prema srednjovjekovnom idealu i pokušaju stvaranja 'države Božje' na zemlji u vidljivom socijalnom obliku, čime bi eventualno došlo do poistovjećenja ili preklapanja ovih dviju država. Novovjekovno pak razdoblje bit će obilježeno odvajanjem države i svih društvenih institucija od utjecaja Crkve, što će se nerijetko događati i u napetostima i žestokim suprotstavljanjima 'države ljudske' i 'države Božje'. Ovi su sukobi pogotovo razvidni u vrijeme stvaranja modernih nacionalnih država tijekom 19. stoljeća, a posljedica niza promjena kako društvenih tako i političkih, jest različiti položaj Crkve u europskim zemljama.

ISHODI UČENJA:

- vrednovanje pojmova, činjenica i teorija o odnosu Crkve i države od kasnoantičkog razdoblja pa do novijih vremena
- primijeniti znanja, iskustvo i vještine za samostalno istraživanje odnosa Crkve i države kroz povijest
- analizirati odnos Crkve i države u 19. stoljeću te povezivati i razlučivati različite modele navedenog odnosa u europskim zemljama

- postaviti hipotezu i napisati rad vezan uz odnos Crkve i države u 19. stoljeću

POPIS LITERATURE:

Aurelije AUGUSTIN, *O državi Božjoj (De civitate Dei),* sv. I-III, prijevod Tomislav LADAN, Zagreb, 1995-1996.;
Giovanni PILATI, *Chiesa e stato nei primi quinidici secoli*, Roma-Parigi, 1961.;
*Chiesa e stato attraveso i secol*i: documenti raccolti e commentati da Sidney Z. EHLER – John B. MORRALL, introduzione da Givanni SORANZO, Milano, 1954.;
Velika povijest Crkve, sv. VI (1 i 2), H. JEDIN (ur)., Zagreb, 1981. i 1987.;
Owen CHADWICK, *The Secularization of the European Mind in the Nineteenth Century*, Cambridge, 1975.;
Hugh MCLEOD, *Secularisation in Western Europe, 1848-1914.,* New York, 2000.;
Mirko Juraj MATAUŠIĆ, Susret Crkve s civilnim društvom u 19. stoljeću, *Hrvatski katolički pokret*. Zbornik radova s Međunarodnoga znanstvenog održanog u Zagrebu i Krku 29. do 31. ožujka 2001., Z. MATIJEVIĆ (ur.), Zagreb, 2002., 33-54.

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE:
Nastava se provodi putem predavanja, ali se potiče studente i na interaktivnu diskusiju.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA:
Studenti svoje obveze izvrašavaju praćenjem nastave, a potom imaju zadaću također napraviti iscrpno istraživanje pojedinog povijesnog razdoblja, također s posebnim zemljopisnim ili nacionalnim određenjem.

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE:
Kvaliteta nastave se prati provođenjem anonimne ankete.

BROJ ECTS BODOVA: 4

REDNI BROJ PREDMETA: 88.

MODUL: *Crkva i teologija tijekom povijesti*

NAZIV PREDMETA: Crkvena historiografija

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): predavanje

IME NOSITELJA PREDMETA: izv. prof. dr. sc. Ana Biočić

IMENA NASTAVNIKA/SURADNIKA NA PREDMETU:

JEZIK (JEZICI) IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski, engleski

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA:
Upoznavanje studenata s etapama razvitka crkvene historiografije, različitim pristupima proučavanja prošlosti Crkve, kretanjima u istraživanju i pisanju, glavnim predstavnicima (autori i djela), vrelima i literaturom iz crkvene povijesti kako bi im se omogućilo upoznavanje naše religiozne prošlosti i pružile temeljne bibliografske informacije za samostalan istraživački rad na temu crkvene povijesti određenoga razdoblja pazeći na aktualne dosege u povijesnoj znanosti i njihovu praktičnu primjenu, kao i izazove s kojima se ona suočava. Student će teorijskim poznavanjem steći temeljno znanje o crkvenoj povijesti, okvirni uvid u crkvenu historiografiju određenoga razdoblja, promjene i razvoj crkvene povijesti kroz prošlost, a praktičnim se vježbama osposobit za znanstveno-istraživački rad utemeljen na izvorima i postojećoj literaturi.

ISHODI UČENJA:

- primijeniti znanja, iskustva i vještine za samostalno istraživanje arhivskih i bibliografskih jedinica
- vrednovanje temeljnih bibliografskih informacija te njihove relevantnosti za odabranu istraživačku temu
- analizirati istraživanjem prikupljenu građu za kreiranje bibliografije o odabranoj temi iz crkvene povijesti
- napisati znanstveni rad s prethodno istraženom arhivskom građom i bibliografskim jedinicama.

POPIS LITERATURE:
S. ANTOLJAK, *Hrvatska historiografija*, Zagreb, 2004.;
N. KLAIĆ, *Izvori za hrvatsku povijest*, Zagreb, 1958.-1959.;
M. BRKOVIĆ, Bibliografija radova iz hrvatske crkvene povijesti, u: *Croatica christiana periodica*, 14 (1990.) 25, 137-164.;
F. ŠANJEK, Opći pregled izvora i literature, u: *Crkva i kršćanstvo u Hrvata. Srednji vijek*, Zagreb, 1993., 16-38.;
J. NERALIĆ, *Schedario Garampi. Priručnik za istraživanje hrvatske povijesti u Tajnom vatikanskom arhivu*, sv. I-II, Zagreb, 2000.;
N. BUDAK, Hrvatska historiografija o srednjem vijeku, u: I. PRLENDER (ur.), 1. kongres hrvatskih povjesničara, Zagreb, 9.-10. 12. 1999.;
Historijski zbornik, 52 (1999.), 165-169.;
M. GROSS, *Suvremena historiografija: korijeni, postignuća, traganja*, Zagreb, 2001.;

B. VRANJEŠ-ŠOLJAN, *Historiografija o 19. stoljeću*. Radovi s 1. kongresa hrvatskih povjesničara, Zagreb, 9.-10. prosinca 1999., u: *Historijski zbornik*, 52 (1999.), 179-185.;
S. MATKOVIĆ, Hrvatska historiografija o razdoblju 1918.-1945., u: *Historijski zbornik*, 52 (1999)., 187-192.;
S. LIPOVČAN – Lj. DOBROVŠAK (ur.), *Hrvatska historiografija XX. stoljeća: između znanstvenih paradigmi i ideoloških zahtjeva*, Zagreb, 2005.

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE:
Nastava će se provoditi kroz predavanja, konzultacije, osobno istraživanje i pisani rad studenata.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA:
Obveze će se izvršavati putem redovnog pohađanja predavanja/seminara, te kroz samostalni rad.

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE:
Samoevaluacija, anketa, analiza.

BROJ ECTS BODOVA: 4

REDNI BROJ PREDMETA: 89.

MODUL: *Crkva i teologija tijekom povijesti*

NAZIV PREDMETA: Izvori za poznavanje crkvene povijesti

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): predavanje

IME NOSITELJA PREDMETA: prof. dr. sc. Stjepan Ćosić

IMENA NASTAVNIKA/SURADNIKA NA PREDMETU: prof. dr. sc. Mirjana Matijević Sokol

JEZIK (JEZICI) IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA:
Upoznavanje s poviješću, društvenom ulogom i razvojem arhiva, tj. s nastankom, prikupljanjem i čuvanjem pisanih dokumenata i arhivskoga gradiva. Upoznavanje s temeljnim pojmovima arhivistike te arhivske teorije i prakse. Stjecanje sistematizirane informacije i spoznaje o dostupnosti, količini i vrstama arhivskoga gradiva relevantnoga za proučavanje kulturne i umjetničke baštine koja se čuva u hrvatskim i stranim povijesnim arhivima. Općenito poznavanje povijesti, društvene uloge i razvoja arhiva, tj. nastanka, prikupljanja i čuvanja pisanih dokumenata i arhivskoga gradiva; ovladavanje arhivističkom terminologijom te stjecanje specifičnih znanja o pristupu arhivskom gradivu i načinu na koji se ona koristi u povijesnim, tj. znanstvenim istraživanjima. Potom, teorijskom nastavom upoznat će se osnovna obilježja hodočašća na tlu kršćanske Europe, s posebnim osvrtom na hodočašća s hrvatskih prostora od srednjega vijeka do suvremenoga doba, s naglaskom na razdoblje srednjega i ranoga novog vijeka. Razmatrat će se hodočasnici kao širitelji i promicatelji zavičajnih osobitosti (lokalnih kultura, običaja i tradicija); uloga hodočašća u hrvatskoj društvenoj, vjerskoj i kulturnoj povijesti. Upoznat će se s temeljnom literaturom o hodočašćima kao i s temeljnim izvorima o zadanoj problematici (oporučni spisi). Proučavanjem hodočašća na hrvatskim i europskim prostorima stječe se znanje o jednoj od najvažnijih sastavnica vjerskoga života u minulim stoljećima. Uvidom u literaturu i konkretni izvorni materijal, studenti upoznaju način uporabe izvorne arhivske građe u interdisciplinarne svrhe, kao i način njezine uporabe u slučaju proučavanja konkretne zadane teme. Razmatrat će se apostolske vizitacije i biskupske vizitacije općenito te njihova uloga u promicanju postridentske katoličke obnove; spisi apostolskih vizitacija obavljenih na tlu Dubrovačke Republike; spisi triju apostolskih vizitacija obavljenih u biskupijama dijela Dalmacije pod mletačkom vlašću; spisi apostolskih vizitacija istarskih biskupija, apostolski vizitatori Augustin Valier, Michele Priuli i Ottaviano Garzador te njihova putovanja po Dalmaciji. Stječe se spoznaja o stanju svećenstva i puka prema prosudbi papinskih pohoditelja, o glagoljaškom svećenstvu, redovnicima i njihovim samostanima; recepcija podataka tih apostolskih vizitacija u starijoj i novijoj crkvenoj historiografiji.

ISHODI UČENJA:

- primijeniti teorijska znanja o povijesti, društvenoj ulozi i razvoju arhiva te ovladavanje arhivističkom terminologijom
- vrednovati važnost arhivske građe za nacionalnu povijest pohranjene u arhivima u tuzemstvu i inozemstvu
- analizirati arhivsku građu relevantnu za određenu temu nacionalne povijesti

- napisati znanstveni rad koristeći relevantnu arhivsku građu.

POPIS LITERATURE:

Pregled arhivskih fondova i zbirki RH, Zagreb, 2006.;
Arhivski fondovi i zbirke SR Hrvatska, Beograd, 1984. (Uvod);
Jozo IVANOVIĆ, *Priručnik iz arhivistike*, Zagreb, 2010.;
Simon COLEMAN – John ELSNER, *Pilgrimage: past and present in the world religion*, Cambridge, 1995.;
Slavko KOVAČIĆ, Papinski pohoditelji dalmatinskih biskupija: Augustin Valier, Mihovil Priuli, Oktavijan Garzadori i spisi njihovih vizitacija, u: A. V. MARDEŠIĆ – S. KOVAČIĆ (prir.), *Spisi apostolskih vizitacija Hvarske biskupije iz godina 1579., 1603. i 1624./1625.*, Rim, 2005., 13-51;
Ivan VITEZIĆ, *La prima visita apostolica postridentina in Dalmazia (nell'anno 1579.). Estratto dalla tesi di laurea* ..., Roma, 1957.

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE:
Nastava se provodi u skladu s odredbama Sveučilišta i fakulteta, te izvedbenog plana nastave u vidu predavanja, konzultacija i osobnog rada, poglavito istraživačkog.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA:
Obveze uključuju aktivno sudjelovanje u nastavi na predavanjima, konzultacijama te izradom pisanoga rada.

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE:
Kvaliteta nastave će se pratiti anonimnom anketom i analizom.

BROJ ECTS BODOVA: 4

REDNI BROJ PREDMETA: 90.

MODUL: *Crkva i teologija tijekom povijesti*

NAZIV PREDMETA: Pomoćne povijesne znanosti

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): predavanje

IME NOSITELJA PREDMETA: prof. dr. sc. Mirjana Matijević Sokol

IMENA NASTAVNIKA/SURADNIKA NA PREDMETU:

JEZIK (JEZICI) IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA:
Upoznavanje s latinskim pismom hrvatskoga srednjovjekovlja na temelju izabranih tekstova iz kodeksa pisanih beneventanskom, karolinškom, gotičkom i humanistikom minuskulom te opći i posebni sustav kratica. Upoznavanju s hrvatskom rukopisnom baštinom prethodi temeljno teorijsko znanje o razvojnim etapama svakoga od navedenih oblika latinskoga pisma, iluminiranju i drugim elementima korisnim za datiranje i provenijenciju istih. Teorijskim znanjem i praktičnim vježbama studenti stječu kompetenciju komunikacije s izvornim srednjovjekovnim tekstovima: umiju ih transkribirati, otkrivati mjesto i vrijeme njihova nastanka, koristiti ih kao povijesnu građu u svom znanstveno-istraživačkom radu. Opća i papinska diplomatika obuhvaća strukturu dokumenta, javnoga i privatnoga, s posebnim osvrtom na diplomatičku kritiku (krivotvorine), ustroj i funkciju kancelarija (papinska, carska, hrvatska kraljevska kancelarija, loca credibilia i dr.). Stječe se kompetentno poznavanje diplomatike koje će studentima omogućiti snalaženje u srednjovjekovnim povijesno-pravnim spisima i njihovu značenju za europsku i hrvatsku povijest. Teorijskim izlaganjem i praktičnim vježbama studenti će upoznati srednjovjekovni način računanja vremena (ere i stilovi), julijanskim i grgurovskim kalendarskim reformama i najosnovnijim kronološkim elementima neophodnima u korištenju srednjovjekovnih pravno-povijesnih dokumenata. Upoznavanjem srednjovjekovnoga načina datiranja dokumenata studenti će se osposobiti za samostalno korištenje povijesne građe i korektno prenošenje srednjovjekovnih kronoloških elemenata u moderno datiranje (nedjeljno slovo, dani u tjednu, indikacije i dr.).

ISHODI UČENJA:
- primijeniti teorijska znanja o latinskom pismu u svrhu datiranja i određivanja provenijencije različitih srednjovjekovnih tekstova
- vrednovati hrvatsku srednjovjekovnu rukopisnu baštinu
- analizirati izabrane tekstove hrvatskog srednjovjekovlja pisane različitim minuskulama
- napisati znanstveni rad na osnovu povijesne građe, srednjovjekovnih tekstova.

POPIS LITERATURE:
Franjo ŠANJEK, *Latinska paleografija i diplomatika*, Zagreb, 2005., 7-144;
Jakov STIPIŠIĆ, *Pomoćne povijesne znanosti u teoriji i praksi*, Zagreb, 1985., 1-138;
Adriano CAPPELLI, *Cronologia, cronografia e calendario perpetuo*, Milano, 2002.;
Milko BRKOVIĆ, Iz hrvatske diplomatičke baštine, u: *Croatica christiana periodica*, 19 (1995.) 35, 73-84.

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE:
Nastava obuhvaća predavanja, konzultacije i istraživački rad.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA:
Uz sudjelovanje na predavanjima, predviđeno je također pisanje rada.

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE:
Praćenje kvalitete nastave provodi se kroz komunikaciju na predavanjima i analizu individualnih radova.

BROJ ECTS BODOVA: 4

REDNI BROJ PREDMETA: 91.

MODUL: *Crkva i teologija tijekom povijesti*

NAZIV PREDMETA: Povijesni razvoj kršćanske teologije

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): predavanje

IME NOSITELJA PREDMETA: prof. dr. sc. Marija Pehar

IMENA NASTAVNIKA/SURADNIKA NA PREDMETU:

JEZIK (JEZICI) IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA:
Ozbiljno znanstveno bavljenje suvremenom teologijom mora uvažavati njezin povijesni razvoj i teološko naslijeđe prošlosti. Zajedno s poznavanjem kulturološko-antropološke problematike svoga vremena, značajno izvorište i nezaobilazno uporište za relevantnu suvremenu teološku raspravu je i poznavanje prošlosti kršćanstva i razvoja njegove teologije. Ovaj će kolegij stoga nastojati pružiti pregled povijesnog razvoja kršćanske teologije ističući pri tom prije svega ključna razdoblja, njihove temeljne odrednice i aspekte, te najznačajnije teološke škole i vodeće teologe. Osobito će se usredotočiti na patrističko razdoblje, srednjovjekovnu teologiju, razdoblje reformacije i postreformacije, ali i pokušati dati osnovna usmjerenja i uvid u novovjeku (suvremenu) teologiju.

ISHODI UČENJA:
- argumentirano vrednovanje povijesnih teoloških ostvarenja u smislu njihova utjecaja na razvoj suvremene teologije i sveukupnog razvoja čovjeka i svijeta
- kontekstualno i sadržajno vrednovanje ključnih teoloških razdoblja i pravaca kao kairološki odgovor na potrebe njihova vremena
- kritičko vrednovanje teologa predstavnika teoloških škola ili razdoblja i njihovog utjecaja na suvremeni razvoj teologije
- definirati i uspoređivati teološke škole s obzirom na njihov povijesni kontekst.

POPIS LITERATURE:
Jean-Yves LACOSTE i dr., *Povijest teologije*, Zagreb, 2013.;
Alister E. MCGRATH, *Uvod u kršćansku teologiju*, Rijeka, 2006.;
Rosino GIBELLINI, *Teologija dvadesetog stoljeća*, Zagreb, 1999.;
Rosino GIBELLINI (ur.), *Teološke perspektive za XXI. stoljeće*, Zagreb, 2006.

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE:
Nastava se izvodi u jednom semestru, prema odredbama Sveučilišta i Fakulteta, te izvedbenoga plana nastave. Predviđena su predavanja, konzultacije i osobni istraživački rad.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA:
Studenti su obvezatni aktivno sudjelovati na predavanjima i konzultacijama, a osobitno u istraživačkom radu i izradi pisanoga rada.

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE:
Praćenje kvalitete nastave provodi se kroz komunikaciju i osvrte na predavanjima i konzultacijama kao i kroz analizu individualnih radova.

BROJ ECTS BODOVA: 4

REDNI BROJ PREDMETA: 92.

MODUL: *Crkva i teologija tijekom povijesti*

NAZIV PREDMETA: Povijest hrvatskoga redovništva

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): predavanje

IME NOSITELJA PREDMETA: prof. dr. sc. Slavko Slišković

IMENA NASTAVNIKA/SURADNIKA NA PREDMETU:

JEZIK (JEZICI) IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA:
Redovništvo u Hrvata vremenski se podudara s nastankom nacionalne države i pripadaju mu neprocjenjive zasluge za razvoj nacionalne prosvjete i kulture, duhovne i materijalne, pismenosti i znanosti. U ranom srednjem vijeku (9. – 12. st.) na hrvatskom prostoru djeluju redovnici monasi sv. Benedikta (benediktinci, cisterciti), u razvijenom srednjem vijeku (13. – 15. st.) javljaju se redovi s naglašenom aktivnošću (dominikanci, franjevci, augustinci, pavlini), dok se u razdoblju humanizma vjerskih previranja pojavljuju redovi usmjereni poslijetridentskoj katoličkoj restauraciji (isusovci, kapucini i dr.). Studenti stječu kompetentno znanje o doprinosu hrvatskoga redovništva nacionalnoj prosvjeti i kulturnoj baštini, posebno na polju pismenosti i književnoga stvaralaštva. Prvi pergamenariji, skriptoriji, radionice za iluminiranje rukopisa i produkciju kodeksa (knjiga) nastaju unutar samostanskih zidina. Isti je slučaj i sa školstvom (studij *slobodnih vještina*, prava i teologije). Prvi *generalni studiji* (sveučilišta) djelo su redovničkih zajednica (1495. – dominikanci u Zadru; 1669. – isusovci u Zagrebu; 1673. – pavlini u Lepoglavi).

ISHODI UČENJA:
- primijeniti teorijska znanja o doprinosu hrvatskoga redovništva nacionalnoj prosvjeti i kulturnoj baštini
- vrednovati nove znanstvene činjenice vezane uz povijest nacionalnog redovništva
- analizirati arhivsku građu i relevantnu literaturu vezanu uz doprinos redovništva nacionalnoj povijesti i kulturi
- napisati znanstveni rad kritički se koristeći relevantnim izvorima i informacijama.

POPIS LITERATURE:
Ivan OSTOJIĆ, *Benediktinci u Hrvatskoj*, sv. 1-3, Split, 1963.–1965.;
Milan KRUHEK, Povijesno-topografski pregled pavlinskih samostana u Hrvatskoj, u: *Kultura pavlina u Hrvatskoj, 1244.-1786.*, Zagreb, 1989., 67-94.;
Franjo ŠANJEK, *Redovništvo u Hrvatskoj.* Zbornik radova Prvog redovničkog tjedna, Zagreb, 1974., 61-100.;
Lelja DOBRONIĆ, *Viteški redovi templari i ivanovci u Hrvatskoj*, Zagreb, 1984.;
Miroslav VANINO, *Isusovci i hrvatski narod*, sv. 1-3, Zagreb, 1969. – 1987. – 1992.

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE:
Nastava se izvodi teorijskim izlaganjem, upućivanjem na izvornu građu i uvidom u dokumente i relevantnu historiografiju.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA:
Usporednom provjerom stečenoga znanja i pismenoga seminarskog rada prati se kvaliteta i utvrđuje uspješnost izvođenja nastave.

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE:
Samoevaluacija, anketa, analiza i komunikacija na predavanjima.

BROJ ECTS BODOVA: 4

REDNI BROJ PREDMETA: 93.

MODUL: *Crkva i teologija tijekom povijesti*

NAZIV PREDMETA: Vatikanski apostolski arhiv (Archivum apostolicum vaticanum / Archivio apostolico vaticano / Vatican Apostolic Archives)

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): predavanje

IME NOSITELJA PREDMETA: dr. sc. Jadranka Neralić

IMENA NASTAVNIKA/SURADNIKA NA PREDMETU:

JEZIK (JEZICI) IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski, talijanski, engleski

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA:
Upoznavanje s poviješću ove najznačajnije arhivske ustanove Katoličke crkve od njezina postanka u 4. stoljeću, kad se govori o scriniumu, do nastanka modernoga tajnog arhiva, u vrijeme pontifikata pape Pavla V. (1611.) i povijesne odluke pape Lava XIII. da se istraživačima otvore vrata arhiva radi dostupnosti ovom iznimno bogatom fondu u kojem se nalazi građa za društvenu, gospodarsku, pravnu i crkvenu povijest svih kršćanskih zemalja. Predmet se posebno osvrće na građu važnu za hrvatsku povijest. Teorijskim znanjem i praktičnim vježbama na konkretnim primjerima studenti će steći kompetencije potrebne za snalaženje u labirintu jednoga velikog svjetskog arhiva.

ISHODI UČENJA:
- primijeniti teorijska znanja o Vatikanskom apostolskom arhivu
- vrednovati važnost najznačajnije arhivske ustanove Katoličke crkve
- analizirati arhivsku građu
- napisati znanstveni rad na odabranu temu uz korištenje povijesne građe.

POPIS LITERATURE:
E. L. BOYLE, *A Survey of the Vatican Archives and of its medieval holding*s, Toronto (Canada), 1972.;
S. KOVAČIĆ, Tajni vatikanski arhiv i ostali papinski arhivi, u: *Croatica christiana periodica*, 7 (1983.) 11, 1-31.;
J. NERALIĆ, *Priručnik za istraživanje hrvatske povijesti u Tajnom Vatikanskom Arhivu od ranog srednjeg vijeka do sredine XVIII. stoljeća. Schedario Garampi*, Zagreb, 2000.;
T. NATALINI – S. PAGANO – A. MARTINI (ur.), *Archivio Segreto Vaticano*, Firenze, 1991.;
C. OWEN, *Catholicism and History. The opening of the Vatican Archives. The Herbert Hensley Lectures in the University of Oxford*, London – New York – Melbourne – Cambridge, 1978.;
A.-M. CORBO – V. MARTINO, Eugenio IV e la ricostituzione dell'archivio papale dopo Costanza, u: *Rassegna degli Archivi di Stato*, 28 (1968.) 1, 36-66.;
G. MARTINA, L'apertura dell'Archivio Vaticano, il significato di un centenario, u: *Archivum Historiae Pontificiae*, 19 (1981.), 239-307.;
A. MARTINI (ur.), *I sigilli d'oro dell'Archivio Segreto Vaticano*, Milano, 1984.; R. RITZLER, Die Verschleppung der päpstlichen Archive nach Paris unter Napoleon I. und deren Rückführung nach Rom in den Jahren 1815. bis 1817., *u: Römische Historische Mitteilungen*, 6-7 (1964.), 144-190.
R. RITZLER, Die Verschleppung der päpstlichen Archive nach Paris unter Napoleon I. und deren Rückführung nach Rom in den Jahren 1815. bis 1817., *u: Römische Historische Mitteilungen*, 6-7 (1964.), 144-190.

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE:
Nastava se izvodi teorijskim izlaganjem i praktičnim vježbama na konkretnim istraživačkim problemima i zadatcima.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA:
Obveze se izvršavaju na redovitim predavanjima te na završnom usmenom ispitu.

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE:
Anonimnom anketom i analizom.

BROJ ECTS BODOVA: 4

REDNI BROJ PREDMETA: 94.

MODUL: *Crkva i teologija tijekom povijesti*

NAZIV PREDMETA: Hagiografija između povijesti i teologije

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): seminar

IME NOSITELJA PREDMETA: izv. prof. dr. sc. Marko Medved

IMENA NASTAVNIKA/SURADNIKA NA PREDMETU:

JEZIK (JEZICI) IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski, talijanski

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA:
Uvodno se definiraju obilježja hagiografije i hagiologije kao znanstvenih disciplina prikupljanja, popisivanja i identificiranja izvora te njihove daljnje analize u interdisciplinarnom kontekstu. Analiziraju se hagiografska vrela, povijest nastanka tekstova i redakcijskih metoda kao i putovi razvoja i utjecaja različitih hagiografskih tipologija. Promatra se hagiografski tekst čija je svrha i cilj povijesne i metapovijesne naravi. Analizira se put kojim prolazi hagiografski *exemplum* te značenje koje ima *miraculum*. Na primjeru korpusa hagiografskih tekstova nekih svetaca, analizirat će se proces njihova nastanka i hagiografska pitanja koja formiranje tih tekstova sa sobom povlače.

ISHODI UČENJA:

- identificirati pisana i materijalna vrela koja govore posredno ili neposredno o kultu svetaca i čine izvor hagiografskih/hagioloških istraživanja
- analizirati postojeće hagiografske tekstove u Hrvatskoj u svjetlu novih hagioloških spoznaja u nas i u svijetu
- odabrati i protumačiti crkveni i društveni utjecaj na nastanak i razvoj hagiografskih tekstova u hrvatskom i u internacionalnom kontekstu kroz povijest
- kritički argumentirati odabrani primjer kulta sveca i njegov hagiografski razvoj u pisanom znanstveno-istraživačkom radu
- integrirati rezultate izabranog seminarskog rada u kontekst teme doktorske disertacije.

POPIS LITERATURE:
Ana MARINKOVIĆ - Tihomir VEDRIŠ (ur.), *Hagiologija. Kultovi u kontekstu*, Zagreb, 2008.; Ivan OSTOJIĆ (prir.), *Korespondencija – Correspondence Frane Bulić,* H. Delehaye (ur.), Split, 1984.;
Réginald GREGOIRE, *Manuale di agiologia. Introduzione alla letteratura agiografica*, Fabriano, 1987.;
Felice ACCROCCA, *Viveva ad Assisi un uomo di nome Francesco: un'introduzione alle fonti biografiche di San Francesco*, Padova, 2005.

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE:

Predavanja s diskusijama na temelju zadane literature i konzultacija.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA:

Pohađanje seminara i aktivno sudjelovanje u diskusijama na temelju zadane literature, sudjelovanje na konzultacijama, studiranje literature, pisanje seminarskoga rada, usmena prezentacija rada.

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE:
Anonimna anketa.

BROJ ECTS BODOVA: 6

REDNI BROJ PREDMETA: 95.

MODUL: *Crkva i teologija tijekom povijesti*

NAZIV PREDMETA: Hrvatska trojezičnost i tropismenost

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): seminar

IME NOSITELJA PREDMETA: izv. prof. dr. sc. Tomislav Galović

IMENA NASTAVNIKA/SURADNIKA NA PREDMETU:

JEZIK (JEZICI) IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA:
Izrazita posebnost hrvatske kulture u srednjem vijeku u odnosu na susjedna područja, ali i Europu u cjelini, jest njezina trojezičnost i tropismenost. To podrazumijeva govorenje triju jezika: hrvatskoga, srednjovjekovnoga latinskog i staroslavenskoga/crkvenoslavenskoga, odnosno uporabu triju pisma: latinice, glagoljice i ćirilice na hrvatskom društvenom i političkom prostoru. Nova jezikoslovna istraživanja unutar staroslavenskoga/crkvenoslavenskoga prepoznaju dva jezična idioma: *hrvatskostaroslavenski* kao blago kroatizirani staroslavenski jezik i *hrvatsko-staroslavenski* kao miješani jezik sastavljen od staroslavenskih i starohrvatskih elemenata. Time nije isključena i uporaba drugih pisama i jezika na našim prostorima, međutim to nije usporedivo, a kamo da bi bilo od većeg značaja da bi umanjilo fundiranost prije izrečenog. Trojezičnost i tropismenost bitna je i jedinstvena odrednica hrvatskoga srednjovjekovnog identiteta. Od presudne važnosti u procesu njezina nastanka i razvoja bilo je kršćanstvo koje je – kao i u pogledu Europe – tako i na hrvatskom području čiji je narod od doseljenja postao dionikom, stvorilo uvjete za povezivanje i zapadne i istočne kulture europskog srednjovjekovlja s Hrvatima. Ključni u tome procesu kako u zapadnoj Europi tako i u Hrvatskoj, tj. u širenju prvotno latinskog jezika i pisma, a potom, odnosno i usporedno, glagoljičke i nešto malo kasnije ćirilične te najzad i latiničke pismenosti na hrvatskom jeziku, u njezinoj kulturi i književnosti u ranom periodu bili su benediktinci. Poseban pak biljeg glagoljičkoj i ćiriličkoj pismenosti dali su popovi glagoljaši, a kasnije posebice franjevci trećoredci glagoljaši. U radu predmeta/seminara posebna se pozornost usmjerava k specijalističkim temama, pitanjima i problemima iz hrvatske trojezičnosti i tropismenosti (začetci latinskoga u ranosrednjovjekovnoj Hrvatskoj, latinica ka prvo pismo u Hrvata, nastanak glagoljice, pojava ćirilice u 12. stoljeću, hrvatski jezik na latinici: prve naznake, i dr.).

ISHODI UČENJA:
- primijeniti znanja o utjecaju hrvatske srednjovjekovne i ranonovovjekovne trojezične i tropismene kulture na oblikovanje historiografskih interpretacija hrvatske srednjovjekovne i ranonovovjekovne prošlosti
- vrednovanje pojma, cilja i glavne metode epigrafije i paleografije
- analizirati različite prikaze hrvatskoga srednjovjekovlja (izvorna građa, sekundarna literatura, popularni prikazi hrvatskoga srednjeg vijeka)
- vrednovati utjecaj hrvatske diplomatičke građe na oblikovanje historiografskih interpretacija hrvatske srednjovjekovne prošlosti.

POPIS LITERATURE:

Josip BRATULIĆ (ur.) *Žitja Konstantina Ćirila i Metodija i druga vrela*, Zagreb, 1998.;
Josip BRATULIĆ – Stjepan DAMJANOVIĆ, *Hrvatska pisana kultura. Izbor djela pisanih latinicom, glagoljicom i ćirilicom od VIII. do XXI. stoljeća*, sv. I, Križevci – Zagreb, 2005.;
Josip BRATULIĆ – Stjepan DAMJANOVIĆ – Anđela FRANČIĆ – Boris KUZMIĆ – Josip LISAC – Ranko MATASOVIĆ – Milan MIHALJEVIĆ – Mateo ŽAGAR, *Povijest hrvatskoga jezika, 1. srednji vijek*, Zagreb, 2009.;
Branko FUČIĆ, *Glagoljska epigrafika: kulturno-historijski vidovi*, Zagreb, 1982.;
Eduard HERCIGONJA, *Tropismena i trojezična kultura hrvatskoga srednjovjekovlja*, Zagreb, 2006.;
Eduard HERCIGONJA, *Tisućljeće hrvatskoga glagoljaštva*, Zagreb, 2009.;
Radoslav KATIČIĆ, *Litterarum studia*, Zagreb, 1998. (2007.);
Anica NAZOR, *Knjiga o hrvatskoj glagoljici*, Zagreb, 2008.;
Benedikta ZELIĆ-BUČAN, *Bosančica ili hrvatska ćirilica u srednjoj Dalmaciji*, Split, 2000.
Tomislav GALOVIĆ, Intellectual and Cultural History: Croatian Glagolitic, Cyrillic, and Latin Written Culture in the Early Middle Ages, *Journal of Croatian Studies. Annual Review of the Croatian Academy of America* /New York/ L (2018 [2019]): 111-138.;
Tomislav GALOVIĆ, Hrvatska glagoljička, ćirilička i latinička pisana kultura u ranome srednjem vijeku, u: *Nova zraka u europskom svjetlu. Hrvatske zemlje u ranome srednjem vijeku (oko 550 – oko 1150)*, ur. Zrinka Nikolić Jakus, Zagreb: Matica hrvatska (Biblioteka Povijest Hrvata, sv. 1.), 2015., 272-295.

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE:

Nastava će se provoditi kroz predavanja, konzultacije, osobno istraživanje i izlaganje polaznika.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA:

Obveze će se izvršavati putem redovnog pohađanja predavanja/seminara, te kroz samostalni rad.

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE:

Kvaliteta će se pratiti anonimnom anketom.

BROJ ECTS BODOVA: 6

REDNI BROJ PREDMETA: 96.

MODUL: *Crkva i teologija tijekom povijesti*

NAZIV PREDMETA: Kontroverze iz crkvene povijesti

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): seminar

IME NOSITELJA PREDMETA: izv. prof. dr. sc. Daniel Patafta

IMENA NASTAVNIKA/SURADNIKA NA PREDMETU:

JEZIK (JEZICI) IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA:
Povijest Crkve u dvije tisuće godina njezinog postojanja nužno je obilježena nekim kontroverznim i prijepornim pitanjima. Često su te kontroverze vezane uz nedostatak znanstvenog pristupa određenom problemu, nepoznavanju same materije, nerazumijevanju duha vremena, a još češće prezentirane na način koji u pozadini ima određeno ideološko usmjerenje. Razvojem suvremene historiografije mnoga od kontroverznih pitanja iz crkvene povijesti dobila su i svoje znanstveno utemeljenje, ali su počesto široj javnosti i samim znanstvenicima ostala predstavljena pod vidom određenog ideološkog i nekritičkog pristupa. Cilj ovoga kolegija jest obraditi neke kontroverzne teme iz crkvene povijesti za koje i danas znanstvena javnost pokazuje veliki interes, a koje često nisu adekvatno znanstveno obrađene i predstavljene. Svakako da se u prvom redu ovdje obrađuje aktualne teme koje se sagledavaju u povijesnom okviru svoga nastanka, povezuju s duhom vremena i znanstveno-kritičkom metodom prezentiraju. Od nekih aktualnih tema svakako treba izdvojiti pitanje inkvizicije i mitova koji su tijekom stoljeća nastali o istoj, zatim pitanje križarskih ratova i njihovu percepciju u povijesti i danas te uskladiti sa znanstveno dokazanim povijesnim činjenicama. Slijede neka kontroverzna pitanja iz povijesti reformacije, povijesti pojedinih papa, među kojima svakako treba obraditi vrijeme Pia XII. Također je jedna od tema koja zaslužuje biti obrađena i pitanje bosanskih krstjana, ali i aktualna problematika vezana uz pitanje odnosa crkve i znanosti s posebnim naglaskom na slučaj Galileo. U obzir dolaze i druge teme iz crkvene povijesti koje se iz različitih razloga danas nazivaju kontroverznima.

ISHODI UČENJA:
- analiziranje znanstvenih procesa i upotreba novih činjenica o određenim kontroverznim pitanjima iz crkvene povijesti čime se vrednuje određeni problem u prostoru i vremenu
- vrednovanje procesa i upotreba novih činjenica o određenim kontroverznim pitanjima iz crkvene povijesti u prostoru i vremenu
- primjenjivanje novih spoznaja u pismenom rješavanju problema koristeći znanstvene metode
- stvoriti znanstveni pristup društvenim problemima na temelju novih činjenica
- prezentirati nove ideje i pristupe aktualizaciji i znanstvenoj prezentaciji novih spoznaja i metoda.

POPIS LITERATURE:
Franjo ŠANJEK, *Bosansko-humski krstjani u povijesnim vrelima,* Zagreb, 2003.;
Franjo ŠANJEK, Bosansko-humski krstjani i katarsko-dualistički pokret u srednjem vijeku, Zagreb, 1975.;

Fenomen Krstjani u srednjovjekovnoj Bosni i Humu. Zbornik radova, Sarajevo, 2005.;
Guy TESTAS – Jean TESTAS, *Inkvizicija,* Zagreb, 1982.;
Pierre BLET, *Pio XII. i Drugi svjetski rat prema vatikanskim arhivima,* Zagreb, 2004.;
Lelja DOBRONIĆ, *Templari i ivanovci u Hrvatskoj,* Zagreb, 1984.;
Ivan KEŠINA – Antun RADOŠEVIĆ, Galileo Galilei-povijest jednog slučaja, u: *Crkva u svijetu,* 44 (2009.) 4, 501-521;
Michael PHAYER, *Pio XII., holokaust i Hladni rat,* Zagreb, 2010.;
Christopher TYERMAN, *Božji rat: nova povijest križarskih ratova*, Zagreb, 2010.;
Tomaž MASTNAK, *Križarski mir: kršćanstvo, muslimanski svijet i zapadni politički poredak,* Zagreb, 2005.;
Lovorka ČORALIĆ, *Hrvati u procesima mletačke inkvizicije,* Zagreb, 2001.;
Draženko TOMIĆ, *Inkvizicija: nastanak razvoj i povijesno značenje,* Zagreb, 2004.;
Vladimir BAYER, *Ugovor s đavlom: procesi protiv čarobnjaka u Evropi, a napose u Hrvatskoj*, Zagreb, 1969.;
Petra SEIFERT, *Das Buch der Inquisition; Das Originalhandbuch des Inquisitors Bernard Gui,* Hamburg, 2008.;
Miroslav POPOVIĆ, *Fratri i jeresi: duhovni pokreti na Zapadu dvanaestog i trinaestog veka,* Beograd, 2011.;
Franco SPINOSI, *Gli Orrori della inquisizione,* Roma, 1972.;
Željko BAKŠIĆ, *Inkvizicija u Hrvatskoj,* Zagreb, 1997.;
Ivan KRSTITELJ TKALČIĆ, *Parnice proti vješticah u Hrvatskoj,* Zagreb, 1891.;
Emil LUCKA, *Torquemada i inkvizicija u Hrvatskoj,* Zagreb, 1951.;
Georges Bordonove, *La Vie quotidienne des templiers XIIIe sciecle*, 1975.;
Giorgio DI SANTILLANA, *Processo a Galileo: Studio storico-critico,* Verona, 1960.;
Nazareno PADELLARO, *Pio XII*, Roma, 1949.;
Domenico TARDINI, *Pio XII,* Vatican, 1960.

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE:
Nastava se izvodi predavanjem, vježbama, konzultacijama i aktivnim uključivanjem studenata u nastavu. Postdiplomante će se nastojati s obzirom na temu uključiti na način da analizom tekstova donose svoje komentare, pojašnjenja i prosudbe čime se problematika stavlja u širi znanstveni kontekst. Analizom tekstova studenti će biti u mogućnosti stvoriti argumentirano mišljenje na temelju identificiranih uzroka i sintetizirati konkretnu problematiku. Time će primijeniti i znanstvene metode vrednovanja kroz kritičku prosudbu teksta. Diskusijom o temi stvoriti će način vlastitog kritičkog znanstvenog razumijevanja.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA:
Ispit uključuje aktivno sudjelovanje u predavanjima i nastavi s obzirom na predviđene ECTS bodove, osobito se očekuje aktivno uključivanje studenata u znanstvene rasprave o pojedinoj temi. Student na kraju bira jednu od ponuđenih tema ili predlaže svoju te pismenim putem znanstveno prikazuje izabranu tematiku.

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE:
Anonimnom anketom i analizom rezultata prati se kvaliteta i utvrđuje uspješnost izvođenja nastave.

BROJ ECTS BODOVA: 6

REDNI BROJ PREDMETA: 97.

MODUL: *Crkva i teologija tijekom povijesti*

NAZIV PREDMETA: Povijest hrvatske teološke literature

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): seminar

IME NOSITELJA PREDMETA: prof. dr. sc. Ivan Karlić

IMENA NASTAVNIKA/SURADNIKA NA PREDMETU:

JEZIK (JEZICI) IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA:
Od brojnih hrvatskih teoloških pisaca srednjega vijeka govorit ćemo samo o nekima od njih: Hermanu Istraninu (1/2 12. st.), spis *De essentiis;* Pavlu Dalmatincu (o. 1170/80- 1255.), djela: *Notabilia IIae Compilationis Decretalium*, *Summa de poenitentia* (*Suma o pokori), Raspraava između rimskog kršćanina i bosanskog patarena;* Martinu iz Zadra O.P, (XIII/XIV. S.) djelo: *Abstractiones de Libro Sententiarum;* Augustinu Kažotiću (o. 1260- 1323.), s dva spisa: o praznovjerju *Izlaganja o pitanjima krštavanja slika i drugim oblicima praznovjerja* i o siromaštvu: *Rasprava o siromaštvu*; Ivanu Stojkoviću. (+1443) djela: *Tractatus de Ecclesia*, *Concordatiae,* Marku Marulića (1450-1524.), autora brojnih djela duhovnoga sadržaja od kojih spominjemo samo *Pouke za čestit život s primjerima* i Klementu Ranjini (1482-1559.) autoru trinaest djela od kojih ovdje navodimo tek dva: *Quaedam dubia in epistolas Pauli* i *Commentaria in quatuor libros Sententiarum).*

ISHODI UČENJA:
- samostalno istraživati i kritički vrednovati teme zadane seminarom
- kreirati i kritički vrednovati nove znanstvene činjenice i spoznaje o doprinosu hrvatskih teologa sustavnoj teologiji
- postaviti hipotezu i napisati rad vezan uz doprinos (jednoga ili više) hrvatskih teologa sustavnoj teologiji
- povezivati znanstvenoistraživački rad s društvenim potrebama.

POPIS LITERATURE:
Marijan BIŠKUP, Suma o pokori Pavla Dalmatinca (11-1255.), u: *Croatica christiana periodica*, 19 (1995.), 36, 134-153;
Marijan BIŠKUP (ur.), *Martin Zadranin. O.P. Abstractiones de libro Sententiarum*, Editio princeps, Zagreb, 2006.;
Marijan BIŠKUP, *Bogoslovne kreposti u djelima Klementa Ranjine*, Zagreb, 2000.;
Marijan BIŠKUP, *Blaženi Augustin Kažotić (o. 1260.-1323.), biskup, prosvjetitelj i zaštitnik siromaha*, Zagreb, 2002.;
Franjo ŠANJEK, Počeci teologije kod Hrvata, u: *Croatica christiana periodica*, 5 (1981.) 7, 125-137.;
Franjo ŠANJEK (prir.), Augustin Kažotić O.P: (oko 1260/1265. – 3. VIII. 1223), u: *Scripta theologica*, Zagreb, 2007..;
Miroslava VANINO, Teologija u Hrvata, *Croatia Sacra*, 11-12 (1943.) 20-21, 200-241.;
Andrija ŽIVKOVIĆ, Starija hrvatska bogoslovska književnost, u: *Bogolovska smotra*, 26 (1938.) 4, 345-360.;
Marko MARULIĆ, *Pouke za čestit život s poukama*, Zagreb, 1986.

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE:
Nastava se ustrojava kroz predavanja i istraživački rad na kojem je naglasak.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA:

Redovito pohađanje seminara i aktivan rad na nastavi (pitanjima, diskusijom, izlaganjem rezultata istraživanja), praćenje izrade individualnih (seminarskih) radova te analiza i vrjednovanje samostalnih zadataka.

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE:
Studenti su obvezatni aktivno sudjelovati u radu svakoga studijskog susreta (na predavanjima i konzultacijama) te posebno u izradi pisanoga rada.

BROJ ECTS BODOVA: 6

REDNI BROJ PREDMETA: 98.

MODUL: *Crkva i teologija tijekom povijesti*

NAZIV PREDMETA: Povijest izvora kanonskog prava

VRSTA (PREDAVANJE/SEMINAR): seminar

IME NOSITELJA PREDMETA: prof. dr. sc. Josip Šalković/izv. prof. dr. sc. Lucija Boljat

IMENA NASTAVNIKA/SURADNIKA NA PREDMETU: lic. theol. i lic. iur. can. Josip Horvat

JEZIK (JEZICI) IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski

BROJ SATI NASTAVE: 8

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA:
Pojam i vrste izvora kanonskog prava
Proces formiranja izvora

1. Tisućljeće parcijalnih zbirki (od početka Crkve do XII st.)
- Sveto Pismo (Novi zavjet), crkveni oci (Ignacije Antiohijski, Polikarp iz Smirne, Klement Rimski,…), *Didache ton apostolon* (II. st.), *Didaskalia ton apostolon* (III. st.), *Traditio apostolica* (oko 218.g.), *Constitutiones apostolicae* (oko 380).
- Pseudoapostolske zbirke (*Doctrina duodecim apostolorum* ili *Didache*)
- Istočne zbirke (saborski dekretali)
- Talijanske i španjolske zbirke: *Collectio Isidoriana seu Hispana* (V. st.), *Collectio Dionysiana* (VI. st.), *libri paenitentiales* (VII. st.), *Collectio Hispana Systematica* (*Collectio Isidoriana*) (633/4. g.)
- Ostale zbirke: *Collectio Capitularium Benedicti Levitae* (IX. st.), *Capitula Angilramni* (IX. st.), *Collectio Pseudo-Isidoriana* (IX st.).

2. Srednjovjekovna sinteza: klasično doba kanonskoga prava
- *Decretum Gratiani* (1120–1140.g.)
- Decretales Gregorii IX. (1234.g.)
- *Liber sextus* (1298.g.)
- *Clementinae* (1317.g.)
- *Extravagantes Joannis XXII.*
- *Extravagantes Communes*
- *Corpus iuris canonici* (1500.g., revidiran 1580.g.)

3. Zalaganje za reformu: od Tridentinskog sabora do prvog Zakonika (od XVI do XX st.)
- Kanoni i dekreti Tridentskog sabora (1545.-1563.g.)
- I. vatikanski sabor (1869.-1870.g.)
- *Bullaria* - Benedikt XIV.
- Zbirka saborskih rješenja
- *Acta Romanorum Pontificium* (od Grgura XVI. do Pia X.)
- Zbirka rješenja Kongregacija
- Zbirka presuda Rimske rote

4. Kodeks iz 1917. godine, vrijeme II. vatikanskog sabora i sadašnje zakonodavstvo
- Kodeks iz 1917.
- Dokumenti II. vatikanskog koncila
- Zakonik kanonskog prava 1983.

- Zakonik kanona istočnih Crkava 1991.

Dobiva se kompetencija za potrebno razumijevanje povijesno-pravnih izvora kanonskoga prava te praktičnim vježbama student stječe kompetenciju za korištenje kanonskih izvora kao povijesne građe u znanstveno-istraživačkom radu.

ISHODI UČENJA:

- primijeniti teorijska znanja o pojmu i vrstama izvora kanonskog prava te njihovom formiranju
- analizirati različite izvore kanonskog prava
- napisati znanstveni rad korištenjem kanonskih izvora kao povijesne građe
- vrednovati nove činjenice, pojmove i teorije iz područja kanonskog prava.

POPIS LITERATURE:

Corpus Iuris Canonici, vol. I.-III., Graz, 1955.;
J-P. MIGNE (ur.), *Patrologiae cursus completus. Series Graeca*, Parisiis, 1857-1866.,
J-P. MIGNE (ur.), *Patrologiae cursus completus. Series Latina*, Parisiis, 1841-1864.;
X. OCHOA – D. Andrés GUTIÉRREZ (ur.), *Leges Ecclesiae post Codicem Iuris Canonici editae,* I-IX, Institutum Iuridicum Claretianum – Ediurcla, Roma, 1966-2001.;
ISTITUTO PER LE SCIENZE RELIGIOSE (ur.), *Concilium Oecumenicorum Decreta*, Bologna, 1991.;
N. ŠKALABRIN, *Uvod u kanonsko pravo*, Đakovo, 1994.;
A. GIACOBBI, *Il diritto nella storia della Chiesa sintesi di storia della fonti,* u: AA. VV. *Il diritto nel ministero della Chiesa*, Roma, 1995.;
J. GAUDEMET, *Storia del diritto canonico. Ecclesia et Civitas*, Cinisello Balsamo (MI), 1998.;
C. FANTAPPIÈ, *Storia del diritto canonico e delle istituzioni della Chiesa*, Bologna, 2011.;
P. ERDÖ, *Storia delle fonti del diritto canonico*, Venezia, 2008.;
Fermé Brian EDWIN, *Introduzione alla storia delle fonti del diritto canonico: Il diritto antico fino al Decretum di Graziano*, Città del Vaticano, 1998.;
Hartmann WILFRIED – Pennington KENNETH, *The History of Canon Law in the Classical Period, 1140-1234: From Gratian to the Decretals of Pope Gregory IX*, Washington D.C., 2008.;
J. DAUVILLIER, *Les temps apostolique – Ier siècle*, (Histoire du droit et des institutions de l'Eglise en Occident, II), Paris. 1970.;
J. GAUDEMET, *L'Église dans l'empire romain (IVe-Ve siècles)*, (Histoire du droit et des institutions de l'Eglise en Occident, III), Paris, 1958.;
J. GAUDEMET, *Les sources du droit de l'Eglise en Occident du IIe au VIe siècle*, Paris, 1985.

OPIS METODA PROVOĐENJA NASTAVE:

Konzultacije i aktivno uključivanje studenata u nastavu.

OPIS NAČINA IZVRŠAVANJA OBVEZA:

Redovito pohađanje seminara, aktivni rad, samostalno sudjelovanje u izradi seminarskog rada, sudjelovanje u izradi vježbi, diskusija.

OPIS NAČINA PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE:

Studenti će aktivno pratiti seminar, ali će njihov rad biti praćen i kroz izradu vježbi i seminara. Na početku semestra studentima će biti priloženo uputstvo o praćenju seminara, te će se studente poticati na aktivno praćenje sadržaja web stranice katedre kanonskoga prava, na kojoj će tijekom semestra studentima biti omogućen pristup novostima, rezultatima rada i aktivnostima kao i novim sadržajima i materijalima koji će biti uvršteni u dio materije za

samostalno usavršavanje i pomoć u izradi seminara i vježbi. Krajem semestra biti će napravljena evaluacija seminara i nastavnika koji rade na seminaru. S druge strane, podatke o postizanju ishoda učenja i napretka studenata koristit će nastavnici za samoevaluaciju i eventualno restrukturiranje nastave, metode rada i ocjenjivanja studenata.

BROJ ECTS BODOVA: 6

RUJAN/LISTOPAD 2026.

P	U	S	Č	P	S	N
		30	1	2	3	4
5	6	7	**8**	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

30. – POČETAK PREDAVANJA U ZIMSKOM SEMESTRU
8. – 'VENI SANCTE SPIRITUS' – MISA UZ POČETAK AKAD. GODINE
15. – 17. – NASTAVA LIC. I DOKTORSKOG STUDIJA TEOLOGIJE
30. – SJEDNICA FAKULTETSKOG VIJEĆA

STUDENI 2026.

P	U	S	Č	P	S	N
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	**12**	**13**	**14**	15
16	17	**18**	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30						

1. – SVETKOVINA SVIH SVETIH, NERADNI DAN
2. – DUŠNI DAN
3. – DIES ACADEMICUS – DAN SVEUČILIŠTA U ZAGREBU
4. – DAN VELIKOGA KANCELARA
5. – 7. – NASTAVA LIC. I DOKTORSKOG STUDIJA TEOLOGIJE
12. – 14. – SMOTRA SVEUČILIŠTA U ZAGREBU
18. – DAN SJEĆANJA NA ŽRTVE DOMOVINSKOG RATA I DAN SJEĆANJA NA ŽRTVU VUKOVARA I ŠKABRNJE, DRŽAVNI BLAGDAN, NERADNI DAN
19. – 21. – NASTAVA LIC. I DOKTORSKOG STUDIJA TEOLOGIJE
27. – SJEDNICA FAKULTETSKOG VIJEĆA

PROSINAC 2026.

P	U	S	Č	P	S	N
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	**24**	**25**	**26**	27
28	29	30	31			

3. – 5. – NASTAVA LIC. I DOKTORSKOG STUDIJA TEOLOGIJE
5. – STUDIJSKO PUTOVANJE NA BIBLIJSKO ARHEOLOŠKU IZLOŽBU U CERNIK (FTS, TRZ)
10. – 12. – NASTAVA LIC. I DOKTORSKOG STUDIJA TEOLOGIJE
18. – SJEDNICA FAKULTETSKOG VIJEĆA
24. – BADNJAK, REKTOROV DAN
25. i 26. – BOŽIĆ I SV. STJEPAN
28. – 31. – BOŽIĆNI I NOVOGODIŠNJI BLAGDANI – NEMA NASTAVE

SIJEČANJ 2027.

P	U	S	Č	P	S	N
				1	2	3
4	5	**6**	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	**19**	**20**	**21**	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

1. – NOVA GODINA, SV. MARIJA BOGORODICA
4. i 5. – BOŽIĆNI I NOVOGODIŠNJI BLAGDANI – NEMA NASTAVE
6. – BOGOJAVLJENJE
7. – NASTAVAK PREDAVANJA U ZIMSKOM SEMESTRU
7. – 9. – NASTAVA LIC. I DOKTORSKOG STUDIJA TEOLOGIJE
21. – 23. – DOKTORSKA RADIONICA
19. – 21. – TEOLOŠKO-PASTORALNI TJEDAN
22. – ZAVRŠETAK PREDAVANJA U ZIMSKOM SEMESTRU
25. – POČETAK ZIMSKOG ISPITNOG ROKA
29. – SJEDNICA FAKULTETSKOG VIJEĆA

VELJAČA 2027.

P	U	S	Č	P	S	N
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28

15. – 19. – ZAVRŠNI I DIPLOMSKI ISPITI
18. i 19. – UPISI U LJETNI SEMESTAR ZA TRZ (DVOPREDMETNI)
19. – ZAVRŠETAK ZIMSKOG ISPITNOG ROKA
22. – POČETAK PREDAVANJA U LJETNOM SEMESTRU
26. – SJEDNICA FAKULTETSKOG VIJEĆA

OŽUJAK 2027.

P	U	S	Č	P	S	N
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	**11**	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	**28**
29	30	31				

4. 3. - DAN OTVORENIH VRATA KBF-a
4. – 6. – NASTAVA LIC. I DOKTORSKOG STUDIJA TEOLOGIJE
11. – DAN FAKULTETA
18. – 20. – NASTAVA LIC. I DOKTORSKOG STUDIJA TEOLOGIJE
19. – SJEDNICA FAKULTETSKOG VIJEĆA
25., 26. i 27. – ČETVRTAK VEČERE GOSPODNJE, PETAK MUKE GOSPODNJE, VELIKA SUBOTA
28. – USKRSNUĆE GOSPODINOVO
29. – USKRSNI PONEDJELJAK – DRŽAVNI BLAGDAN, NERADNI DAN
30. – 31. – VJEŽBE I OSOBNI RAD

TRAVANJ 2027.

P	U	S	Č	P	S	N
			1	2	3	**4**
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30		

1. – 2. – VJEŽBE I OSOBNI RAD
1. – 3. – SUSRET PROFESORA TEOLOŠKIH UČILIŠTA
8. – 10. – NASTAVA LIC. I DOKTORSKOG STUDIJA TEOLOGIJE
15. – 17. – NASTAVA LIC. I DOKTORSKOG STUDIJA TEOLOGIJE
22. – 24. – NASTAVA LIC. I DOKTORSKOG STUDIJA TEOLOGIJE
30. – SJEDNICA FAKULTETSKOG VIJEĆA

SVIBANJ 2027.

P	U	S	Č	P	S	N
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	**12**	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	**27**	28	29	**30**
31						

1. – PRAZNIK RADA – DRŽAVNI BLAGDAN, NERADNI DAN
6. – UZAŠAŠĆE, DEKANOV DAN
12. – DIES THEOLOGICUS
20. – 22. – NASTAVA LIC. I DOKTORSKOG STUDIJA TEOLOGIJE
27. – TIJELOVO, DRŽAVNI BLAGDAN, NERADNI DAN
28. – SJEDNICA FAKULTETSKOG VIJEĆA
30. – DAN DRŽAVNOSTI

LIPANJ 2027.

P	U	S	Č	P	S	N
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	**10**	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	**22**	23	24	25	26	27
28	29	30				

3. - 5. – DOKTORSKA RADIONICA
11. – ZAVRŠETAK PREDAVANJA U LJETNOM SEMESTRU
14. – POČETAK LJETNOG ISPITNOG ROKA
10. – 'TE DEUM' – MISA UZ ZAVRŠETAK AKAD. GODINE
22. – DAN ANTIFAŠISTIČKE BORBE – DRŽAVNI BLAGDAN, NERADNI DAN
25. – SJEDNICA FAKULTETSKOG VIJEĆA

SRPANJ 2027.

P	U	S	Č	P	S	N
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

5. – 9. – ZAVRŠNI I DIPLOMSKI ISPITI
9. – ZAVRŠETAK LJETNOG ISPITNOG ROKA
9. – SJEDNICA FAKULTETSKOG VIJEĆA

KOLOVOZ 2027.

P	U	S	Č	P	S	N
						1
2	3	4	**5**	6	7	8
9	10	11	12	13	14	**15**
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

5. – DAN POBJEDE I DOMOVINSKE ZAHVALNOSTI I DAN HRVATSKIH BRANITELJA
15. – VELIKA GOSPA – DRŽAVNI BLAGDAN, NERADNI DAN
23. – POČETAK JESENSKOG ISPITNOG ROKA

RUJAN 2027.

P	U	S	Č	P	S	N
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30			

13. – 17. – ZAVRŠNI I DIPLOMSKI ISPITI
17. – ZAVRŠETAK JESENSKOG ISPITNOG ROKA
20. – 30. – UPISI U STUDIJSKE PROGRAME
24. – SJEDNICA FAKULTETSKOG VIJEĆA
27. – STUDIJSKI DAN

NASTAVA	zimski semestar: ljetni semestar:	30. 9. 2026. – 22. 1. 2027. 22. 2. 2027. – 11. 6. 2027.
ISPITNI ROKOVI	zimski ispitni rok: ljetni ispitni rok: jesenski ispitni rok:	25. 1. 2027. – 19. 2. 2027. 14. 6. 2027. – 9. 7. 2027. 23. 8. 2027. – 17. 9. 2027.
	Božićni i novogodišnji blagdani	
	Nastava Licencijatskog i doktorskog studija teologije; Doktorske radionice	